

**IBN HALDUN UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES**

MASTER THESIS

**THE ROAD TO KÜÇÜK KAYNARCA:
DIPLOMATIC NEGOTIATIONS BETWEEN THE
OTTOMAN EMPIRE AND RUSSIA IN 1772**

BİLAL KAYA

**THESIS SUPERVISOR
ASST. PROF. MUHAMMED FATİH ÇALIŞIR**

ISTANBUL, 2023

**IBN HALDUN UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES**

MASTER THESIS

**THE ROAD TO KÜÇÜK KAYNARCA:
DIPLOMATIC NEGOTIATIONS BETWEEN THE
OTTOMAN EMPIRE AND RUSSIA IN 1772**

by

BİLAL KAYA

**A thesis submitted to the School of Graduate Studies in partial
fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in
Turkish Studies**

**THESIS SUPERVISOR
ASST. PROF. MUHAMMED FATİH ÇALIŞIR**

ISTANBUL, 2023

APPROVAL PAGE

This is to certify that we have read this thesis and that, in our opinion, it is fully adequate, in scope and quality, as a thesis for the degree of Master of Arts in Turkish Studies.

.

Thesis Jury Members

Title – Name Surname

Opinion

Sign

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

This is to confirm that this thesis complies with all the standards set by the School of Graduate Studies of Ibn Haldun University:

Date of Submission

Seal/Signature

ACADEMIC HONESTY ATTESTATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Name Surname: Bilal KAYA

Signature

ÖZ

KÜÇÜK KAYNARCA'YA GİDEN YOL:
OSMANLI İMPARATORLUĞU VE RUSYA ARASINDAKİ DİPLOMATİK
MÜZAKERELER (1772)

Kaya, Bilal

Türkiye Çalışmaları Yüksek Lisans Programı

Öğrenci Numarası: 19403005

Open Researcher and Contributor ID (ORCID): 0000-0003-0128-8694

Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası: 10508628

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Fatih Çalışır

Mayıs 2023, 230 sayfa

Osmanlı-Rus diplomatik heyetleri arasında 1772 yılında Fokşan (Focşani)'da gerçekleşen müzakerelere odaklanan bu çalışma, Osmanlı siyasi ve diplomatik tarihinin bağlamsal bir incelemesini sunmaktadır. Günümüz Romanya'sının doğusunda yer alan Fokşan'da gerçekleşen diplomatik görüşmelere ait müzakere protokolleri, Sadrazam Muhsinzâde Mehmed Paşa (ö. 1774, sadareti 1765-68 ve 1771-74)'nın serhalifesi ve Osmanlı müzakere heyetinin kâtibi Mehmed Emin Nahîfî Efendi (ö. 1788) tarafından kayıt altına alınmıştır. Bu çalışmada, "Fokşan Mükâlemeleri" adıyla anılan söz konusu kayıtlar üzerinden diplomatik müzakerelerin seyri göz önüne serilmeye çalışılacaktır. Kayıtların önemi Osmanlı İmparatorluğu'nun on sekizinci yüzyılın ikinci yarısındaki siyasi ve diplomatik durumunu ve Osmanlıların Avrupa kamuoyundaki değişen algısını göstermelerinde yatmaktadır. Bu kayıtlar, ayrıca, tarafların talep ve beklentilerini yansıtması ve 1774'te imzalanacak olan Küçük Kaynarca Antlaşması öncesi heyetlerin diplomatik bilgi ve becerilerini göstermesi açısından özel bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Fokşan Mükâlemeleri, On Sekizinci Yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu, Osmanlı-Rus Diplomasisi, Rusya.

ABSTRACT

THE ROAD TO KÜÇÜK KAYNARCA: DIPLOMATIC NEGOTIATIONS BETWEEN THE OTTOMAN EMPIRE AND RUSSIA IN 1772

Kaya, Bilal

MA in Turkish Studies

Student ID: 19403005

Open Researcher and Contributor ID (ORCID): 0000-0003-0128-8694

National Thesis Center Reference Number: 10508628

Thesis Supervisor: Asst. Prof. Muhammed Fatih Çalışır

May 2023, 230 pages

This study offers a contextual examination of Ottoman political and diplomatic history through an analysis of the diplomatic negotiations between Ottoman-Russian delegations in Focşani (Fokşan in Turkish) in 1772, before the Treaty of Küçük Kaynarca (1774). The protocols of the negotiations in this city, which is located in eastern Romania today, were recorded by Mehmed Emin Nahîfî Efendi (d. 1788), the chief scribe (*serhalife*) of the Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha (d. 1774, Grand Vizier 1765-68 and 1771-74). This study will attempt to reveal the course of diplomatic negotiations through these records, which are known as the “Fokşan Mükâlemeleri” (Focşani Parley). The importance of the records lies in the fact that they show us the political and diplomatic situation of the Ottoman Empire at that time and its changing perception among the European public. They also have particular value in reflecting the demands and expectations of negotiating parties and showing the diplomatic knowledge and skills of the delegations before the Treaty of Küçük Kaynarca in 1774.

Keywords: Ottoman-Russian Diplomacy, Russia, The Eighteenth Century, The Focşani Parleys, The Ottoman Empire.

ACKNOWLEDGMENTS

First of all, I would like to thank my supervisor, Asst. Prof. M. Fatih alışır, who encouraged me to do this research and helped me to overcome many difficulties I encountered along the way. I would also like to thank my committee members, Asst. Prof. Hakan Yıldız and Asst. Prof. M. şakir Yılmaz, for their valuable comments and contributions and for making my thesis defense meeting an enjoyable moment in my life. Finally, I would like to acknowledge with gratitude the support of my father, Cemal, and my mother, Suzan. I am especially grateful to my wife, şeyma, who has blessed me with a life of joy, and my beloved son, Muhammed Ali.

BİLAL KAYA
ISTANBUL, 2023

TABLE OF CONTENTS

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ACKNOWLEDGMENTS	vi
TABLE OF CONTENTS	vii
LIST OF PHOTOGRAPHS	ix
CHAPTER I INTRODUCTION	1
CHAPTER II THE CAUSES OF THE OTTOMAN-RUSSIAN WAR OF 1768-1774 AND THE WAR'S COURSE UNTIL THE FOCŞANI PARLEYS IN 1772....	4
2.1. The Causes of the Ottoman-Russian War of 1768-1774.....	4
2.2. The Course of the War Until the Focşani Parleys (1772)	18
CHAPTER III DIPLOMATIC CONTACTS BEFORE THE FOCŞANI PARLEYS	21
3.1. Yergöğü/Giurgiu Armistice – 10 May 1772	31
3.2. Bahr-ı Sefid Armistice – 12 July 1772.....	33
CHAPTER IV THE ROAD TO KÜÇÜK KAYNARCA: FOCŞANI PARLEYS (AUGUST 1772)	36
4.1. Diplomatic Delegations in the Focşani Parleys.....	37
4.2. The Exchange of the Diplomatic Authorization Documents (<i>Ruhsatnâme</i>)... 48	
4.3. The First Session	50
4.4. The Second Session.....	54
4.5. The Third Session.....	56
4.6. The Secret Session.....	62
4.7. The Fourth Session	66
CHAPTER V CONCLUSION	80
REFERENCES	82
APPENDIXES	86
APPENDIX A	86

APPENDIX B	148
CURRICULUM VITAE.....	229

LIST OF PHOTOGRAPHS

Photograph B.1. Fokşan Parleys	148
--------------------------------------	-----

CHAPTER I

INTRODUCTION

The Treaty of Karlowitz (1699) began the so-called “Stagnation Period” according to the periodization that dominated Ottoman history in the twenty-first century. The Ottoman Empire, which had fought the European powers on numerous fronts between 1683 and 1699, suffered a significant loss of territory with this treaty. However, after the Treaty of Karlowitz, the Empire experienced a period of rapid recovery and won a substantial victory against Russia in 1711. It also waged campaigns that resulted in resounding victories against Safavid Iran and the Habsburg Empire. Thus, in an attempt to periodize Ottoman history, it would be wrong to ignore the Ottoman Empire's triumphs over its two formidable rivals in the following decades and to regard the period after 1699 as a period of stagnation.

It would be more reasonable to start with the Treaty of Küçük Kaynarca in 1774 if we want to notice a stagnation when comparing the Ottoman Empire with the European states. The Ottoman-Russian War, which took place between 1768 and 1774, suffered heavy losses due to the significant military victories achieved in the first half of the eighteenth century and the failure of the state to modernize during thirty years of peace after the Treaty of Karlowitz. The perception of the Ottoman Empire as a strong state in the international arena changed with the signing of the Treaty of Küçük Kaynarca at the war's end. From this point on, the Ottomans, whom Europeans had considered a decisive and impressive political and military power for centuries, lost their important place in world politics and, over time, became known as the “sick man of Europe.” The Ottoman-Russian War of 1768-1774, which had a significant impact on the political and diplomatic affairs of the empire, as well as the Treaty of Küçük Kaynarca that followed it, should be studied thoroughly in this light.

The Focşani Parleys, the first peace negotiations of the Ottoman-Russian War (1768-1774), are the subject of this research. As the first formal peace negotiations between

the delegations and by discussing the most crucial issues such as the independence of Crimea, commercial capitulations, and compensation clauses, these talks serve as the basis for the Treaty of Küçük Kaynarca. These negotiations are significant for revealing the demands and expectations of the parties, the knowledge and skills of the delegations, the political and diplomatic position of the Ottoman Empire, and the changing attitudes of the Europeans towards the Ottoman Empire before the Treaty of Küçük Kaynarca.

There is a growing literature on the Focşani parleys and the Ottoman-Russian diplomacy before 1774. Osman Köse provided us with a general overview of the Focşani parleys in his doctoral dissertation on the Treaty of Küçük Kaynarca, which was later published as a book.¹ In Brian Davies' important book on the Ottoman-Russian War of 1768-1774 and both parties' military capabilities and characteristics, the parleys and other diplomatic contacts are not studied detailed.² Similarly, Metin Bezikoğlu did not include any information and analysis on the negotiations in his master's thesis, which focused on the Ottoman-Russian War of 1768-1774 and the diplomatic relations between the parties during this period. Instead, he made only a brief reference to the Focşani parleys.³

Uğur Demir's dissertation is the most thorough study of Ottoman diplomacy before the Ottoman-Russian War (1768-1774).⁴ This research provides in-depth details of the diplomatic relations, alliances, and treaties the Ottoman Empire formed with European nations between 1755 and 1768. Mariya Amelicheva's dissertation on Ottoman-Russian political ties in the eighteenth century is also significant.⁵ Despite the lack of in-depth information and analysis on the Focşani Parleys, this study is valuable because it details the role and performance of the Russian negotiators, especially the second negotiator Alexi Obreshkov. In addition, by presenting the arguments specific to the performance of Gregory Orlov, who was chosen to lead the peace talks at

¹ Osman Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2020).

² Brian L. Davies, *The Russo-Turkish War, 1768-1774 Catherine II and the Ottoman Empire* (London: Bloomsbury Academic, 2016).

³ Metin Bezikoğlu, "The Deterioration of Ottoman Administration in the light of the Ottoman-Russian War of 1768-1774," (Unpublished MA Thesis., Bilkent University, 2001).

⁴ Uğur Demir, "1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)," (Unpublished PhD Diss., Marmara University, 2012).

⁵ Mariya Vladimirovna Amelicheva, "Russian Residency in Constantinople, 1700-1774: Russian-Ottoman Diplomatic Encounters", (Unpublished PhD Diss., Georgetown University, 2016).

Focşani in Russian historiography, it breathes new life into the discussions of Ottoman diplomatic inadequacy in the literature.

Hakan Yıldız conducted the first thorough and independent research on the Focşani Parleys.⁶ Yıldız, after mentioning the causes of the conflict and the events leading up to 1772, examined the peace talks in great detail. Instead of Mehmed Emin Nahîfî Efendi's initial notes of the discussions, he used later copies of these notes.

This study aims to present a contextual analysis of Ottoman political and diplomatic history through the diplomatic negotiations in Focşani. It analyzes and compares the original and two later copies of the parley records of Mehmed Emin Nahîfî Efendi, who was the *ser-halife* of Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha (d. 1774, Grand Vizierate 1765-68 and 1771-74) and was appointed as the scribe of the Ottoman delegation. The study tries to contextualize critical information such as the names, ranks, and positions of the representatives of the diplomatic delegations, what was on the agenda of the negotiations, which articles were accepted or rejected, and the reasons for this. These records, which reflect the political and diplomatic situation of the Ottoman Empire, will contribute to a better understanding of the mobility of Ottoman diplomacy on its way to Küçük Kaynarca.

⁶ Hakan Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı: Focşan Barış Müzakereleri," *Kadim* 3 (2022), pp. 1-30.

CHAPTER II

THE CAUSES OF THE OTTOMAN-RUSSIAN WAR OF 1768-1774 AND THE WAR'S COURSE UNTIL THE FOCŞANI PARLEYS IN 1772

2.1. The Causes of the Ottoman-Russian War of 1768-1774

The Ottoman-Russian War of 1768-1774 ended the strong Ottoman image that had emerged in Europe since the fifteenth century. It also signaled the beginning of a new era in European politics, with the Eastern Question dominating the agenda. The Treaty of Küçük Kaynarca completely changed the superior and admired image of the Ottomans in Europe.¹

According to contemporary Ottoman sources, the following were the main reasons for the Ottoman Empire to declare war on Russia in 1768 a) the Russian intervention in Poland, b) the Russian massacre of Polish dissidents as well as the Muslim population in the city of Balta, c) the Russians' activities against the Ottoman Empire in the Balkans and the Mediterranean islands, d) the Russians' desire to influence the Georgian princes, e) the border conflicts in the Crimea, and f) the castles built by the Russians in Kabarda.² Similar conclusions about the events that led to the war are drawn in several books other than those quoting Ottoman sources. According to them, a) Catherine II (d. 1796, reigned 1762-1796) made one of her favorites, Stanislaus Poniatowski³ (Stanisław August II, d. 1798, reigned 1764-1796), the king of Poland.

¹ Kemal Beydilli, "Küçük Kaynarca'dan Tanzimat'a Islâhât Düşünceleri," *İlmî Araştırmalar Dergisi* 8 (1999), p. 26.

² Osman Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 5-9; Beziklioğlu, *The Deterioration of the Ottoman Empire*, p. 37-8.

³ Young Polish nobleman Stanislaw Poniatowski traveled to Russia as Sir Charles Hanbury-Williams' secretary while he served as the British ambassador to St. Petersburg. Stanislaw's paternal, the "Poniatowski," and his maternal, the "Czartoryskis," both were important Polish noble families. These families sought to overthrow the foreign-elected king and install a local dynasty with Russian backing. They did this by adopting a pro-Russian stance in Poland. Poniatowski was sent to Russia because his mother Konstancja, his uncles Michael and August, desired for him to begin public duty while getting

She forced the Diet Council to pass laws protecting the social and religious rights of dissidents,⁴ b) As part of Catherine II's strategy of conquering strategic locations by coming down to the south and annexing regions such as the Crimea and the Balkans in particular, she hoped to drive the Turks out of Europe (the Great Greek Project),⁵ c) Russia's long-term military involvement in Poland,⁶ d) Russian battalions pursuing Polish opponents across the Ottoman border.⁷

The Polish Question was one of the most critical issues in European politics and diplomacy for the Ottoman Empire. Poland acted as a buffer zone between the Ottoman Empire, Russia, and other major European powers. Poland's status as a buffer zone prevented border disputes and confrontations with other powerful European states, and thus stability in Poland was a guarantor of the Ottoman Empire's position in Europe.⁸ When the Polish question came to the fore in international politics, Ottoman statesmen intervened to end the problem in their favor.⁹ Moreover, especially during the struggle for the Polish throne, the Ottomans worked hard to make names close to the country's kings.

to know Russia well, one of their powerful allied state in the east, under the auspices of the British ambassador. Poniatowski's mother and uncles discussed utilizing their nephews to expand their family's ties to St. Petersburg at the same time. Later, the Russian tsarina took a liking to the dashing young Polish nobleman, and Poniatowski was introduced to Catherine by the British ambassador Hanbury-Williams during a supper. This was the start of Poniatowski's favorite time. Jerzy Lukowski – Hubert Zawadzki, *A Concise History of Poland*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2019), p. 147; Robert K. Massie, *Catherine the Great, Portrait of A Women*, (New York: Random House, 2011), p. 231-2, 241-2; Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 6. On the other hand, Sir Charles Hanbury-Williams was a seasoned and knowledgeable diplomat who researched Poland's history and administrative structure and provided his government with reports on the country. By taking into account this quality of Hanbury-Williams, we may conclude that his sending as an ambassador to Russia in 1755 and the appointment of a Polish nobleman as a secretary in his entourage was a conscious political strategic move of the British foreign affairs. Demir, *1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)*, p. 19.

⁴ Massie, *Catherine the Great*, p. 501.

⁵ Paul Bushkovitch, *A Concise History of Russia* (New York: Cambridge University Press, 2012), p. 147; Nicholas Riasanovsky and Mark Steinberg, *A History of Russia*, (New York: Oxford University Press, 2019), p. 232; Hugh Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), v. II, p. 510-13; Hugh Ragsdale, "Evaluating the Traditions of Russian Aggression: Catherine II and the Greek Project," *The Slavonic and East European Review* 66/1 (1988), 91-117.

⁶ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 509. Bushkovitch, *A Concise History of Russia*, p. 144.

⁷ Massie, *Catherine the Great*, p. 505.

⁸ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 6.

⁹ Selahattin Tansel, "Osmanlı – Leh Münasebetleri 1764-1768," *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* LV (1945), pp. 70-1.

The new tsarina of Russia, Catherine II, intended to make Russia a great and enlightened powerful European state. Catherine II, a German princess, came to the Russian palace as a bride after marrying Peter III and initially not welcomed by the conservative Orthodox of the palace environment because she came from the Protestant tradition.¹⁰ Until her husband's accession, Peter III, to the throne in 1762, Catherine II was gentle and obedient in her dealings with the courtiers. On the other hand, after her husband acceded to the throne, she, involved in palace intrigues and conspiracies, supported the rebellion on July 9, causing Peter III to be dethroned and killed.¹¹ On September 22, Catherine was declared the new tsarina of Russia with the support of Gregory Orlov, one of her favorites and one of the leading figures of the rebellion.¹² Influenced by the Enlightenment movement in Western Europe, Catherine II wanted to transform Russia within the framework of this thought. She even established a close relationship with leading figures of the Enlightenment, such as Voltaire (d. 1778) and Montesquieu (d. 1755).¹³

Catherine II was conscious of the necessity of firmly establishing the central state structure at home. The first step in this strategy was dismantling the independent political groupings within Russian territory. She compelled Hetman Rozumovsky, the head of the Kazakh Hetmanate, one of Russia's most potent autonomous governmental organizations, to quit in 1764. Catherine demonstrated to the other autonomous organizations how serious she was about achieving this aim by overthrowing the Kazakh Hetmanate.¹⁴ She wanted to take Poland and move closer to Europe as part of her ambition to Europeanize Russia. On the other hand, Catherine was not the first Russian ruler to wish to conquer Poland; several Russian leaders had previously proposed similar ideas.¹⁵

¹⁰ Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 224.

¹¹ Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 224.

¹² During this period, Gregory Orlov was the commander of the guards' regiment and influential in the administration—Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 226.

¹³ Akdes Nimet Kurat, *Türkiye ve Rusya XVIII. Yüzyıl Sonundan Kurtuluş Savaşına Kadar Türk-Rus İlişkileri*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011), p. 24; Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 224.

¹⁴ Timothy Snyder, "Ukrainians and Poles" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), v. II, p. 169.

¹⁵ Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 232.

The roots of the issue of sharing Poland date back to the eighteenth century. In Poland, which was ruled by the republican system for a long time, there was a legislative body called the “Sejm” or “Diet Council” consisting of Polish nobles. The highest point of this legislative power was the veto (*Liberium-veto*) right of every noble in the Sejm, which was granted to the Polish nobles for every decision to be taken in the assembly. Accordingly, if any proposed law submitted to the parliament was vetoed even by only one Polish noble in the Sejm, that decision could not pass the parliament.¹⁶ The Poles, who were firmly attached to the republican system, defined this feature of the legislative power as “Golden Freedom” (*Złota wolność*).¹⁷ The veto right, which caused problems, especially when selecting one of the Polish nobles as their king, paved the way for foreign powers to interfere in the internal affairs of Poland and for someone from the outside to be elected as the king. Therefore, foreign kings ruled Poland for a long time, and the Polish nobles accepted this situation. However, this election manner made Poland one of the most important and prioritized foreign policy agendas of European states, especially neighboring states. In each period of the king’s election, they witnessed the diplomatic competition of states that did not want to lose their influence and interests in Poland. In these periods, foreign states were trying to influence the Polish nobles to elect their candidates, and they formed alliances and struggled to put the person they supported on the throne. This situation could cause major international problems and crises during the election period. For example, Prince Henry III Valois (b. 1551- d. 1589, reigned in Poland 1573-75), who was one of the heirs of the French king in 1573, was able to ascend the Polish throne as a result of the establishment of the Ottoman-French alliance. In addition, the Habsburg Empire and Russia formed a new alliance front against the Ottoman-French alliance to enthrone their candidates for the vacant Polish throne. The winner of this diplomatic struggle was the Ottoman-French alliance. Thanks to the Ottoman Empire, which was the most potent state militarily and politically during this time, the crown prince of France was the king of Poland. Poland's standing as an autonomous and allying northern neighbor was crucial for Ottoman politicians.¹⁸

¹⁶ Akdes N. Kurat, *Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917'ye Kadar* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014), p. 306-7; Demir, *1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)*, p. 15; Lukowski – Zawadzki, *A Concise History of Poland*, p. 116-7.

¹⁷ Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 235.

¹⁸ Albert Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye ve Kaynarca Muahedesi*, (İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2016), p. 38.

In this period, although the Russian-Habsburg alliance could not place their candidates on the Polish throne, they decided to continue the current alliance against their neighbors, the Ottomans. According to a protocol signed between the two states in 1573, Poland would be divided among themselves, the Polish crown would be given to the Habsburg Emperor, and the Lithuanian crown to the Russian Tsar. Later, both states would act together to end Ottoman domination in the region.¹⁹ Nearly a century later, in 1664, the Habsburg Emperor, the Russian Tsar, and the Elector of Brandenburg established a new alliance for the partition of Poland. According to popular belief in Europe, the treaty's signatories would inherit the bordering areas of Poland following the death of the Polish monarch through a secret treaty between these three powers. In 1710, the question of how the Polish lands should be portioned between the Russian Tsar and the King of Prussia arose again. According to Albert Sorel, the idea of partition of Poland had become a common issue in eighteenth-century European politics.²⁰

The multi-state and fronted Seven Years' War from 1756 and 1763 amply demonstrates the correctness of the claim that Poland was a common issue for nearly all European governments in the eighteenth century. Similar to the Ottoman-Russian War of 1768–1774, Poland's crucial geopolitical position in politics and the military led to the commencement of this conflict. The main cause was an unsuccessful attempt by Prussia, Austria, and Russia to annex Poland to their side, which would have provided a significant advantage by allowing military expeditions to be organized from the land during the war, and the unsuccessful state (Prussia) started to invade this country.²¹ Poland has frequently been the target of regional strategies, with the prospect of foreign intervention made by its administrative structure. Foreign states view Poland as one of the most significant determinants of their interests and future foreign policy.

The ideas about Poland in the European political mentality made the Poles fearful about two issues: their republic being dominated and their country being destroyed and

¹⁹ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 38.

²⁰ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 38.

²¹ Demir, *1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)*, p. 44-8.

shared by other states.²² In 1749, former Polish King Stanisław Leszczyński (b. 1677, d. 1766, reigned 1733-6) expressed these fears: “*We will be the prey of a state. Perhaps neighboring states will come together to divide our country among them.*” Another concern of the Poles was that their country would be sacrificed for their interests by their rulers.²³

The most crucial political strategy of the Russians, especially from the time of Peter the Great (b. 1672, d. 1725, reigned 1682-1725), was to reach the hot waters, the Black Sea and the Mediterranean in particular, and thus increase their political, military and commercial gains. During the eighteenth century, the Russians had to fight the Ottoman Empire, which was the main obstacle to this strategy.²⁴ As a result, Catherine II dealt with the Ottoman Empire and Poland between 1768-1774, demonstrating that she deserved the epithet “the Great” that historians would later give her. Peter the Great had already resolved the problem in the north, Sweden, which was one of the three most significant issues in Russia’s foreign affairs. Russia experienced an unimaginable victory and accomplished the most important strategic objectives pursued for a century during the conflict between 1768 and 1774.²⁵

The most important cause of the Ottoman-Russian War of 1768-1774 was Russia’s interference in the internal affairs of Poland and its desire to influence this country. Until this period, the Ottoman Empire did not allow Russia or any other state to interfere in the internal affairs of Poland. Still, it also pursued a policy of eliminating the possibilities that could cause this. For example, after the Russian War of 1711, the Ottomans included an article on this subject in the Prut Agreement.²⁶ Because Poland served as a buffer zone between the Ottoman Empire and Russia, the disappearance of this state would bring these two great powers together and directly face to face. On the other hand, Ottoman statesmen prevented the realization of this issue in various ways so that such a situation would not occur.

²² Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkîyye*, p. 37.

²³ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkîyye*, p. 39.

²⁴ Kurat, *Türkiye ve Rusya*, p. 11-2. Beziklioğlu, *The Deterioration of the Ottoman Empire*, p. 22-3.

²⁵ Riasanovsky - Steinberg, *A History of Russia*, p. 232.

²⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1988), v. 4/1, p. 365; Tansel, *Osmanlı – Leh Münasebetleri 1764-1768*, p. 71.

After the death of King August III (reigned 1733-1763) in 1763, the vacant Polish throne again caused diplomatic struggles between European states, especially among neighboring states. Since Poland is one of its neighbors and Russia's ambitions on Poland, the Ottoman administration was more concerned about this than other states. For this reason, one of the dragomans of the Imperial Council (Divan-ı Hümayun) was appointed by the Ottoman administration to learn what was spoken about the subject by the European public and in addition to the Russians and the Ottomans, France, Prussia, and Austria, one of the leading European states, followed this process closely. The Ottoman government informed the envoys of these states that it was in contact that they would respect the decision if the Polish nobles freely chose the Polish king without any outside interference. As well as the government openly expressed its stance on the issue by warning the Crimean Khan, Wallachian, and Moldavian lords and merchants in Poland not to be involved in this process. Moreover, Ahmed Resmî Efendi, who was in Berlin as an ambassador during this period, was warned by the center not to go to Poland until the election of the king was completed.²⁷

On the other hand, Catherine II had Stanislaus Poniatowski, a Polish nobleman, elected as a king, with the support of Prussia, to dominate Poland as she wanted.²⁸ However, Catherine's victory in this election heightened anti-Russian sentiment among Poles and Poland's surrounding nations, including the Ottoman Empire, Austria, and its ally Prussia.²⁹ The German-origin Protestant population within Poland's boundaries could not comfortably practice their religion because of tremendous pressure from the Catholic Poles, which is why Prussia supported this cause. The fact that the country's Protestant and Orthodox religious minorities were subjected to injustices in the political, religious, and public spheres led the representatives of these societies to look to Russia and Prussia for support from abroad. Still, they also served as a pretext for these nations to meddle in Poland's internal affairs.³⁰ The fact that Poniatowski's Polish kingdom was still merely a puppet signaled growing Russian influence in the nation. In other words, Catherine brought an end to a Catholic Poland that was united.³¹

²⁷ Tansel, *1768 Seferi Hakkında Bir Araştırma*, p. 489.

²⁸ Midhat Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, (İstanbul: Güven Yayınevi, 1971), v. 5, p. 2558-61; Tansel, *1768 Seferi Hakkında Bir Araştırma*, p. 499.

²⁹ Massie, *Catherine the Great*, p. 504.

³⁰ Massie, *Catherine the Great*, p. 501.

³¹ Snyder, *Ukrainians and Poles*, p. 171.

Catherine's real intention was to rule Poland directly, not indirectly, and to add Polish lands to the country's territory.³² She made several demands in this direction that the Diet Council in 1766 would not accede to. The most important of these demands was the recognition of the religious and public rights of the minorities in Poland, the Russian Orthodox, who constitute one-third of the population in the eastern regions of the country, and the German Protestants, whose numbers reached hundreds of thousands, by the principle of equality. Additionally, it was asked that the civil service's doors be opened to members of the minority class by this idea. This matter, which has been on the agenda of Poland for a long time, is called the "*Dissident Problem*" in the official terminology.³³ We might infer that Catherine's willingness to get involved in this issue was motivated not only by her desire to defend the oppressed Orthodox population in Poland as a Russian tsarina but also by the fact that she was of Protestant German descent, which gave her a protective instinct towards repressed Protestants. Later, under the pretense that the Catholics, the majority group in the country and the Diet, had rejected her outrageous demands, Catherine dispatched the Russian troops to the area of Poland. While the Diet Assembly was dissolved under the pressure of Russia's military presence in Poland, she elected her supporters to the new assembly. She had her demands accepted, but this situation caused the Catholic Poles, the main element of Poland, to come together and revolt against Russia.

It is remarkable how vital the fervent Catholic clergy were in creating this confederative organization.³⁴ The influential Catholic states of Europe, including Austria and France, backed this new Catholic front. For both financial assistance and to encourage the Catholic confederative structure in Poland to act reasonably, these states dispatched experts.³⁵ At the same time, Catherine II, using the beginning of a civil war between the Catholics and the Orthodox people under the protection of Russia, accelerated the military shipments to Poland, claiming to protect the parliament, the laws, and the Orthodox people. Catherine's underestimating of the Poles' dedication to their faith and nation led to the Russian army being involved in several challenging and troublesome conflicts. On February 28/29, 1768, in the city of

³² Serhat Kuzucu, "II. Katerina Dönemi Osmanlı-Rus İlişkilerinde Kırım," *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi* 185 (2010), p. 110; Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 8.

³³ Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 9; Massie, *Catherine the Great*, p. 501.

³⁴ Massie, *Catherine the Great*, p. 502.

³⁵ Massie, *Catherine the Great*, p. 504.

Bar, Podolia, in the southern part of the country, about three hundred conservative Catholic Polish nobles gathered to form the Bar Confederation, which would be the military organization of the resistance movement under the leadership of the Kraskis and Pulaskis families. The primary goals of this alliance were to safeguard Catholicism and national independence.³⁶ Its objective was to overthrow Poniatowski and reinstate the former Saxon Wettin monarchy.³⁷ Much as unexpressed, one of the main objectives was to overthrow Poniatowski and reinstate the former Saxon Wettin monarchy. However, the patriotic sentiment in the hearts of the anti-Russian Poles, mainly in light of the Catholic clergy's provocations, led to a poorly planned and uncoordinated insurrection.³⁸ At this moment, the Russian army consigned to the city of Bar first dispersed the opposition groups; they hunted down the anti-Russian names and killed the ones they caught. Afterward, the Russian army, which entered the Ottoman town of Balta, located in the southwestern Ukraine borders today, without permission from the Ottoman administration, massacred nearly a thousand Polish dissidents who took refuge in the city and local Muslim people. This situation was the last straw for the Ottomans.³⁹

Continuing its expansion policy against the Ottoman Empire for a while, Russia made various interventions in the Balkans, Caucasus, and Crimea to compress the Ottoman Empire and force it to war.⁴⁰ The Russians carried out activities that provoked the non-Muslim people in the Balkans and the Mediterranean Islands after the Ottoman administration followed a passive policy on the Polish issue.⁴¹ Events such as Russia's desire to establish dominance over the Georgian princes, border conflicts in Crimea,

³⁶ Jerzy Lukowski, *The Partitions of Poland 1772, 1793, 1795* (New York: Routledge Taylor and Francis Group, 2014), p. 44; Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 10.

³⁷ Lukowski – Zawadzki, *A Concise History of Poland*, p. 116.

³⁸ Lukowski, *The Partitions of Poland 1772, 1793, 1795*, p. 45; Massie, *Catherine the Great*, p. 503-4.

³⁹ Soloviev'e göre ise bu rakam bin sekiz yüzdür. Sergei M. Soloviev, *History of Russia - The Rule of Catherine the Great, The Legislative Commission (1767-1768) and Foreign Affairs (1766-1768)*, ed. and trans. William H. Hill (Alabama: Academic International Press, 1986), v. 45, p. 175; Kuzucu, *II. Katerina Dönemi Osmanlı-Rus İlişkilerinde Kırım*, p. 8; Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 12-3; Beziklioğlu, *The Deterioration of the Ottoman Empire*, p. 37-8.

⁴⁰ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 9.

⁴¹ Sergei M. Soloviev, *History of Russia - The Rule of Catherine the Great, Turkey and Poland, 1768-1770*, ed. and trans. Daniel L. Schlafly, Jr (Alabama: Academic International Press, 1994), v. 46, p. 9-11, 32-6; Kurat, *Türkiye ve Rusya*, p. 26-7; Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 9.

and the Russians' construction of castles in Kabarda are among the ostensible causes of the Ottoman-Russian War that started in 1768.⁴²

The genuine reason for the Ottoman-Russian War of 1768-74 was the struggle for influence between the two influential figures of the Russian government, Nikita Panin (b. 1718, d. 1783) and Gregory Potemkin (b. 1739, d. 1791). Russia's foreign policy, which had been followed for a while, was based on Nikita Panin's strategy, which was called the Northern System. According to this strategy, the environment of peace and regional status quo established in the north and south of the country since the time of Peter the Great should be preserved and maintained.⁴³ However, Gregory Potemkin wanted to take steps contrary to this strategy in foreign policy. The strategy that Gregory Potemkin wanted to pursue in foreign policy was to put an end to the Russian-German alliance and to seize the south, which had rich lands and trade ports, at the expense of fighting the Ottomans. As a result, the winner of this struggle for influence in the Russian court was Gregory Potemkin, whose ideas in foreign policy reconciled with Catherine II.⁴⁴ Furthermore, we can assert that the central authority has wanted to resolve the internal disputes in Russia since 1767 through a foreign threat. At this time, it's essential to note Catherine's attempt to change the Russian legal system in January 1765. Because the 1649 Constitution-based Russian judicial system was incredibly disjointed and unclear, on the other hand, Catherine initiated this comprehensive reform movement to remove this confusing and messy situation and increase control over the Russian nobility by subordinating them to the central authority. In this regard, Catherine started composing a reform manual known as the "Instruction," published in 1767 and disseminated nationwide. This instruction was a product of Catherine's enlightened political thought and sought to introduce radical new regulations and changes in the rights of the nobility and serfs in Russia. Three articles of law that stand out from these radical regulations and changes were a) the law allows ordinary citizens to rise to the nobility, b) the law on crimes committed by serfs against the nobility, c) the law that includes the creation of sub-legislative commissions in local districts. Most Russian nobility reacted harshly to these articles,

⁴² Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 9. Sergei M. Soloviev, *History of Russia, The Rule of Catherine the Great, The Legislative Commission (1767-1768) and Foreign Affairs (1766-1768)*, ed. and trans. William H. Hill (Alabama: Academic International Press, 1999), v. 45, p. 175.

⁴³ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 512.

⁴⁴ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 512.

which Catherine wished to implement with the new legal reform. She was in a precarious position in the face of this severe reaction and was saved by the Ottomans declared war. Because of the declaration of war, the country's main agenda changed abruptly with the mobilization decision taken by the Russian government, and most of the Russian nobles were called up for military service since they were also serving in the army. Thus, the disturbance inside the country was warded off with an external threat to all state elements.⁴⁵

As might be expected, the prolonged military engagement of the Russians in Poland would lead to conflict with the two central border states (the Ottoman Empire and Sweden).⁴⁶ The Ottoman Empire could not be expected to remain silent about the policies followed by the Russians in foreign policy and the events that took place. The Ottoman government was the first to take action when it summoned Alexi Obreshkov, the Russian ambassador to Istanbul, to the Porte and made some suggestions for maintaining peace between the parties. The first of these proposals was the withdrawal of Russia from Poland. The second proposal was for Russia to abide by the agreement and to guarantee these two issues by Russia's allies Denmark, England, and Sweden. After Alexi Obreshkov refused to approve the Ottoman government's offer, war was officially declared on Russia on the same day, October 8, 1768.⁴⁷ The Ottomans' foresight was also aided by France and Austria, who were concerned that a shift in the balance of power in Eastern Europe in favor of the Russians could upset the continent's stability.⁴⁸ In the eighteenth century, the Ottoman Empire was still seen as a deterrent in Eastern Europe. However, it could not complete its military and institutional modernization process compared to the European states.⁴⁹ To prevent this dangerous power, which was rapidly expanding in the north and was poised to spread to Europe starting from the east, it was necessary to mobilize the Ottomans, who were once the most dreaded foe of Western civilization and who were geographically present in European lands but whom they did not consider themselves in terms of religion and lineage. Since they had a tight alliance dating back to the sixteenth century, the French,

⁴⁵ Bushkovitch, *A Concise History of Russia*, p. 145-6.

⁴⁶ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 509.

⁴⁷ Joseph Von Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, trans. Vecdi Bürün and Refik Özdek (İstanbul: İkra Okusan, 1991), v. 8, p. 400-1; Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 11.

⁴⁸ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 509.

⁴⁹ Demir, *1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)*, p. IV.

who at this point had some influence over the Ottoman sultan and statesmen, first entered the picture. This long-standing ally was France's political and military trump card against Russia. This northern power severely endangered French interests in Eastern and Western Europe. What is intended with their interests in Western Europe are at stake is a rapprochement of relations between Britain and Russia for a while. If required, a Russia that had conquered Poland could back the British military efforts against the French on the ground. France kept a close eye on Poland because of the abovementioned concerns to avoid any potential conflict before it started.⁵⁰ Because of this close alliance between the Ottoman Empire and France, it would not be difficult for the French diplomats in Istanbul to convince the sultan and some leading statesmen to go to war with Russia. French diplomats also used bribes to quickly persuade the statesmen that Russia's dominance in Poland would pose severe challenges to the Ottoman presence in Eastern Europe in the future.⁵¹

On the other hand, Prussia did not support a war between the Ottoman Empire and Russia. Because according to the alliance agreement signed with Russia, if the Russians entered a war with any state, Prussia had to provide financial support to Russia, although not militarily, until the war ended. Frederick believed the conflict would be prevented since this condition would impair the country's economy, which was not good enough. Frederick II was uneasy that Catherine was scratching the dissident issue in Poland. In a letter he sent to St. Petersburg in September, he issued a warning, suggesting that the Porte would remain peaceful provided the Russian armed forces did not near the Ottoman border. At the same time, Frederick would actively use his diplomats in both countries, especially his ambassador in Istanbul, Zegelin, to prevent a Russian-Turkish war from looming on the horizon. Zegelin, the Prussian ambassador in Istanbul at this time, was in regular communication with the Reisülküttap of the time to thwart the objectives of the French and Austrian diplomats, who had kept a tight rein on Ottoman politicians and pressed them toward war.⁵² As a result, despite their best efforts, Frederick, Zegelin, and other German officials could not stop the conflict between the two states.

⁵⁰ Demir, *1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)*, p. 14-5, 18.

⁵¹ Massie, *Catherine the Great*, p. 505.

⁵² Soloviev, *History of Russia - The Rule of Catherine the Great*, p. 186.

Although a formal declaration of war against Russia had been made, the Ottoman army lacked the military capabilities necessary for such a conflict. So why, then, was the war declared? This is due to three crucial factors. The first was the Ottoman sultan of the time, Mustafa III (d. 1774, reigned 1757-74) wished to use force to halt the Russians' expansion in the north, which had been accelerating for some time. The second of these was that the Ottoman statesmen considered the Russians' preoccupation with Poland as an opportunity⁵³, and the last was that the public opinion in Istanbul favored the war and put pressure on the government in this regard. The most important reason why the Istanbul public took a pro-war attitude is the activities of the leader of the Bar Confederation, the patriotic and nationalist wing of Poland, Joachim Karol Potocki (d. 1791), and the Istanbul ambassador of France Vergennes Count Charles Gravier (d. 1787, ambassador in Istanbul 1755-69) were in Istanbul at that time. As a result of the efforts, the public opinion of Istanbul displayed a pro-war attitude, and even some demonstrations were organized to put the government under pressure.⁵⁴

In addition to the supporters of the war in Istanbul, some groups were against the war with Russia and supported the declaration of war after the necessary preparations were made. However, these two groups were declared traitors by the war supporters, who constituted the majority of the public opinion in Istanbul regarding the war against Russia.⁵⁵ This is enough to show how effective the public pressure on declaring war against Russia was on Ottoman statesmen. Besides, according to Ahmet Resmî Efendi, one of the leading statesmen of the period, some officials who hoped to receive a rank and civil service with the declaration of war encouraged the sultan to fight against Russia.⁵⁶

Although public opinion favored war, the Ottoman government wanted the current status quo with Russia to continue, considering the negotiations held on October 8. However, it is evident that Russia's attitude on this issue was the opposite and intended to start a new war by provoking the Ottoman Empire. Finally, after the official

⁵³ Kurat, *Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917'ye Kadar*, p. 309.

⁵⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, p. 372; Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 12.

⁵⁵ Text, p. 64b-65b; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, p. 372.

⁵⁶ Ahmet Resmî Efendi, *Hulasatü'l- İtibar*, ed. Osman Köksal (Ankara: Gazi Kitapevi, 2011), p. 51-3.

declaration of war against Russia, Alexi Obreshkov and his retinue were imprisoned in the Yedikule Dungeons.⁵⁷

As previously said, Sultan Mustafa III was determined to stop the Russian expansion against the Ottomans by warfare. This expansion had been accelerating for a time. However, the Grand Vizier of the time, Koca Ragıp Pasha (d. 1763, Grand Vizierate 1757-63), prevented Mustafa III by telling him that the army was weak and inadequate. Koca Ragıp Pasha was an experienced statesman who was aware of the situation of the army and the soldier, as he had participated in many wars before his vizierate. According to him, the Ottoman army was a lion with worn nails, and it was necessary to enter the war after the necessary preparations were completed so that the enemy states would not notice this situation. Koca Ragıp Pasha also believed that the Ottoman army was backward compared to the European armies regarding technology, the military system, and order. The fact that the Ottoman Empire did not participate in the Seven Years' War (1756-63) between the European states and did not follow the war process closely caused the Ottoman military and administration to be unaware of the advanced military technologies of the period and to miss the stage of development.⁵⁸ Moreover, during this period, the Ottoman army had problems with the recruitment system. Most of the Ottoman army, which had largely ceased to be a professional army and started to rely on a militia basis, consisted of undisciplined and untrained soldiers.⁵⁹ Entering a long period of peace after the Treaty of Belgrade signed in 1739 caused the Ottoman army to lack experienced commanders and officers with war experience. Experienced commanders and officers either died or retired at the end of the peace period. Due to the situation of the Ottoman army, Koca Ragıp Pasha and his successor, Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha, were not in favor of entering the army into the war without the necessary preparations.⁶⁰ In addition, the weaknesses and inadequacies mentioned above about the Ottoman army of the period are the main reasons for not being included in the Seven Years' War.⁶¹ Notably, the Ottoman administration did not reform its military system comprehensively, although it

⁵⁷ Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 402.

⁵⁸ Virginia H. Aksan, *Kuşatılmış Bir İmparatorluk: Osmanlı Harpleri 1700-1870*, trans. Gül Çağalı Güven (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 2010), p. 137.

⁵⁹ Aksan, *Kuşatılmış Bir İmparatorluk*, p. 137.

⁶⁰ Beziklioğlu, *The Deterioration of the Ottoman Empire*, p. 24; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, p. 366-68.

⁶¹ Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 17.

predicted a war with Russia shortly. At this point, we might allege that the Ottomans' historical success closed their eyes to the need to reexamine their traditional practices and structures. The Ottomans' devastating losses in the war of 1768–1774 removed this blindfold, opening the door for a process that would bring about significant reforms.⁶²

Despite all the shortcomings mentioned above and the unpreparedness of the Ottoman army, the government had to declare war on Russia six months in advance. Although the public opinion in Istanbul and some people who pursued rank and interest in the state pressured Mustafa III and the government to go to war with Russia, the immediate announcement of the war decision was to play into the rival's hands. In this regard, it would have taken a correct step to distract Russia through diplomacy and declare war after the necessary preparations were made during this period. However, the advice of Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha in this direction was not taken into account by both the sultan or the war supporters, and he was dismissed from his duty.⁶³

2.2. The Course of the War Until the Foçşani Parleys (1772)

On March 23, 1768, the Ottoman army departed from Istanbul under the command of Mehmed Emin Pasha.⁶⁴ During the expedition, it was understood that the Ottoman courier system (*menzil teşkilatı*) collapsed. This was a sign that the needs of the army and soldiers could not be met regularly during the expedition and the war. On the other hand, the difficulties experienced in supplying the necessary needs caused great unrest and indiscipline in the army and led to going over the hill.⁶⁵ It was unthinkable for an army deprived of meeting even its necessary needs to succeed against a regular and well-trained Russian army. First, on September 9, 1769, the Russians defeated the

⁶² Dominic Lieven, "Russia as Empire and Periphery" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), v. II, p. 16.

⁶³ Yuzo Nagata, *Muhsinzade Mehmet Paşa ve Ayanlık Müessesesi* (Tokyo: Study of Languages & Cultures of Asia and Africa, 1976), p. 36-7; Beziklioğlu, *The Deterioration of the Ottoman Empire*, p. 41; According to Sergei Soloviev, Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha was a well-meaning and peace-loving statesman, and he and his entourage were among Obreshkov's most significant trump cards in the Ottoman bureaucracy. In his work, Soloviev cited specific passages from a letter Obreshkov addressed to Panin on the matter. In the passages that were mentioned, Obreshkov told Panin that if the reisülküttap and the grand vizier were both dismissed, he would lose his two most crucial instruments in the state, and he advised Russia to be ready for war in such a circumstance. Soloviev, *History of Russia - The Rule of Catherine the Great*, p. 184.

⁶⁴ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2567.

⁶⁵ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2568-72.

Ottomans in Turla and took control of Hotin Castle.⁶⁶ Then, under Golitsin's directive, a portion of the Russian army was immediately dispatched to Moldavia. Midway through December, the Russian army took over Wallachia and Moldavia after capturing each of the region's major cities and forcing the Ottoman army to retreat to the Danube's southern bank.⁶⁷ The loss of the Battle of Kartal on August 1, 1770, is essential in that it largely determines the fate of the war.⁶⁸ After losing this war, the Russian army occupied Bender without problems and then İsmail, Kili, and Akkirman.⁶⁹

Along with the army, Ottoman statesmen intended to use the caliphate of their sultans as a model for a revolution among Muslims within Russian boundaries and Muslim khanates in adjacent territories against Russia. Muslims in the Kuban and Kabarta were the first to act at this time. On the other hand, the Russian government sent a detachment under the command of Mayor General Medem to this region to prevent these uprisings and attacks. First, the Kuban and, subsequently, the Kabardian Muslims were forced to submit after suffering a crushing loss in the conflicts between the parties that began in April 1769.⁷⁰

The Ottoman-Russian struggle continued in the Mediterranean as well. During this period, the Russian fleet, with the help of England, traveled the Baltic Sea and reached the Mediterranean. The Ottoman government, which thought that the Russian navy could not carry out such a complex and long operation alone with its current situation, needed to take more precautions against the Russians in the Mediterranean.⁷¹ Having reached the Mediterranean, the Russian fleet besieged Coron and started a rebellion by provoking the non-Muslim people in the Peloponnese. The Russian fleet, which failed in the siege of Coron, attacked Navarin and captured it. The most crucial turning point of the struggle in the Mediterranean was the Çeşme Invasion on July 7, 1770. In this invasion, besides destroying almost all the ships in the Ottoman fleet, there was also

⁶⁶ Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 125-8.

⁶⁷ Davies, *The Russo-Turkish War*, p. 128-30.

⁶⁸ İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi* (İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2011), v. 4, p: 50.

⁶⁹ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2575.

⁷⁰ Soloviev, *History of Russia – Turkey and Poland*, p. 23-5.

⁷¹ Kemal Beydilli, "Virginia H. Aksan'ın Savaşta ve Barışta Bir Osmanlı Devlet Adamı: Ahmed Resmî Efendi (1700-1783)," *Toplumsal Tarih Dergisi* 9/52 (1998), p. 60-1.

much loss of life.⁷² After this defeat, the Ottoman government began to seek ways to make peace with Russia. So much so that Sultan Mustafa III had a spell made for the signing of the peace treaty in Focşani, which was the first peace talks; if the peace treaty were not signed in Focşani, this spell would have been buried in the return route of the Russian negotiators by Yasinîzâde Osman Efendi. Thus they would return and sign the peace treaty under the spell's influence.⁷³ The idea of peace first developed in the minds of the Ottoman government after the defeat of Turla in 1769.⁷⁴ On the other hand, the peace offer came from the Russians, even though the Ottomans were in a difficult situation. Because of the significant budget deficits that the large-scale military operations caused in the Russian economy, the Russian government was forced to issue paper money to pay for the war until the end of 1768.⁷⁵

⁷² Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2580-1.

⁷³ Hakan Yıldız – Elif Yöyen, “Top u Tüfenge Karşı Sihir ü Vefk: III. Mustafa'nın Ak Büyüleri ve Padişahı Büyüye Sevk Eden Psikolojik Sebepler,” *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (2010), Sayı: 43, p. 429-455.

⁷⁴ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2584.

⁷⁵ Boris Annanich, “Russian Economy and Banking System” in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), v. II, p. 397.

CHAPTER III

DIPLOMATIC CONTACTS BEFORE THE FOCŞANI PARLEYS

The first half of 1770 had been a difficult period in the military field for the Ottomans and passed with losses. The defeats on land and at sea portended the collapse of the Ottoman military order. In addition to the fact that the Ottoman army could not resist the Russians, the army's desertions and the Ottoman courier system's collapse eliminated the possibility of continuing the war for the Ottomans. Although Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha and the commanders at the front were aware of this grave picture, Sultan Mustafa III and some statesmen wanted the war to continue. The Russians' triumphant advance towards the Danube's south side also worried Prussia and Austria. King Frederick II of Prussia (b. 1712, died 1786, reigned 1740-1786) was aware that no Ottoman force could stop Russia's advance in the region if it reached the southern side of the Danube. According to him, if this situation happened, the peaceful environment in Europe could be disrupted and trigger a great war on the continent. According to Friedrich II, if this region fell into the hands of the Russians, Austria would feel threatened and could take a tough stance against the Russians.¹

Friedrich II had the idea of acting together with Austria and putting pressure on the Russians and Ottomans for peace. But the Russians, who knew that no power could stop their progress and the victories they achieved on the fronts, did not take kindly to the idea of peace.² The goal of the Russians was to capture Crimea and the southern bank of the Danube. They thought that if this happened, they could gain a solid and dominant position during the peace talks and dictate peace terms to the defeated Ottomans.

¹ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 159.

² Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 54-5.

Having captured Bender, the Russians largely achieved their goals at the beginning of the war. Russia, who wanted to impose the emerging status quo on the Ottomans, conveyed a peace offer to Grand Vizier Halil Pasha through General Rumyantsev. He had sent a Russian lieutenant colonel named Petro Yuvan, who knew Turkish, to Halil Pasha.³ General Rumyantsev informed Halil Pasha that peace talks could be started before the Russian army crossed to the south bank of the Danube without any intermediary state.⁴ Another reason the peace offer came from the Russians in this period is that they were unaware of the Ottoman army's weak condition.⁵ Although Grand Vizier Halil Pasha leaned toward this offer from the Russians, he could not act without the center's approval. In the reply from Istanbul, there was no clear answer, positive or negative, to the peace offer. The Grand Vizier was informed by the message sent from the center that he should have written a friendly letter to General Rumyantsev, and they would take care of this business. Even though the proposal's content was not learned, peace with Russia remained in suspense.⁶ The Ottomans approached the Russian proposal in this way because some European states, such as Prussia, Austria, and England, made attempts in Istanbul to be an intermediary state in the peace negotiations. In addition, according to Vasif Efendi, another reason the center did not evaluate the Russians' offer was that it was interpreted as Russia's weakness.⁷

Albert Sorel, who stated that Catherine II conveyed the peace offer to the Ottomans through the Prussian State, also mentions the content of this offer in his work. The two most essential issues in the proposal's content are granting independence to Wallachia and Moldavia or leaving the war reparations to Russia for twenty-five years and the independence of the Crimean Tatars. In addition, giving free movement rights to Russian ships in the Black Sea and the Mediterranean and giving an island to Russian merchants as a base is another important item. Other demands are the release of the Russian ambassador Alexi Obreshkov, who was imprisoned in Istanbul, the

³ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2584.

⁴ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 52.

⁵ "...bu sûret dahî musâfahaya 'adem-i rağbet ile yine muharebeyi ihtiyâr sûretidir dediğimde yâ Devlet-i 'Aliyye keyfiyyet-i 'askeriyyesini mütâla'a vü mülâhaza eylemez mi? Bir kaç def'a 'askerlerinin tabî'atları bi't- tecrübe mâ'lûm oldu demekle..." Text, p. 65a-b.

⁶ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2584.

⁷ Nevzat Sağlam, "Ahmed Vasif Efendi ve Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı 1166-1188/1752-1774", (Unpublished PhD Diss., Marmara University, 2014), p. 472.

abandonment of Azov and Kabarta, the granting of independence to Bessarabia, and the amnesty of the Greek people who helped the Russians during the war. According to Sorel, the response of the Ottoman government through the ambassadors was that the intermediary states would take part in the negotiations and start the peace negotiations without any preconditions.⁸ Russia, which did not accept the offer of the Ottoman government, stated that peace negotiations could be held if their proposals were accepted.⁹

On July 28, 1770, the Ottoman Empire accepted the offers of Prussia and Austria due to mediation negotiations with three European states. England's mediation offer was rejected due to its military and economic aid to Russia, especially in the Çeşme Invasion.¹⁰ Based on this attitude of the Turks, England tried to interrupt the mediation negotiations with the other two states through its ambassador in Istanbul, Lord Murray. The trump card Murray used to undermine the mediation talks was the Istanbul ambassador of Russia, Alexi Obreshkov, who was imprisoned in the Yedikule Dungeons. Although Lord Murray tried to put the Ottoman administration under pressure by giving notes to the Porte for the release of Obreshkov, these efforts were inconclusive.¹¹ Later, France, who encouraged the Turks to war with the Russians, also knocked on the door of the Ottoman Empire to mediate, but the Ottoman statesmen rejected this offer in no uncertain terms. The French withdrew their support for the Ottomans during the war. France, which lost the trust of the Ottoman statesmen with this policy it followed, would not be included in the process as an active element again.¹² However, Albert Sorel said the Ottomans wanted to ally with France. The reason for this was the belief that Austria, with which France was in alliance, would be more easily included in the alliance if they were allied with the French. However, although France provoked war with the Russians, it did not want to be allied with the Turks, instead offering the Ottomans that the French navy could help in return for a certain amount of money. Moreover, they implicitly informed the Turks that a Spanish navy could also aid them. Thugut, Austria's ambassador to Istanbul, was one of the reasons why an alliance between the Sublime Porte and France did not occur. When

⁸ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkiyeye*, p. 165.

⁹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 56.

¹⁰ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2584; Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkiyeye*, p. 165.

¹¹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 54.

¹² Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 53.

the Austrian ambassador learned that the Ottoman statesmen wanted to ally with France, he claimed that such an alliance would bring more harm to them. Thugut convinced the Sublime Porte that this alliance would prolong the war instead of ending the war by explaining the indeterminations and weaknesses of the French statesmen to the Ottomans.¹³ The Prussian ambassador Zegelin also supported Thugut's claims, causing the Sublime Porte to abandon the idea of being an ally with the French.¹⁴ At this point, the Ottoman government commonly applied the system of alliances based on interests with foreign governments in its foreign policy during the eighteenth century. To not be alone in international relations and diplomacy, both at the table and in the field, and as a result of the experience and relative gains they obtained in the diplomatic process of the Karlowitz Treaty, Ottoman statesmen, who learned important lessons from the great disaster at the end of the seventeenth century, entered this path.

A separate paragraph should be opened for Austria and Prussia on mediation. First of all, Austria faced many times with the Ottoman Empire, with which it had been competing in regional politics for many years. However, the Austrian administration did not expect the Turks, with whom they were competing in the region, to fall into such a difficult situation against Russia. So, they also began to worry about the Russian advance.¹⁵ Russia's complete takeover of Wallachia and Moldavia and threatening the other side of the Danube would have destroyed the status quo that had emerged after many years. If Catherine's plan to abolish or remove the Ottoman Empire from the region worked, a state like Russia with grand imperial ambitions and Austria would be directly bordered. This was the primary concern of the Austrian administration. Queen Maria Theresa of Austria (b. 1717, d. 1780, reign 1740-80), who saw her future in danger if Russia settled in the region, the thought of making an alliance with the Ottomans against the threatening advance of Russia. Thus, Russia's southward advance could be stopped, and the status quo in the region could be preserved. In this respect, the Austrian administration started negotiations to sign a secret alliance with the Porte through its ambassador in Istanbul, Thugut. Thugut was proposing to the Ottomans the alliance offer he had rejected a few weeks ago. However, to avoid

¹³ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 147-8.

¹⁴ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 148.

¹⁵ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2589.

wasting the benefits of the Ottoman-Russian war and the mediation issue for the benefit of Austria, he continued negotiations with the Turks and the Russians. The fact that Austria had one-on-one negotiations with the Sublime Porte also gave them broad decision-making freedom. Thus, as a result of the negotiations, the Austrian government could easily take the decision that would suit their interests, whether to support the Turks against the Russians or not.¹⁶ According to Sorel, the fact that Austria was in an alliance with France was a risk to the health of its relations with Russia, and it would not allow him to receive payment for the alliance with the Ottoman Empire.¹⁷ At this point, it should not be forgotten that although the Austrian government offered an alliance to the Sublime Porte in the face of the advance of the Russians, the Ottoman side, which was severely injured as a result of the heavy defeats in the fronts and needed an alliance, had to submit to the wishes of the Austrian government in the negotiations with Thugut.¹⁸ As a result of the negotiations, a secret alliance agreement was signed between the two states on 6 July 1771 against Russia.¹⁹ This treaty was to be hidden not only from Russia but also from other states, especially France. According to this secret alliance agreement, Austria would first try to remove Russia from the region through diplomatic means and sign a peace treaty. He promised to drive the Russians out of the region by military force if he could not achieve this diplomatically. In addition, Austria would ensure the signing of a peace treaty that undertook the independence of Poland, which was one of the most important causes of the war.²⁰ In return, the Ottoman Empire would give Austria twenty thousand purses of Ottoman silver coins (*akçe*) (11.500.000 Florins) and Little Wallachia.²¹ Also, the Ottoman government promised to provide the highest level of commercial privilege to the Austrian citizens and to resolve the border problems to the satisfaction of Austria.²² This alliance agreement would worry Catherine II for fear of losing the war gains when she became aware of the situation.²³

¹⁶ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 148.

¹⁷ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 148.

¹⁸ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 149.

¹⁹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 70.

²⁰ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 149.

²¹ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2589.

²² Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 149.

²³ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 57.

The Sublime Porte sent four thousand purses, the first installment of the money promised per the treaty, to Austria on July 25. However, Austrian Prime Minister Kaunitz did not make a deterrent intervention against Russia through diplomatic and military means, although the Ottoman government fulfilled its obligations and disapproved of the alliance agreement signed between Thugut and the Sublime Porte. Prime Minister Kaunitz considered using this secret alliance agreement only as a trump card against Russia.²⁴ This event showed a disagreement about the alliance in the Austrian administration. Although Queen Maria Theresa considered supporting the Ottoman Empire against Russia, her son, and partner in the administration, Josef II, disagreed with her mother and tried to persuade her to join the Prussian-Russian alliance. The Queen of Austria was in a position to disagree with these two leaders, especially at the point of desperate plundering of a neighboring Catholic country, both because she is a devout Catholic and due to her hatred for the Protestant Frederick who took Silesia by force and the Orthodox Catherine of Protestant origin who usurped Catholic Poland. Despite her aversion to alliances, his son's demands made life difficult for him.²⁵ For this reason, Prime Minister Kaunitz did not prefer to take adverse action against Russia, even though a secret alliance was signed with the Ottoman Empire. Because the balances could change at any moment and be allied with Russia. As the British ambassador in Istanbul, Lord Murray learned of the secret treaty between the Ottomans and Austria and reported it to Prussia and Russia; the Germans got into a great panic and accelerated the negotiations with Austria and started to work to attract them to their side. The King of Prussia confused them by bringing up the idea of sharing Poland.²⁶ Therefore, Austria did not give a clear answer to the requests of the Porte and chose to prolong the alliance issue deliberately.

As it is known, Prussia was also on the side of Russia from the beginning of the war and even signed an alliance agreement between them. However, Russia's significant gains in the war began to worry the King of Prussia, Friedrich II. The reason for this concern was the possibility of deterioration of the balance of power in Europe in favor of Russia. The fact that Russia gained great material and moral gains in the war²⁷ and

²⁴ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 70.

²⁵ Massie, *Catherine the Great*, p. 513.

²⁶ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2589.

²⁷ Here, what is meant by material gain is the economic privileges that Russia obtained in the Treaty of Küçük Kaynarca, along with the capture of many different places and strategic points. What is meant

brought the Ottoman Empire to almost collapse would cause the king of Prussia to reconsider its alliance with the Russians.²⁸ The dissolution of the Ottoman Empire during this period was a significant threat to the newly established peace in Europe after the Thirty Years War (1618-1648), and this situation that would drastically change the balance of power in Europe had to be prevented. The partition of Ottoman lands could drag the European states into a new war lasting for years. Friedrich set to work to eliminate this situation, a great danger to Europe's peace and balance of power. At this point, the King of Prussia acted very smartly and managed to take Austria, which could be effective on both states and the first state to be harmed by this advance of Russia. Austrian prince Josef II and Friedrich Neustadd met upon this development to consult the current situation. The outcome of the meeting was that both states forced the Ottomans and the Russians to make peace, considering the current situation. According to the Prussian king, Russia would accept the peace offer if Crimea and Azov fortress remained in his hands and Wallachia and Moldavia were independent. The Ottomans would also accept the conditions presented to them due to their desperation.²⁹

After the decision to collaborate, Thugut and Zegelin, the ambassadors of Prussia and Austria in Istanbul, began to meet with Ottoman statesmen to press for peace. The name the ambassadors had the most contact with was Reisülküttap İsmail Raif Efendi (d. 1775).³⁰ The Austrian ambassador Thugut held meetings with İsmail Raif Efendi on some days, unaware of the Prussian ambassador Zegelin.³¹ The reason for these private negotiations was that Austria had been on the side of the Ottomans since the beginning of the war. In these private meetings, the situation in Poland was discussed, as well as peace. In these secret negotiations, İsmail Raif Efendi told Thugut that

by spiritual gain is to pretend to be the patron of Orthodox Ottoman subjects and to impose being a strong Christian state in Europe.

²⁸ Kemal Beydilli, *Büyük Friedrich ve Osmanlılar 18. Yüzyılda Osmanlı-Prusya Münasebetleri* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1985), p. 98.

²⁹ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye*, p. 140. Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 53-4.

³⁰ As it is known, especially from the second half of the seventeenth century, Reisülküttaps (*Ottoman Chancery*) in the Ottoman Empire gradually stepped out of their classical duties as the head of Divan scribes and began to assume a role that we can define as the Minister of Foreign Affairs in the modern sense. By the 1770s, the post of Reisülküttap had become the office responsible for the foreign affairs of the state. See; Recep Ahışalı, *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülkütüblük (XVIII. Yüzyıl)*, (İstanbul: TATAV Yayınları, 2001); Selim Güngörürler, "The Ottoman Chancery's Role in Diplomacy with Iran," *Itinerario* 44/3 (2021), p. 572-590.

³¹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 54.

Russia should be expelled from Poland and a neutral person should be appointed king. If this did not happen, Poland could be portioned between their selves.³² Thugut, on the other hand, stated that he was not authorized to negotiate this offer concerning this surprising offer of Reisülküttap Efendi and replied that the ongoing war should be ended as soon as possible. In the face of this response, İsmail Raif Efendi stated that the mediation offer of both states would be accepted. However, Prussia and Austria should apply separately. After submitting the letters containing the mediation offer to the Sublime Porte, approval news was sent to the prime ministers of the two states that their proposals were accepted on August 12.³³

Austria and Prussia started exploratory talks with both states to initiate peace negotiations with intermediary state titles. On the other hand, Russia did not intend to sit at the table for peace because of its successes in the war. Because he wanted to take Crimea, which was his ultimate goal. Besides, some of the Crimean nobles were influenced by Russia's anti-Ottoman propaganda in the region and went over to the Russian side.³⁴ Russian forces, attacking Crimea on July 9, 1771, seized the castle easily and captured the Ottoman soldiers in the castle after the allied Crimean nobles opened the gates in the clashes in Urkapısı (*Or Qapi*), the most strategic and fortified fortress in the region.³⁵ With the fall of the Urkapısı Fortress, Crimea came under Russian control, and the pro-Russian Sahib Giray (b. 17126 d. 1807, reigned 1771-5) was declared the new khan of Crimea.³⁶

In 1772, the Ottoman Empire and Russia, realizing the devastating consequences of the war, began to take steps to end the conflict environment and establish peace.³⁷ The second peace offer came from the Russians, especially due to Prussia's pressure for peace. Russia's achievement of the goals it set at the beginning of the war, such as advancing to the west side of the Danube and occupying Crimea, was also influential in considering Prussia's peace suggestion on the Russian side.³⁸ On the other hand, it is also essential to what motives Prussia tried to persuade Russia to make peace with

³² Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 54.

³³ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 54.

³⁴ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2587.

³⁵ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2588.

³⁶ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2588.

³⁷ Soloviev, *History of Russia – Turkey and Poland*, p. 137.

³⁸ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 70-1.

the Ottomans. Being aware of the secret alliance agreement signed between Austria and the Ottoman Empire in 1771, Prussia thought this agreement could cause a new war in Europe. In addition, according to the alliance agreement signed between them, the fact that Prussia would give one million gold coins to Russia every year, starting from 1768, was making the economy of Prussia difficult.³⁹ The king of Prussia was not only content with persuading the Russians to achieve peace but also attempted to include Austria in the alliance with Russia. Although the Austrian Queen Maria Theresa preferred to support the Ottoman Empire, her son Josef II, her partner in the administration, also adopted the idea of being included in the Russian-German alliance against the Ottomans. As a result, in 1772, the German king came up with the idea of partitioning Poland to persuade Russia to peace and to pull Austria to their side and leave the Ottomans alone. This attractive offer attracted the attention of both states and thus, an agreement was signed in Petersburg on August 5, 1772, between the three states on the division of Poland.⁴⁰ According to this treaty, Galicia and the Zips region belonged to Austria, Prussia of Poland to the Germans, and the Duchy of Lithuania to the Russians. In July, immediately after the Treaty of Petersburg, these three states sent their armies to Warsaw and forced the Dietary Assembly to ratify the treaty.⁴¹ With this plan of sharing, Frederick, who believed that peace was the best course of action for Prussia's interests, would both prepare the way for peace by granting some of Catherine's demands to the Turks from the Polish lands and balance the situation of the northern lands in response to Russia's gains in the south.⁴²

During this period, some things went wrong for the Russians. The most important are the Russian army's plague epidemic, the war's heavy economic burden, the stir in Sweden, and the Pugachev Rebellion (1773). In particular, the Pugachev Rebellion posed a great danger to Russia's domestic order and politics. The most significant contributing factor to the Pugachev Rebellion was the heavy reliance on civilians for personnel and financial resources, which was crucial to the conflict.⁴³ The revolt first broke out among the Kazakh communities in the outlying areas. Later, urban Russians and Ukrainian peasants disturbed by the administration joined the revolt. Gathering

³⁹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 70.

⁴⁰ Massie, *Catherine the Great*, p. 513.

⁴¹ Sorel, *18. Asırda Mesele-i Şarkiyye*, p. 198-207.

⁴² Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 510.

⁴³ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 510.

more supporters around him in the process, Pugachev assumed the role of a charismatic leader and dreamed of establishing an independent state. The rebellion spread throughout the country, increased its influence, and advanced toward the center. This situation caused state officials and Russian nobility to be apprehensive. While the peasant revolts that broke out in the Middle Volga region in 1774, the last stages of the rebellion, reached profound dimensions, many noble landowners in the reached. In the face of these developments, Russia, fighting the Ottomans on different fronts, decided to stop the rebellion, severely threatening its domestic order and politics. The central government finally dispatched its military forces directly to the rebellion areas, which had reached severe dimensions, and killed its leader.⁴⁴

The stir in Sweden was another issue for the Russians at this time. Gustav (d. 1792, reigned 1772-1792), the eldest son of Swedish king Adolf Frederich (d. 1771, reigned 1751-1771), overthrew his father on February 12, 1771, by staging a coup d'état and seizing advantage of the Russians' interest in the Ottomans. Then, in August 1772, Gustav, who was a staunch believer of "Enlightenment Despotism," abolished the 1720 Constitution and Swedish Parliament (*Riksdag*), which allowed Russia and other European states to interfere in the internal affairs of the state by manipulating Swedish party politics, and re-established the monarchy firmly. Catherine intended to send military units to the Swedish border as soon as possible after realizing that these developments in Sweden would pose a significant threat to Russia. However, due to the disastrous four-year conflict, the Russian army experienced a significant loss in capacity. Hence this did not occur.⁴⁵ In dealing with domestic and international political, military, and financial issues, Russia did not want to lose its victories over the Ottomans. Therefore, it began to exhibit a pro-peace stance.

Eventually, both sides were convinced of establishing an environment of peace and took the necessary steps. First, a ceasefire had to be signed to end the ongoing conflicts on the fronts. However, since the war took place both on land and at sea, the parties agreed to sign special ceasefire agreements for these two fronts. In this framework, the parties first signed the Yergöğü/Giurgiu Armistice on May 10, 1772, to end the

⁴⁴ David Moon, "Peasants and Agriculture" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), v. II, p. 378.

⁴⁵ Ragsdale, "Russian Foreign Policy, 1725-1815," p. 510.

conflicts on land. It is remarkable that both sides displayed a pro-peace attitude in realizing the Giurgiu Armistice and that Austria ended its alliance with the Ottoman Empire and joined the Russian-Prussian alliance. Before the armistice was signed, Zegelin, the Prussian ambassador, gave a memorandum to the Sublime Porte to hold peace talks with the Russians in Moldavia. The Sublime Porte had two priorities in this regard. The first was that Russia had no preconditions for the peace talks, and the second was that Prussia and Austria mediated the peace talks. The Ottoman side thought the secret alliance agreement with Austria, its former ally, was continuing, especially the demanded mediation. Austria's inclusion in the Russian-Prussian alliance left the Ottomans alone in the face of the triple alliance and started the negotiations disadvantageously. While the Austrian and Prussian ambassadors were pressuring the Sublime Porte to start negotiations with Russia by giving a joint note, Catherine sent an unsigned letter to Muhsinzâde Mehmed Pasha through Vasif Effendi, who went to Russia on the orders of the grand vizier and was taken prisoner, to Muhsinzâde Mehmed Pasha.⁴⁶ Thus, the stones for the road to the Yergöğü Armistice began to be laid.

3.1. Yergöğü/Giurgiu Armistice – 10 May 1772

The Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha and the Russian General Rumyantsev immediately started the preparations for the armistice that would take place in Giurgiu. Muhsinzâde Mehmed Pasha formed a three-person committee consisting of Süvari Mukabelecisi (*Cavalry Responder*) Abdülkerim Efendi, Divan Kesedarı (*the Imperial Council Majordomo*) Dürri Efendi and Divan Tercümanı (*the Imperial Council Dragoman*) İskerlet Efendi for the armistice negotiations.⁴⁷ In these meetings, the Prussian ambassador Zegelin would accompany the Ottoman delegation.⁴⁸ The delegation set off from Istanbul to Giurgiu (now in Romania) on April 8. General Rumyantsev, on the other hand, appointed General Ivan Simolin of Giurgiu to conduct the negotiations on behalf of Russia. After an 11-day journey, both delegations reached Giurgiu on April 19 and settled in tents prepared for them at the negotiation area.⁴⁹ In

⁴⁶ Ahmed Vasif Efendi, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbar*, ed. Mücteba İlgürel (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1978), p. XXII.

⁴⁷ Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 487-8.

⁴⁸ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2590.

⁴⁹ Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 488.

fact, with the capture of Giurgiu by the Russians during the war, the Ottomans were a guest in their lands. As if to show that it was the host, Russia assigned a team of more than forty servants to meet the Ottoman delegation's needs. Three days after arriving at the negotiation site, on April 23, the delegates of the two sides met, and the licenses of the delegates were exchanged. Afterward, a mutual exchange of gifts took place between the delegations. General Rumyantsev presented three overalls of sable fur to the Ottoman delegation as a gift. On the other hand, the Ottoman delegation gave one equipped horse to Simolin, the chief executive officer of the Russian delegation, and some money to the other delegation members.⁵⁰ As a result of the negotiations that lasted around two weeks, on May 10, an agreement was reached between the delegations on nine articles as the terms of the armistice. After the agreement, the text of the treaty was signed by Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha and General Rumyantsev.⁵¹ The articles of the armistice consisted of the following:

1. Both sides will end the conflict on all fronts.
2. Both the commanders in Ruse and Giurgiu and the Rumelian and Anatolian soldiers will be informed that the ceasefire has been signed.
3. The military units of both sides will maintain their current status in the places they are in during the ceasefire period. The date when the border will be determined on the Danube coast will the Danube River be considered as a border, and no construction activities will be carried out in the region. In addition, cities damaged in the war, such as Babadağı, Tolçı, Isakçı, Maçın, and Hırsova, will be rebuilt.
4. The Russian executives who signed the armistice agreement and the commander of the Russian navy in Istanbul and the Mediterranean will also be allowed to declare the armistice. The navy commander will also sign an armistice with the Ottoman navy commander to end the conflicts in the seas. It will report this to both Crimea and the coastal regions. The Russian navy on the Danube will not be prevented from wandering in the river. The officers will intervene immediately if a clash occurs between the two sides' supporters.

⁵⁰ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 488.

⁵¹ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 72; Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 488-9.

5. After informing the Özi and Kılburun castles that the ceasefire has been signed, soldiers and ammunition will not be shipped to these castles, but grains can be sent to these castles.
6. If ships loaded with grain should run aground off the coasts of Crimea and Basarabia due to weather events or other reasons, the ship will be helped to be rescued.
7. In the Danube, Crimea, and Basarabia regions, if a Russian ship loaded with grain washes up in the Ottoman sea, the region's people will help save the ship.
8. Everyone must abide by the agreement's provisions when the armistice news reaches the fronts in Georgia, Kuban, and Anatolia. In addition, the current status quo in the region will be preserved.
9. The ceasefire period is until October and will be strictly observed in Wallachia, Moldavia, Crimea, Bucak, and all other regions. In the Black Sea, until the armistice agreement is signed at sea, the terms of the Giurgiu Armistice will be valid for the two parties' Chief Commanders.

3.2. Bahr-ı Sefid Armistice – 12 July 1772

With the armistice made in Giurgiu, the land part of the war was suspended until October. It was time to end the conflicts at sea between the sides. On 28 June, the Ottoman Empire appointed Canım Hoca Mehmed Paşazâde Mustafa Bey and one of the officers of the Divan-ı Hümayun Hacı Mustafa Effendi to conclude the armistice agreement with Russia. The Austrian Ambassador Thugut would also attend the negotiations with the Ottoman delegation. Russia, on the other hand, entrusted the task of making this armistice to Admiral Spiridof. As a result of the negotiations held in Ose Port of Bare Island, ten articles of armistice agreement were signed between the sides on July 12.⁵² The duration of the armistice was four months.⁵³ The articles of the Bahr-ı Sefid Armistice are as follows:

1. During the armistice, conflicts ended on the Mediterranean, Anatolian, and Rumelian coasts.

⁵² Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 73.

⁵³ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 74.

2. Couriers will be sent to Crete and Rhodes and the Russian and Ottoman navies in this region to announce the signed armistice. Therefore, the Bahr-ı Sefid Armistice will enter into force ten days after the armistice agreements are applied in other regions. Also, if there is any conflict between the sides before the couriers reach the areas above, they will be ignored.
3. The navies of both sides will remain there for the duration of the armistice, wherever they were, when it was signed. At the same time, the Russian navy can be found on the islands where Muslims do not live, from the islands of Thasos and Susa to the sides of Crete and Kos. On the other hand, the Ottoman navy could wait where they were on all the islands, including the Anatolian and Rumelian coasts. Ottoman ships coming from the direction of Ülgün, Algeria, and Tunisia will pass from Çuka Island to Crete and will not attack the Russian ships on the transit route. Ships of either side will not be able to anchor in Thasos except in exceptional circumstances. Although the inhabitants of Sesame Island are non-Muslims, because the island is close to the Anatolian coast, Russian ships will not be able to anchor here except in exceptional circumstances.
4. Convenience will be provided to the messengers coming and going to Rumelia from the Mediterranean. If a ship has a messenger from another ship, a white flag will be hoisted on the ship's main mast. Neither side will interfere with the passage of the other's ships, which are unarmed and without ammunition.
5. During the armistice, no troops and ammunition will be sent to the islands and straits. In addition, new buildings and ships will not be built in these places. However, galleons built before the ceasefire agreement will not be launched. Lumber will not be transported for new shipbuilding. But, grain shipments to the Mediterranean Islands, Anatolian, and Rumelian coasts will be possible. The Russian navy will not search these ships, as there are notebooks about the things they carry.
6. The shipwrecked ships of both sides will be able to dock on the states' shores and be assisted.
7. Ships must fly the flag of the state to which they belong. On the other hand, the ships belonging to the Greeks would sail with whatever flag they were carrying before. The ship's crew will be able to keep as many guns, guns, and rifles as possible to protect themselves from pirates.

8. This armistice agreement is valid from the date of the change of the settlements until 12 November 1772. If the Giurgiu Armistice is shortened or extended, the same provision will be valid in this armistice.
9. To solve the problems that may arise, the Russian side will have an official in Eskiroz Island, and the Ottoman side will have an official in Chios.
10. After Canım Hoca Mustafa Bey signs the armistice agreement in Turkish and Admiral Spiridof in Russian, both copies will be translated into French. The translated texts will be mutually signed. One copy of the signed Turkish and French armistice texts will be given to the Russian side. The Ottoman side will also receive a Russian and French armistice text.

The declaration of the signing of the Bahr-ı Sefid Armistice between the Ottoman and Russian delegations and the terms of the agreement was sent to the Sublime Porte, a copy of the agreement was sent to the Bosphorus Fortress Seraskier Ali Pasha, the Chios and Midilli (Lesbos Island) guards, and Captain Admiral Gazi Hasan Pasha.⁵⁴ With the signing of the armistice on both fronts, peace negotiations could start in an impartial conflict-free environment.

⁵⁴ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 75.

CHAPTER IV

THE ROAD TO KÜÇÜK KAYNARCA: FOCŞANI PARLEYS (AUGUST 1772)

Peace negotiations started with the signing of the armistice agreements between the two states. The delegations determined the location of the negotiations as the town of Focşani within the borders of Wallachia.⁵⁵ The importance of the Focşani Parleys for the Ottoman diplomatic history of the period is that the matters that will come to the fore in the following peace talks in Bucharest and the Treaty of Küçük Kaynarca in 1774 started to be discussed between the parties for the first time. On the other hand, the Focşani Parleys are significant because they were the first international diplomatic gathering where the Ottoman sultan's caliphate title was considered and also in terms of demanding the independence of Crimea, a Muslim land ruled by the Ottoman Empire. In Focşani Parleys, negotiations, which ought to be governed by political science principles and international relations conventions, have changed into a diplomatic procedure dominated by religious discourses.⁵⁶ In the peace negotiations, the Russians' demand for the independence of Crimea from the Ottomans caused some inconveniences and obstacles in terms of Islamic law. Because according to Islamic law, the presence of more than one caliph at the same time in regions close to each other had the possibility of causing great strife and a political crisis within the ummah.⁵⁷ However, due to political negotiations, the Ottoman sultan, who served as the caliph, would cede Muslim territory to a Christian state, undermining the caliphate's authority in domestic affairs.⁵⁸ The idea of the Russian statesmen, who believed that the Ottomans could not continue the war any longer, was that Russia should take Crimea. This is why the religious issue in question, which has such vital importance that it could not even be discussed until this period, came to the fore in

⁵⁵ Text, p. 43a.

⁵⁶ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 2.

⁵⁷ Tufan Buzpınar, "Osmanlı Hilafeti Hakkında Bazı Yeni Tespitler ve Mülâhazalar (1725-1909)," *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi* 10 (2004), p. 5.

⁵⁸ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 2.

Focşani.⁵⁹ Crimea, home of the Muslim Tatar people, was the most strategic point of Russia's policy of going south, which was one of the most critical objectives. This risk may cost the current government their lives and political careers. Ultimately, the Focşani Parleys stalled and collapsed due to the demand for Crimea's independence. The Ottoman delegation rejected the independence of Crimea because it violated both Islamic law and the sultan of the Ottoman Empire's claim to the caliphate. As a result, other topics could not be discussed because the negotiations' first and most crucial topic could not be resolved. The Focşani Parleys were a unique diplomatic process in which the Ottoman negotiators attempted to block Crimea's independence by citing religious justifications. In contrast, the Russian negotiators viewed this matter as an administrative one. They emphasized that the Ottoman sultan should resolve it by applying customary law and a secular approach.⁶⁰

The Ottoman negotiators would be in a challenging situation given the Russian delegation's important proposal to the Ottomans. Because the Ottomans had not previously lost Muslim territory, the fall of Crimea might have sparked widespread resentment in the country. Knowing the circumstances, the Ottoman delegation was unlikely to take such a chance.

4.1. Diplomatic Delegations in the Focşani Parleys

In these meetings, Nişancı Osman Efendi, one of the former Reisülküttap, represented the Ottoman Empire as the chief negotiator (*Baş Murahhas*).⁶¹ Nişancı Osman Efendi was dismissed from the post of Reisülküttap after his patron Muhsinzade Mehmed Pasha was unseated from the grand vizierate.⁶² Ahmed Resmi Efendi, one of the essential bureaucrats of the period, describes Nişancı Osman Efendi in his famous

⁵⁹ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 2.

⁶⁰ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 2.

⁶¹ Muhsinzâde Mehmed Pasha appointed Nişancı Osman Efendi in October/November 1767 as Reisülküttap. He, who spent the last years of his life in Edirne, the place of exile, died in 1784 and was buried in the graveyard of Üç Şerefeli Mosque. Ahmed Resmî Efendi, *Sefinetü'r- Rûesâ* (İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Şevket Rado Yazmaları, nr. 350), p. 49a; Mükâleme Kâtibi Mehmed Emin Nahîfî Efendi describes Nişancı Osman Efendi as a wise man like Aristotle and one of the respected statesmen of his time: "...hikem-şinasi-i kanûn-ı devlet bir zât-ı Aristo-ı dirâyetin musâlaha mükâlemesine me'mûriyyetinden lâbûd olmağın ihrâz-ı merâtib-i 'aliyye ve neyl-i rütbe-i sâmiye ile ha'iz-i rehine-i imtiyâz ve hâlâ tevki'î câh refi'î nişân-ı berât mütehayyizi kılınmağla mümtâz olan vâlâ-ı cenâb es- Seyyid Osmân Efendi Hazretleri murahhas-ı evvel ta'yîn..." Text, p. 2a.

⁶² Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 316.

work called *Hülasatü'l-İtibar* as a flap-jaw and demagogue who thinks that he influences and persuades people with his speech.⁶³ Ahmed Vasıf Efendi, one of the famous Ottoman historians and bureaucrats, also says similar things about Nişancı Osman Efendi to Ahmed Resmi Efendi. Vasıf Efendi states that although Nişancı Osman Efendi was Reisülküttap, he did not know the official correspondence method and that his correspondence was derisive.⁶⁴ It needs to be sought in his relationship with Muhsinzade Mehmed Pasha that Nişancı Osman Efendi, who was accused of incompetence by two important figures of his period, should be appointed as the chief representative of the Ottoman Empire in such a vital issue. Nişancı Osman Efendi was a Divan scribe during the grand vizierate of Abdullah Pasha, the father of Muhsinzade Mehmed Pasha. In other words, Muhsinzade Mehmed Pasha always kept Osman Efendi close by assigning him to important tasks throughout his duty, as he had known and trusted for a long time.⁶⁵ Yasinîzâde Osman Efendi, the preacher of the Hagia Sophia Mosque, who was given the title of Istanbul Kadısı (*the Judge of Istanbul*), was appointed as the second negotiator (*Murahhas-ı Sani*) of the Ottoman delegation. According to Mehmed Emin Nahîfî Efendi, Yasinîzâde Osman Efendi was one of the leading figures of the Ottoman ulema, as well as he had been dealing with science in Istanbul for a while. At the same time, Yasinîzâde Osman Efendi was a respectable person hosted in chat assemblies.⁶⁶ Sadaret Tezkirecisi (*Chief scribe of the Grand Vizier*) and Mehmed Emin Nahîfî Efendi⁶⁷ were also appointed to the negotiation

⁶³ "...fenn-i mugalâta ve muhâverede nâdirü'l-vücûd ashâb-ı laklaka ve şakşakadan çenesine mağrûr bir zât-ı nâmes'ûd olmağın...". Ethan L. Menchinger, *Hulasatu'l-İtibar, A Summary of Admonitions A Chronicle of The 1768-1774 Russian- Ottoman War* (Istanbul: The Isis Press, 2011), p. 117.

⁶⁴ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 490.

⁶⁵ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 8-9.

⁶⁶ "...bir müddetden berü dârü's- saltanatü'l- 'aliyyede neşr-i envâr-ı ulûm ile dûş-nâsâz-ı mehâfil ve mecalis olan meşâyih-ı îzâm-ı selâfîniyyeden Ayasofya-ı kebîr câmi-i şerifi vâ'izi fahrü'l- ulemâi'l- muhakkikîn hayru'l- fuzelâli'l- müdekkikîn Yasinîzâde Osmân Efendi Hazretleri dahî ruhsatnâme ile ma'iyetlerine terfik...". Text, p. 2a.

⁶⁷ Mehmed Emin Nahîfî Efendi was appointed to this duty after his predecessor Numan Bey was appointed as Reisülküttap. Nahîfî Efendi first started his career as a *Mühimmenüvis* in Divân-ı Hümayûn (*the Imperial Council*) and was appointed as a *Beylikçi* in July 1768. Mehmed Emin Nahîfî Efendi, who was appointed as the Jizya accountant (*Poll tax Accountant*) after the Focsani Parleys, was re-appointed as a *Beylikçi* after a short time. He again took charge as a scribe for the peace negotiations held in Küçük Kaynarca in 1774. Nahîfî Efendi, who went to Russia with Abdülkerim Pasha in 1775, was appointed as the *İkinci Tezkireci* (*Second scribe of the Grand Vizier*) when he came back. After he was dismissed from the post of Second scribe of the Grand Vizier, he served as a *Sipahi Mukabelecisi* (*Cavalry Responder*) and was reassigned to his former position after a while. He was promoted to the post of chief scribe of the Grand Vizier after a short time. Mehmed Emin Nahîfî Efendi, who became Reisülküttap in 1787, was executed on October 3, 1788 when he was about sixty years old, after staying in this office for about a year. Nahîfî Efendi's body was buried in the graveyard of Sultan Bayezid Mosque. Ahmed Resmî Efendi, *Sefinetü'r- Rüşâsâ*, p. 66b-67a; Ahmed Vasıf Efendi, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbar*, ed. Mücteba İlgürel (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1994), p. 186 ve 287;

delegation as the parley scribe. Meanwhile, Mehmed Emin Nahîfî Efendi was in the military camp with Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha.⁶⁸ Yakovaki Efendi, one of the other members of the Ottoman delegation, was appointed as the parley dragoman, and Divan Kesedarı (*Divan Treasurer*) İbrahim Efendi was designated as the Defterdar (*Accountant*) to meet the necessary expenses during the negotiations.⁶⁹

Nişancı Osman Efendi and Yasinizade Osman Efendi, who was appointed as negotiators in the peace negotiations in Focşani, one of the critical turning points in the political history of the Ottoman Empire, were inexperienced as they had not been involved in any international mission before, and they also had no idea about European diplomacy culture. One was a bureaucrat trained in the classical Ottoman bureaucracy, and the other was a religious scholar from the scholarship class. However, as mentioned before, Nişancı Osman Efendi was a name whose bureaucratic abilities were discussed. Thugut, the intermediary ambassador of Austria, states that he was astonished when he saw Yasinizade Osman Efendi reading the Bible to get acquainted with European law, who hoped that it would benefit him in negotiations during his travels.⁷⁰ At first glance, Yasinîzâde Osman Efendi's reading of the Bible to get acquainted with Western diplomacy may seem strange. Still, this detail gives us clues about two diplomatic cultures that dominated the Ottoman Empire and Europe in the eighteenth century. The Focşani Parleys can be used to illustrate these two distinct diplomatic cultures: The European diplomatic culture has a pragmatist and secular attitude that states must embrace in international relations and diplomacy, in contrast to the Ottoman diplomatic culture, which has a religious, moral, and traditional character that should be peculiar to people.⁷¹ Therefore, we may conclude that Ottoman diplomacy during this time largely resembled its classical era and did not adopt the realpolitik strategy used in Europe.⁷² As a result, the preparation effort of Yasinîzâde Osman Efendi by reading the Bible must not be considered strange because of both the religious and moral attitude that was dominant in the Ottoman diplomatic

M. Saffet Çalışkan, "(Vekayi'nüvis) Enverî Sadullah Efendi ve Tarihinin I. Cildi'nin Metin ve Tahlili (1182-1188/1768-1774)" (Unpublished PhD Diss., Marmara Üniversitesi, 2000), p. 476; Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. CLXXV-CLXXXI; Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 108.

⁶⁸ Text, p. 2b.

⁶⁹ Text, p. 2a.

⁷⁰ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 9.

⁷¹ Beydilli, *Dış Politika ve Siyasi Ahlak*, p. 48-9.

⁷² Beydilli, *Dış Politika ve Siyasi Ahlak*, p. 47-8.

culture of the period and the main reason for Yasinîzâde Osman Efendi's appointment as the second negotiator to the Ottoman delegation.

At the same time, the members of the delegation had to be in harmony and close relations with each other in such an important task that could determine the fate of the state. Still, the Ottoman negotiators were to avoid getting along with each other.⁷³ Aware of this situation, the Ottoman administration consciously wanted intermediary ambassadors who knew European diplomacy, legal culture, and the Islamic and Ottoman state system in the negotiations. Thus, when the Ottoman negotiators were stuck in the negotiations, the intermediary ambassadors could help by being involved in the issue.⁷⁴ When Grand Vizier Muhsinzade Mehmed Pasha met with the ambassadors, he gave them various gifts. He asked them to make efforts to conclude the negotiations in favor of the Ottoman Empire.⁷⁵

As a religious scholar, the reason why Yasinîzâde Osman Efendi was in the Ottoman diplomatic delegation was to assist the Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi, in matters about religion during the negotiations and to check the compliance of the decisions to be taken with the Sharia.⁷⁶ This was a custom in Ottoman diplomacy. When the Ottoman administration thought religious issues might arise in an international parley, it would also appoint a qualified religious scholar to the delegation.

Gregory Orlov (b. 1734, d. 1783) would represent Russia as chief negotiator in the parleys. He played an important role in Catherine II's accession to the throne, becoming one of her top favorites. Gregory Orlov, the commander of the Guard Regiment at that time, supported the uprising against Peter III, ensuring his dethronement and the accession of Catherine to the throne.⁷⁷ Gregory Orlov was known for his sharp wit and accurate assessment of events. He was also president of the Free Economic Society in Russia. In this direction, he advocated improving the living conditions of serfs in the country. At the same time, Gregory Orlov was one of

⁷³ Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 548-9.

⁷⁴ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 9.

⁷⁵ Çalışkan, *Enverî Sadullah Efendi ve Tarihinin*, p. 340.

⁷⁶ Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 489.

⁷⁷ Simon Dixon, *Catherine the Great*, (London: Taylor&Francis Group, 2001), p. 28.

the first propagandists of the Slavophile movement. The main idea of this movement was to save Christians under Ottoman rule. When he was strong in government, his most formidable adversaries were Nikita Panin and Gregory Potemkin. His adversaries tried to seize every opportunity to discredit him from Catherine II. Ultimately, they disgraced him by informing Catherine that he had raped a 13-year-old girl, his relative. As a result, in 1774, Gregory Orlov had to leave Russia for a while and lost his power and influence in the state. Russia's minister resident in Istanbul, Alexi Obreshkov, was appointed as the second negotiator of the delegation. However, when Alexi Obreshkov was appointed as the second negotiator, he was imprisoned in the Yedikule Dungeons due to his refusal to implement the demands of Grand Vizier Hamza Pasha and the decisions of the Divan-ı Hümayun.⁷⁸ Alexi Obreshkov was released after the Ottoman Empire and Russia agreed to hold peace talks. Alexi Obreshkov was a talented and experienced diplomat who knew international relations well. Obreshkov, who had been serving as the Russian state's ambassador to Istanbul for a while, was a skillful diplomat who knew the political and social structure of the Ottomans closely, was soft-spoken, an expert in the policy of *müdarâ* (*hypocrisy*), and well applied the persuasion methods of Western diplomacy such as cheating and lying.⁷⁹ For instance, Alexi Obreshkov responded to Grand Vizier Hamza Pasha's inquiries regarding the problems that made up the war's causes during the negotiations that preceded the conflict to buy time and by using the *müdara* policy.⁸⁰ As a result, it gave the state time to complete the preparations at their highest level during this challenging process. Due to his tenacity, initiative, and arguing prowess, Obreshkov would command the stage as the first man during the peace negotiations in Bucharest despite being the second man to Orlov in Foçşani.⁸¹ Catherine also thought that Obreshkov was the person who knew how best to approach the Ottomans since he had served in Istanbul for a long time to establish peace successfully and assigned him to the next peace talks. Therefore, Catherine's decision indicates that she has admitted her favorite Orlov's failure in Foçşani.⁸² He would successfully carry out his duties as chief negotiator during the peace talks in Bucharest by getting the Ottomans to agree to many of St. Petersburg's demands, which served as the cornerstone articles of the Treaty of Küçük

⁷⁸ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 11.

⁷⁹ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 10.

⁸⁰ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 10.

⁸¹ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 672.

⁸² Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 674.

Kaynarca, which would be signed in 1774.⁸³ Obreshkov's faithfulness to the goals and purposes of his state and his taking the initiative with his knowledge and experience to put some unrealistic demands into an acceptable form effectively accepted these cornerstone articles by the Ottomans.⁸⁴ The articles on the independence of the Crimea, the right to move freely of Russian ships in the Black Sea, and the Ottoman Christian subjects are the most significant of the articles that Obreshkov changed as a result of his in-depth knowledge of the political, religious, and traditional borders of the Ottomans.⁸⁵ The other members of the Russian delegation were Privy Secretary Vasili Tamara, Italian dragoman Signor Rizo, and Turkish parley dragomans Aleksandr Pini and Melikov.⁸⁶ Melikov was in the retinue of Alexi Obreshkov during his embassy duty in Istanbul.⁸⁷ Alexander Pini was also working as an undersecretary at the Russian embassy in Istanbul.⁸⁸ Later, in July 1772, St. Petersburg appointed Sergei Lashkarev as the second dragoman to the Russian delegation sent to Focşani on the advice of Alexi Obreshkov. Lashkarev took an active part in the negotiations, especially in implementing the orders of Marshal Rumyantsev.⁸⁹ Sergei Lashkarev had been working at the embassy in Istanbul for a while in Obreshkov's entourage and was also learning foreign languages such as Turkish, Latin, Italian, French, and Greek. Lashkarev was a reliable name that Obreshkov took with him on special assignments occasionally during his duty in Istanbul. After Alexi Obreshkov was arrested, Lashkarev took on the duty of charge d'affaires and was successful both in leaving the country safe for the Russian merchants in the Ottoman lands and in opening the communication channels with the state from Istanbul again.⁹⁰ When we compare the negotiation delegations of both states, we can concede that the Russian delegation outperforms the Ottoman delegation in terms of political knowledge, international experience, and diplomatic skills. It is important that Catherine II included names such as Alexi Obreshkov and Melikov, who knew the Ottoman Empire and statesmen well, in the Russian delegation. Thus, she was sitting down at the negotiation table, being aware of the weaknesses and good aspects of the state structure and bureaucrats of the

⁸³ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 672.

⁸⁴ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 673

⁸⁵ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 673, 676.

⁸⁶ Text, p. 5a, 8b, 9a ve 42b.

⁸⁷ Text, p. 5a.

⁸⁸ Text, p. 9b.

⁸⁹ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 275.

⁹⁰ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 274-5.

Ottoman Empire. But the same was not true for the Ottomans. As a result, we can determine what they know about international relations and their diplomatic capacities by examining the diplomatic profiles designated by the Ottoman and Russian states for peace negotiations.⁹¹

The intermediary ambassadors of the peace talks in Focşani were the Austrian ambassador Thugut and the Prussian ambassador Zegelin.⁹² The Ottoman delegation set off from Istanbul to Focşani on June 13, 1772, together with the intermediary ambassadors. After a three-week journey, the Ottoman delegation arrived at the Ottoman military camp in Şumnu (now in Bulgaria) on July 5, 1772.⁹³ The Ottoman delegation, which met with the grand vizier here, stayed in the military camp for a week, then left the camp on July 12, 1772, with the items to be gifted to the Russian negotiators, and reached Ruse on July 20.⁹⁴ The Ottoman negotiators, who would reside on the coast of Ruse for a while, would later cross over to the other side by sea. However, at this time, a Russian officer was sent to the Ottoman delegation by Russian General Simolin in Giurgiu.

After the Russian negotiators first offered his welcome to the Ottoman delegation through the Prussian ambassador Zegelin, he informed that the Ottoman delegation first had to stop by General Simolin because of second negotiator Yasinîzâde Osman Efendi didn't have an ambassadorial rank.⁹⁵ Thus, the Russian delegation wanted to exulcerate the Ottoman negotiators by making its first move on the road before it sat down at the table.⁹⁶ Nişancı Osman Efendi was aware that General Simolin's main problem was that Yasinîzâde Osman Efendi did not have an ambassadorial rank and that did not have any authority to enable him to act in this way. Therefore, he told the

⁹¹ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 8.

⁹² According to Vasıf Efendi, twenty-five thousand kuruş per person was paid to the intermediary ambassadors. According to Sadullah Efendi, this figure is twenty thousand kuruş. Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 499; Çalışkan, *Enveri Sadullah Efendi ve Tarihinin*, p. 338.

⁹³ "...sene-i merkûme Rebiü'l-evvelinin on ikinci günü Deraliyye'den hareket ve mutavassıt-ı mâbeynü'd- devleteyn olmak üzere Nemçe ve Prusya devletlerinin Âsitâne-i 'Aliyye'de mukim elçilerini bi'l- istishâb reh-peymâ-yı 'azimet ve mâh-ı Rebiü'l- ahirin dördüncü ehad günü ordu-yı hümâyuna vüsül..." Text, p. 2a-b.

⁹⁴ Text, p. 2b.

⁹⁵ "...Yergöğü ceneralı tarafından bir nefer mayor vürüd ve Prusya elçisi vesâtiyle tebrîk-i kudûmdan sonra eğer efendi hazretlerinin büyükelçilik pâyesi yok ise karşıya mürürlarında ibtidâ anlar Yergöğü'nde olan ceneraline gelip..." Text, p. 2b.

⁹⁶ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 11.

Russian officer that they had nothing to discuss with General Simolin and would be welcome if he wanted to visit them.⁹⁷

Afterward, Nişancı Osman Efendi stated that the embassy rank was easily obtainable, and General Simolin had no authority regarding their travels. He added that after the Russian delegation was informed of the situation, they could go from any route that the Russian delegates wanted.⁹⁸ Thus, the first move was repulsed by the Ottoman delegation.⁹⁹

As a result, by giving a signed document to the Russian delegation, the embassy rank problem of Yasinîzâde Osman Efendi was resolved, and the Ottoman negotiators could cross over to the other side.¹⁰⁰ Nişancı Osman Efendi immediately reported the situation to the grand vizier in the military camp, anticipating that the Second Negotiator Yasinîzâde Osman Efendi's lack of ambassadorial rank would cause problems in the negotiations. In the letter sent to the Grand Vizier, Nişancı Osman Efendi stated that ambassadorial rank with *Hatt-ı Hümayun* (the order of the Sultan) should be added to the *Ruhsatname* (Duty Licence) given to Yasinîzâde Osman Efendi before Focşani was reached.¹⁰¹

When the Ottoman delegation reached Ruse, it was met with artillery fire from the Russian soldiers in the castles on the coast and on the Giurgiu side. General Simolin made a friendly, welcoming visit after the Ottoman delegation settled in their tents and rested for a while. Nişancı Osman Efendi hosted General Simolin in his tent and presented him with a well-equipped horse. The next day, when General Simolin invited

⁹⁷ Text, p. 3a: "Ceneral dostumuz ile mülâkâtı mûcib maslahatımız olmamağla anlara varıp külfet tahmîli münâsîp değildir. Kaldı ki anlar bu cânibe vürûdumuzdan memnûniyetlerine binâen tebrik-i kudûm zımnında ziyaretimize gelirler ise tarafımızdan dahî vücûh-ı rûsûm dostu icrâsında kusûr olunmaz cevâbıyla mukâbele buyurdularından..."

⁹⁸ "Bu vechledir kelâmlarına efendi-i müşârunileyh hazretleri dahî sâye-i bâd-ı şâhîde pâye-i merkûmeyi ihrâz eylemek değil sâ'ir nîceleri dahî rütbe-i merkûmeye isâl mümkündür ve ceneral dostumuzun bu gûne vaz'dan murâdı bizlere bu cânibden 'ubûra rehband olmak ise Rusya murahhasları dostlarımıza keyfiyyeti bâde'l- ihbâr ne taraftan mürûrumuza tasvîb ederler ise ol cânibden 'ubur ederiz ve biz bu taraflara savb-ı me'murumuza 'azîmet zımnında misâfîrante vürûd eyledik." Text, p. 2b-3a.

⁹⁹ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 11.

¹⁰⁰ Text, p. 3a.

¹⁰¹ Text, 3b-4a: Rusya murahhaslarının bi'l-vazîfe taharrîye mübâderetleri uluviyyetlerini cezm ile bu keyfiyyeti der'akab ordu-yı hümayuna tahrîr ve rütbe-i merkûmenin zamîme-i ruhsat kılınmak lüzûmunu tebyîn ü tezkîr ve hatt-ı hümayun ile mu'anven emr-i şerîfin savb-ı maksûde kable'l- vüsûl vürûdu vücûbunu tastîr buyurdular.

Nişancı Osman Efendi to his tent, he refused this offer by apologizing. However, Zegelin, the Prussian ambassador, would not be seen dead in this situation and suggested to Nişancı Osman Efendi to accept the invitation. In the face of this insistent suggestion of the Prussian ambassador, Nişancı Osman Efendi accepted the invitation of General Simolin and returned to his tent after chatting with him for a while.¹⁰²

General Simolin and some Russian officers visited the Ottoman delegates in their tents again the next day. Nişancı Osman Efendi tried to get intelligence by giving General Simolin and the Russian officers various gifts. At this point, it is noteworthy that Melikov, who had previously served in the Russian embassy in Istanbul, was presented with a valuable watch and tried to obtain confidential information from him. On the same day, when General Simolin visited the Ottoman delegation several times and expressed that he liked some scents, Nişancı Osman Efendi gave him these scents as a gift.¹⁰³ In Ottoman diplomacy, giving valuable gifts influenced the other side, especially in negotiations and diplomatic contacts. It is seen that the Chief Negotiator, Nişancı Osman Efendi, also tried to use this method effectively here.

After staying in Ruse for a few days and restocking their deficiencies, the Ottoman delegation set out for Focşani with General Simolin's assignment of a guide, an officer, and around sixty soldiers. Later, the Ottoman negotiators stayed for one day in the Sahara, four hours away from Giurgiu, and set off again the next day.¹⁰⁴ In the meantime, a letter sent by the Second Negotiator of the Russian delegation, Alexi Obreshkov, reached the Ottoman delegation. In this letter, it was stated that Yasinîzâde

¹⁰² Text, p. 4a-b: "Rûşuk sahilinde vâki' birkaç 'aded tâbyalardan ve Yergöğü tarafında vâki' Rusyalûnun inş eyledikleri toprak kal'adan her birinin hizâlarına varıldıkça topraklar endâhte olunarak Yergöğü kal'asına çâr yek sâ'at karîb sahilde tarh olunan orduları pişgâhına yanaşıldıkda Yergöğü kal'asından ve şâykalardan tekrâr topraklar endâhte olunarak şâykadan hurûc ve haymelerine duhûl ü ârâm eylediklerinden bir sâ'at mikdârı zemân mürûrunda Yergöğü ceneralı gelip efendi-i müşârunileyh ile mülâkâta resm-i hoşâmediyi icrâ ve efendi-i müşârunileyh dahî rûsûm-ı lâyika-i dostâneyi edâ ve bir donanmış esb ihdasıyla taltîf ve ferdâsı ceneral-i mesfûr dahî da'vet eyledikde efendi-i müşârunileyh dostâne itizâr eylemişler iken Prusya elçisinin ibrâmı mûcib-i icâbet olmağla orduları kenârında madrûb olan haymesine sevk-i semend-i 'azimet ve bir mikdâr 'arz-ı muhabbet ve bast-ı bisât-ı sohbet ile 'avdet..."

¹⁰³ "...avdet eyledikten sonra efendi-i müşârunileyh Yergöğü kumandanı ve sâ'ir zâbitân gelip boyama ve destmâller itâsıyla cümlesine ikrâm ve vâkıf-ı habâyâ-yı umurları olup mukaddemâ Der-'Aliyye'de İbrîşkof'un ma'iyyetinde bulunmağla mazhar-ı mû'âheze ve tercümân-ı mütâreke olan Melikof'a vaz'-ı mükâfât ve vukûf ba'zı serâ'irlerine zerî'a olmak fikriyle yüz yirmi kuruş kıymetli bir sâ'at itâ ve ba'dehu akşam üzeri ceneral-i mesfûr tekrâr gelip mülâkât ü sohbet esnâsında 'itr-ı şâhîden mahzûziyyetin beyan ile irâ'e-i sûret taleb eyledikde iki üç miskâl mikdârı 'itr-ı şâhî ve birkaç 'aded tenzû ve otuz kırk dirhem 'ûd-ı mâverdi bir 'aded boyamaya melfûfen ihdâ ile tatyîb..." Text, p. 4b-5a.

¹⁰⁴ Text B, p. 40b.

Osman Efendi, the second negotiator of the Ottoman delegation, was not suitable for sitting at the same table with them since he did not have the rank of ambassador. With this second move made during the journey, the Russian delegation psychologically exulcerated the Ottoman delegation before it reached Focşani. Referring to this letter, Nişancı Osman Efendi sent a petition to Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha to send an *Emr-i Şerif* (imperial order) stating that Yasinîzâde Osman Efendi was given the ambassadorial rank.¹⁰⁵

Another exciting event while the Ottoman delegation was on its way to Focşani was that the Russians changed the previously determined route. General Simolin had assigned officers to accompany the Ottoman delegates during their departure from Giurgiu. The main reason for the assignment of these people was not to protect the Ottoman delegation from external dangers but to take the delegates from the route they determined. The Russian officers taking the Ottoman delegation from the by-roads outside their route caused their routes to be extended for eight hours. When the Ottoman delegation reached Rymnik/Boze, they stayed there for a day¹⁰⁶ and learned the real reason for the route change. The main reason for the change of route was to prevent the Ottoman delegation from being aware that Bucharest, which was in the hands of the Russians, was deprived of soldiers and supplies. At the same time, General Simolin intended to show they had the military power and supply capacity to continue the war by taking the Ottoman delegation from the regions equipped with soldiers and supplies.¹⁰⁷ Eventually, the Ottoman delegation reached the town of Focşani, where peace talks would be held at the end of July.¹⁰⁸

¹⁰⁵ "...ol gece 'araba ve bârgîr ve mâlzeme-i sâ'ire tekmîl olunup ferdâsı Yergögü'den hareket ve ma'iyetimize ta'yîn eyledikleri mihmândârımız ve elli altmış mikdârı neferât ile bir zâbit ma'iyetimiz ile 'azîmet olunduktan sonra esnâ-yı râhda İbrişkof tarafından efendi-i müşârunileyh büyükelçilik pâyeleri olduğu mesmû'ları olup lakin refikleri Yasînzâde efendinin rütbeleri mechûlleri olduğu beyânıyla büyükelçilik rütbesi olmayanlar bizimle mükâlemeye müsta'id olamaz deyû mektûb vürûduna binâen refikleri efendi-i mûmâileyhe dahî rütbe-i merkûme tevcih ve emr-i şerifinin irsâl û îsâli alınmasını hâvî taraf-ı bâhirü'ş- şeref-i âsafâneye bir kıt'a 'arz-ı hâl takdîm eylediler." Text, p. 5a-b.

¹⁰⁶ Text B, p. 40b.

¹⁰⁷ Text, p. 5b: Ba'dehu ma'iyetimize ta'yîn olunan Rusyalû zâbit-i mesfûr bizleri de rastden getirmeyip sekiz sâ'at mikdârı sapa yollardan dolaştırarak Boze nâm mahale vüsûlümüzde bizleri böyle dolaştırmalarının hikmeti ba'zı erbâb-ı vukûftan istihbâr olundukda Bükreş tarîk-i câddede olup ve 'asker ve tedârikâten hâlî olmağla mücerred size Bükreş'i göstermemek ve iki üç mahalde yolda müsâdefe eylediğimiz yirmişer otuzar kıt'a zahîre 'arabalarını sizlere göstermek fikriyle bu yoldan getirdiler deyû haber verdiler.

¹⁰⁸ Text, p. 2b ve 6a.

On Thursday, July 30, while the Ottoman delegation was an hour away from Focşani, several Russian officers and around sixty soldiers came to greet them. However, during the Ottoman delegation's entry into the town, the Russian delegation was present with a large and ostentatious entourage consisting of a hussar troop, four servants' groups, and one hundred and fifty servants, who attracted attention with their ornate outfits, both to show the greatness of their state and victories and to discourage the resistance and courage of the Ottoman negotiators. On the other hand, the Ottoman delegation came to the venue with a retinue of sixty people, consisting of servants, scribes, and dragomans, under the leadership of the Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi, who stood out with his plain clothes and the golden cane he held on his horse.¹⁰⁹ Then the delegation members were taken to the tents prepared for them. The tents of the Ottoman negotiators were located close to the forest in front of the roofed square tent prepared for the parleys. The intermediary ambassadors were also taken to their tents close to the Russian delegates' tents. It is noteworthy that the tents of the intermediary ambassadors were set up in a region close to the Russian negotiators. Because the Russians were trying to cut off the relations of the intermediary ambassadors with the Ottoman delegation as much as possible by preventing them from participating in the negotiations and having their tents set up in their regions, they thought that by isolating the Ottoman delegation, they could have their demands accepted more easily.¹¹⁰

Moreover, Chief Negotiator Gregory Orlov sent one of his entourage to welcome the Ottoman delegation. The next day, close to the afternoon, the Russian negotiators personally visited the Ottoman negotiators in their tents and asked about it, and their conversation lasted for almost two hours. Nişancı Osman Efendi sent various gifts to the tents of the Russian negotiators after their return. Then, he took Yasinîzâde Osman Efendi with him and paid a return visit to the Russian delegation. This visit of the Ottoman negotiators lasted around two hours, and then they returned to their tents.¹¹¹

¹⁰⁹ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 12.

¹¹⁰ Text, p. 6a: "Mâh-ı merkûmun selhi ve Yergöğü'den hareketimizin on birinci sebt günü Fokşân'a bir sâ'at mikdârı mahalden elli altmış nefer ile birkaç nefer zâbitânı istikbâl ve mahall-i mükâleme olmak üzere inşâ eyledikleri murabbâü's- şekl-i müsakkaf mahalın cânib-i kablisinde vâki' orman pişgâhında ifrâz ve tahsîs olunan ordu mahalline vüsûl ve haymelerimize bast-ı bisât-ı nüzul ve devleteyn elçileri dahî doğru mahall-i mükâlemenin taraf-ı âharında bizlere mukâbil Rusya murahhaslarının cây-ı karar ittihâz eyledikleri diğer orman semtine vürûd ve anların civârında darb-ı hiyâm karar eylediler."

¹¹¹ Text, p. 6a-b: "Ba'dehu Rusya murahhasları taraflarında mahsus âdemleri gelip resm-i hoşâmedîye ri'ayet ve ferdâsî şenbih günü sâ'at ona karîb zemânda kendileri dahî gelip hayme-i kebîrde murahhas efendiler ile mülâkât ve rüsûm-ı âdiyye-i mihmân-nüvâzi ve lâzıme-i mu'âmele-i hâtır-sâzî ile icrasına

4.2. The Exchange of the Diplomatic Authorization Documents (*Ruhsatnâme*)

The diplomatic authorization documents (*ruhsatnâme*) were exchanged between the delegations on Sunday, August 3. The *ruhsatnames* of the Ottoman negotiators were received from the Russian side by Privy Secretary Vasili Tamara and Parley Dragoman Alexandr Pini. The *ruhsatnames* of the Russian negotiators were also received by the Ottomans, by Parley Scribe Mehmed Emin Nahîfî Efendi and Parley Dragoman Yakovaki Efendi. Then, the exchanged *ruhsatnames* were delivered to the officials at the venue. Later, the privy secretaries read copies of the *ruhsatnames*, and the dragomans at the venue read the translations.¹¹²

The first crisis that arose in Focşani while the *ruhsatnames* were being read was that the Second Negotiator Yasinîzâd Osman Efendi did not have an ambassadorial rank. Russian Privy Secretary Vasili Tamara stated that Yasinizade Osman Efendi was not equal to the Second Negotiator, Alexi Obreshkov, who had the embassy rank. For this reason, he said that Yasinîzâde Osman Efendi would not participate in the negotiations. So that the officers went to the tents of their chief negotiators and explained the problem, and after consultations on the subject, they returned to the venue. Vasili Tamara informed Mehmed Emin Nahîfî Efendi that they would accept it if a deed promising to add the embassy rank to the *ruhsatname* of the second negotiator were given, and the delegations left the venue.¹¹³

The next day, the Russian delegation sent Dragoman Alexandr Pini to the Ottoman delegation to get information about the situation. As it is known, while the Ottoman delegation was still on the way to Focşani, they knew that the Russians would object

bir iki sâ'at mikdârı 'arz-ı muhabbet û sohbetten sonra 'avdet eylediklerinde vedâlarından gâyet i'lâ-ı raht û bisât ile müzeyyen yek renk iki re's-i esb ifrâz ve zî-kıymet akmişe-i Hindiyye ve tuhaf-ı sâ'ireden dahi iki 'aded bohça tertîb ve haymelerine irsâl û tesyîr ve ba'dehu yine yevm-i merkûmda ba'de'l- 'asr efendi-i müşârunileyh refikleri efendi-i mûmâileyh ile hintoa süvâr ve tarh-ı tekellûf edip fakat on on beş nefer-i itbâ'larıyla Rusya murahhaslarına varıp bir iki sâ'at icrâ-yı rûsum ve idâre-i kelâm-ı muhabbet-i mersûm ile 'avdet..."

¹¹² "Ba'dehu mâh-ı Cumâdiye'l-ulânın üçüncü Pazar ertesi günü tarafeyn murahhaslarının *ruhsatnâme* suretlerini Rusyalû tarafından sirkâtibiyle tercümânları ve bu taraftan dahî bu hakîr ile mükâleme tercümânı ahz ve ber-mu'tad-ı kadîm mahall-i mükâlemeye verilip Rusyalûnun *ruhsatnâme* suretini sirkâtipleri ve tercümesinin dahî tercümânları Pini ve bu tarafın *ruhsatnâme* suretlerini dahî hakîr ve tercümesini mükâleme tercümânı ba'de'l- kırâat..." Text, p. 6b.

¹¹³ Text, p. 6b-7a.

to Yasinîzâde Osman Efendi's lack of an ambassadorial rank. Thus, he had the opportunity to prepare in advance for this crisis to be experienced. The Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha at the military camp was informed about the situation with the letter sent by Nişancı Osman Efendi. Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha sent a new ruhsatname containing the rank of ambassador to Yasinîzâde Osman Efendi. At the same time, he was on his way to avoid any crisis in the negotiations and to conclude peace. In other words, when they arrived in Focşani, the Ottoman delegation had a new ruhsatname in their hands, stating that Yasinîzâde Osman Efendi was given the rank of the embassy. However, it is noteworthy why this new ruhsatname was not given to the Russian delegation during the ruhsatname readings. While giving the new ruhsatname to Aleksandr Pini, Nişancı Osman Efendi explained why Yasinîzâde Osman Efendi was not given the ambassadorial rank in the first place: First of all, giving a diplomatic title such as embassy to a religious scholar, Yasinîzâde Osman Efendi, might cause indignation among the ulema class to which he belonged. Secondly, he explained that this rank would not add value to a religious scholar like Yasinîzâde Osman Efendi. Still, on the contrary, it would cause its current value to decrease. He even reproached Pini and Obreshkov, who has been working in Istanbul for a while, that they acted like this, despite being aware of this issue. As a result, the new license was given to the Russian delegation, and the next day, the reading of the license was continued at the place of the meeting.¹¹⁴

Finally, upon the completion of the readings, Mehmed Emin Nahîfi Efendi and Parley Dragoman Yakovaki Efendi signed the addendum of the ruhsatnames of the Ottoman negotiators without a seal and delivered them to the Russian side. Likewise, Privy Secretary Vasili Tamara and Parley Dragoman Alexandr Pini signed the end of their ruhsatnames. They handed them over to the Ottoman side, and the process of ruhsatname exchange was carried out.¹¹⁵

After that, before the first session of the peace talks took place on Friday, August 7, the Russian delegation sent a report in Italian to the Ottoman side on the order of the

¹¹⁴ Text, p. 7a-b.

¹¹⁵ "...ve bizim ruhsatnâme sûreti zeyline hakîr ile mükâleme tercümânı mühürsüz imzâ-ı vaz' ve Rusya sirkâtibiyle tercümânı dahî kendi ruhsatnâme sûreti hâtmesine kezâlik isimlerini tahrîr ve sûver-i ruhsatnâmeler mübâdele olundu...". Text, p. 7b.

parleys. According to this report, when the delegations enter the venue, after greeting each other, the negotiators and other delegation members will go to the places reserved for them. After the negotiators sit at the negotiating table facing each other, the privy secretaries and dragomans will also sit in the places reserved for them. However, the privy secretary of both delegations must hold the ruhsatnames while they enter the venue. After everyone is seated, the Chief Negotiator of the Russian delegation, Gregory Orlov, will read the introduction in Russian, and then the Dragomans will read its Turkish translation. In the same way, the Chief Negotiator, Nişancı Osman Efendi, will read the introduction in Turkish, and then the dragoman will read its Italian translation and exchange the introductions. After the official negotiations procedures are completed, persons other than the privy secretaries and dragoman of both sides will leave the venue. The privy secretaries will then hand the ruhsatnames over to their chief negotiators for their adhibition. During this delivery, the chief negotiators will stand up out of respect, receive the ruhsatnames, and put them in front of them. Subsequently, the chief negotiators will give these ruhsatnames to the parley dragomans, and they will again respectfully hand them over to the privy secretaries. The privy secretaries will also exchange the ruhsatnames among themselves. After the exchange process, the parley dragomans will examine them with the privy secretary of the other side at the place allocated to them. They will notify the result of this examination to their chief negotiators. After the inspection is reported to the chief negotiators, the ruhsatnames will be exchanged again at the place where they were first exchanged.¹¹⁶

4.3. The First Session

The first session of the Focşani Parleys started at one o'clock on Friday, August 7th. After the above-mentioned official procedures were completed, Nişancı Osman Efendi, the chief negotiator of the Ottoman delegation, began to speak the first. He informed the Russian delegation about including the intermediary ambassadors of Prussia and Austria in the parley assemblies.¹¹⁷

¹¹⁶ Text, p. 10a-b.

¹¹⁷ Text, p. 12a.

However, the Russian delegation did not accept this situation, claiming that their state did not need the mediation of others and that something needed to be written in the credentials of the intermediary ambassadors. According to the Russian delegation, intermediary ambassadors could only be included in the negotiations when there was a disagreement between the sides on any issue.¹¹⁸ The presence of intermediary ambassadors in the peace negotiations was a topic of discussion among the Russians; it should be highlighted at this point. Panin preferred the mediation of Austria and Prussia, while Orlov, who served as the chief negotiator of the Focşani Parleys, opposed it.¹¹⁹ Nişancı Osman Efendi, on the other hand, responded to the Russian side by claiming that the phrase “*inzimâm-ı himmet*” written in the credentials of the intermediary ambassadors means mediation. Chief Negotiator Gregory Orlov replied that mediation and “*inzimâm-ı himmet*” are incompatible concepts. Gregory Orlov said this situation was discussed and reported with the intermediary ambassadors before the first session.¹²⁰ Nişancı Osman Efendi told Gregory Orlov that if the intermediary ambassadors were not involved in the negotiations, it would both cause these two great states to resent them and that there was a characteristic that was against the state tradition—and added that his self was not responsible for this.¹²¹

According to Gregory Orlov, Austria offered to mediate with Catherine II for peace, but it was turned down when there was no preliminary meeting between the parties on peace talks. But after some time, he clarified that Catherine had agreed to this idea because the intermediary ambassadors would only intervene during the conflict between the parties.¹²² As a result, although this circumstance caused discussion and disagreement between the parties, it was decided to continue the negotiations as Russia wanted.¹²³ Only with the agreement of both sides is the mediation of a third party in

¹¹⁸ “Rusya murahhasları bi’l- ittifâk elçiyân-ı mûmâileyhimâ mutavassıt değillerdır. Fakat bir maddede su’ûbet zuhûr eder ise ol vakt say’ û himmetleri munzam olmak husûsuna me’mûrlardır deyû verdikleri cevaba...” Text, p. 12a.

¹¹⁹ Soloviev, *History of Russia – Turkey and Poland*, p. 163.

¹²⁰ Text, p. 12a-b.

¹²¹ Text, p. 12b-13a: “Başmurahas efendi hazretleri dahî tekrâr elçiyân-ı mûmâileyhimâ büyük dostlarımız olan iki devlet-i fehîmenin taraflarından me’mûrlar iken şimdi anları dahl-i meclis eylememek mûcib-i iğbirâr olacak bir keyfiyyet olur mülâhazasıyla bu husûsda ben kendi nefsimi ve umudumu muhâfaza ve zimmetimi berî kılmak muktezâ-yı ‘âkıbet-i endişedir. Zirâ bu maslahat gâyet cesîm ve âlemlere hayırlı olduğu gibi muhâlif-i de’b-i sülûk-ı mülûk harekâta küllî mazarrat derkâdır.”

¹²² Text, p. 13a.

¹²³ Text, p. 16a-b.

bilateral diplomatic negotiations in international relations conceivable. At this point, the efforts of the Ottoman side to persuade the Russians that the thought of unilaterally resorting to mediation in bilateral negotiations meant something other than wasting their energy.¹²⁴ The intermediary ambassadors Thugut and Zegelin did not object to this attitude of Russia. Because as it is known, these three states reached an agreement on the partition of Poland shortly before the start of the peace talks and formed a triple alliance against the Ottoman Empire. Besides, the main reason for the harsh attitude of the Russian side on this issue was the thought that during the negotiations, their demands could be made more readily accepted by the Ottoman delegation, and the intermediary ambassadors could not resist their demands.¹²⁵ Lastly, the Ottoman delegation wanted more from the general attitude of the intermediary ambassadors in the negotiations. The Ottoman negotiators even regretted that the intermediary ambassadors preferred the decision in favor of Russia (*İhtiyar-ı Karar*) and that they had not given any performances since they arrived at the venue. The Ottoman delegation accused them of being shameless, saying that they had not been implementing their duties properly and prevented other states from performing this duty duly.¹²⁶

With the decision between the sides on whether or not the intermediary ambassadors would participate in the negotiations, the second agenda of the first session, the duration of the armistice, began to be determined. Firstly, Nişancı Osman Efendi started his speech by praising the Russian negotiators and stating that the armistice's duration was unimportant, as he hoped a peace treaty would be signed in Focşani. Afterward, Nişancı Osman Efendi emphasized that the peace negotiations in Focşani could last around three months and informed the Russian delegation that the armistice period should end in October.¹²⁷

However, the Russian delegation rejected the offer of Nişancı Osman Efendi, finding it too long. On the other hand, Gregory Orlov stated to the Ottoman delegation that the duration of the armistice was until the end of August and that this period could be

¹²⁴ Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 13.

¹²⁵ Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2591.

¹²⁶ Text, p. 52a-55a.

¹²⁷ Text, p. 13b-14a.

extended later if necessary. The reason why the duration of the armistice is proposed as one month can be evaluated as the idea that the Russian delegates could get the same victories at the negotiation table against the Ottoman delegation, like their armies' victories on the fronts in a short time. At the same time, this offer of the Russian negotiators is a product of making the gains obtained in the war official as soon as possible and not giving the Ottoman army time to regroup.¹²⁸

Opposite to the offer of Gregory Orlov, Nişancı Osman Efendi offered to extend the duration of the armistice until September 26 to find a kind of middle way. However, Gregory Orlov stated that the armistice could be extended until September 21, and this issue was resolved in the first session after the Ottoman delegation accepted this offer.¹²⁹ As well as this period has been extended until the beginning of October for Georgian regions because of far distance.¹³⁰

In conclusion, after the resolution of these two issues in the first session, the Russian delegation demanded that the word “*Ahidname*” (Treaty) be replaced with the “*Tasdikname*” (a certificate of approval) when the “*Temessük*” (Authorization Certificate) was requested to be included in terms of the *Ahidname*. Even though Nişancı Osman Efendi explained that the word *Ahid* means *Tasdik*, the Russian delegation could not be persuaded in this regard, and the last agenda of the first session was resolved by issuing a deed promising that the word *Ahidname* would be translated into *Tasdikname*. Thus, three critical issues were discussed and decided in the first session, and the session ended.¹³¹

¹²⁸ Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 13. Text, p. 14a-15b: “Rusya murahhasları tarafından istiksâr ve o derecelerde mütârekenin ‘adem-i vukû‘undan başka kulûba îrâs-ı halecân edeceği bedîhîdir yollu kabûlde betâ‘et vaz‘larıyla nükûl sûreti izhâr ve ba‘dehu başmuraḥḥas efendi bu mâdde fi‘l- asl ser‘asker muhâberesiyle karâr-dâde olmağla murahhaslar beyninde olan safvete kat‘a tağyîr vermeyip belki isr-i kirâma iktifâda başka bir meymenet dahî melhûzdur cevâbıyla mukâbelede kâh şöyle kâh böyle diyerek Ağustos âhîrine dek şimdilik nizâm bulsun. İnşâallah-ı Te‘âlâ ol vakte dek musâlaha husûsu dahî temşiyet bulur. Ol vakt tabi‘at-ı umûr-ı muktezasına tâbi‘ olarak iktizâ eder ise bir mikdâr temdîdi dahî yine mümkündür deyü cevâb verdiklerine...”

¹²⁹ Text, p. 15b.

¹³⁰ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 76.

¹³¹ Text, p. 16a.

4.4. The Second Session

On Monday, August 9, the sides met again at the venue for the second session of the peace talks. The main agenda of the second session was the three-article preconditions presented by the Russian delegation for the passing of peace negotiations. The Russians expressed these three preconditions as the basis of the Focşani Parleys and wanted the Ottoman side to accept these articles as absolute. “...*bu def’a bâ’is-i cemiyyetimiz ve mebnâ-yı maslahatımız olacak üç mâdde olmağla mevâdd-i merkûmeyi beyân û müzâkere ile işimize şöyle nizâm verelim ki biz dahî kabul-i infisâh eylemeye diyerek zikr-i mevâdda intikal...*”¹³² The prerequisites offered by the Russians were: a) Elimination of things that caused enmity between the two states, b) War indemnity payment due to the Ottoman Empire being seen as responsible for the war, c) The peace agreement to be made was based on these articles and the ties and friendship between the two states were strengthened. In addition, whenever an attack was carried out on the people of both sides, both states had to prevent it.¹³³

Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi responded to the Russian delegation by saying that although the first article is also their wish, these three articles should be explained to them first since they are too general.¹³⁴ On the other hand, Gregory Orlov told Nişancı Osman Efendi that if the peace treaty were accepted to be signed on these three articles, they could explain the articles to them. At the same time, Orlov even threatened the Ottoman delegates not to start negotiations if these preconditions were not accepted.¹³⁵ The Russian delegation was now attempting to mask its goals with neutral and moderate words. The negotiators attempted to force the Ottomans to accept the terms that would have devastating repercussions by using any momentary carelessness from the Ottoman delegation or their lack of knowledge of international politics.¹³⁶ Nişancı Osman Efendi also insisted on learning the content of the three

¹³² Text, p. 17a.

¹³³ Text, p. 17a-b: **Mâdde-i evvel**; bu def’a beyne’ d- devleteyn bâ’is-i hisâm olan şeyin min-ba’d def’ û izâlesi. **İkinci**; bu sefer ve muhârebelere sebep Devlet-i ‘Aliyye tarafından zuhûr etmekle zararlarımızın tazmini. **Üçüncü**; Bu ‘akd olunacak musâlahamız bu vechle mün’akid ola ki re’ayâ-yı tarafeyne ve bir ahada ta’addî olunur ise def’ olunup râbita-i kuvviyeye bend olunması deyû ta’dâd-ı mevâdden sonra bu mâddeler ile bünyân-ı musâlahamız te’sîs olunur ise müstahkem û müşeyyed ve râbita-i muvâlât û muhabbetimiz bâki ve mü’eyyed olacağı bî-ıştibâh olmağla mütâla’a vü mülâhaza olunmak için isterseniz bu mevâdd-ı selâseyi zabt û tahrîr edelim...

¹³⁴ Text, p. 17b.

¹³⁵ Text, p. 17b.

¹³⁶ Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 14.

prerequisites. In this direction, Nişancı Osman Efendi demanded Gregory Orlov explain the reasons for the war. On the other hand, Gregory Orlov stated that the necessary explanations would be made after the three preconditions were accepted and recorded. Moreover, the Ottoman chief negotiator asked whether the attacks on the people of both sides, as stated in the third article, meant attacks that other states could make. The Russian delegation answered this question only by declaring that the peace treaty to be signed should not fail with the discord and lies that other states might bring between the two states. The Ottoman delegation replied to the Russian delegation, saying they came here to sign the peace treaty.¹³⁷

Afterward, Gregory Orlov took a piece of paper. He wrote down the three prerequisites in Russian, and after negotiating with Second Negotiator Obreshkov, he handed the paper to Vasili Tamara, the Privy Secretary. Vasili Tamara translated the paper into Italian. Meanwhile, Nişancı Osman Efendi told the Russian negotiators that the negotiations could proceed smoothly if they knew the contents of the first and third articles. Gregory Orlov also implied that they did not trust the Ottoman negotiators in this regard by saying that they only trusted God. Therefore, he insisted that three preconditions be accepted and recorded. However, Nişancı Osman Efendi told Gregory Orlov that it was not the job of intelligent people to trust anyone other than God, and intelligent people couldn't accept little things. Here, Nişancı Osman Efendi was cleverly showing Gregory Orlov how they could accept what they were unaware of.¹³⁸

According to the Ottoman historian Hammer, the Russian delegation meant the independence of Crimea with the first precondition. With the third condition, he demanded the free movement of Russian ships in the Ottoman territorial waters and

¹³⁷ Text, p. 17b-18a.

¹³⁸ “Bu aralıkta Rusya başmurahtası Orlof eline bir kâğıd alıp Rusya lisânı üzere mevâdd-ı merkûmeyi zabt û tahrîr ve murahtas-ı sâni İbrîşkof ile lisânlarınca okuyup müzâkereden sonra sırkâtıbleri kâğıd-ı merkûmeyi alıp tahrîrâta mahsûs iskemleleri yanına varıp Tâlyânî lisâna terceme ile iştigâl üzere iken efendi hazretleri kusûr iki mâddenin sebep û levâzım û merhem ve i'tidâllerinde hakkâniyyete ri'âyet olunup Hak ma'lûmumuz olduğu gibi hiç zahmet çekmeyiz dediklerinde Rusya murahtasları dahî bu şürûta müsâ'ade olunur ise mülâhaza olunarak nizâm verilir demeleriyle efendi hazretleri dahi hemân me'mûl ederiz ki mülâhaza olunarak yorulmayarak ve birbirimize zahmet vermeyerek gördüğümüz işlerde halk bize hased eyleyip dediklerinde Orlof öteki gün söylediğim gibi yine benim i'timâdım ancak Allah'adır dedikde efendi hazretleri dahî andan gayrıya i'timâd-ı 'âkıla lâyıık değildir demekle anlar dahî tasdik eylediklerinde efendi hazretleri Cenâb-ı Bârî'nin kuluna vedî'a eylediği cevher-i 'akl nâma'kûl işe cevâz göstermez.” Text, p. 18a-b.

that the Russian merchants had the same privileges as the merchants of the states with the most privileges.¹³⁹ Therefore, the Russian delegation wanted to have the opportunity to interpret the articles differently in the future by making generalizations about the content of the articles. The fact that Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi persistently requested an explanation from the Russian negotiators about the content of the articles and avoided acceptance can indicate that Ottoman negotiators were aware of the situation. As a result, Nişancı Osman Efendi stated that their request was a very reasonable and legitimate demand and wanted that the articles be explained to them first. However, a conclusion could not come in the second session on this issue, and the session was terminated.¹⁴⁰

4.5. The Third Session

At three o'clock on Wednesday, August 11, the sides gathered in the venue for the third session of the peace talks. In this meeting, Alexi Obreskhov, the second negotiator of the Russian delegation, took the first floor and asked the Ottoman delegates for information on whether the three articles were accepted. Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi told the Russian delegation that accepting the three articles would only be possible after they were explained. On the other hand, the Russian delegation rejected this and attempted to convince the Ottoman delegation of the value of approving these articles by comparing them to a building's foundation. As mentioned earlier, the Russian side considered these three preconditions to be the basis of the peace treaty. Nişancı Osman Efendi stated that the intention of the Ottoman delegation was only to amend this treaty based on equity and first informed the Russian delegation that the articles needed explanation.¹⁴¹

The phrase “*eliminating the things that produced hatred between the two states,*” mentioned in the first article, was then questioned by Nişancı Osman Efendi to the Russian delegation. On the other side, the Russian delegation thought that the reference to the war indemnity payment in the second article on the acceptance of the article above brought on the Ottoman negotiators' hesitation. It was only a mind trick when

¹³⁹ Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 492.

¹⁴⁰ Text, p. 17a-18b.

¹⁴¹ Text, p. 20b-21a.

the Russian negotiators suddenly made the connection between the problem and the compensation article. Thus, Nişancı Osman Efendi would not receive the response he was seeking. However, he, who remained focused in the face of this Russian mind trick, stated that the causes of the antagonism should be made apparent first.¹⁴² After that, he said that the article of indemnity would be arranged as necessary when it was revealed who was right with the evidence that the sides would bring about the issue in the negotiations. Thereupon, the Russian negotiators first talked to each other in Russian and then asked the Ottoman delegation whether they accepted the article of indemnity.¹⁴³

Nişancı Osman Efendi reiterated that they came to Focşani to sign the peace treaty based on equity and implied that the Russian negotiators lied and did not intend to do so. Gregory Orlov added that they did not resort to lies after stating that the Russian delegation came to Focşani to take care of business, not to mix things up.¹⁴⁴

Nişancı Osman Efendi concluded, “*If everyone is here with good intentions, the peace treaty can now be signed,*” the Russian delegation then inquired as to whether the Ottoman negotiators agreed to the preconditions. Besides, the Russian negotiators did clarify that they did not intend to end the negotiations. On the other hand, Nişancı Osman Efendi questioned Gregory Orlov as to whether Second Negotiator Alexi Obreshkov had observed his negative tendencies during their negotiations, such as refusing to accept any facts and being obstinate while serving in Istanbul. Alexi Obreshkov was the minister resident of Russia in Istanbul before being appointed as the second negotiator of the peace talks in Focşani. Gregory Orlov also told Nişancı Osman Efendi that he had heard good things about him from Alexi Obreshkov. At the same time, Orlov added that he had witnessed this closely through the negotiations and hoped that the peace treaty would be signed because of the goodwill of both sides.¹⁴⁵ Then the Russian delegation again asked the Ottoman negotiators whether the preconditions were accepted this way. Nişancı Osman Efendi told the Russian delegation that he was worried about making mistakes since he lacked experience from having never handled such an important task before. The Chief Negotiator’s remark

¹⁴² Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 15.

¹⁴³ Text, p. 21a.

¹⁴⁴ Text, p. 21b.

¹⁴⁵ Text, p. 22a.

may give the impression that he is a poor diplomat, but it could also be a strategy to get the Russian negotiators to talk. It is possible to conclude from the negotiation process that this approach was successful when the demands of the Russian delegation were taken into account. On the other hand, Gregory Orlov said that accepting these articles would not cause any harm to both parties and that negotiations could only be started after accepting the preconditions.¹⁴⁶ Nişancı Osman Efendi told Gregory Orlov that they should first see the structure of the building to be built on the three prerequisites that they stated as the basis of the peace treaty. Based on this move of Nişancı Osman Efendi, we can say that although he did not have international experience, he was aware of this and acted cautiously to avoid making mistakes and did not bow down before experienced Russian negotiators. Thereupon, the Russian negotiators spilled the beans and declared that the issue that caused the disagreement between the sides was the Tatars in Crimea. The Russian delegation told the Ottoman negotiators that this issue had to be settled since the Tatars in Crimea were constantly causing problems for them. “...Rusya murahhasları sebab-i şikâk-i tâ’ife-i Tatar olmak üzere müdde’â-yı kadîmelerin tecdîd ü tezkîr ile bu tâ’ifenin nizâmı lâzımedendir deyû netice-i merâmları mukaddimesini tertîbe mübâderet eylediklerinde....”¹⁴⁷ Opposite to this claim of the Russian delegation, Nişancı Osman Efendi stated that the reason for the enmity between the two states was known to him and Obreshkov, even though it was a secret to others, and that he hesitated to speak ill of those who were not involved in the negotiations. As well as he admitted that the Tatars had caused some problems to Russia before but claimed that they had not had any problems since 1736. Moreover, he alluded to the Balta Incident by saying that the Hetman Cossacks caused to search for Tatars with their actions.¹⁴⁸

Later, Nişancı Osman Efendi promised that if the Tatars caused trouble to Russia, the Ottoman Empire would discipline them again as they were disciplined before. On the other hand, the Russian delegation stated that the Ottomans had given the same promises many times before. Still, the problem continued and said that the Tatars should be independent as the definitive solution to this problem. Thus, the real intention of the Russian delegation in the first article became obvious. In response, the

¹⁴⁶ Text, p. 22b- 23a.

¹⁴⁷ Text, p. 23a-b.

¹⁴⁸ Text, p. 23b.

Ottoman delegation declared that from now on, the Tatars would be disciplined to the satisfaction of Russia and taken care of in business.¹⁴⁹

Gregory Orlov responded by claiming that the Tatars were an uncontrollable tribe, that the peace pact would be ruined in the future, and that both states should grant them independence while maintaining constant watch over them: “...*Taht-ı zâbitaya alınır kavim değildir. Hemân bu iki devlet beyninde olan habl-i metîn-i musâlahanın o gûne ‘avârızâtla herbâr küseste olması revâ olmamağla serbestiyetlerinin nizâmına tarafeynden nezâret olunur dediklerinde...*”¹⁵⁰ Nişancı Osman Efendi informed the Russian delegation that the Ottoman Empire’s (an Islamic state) laws prohibited such a request. The most critical religious argument used by the Ottoman negotiators in rejecting this request of the Russians was the conviction that the presence of two caliphs at the same time in regions close to each other would cause sedition among the Muslims. Nişancı Osman Efendi told Gregory Orlov that his demands could not be accepted because they were religiously illicit. Also, he added that if this issue is insisted on, the hostility between the two states will continue.¹⁵¹

Gregory Orlov informed Nişancı Osman Efendi that they could not abandon this request. After stating that this request violated Islamic Sharia, Nişancı Osman Efendi demanded that this request be abandoned, stating that she would look out for the sake of the Ottoman sultan, the neighbor and equal of the Russian Empress.¹⁵² The Russian negotiators notified that, in response to this request of the Ottoman delegation, the abandonment of this request was overriding their authority and that they would be pleased with the acceptance of this article.¹⁵³ As a result, the main agenda of the third session was the first precondition presented by the Russian negotiators. The first precondition included eliminating what caused enmity between the two states. As a

¹⁴⁹ Text, p. 23b-24a.

¹⁵⁰ Text, p. 24a.

¹⁵¹ Text, p. 24a-b.

¹⁵² “Teklîf-i mesbûk değildir mukâbelesine meleke-i müşfikamız bâzû-yı miknetiyle tâ’ife-i merkûmenin istisâline kadar iken şefkat û merhamet ile mu’âmele eylediğinden başka kendileri serbestiyete tâlib olduklarına binâen cümle muvâcehesinde serbestiyetlerine nizâm vermekle bundan sonra tağyîri kâbil değildir cevâbın vermeleriyle efendi hazretleri dahî imparâtörice hazretleri hem-civâr olan bir padişâh-ı ‘âlicâhın hâtırına ri’âyet etmek şânına vesîle-i terakkî olur anların şefkati ma’lûmdur. Ammâ bu husûsta mahzûr-ı şer’î ve ‘aklî olduğundan başka kendilere muvâzin ve hem-civarı bir şehri yâri ‘azimü’ş- şânın hâtır-ı ‘âlisine ri’âyet merâsimi ifâ ve yekdiğerin ‘ulûvv-i menziletine beyne’l-enâm ta’zîm û ihtirâm-ı vâcibesi icrâ olunmuş olur.”. Text, p. 24b-25a.

¹⁵³ Text, p. 25b.

result of the insistence of Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi, the Russian delegation started to talk about the content of the three articles, and it turned out that their first precondition was to grant independence to the Tatars in the Crimea. However, no consensus could be reached, and the session was terminated.

In this session, the Russian negotiators argued that the issue of giving independence to Crimea was the will of the Tatars in real. Indeed, the Russians' assertion was true. Because the Crimean Khans for a while resided in Kavşan (*Căuşeni* today in Moldova) rather than the capital, the Russians were able to take advantage of the authority gap in the area and use propaganda to turn some noble families, ulema, and locals against the Ottoman Empire and the khanate.¹⁵⁴ At the same time, during the war, pro-Russian noble families secretly sent deeds to St. Petersburg and declared their demands for independence in writing.¹⁵⁵ However, the Ottoman negotiators had stated to the Russian delegation that this situation was not religiously permissible and could not be accepted. Also, Nişancı Osman Efendi further stated that the words and demands of the populace on a subject of such crucial importance as independence were not noteworthy: “...*Efendi hazretleri dahî bu bâbda halkın sözüne bakmayıp sühûlet üzerine nizâm veririz kelâmını inhirâf-ı mizâc beyânıyla tezyîl ve hitâm-ı meclis ile...*” Indeed, the familiar position of Islamic scholars on the matter is that the condition for two caliphs to be together simultaneously is that they should not be near each other or in places where borders exist. In other words, for them not to interfere in each other's administrative and political policies, there must either be a giant sea between them or the land borders must be very long distances from each other.¹⁵⁶ Thus, sedition that could arise among Muslims could be prevented, and the affairs of Muslims in distant lands could be carried out more healthily. As well as, as Nişancı Osman Efendi expressed in his reply to the Russian delegation about the subject, this proposal was rejected after he explained that the power of the Ottoman Empire was based on

¹⁵⁴ Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 16-7.

¹⁵⁵ Kurtuluş Yıldız, “Reisülküttap Recâi Mehmed Emin Efendi'nin Osmanlı-Rus Savaşı'na Dâir Derlediği Resmî Yazılar (1769-1772), (Unpublished MA Diss., Muğla Sıtkı Koçman University, Social Sciences Institute, 2017), p. 75; Text, p. 25b-26a.

¹⁵⁶ Buzpınar, “Osmanlı Hilafeti Hakkında Bazı Yeni Tespitler ve Mülâhazalar (1725-1909),” p. 5.

applying all the rules of the Sharia, which constitutes the laws of the state, and that neither he nor the sultan could make any decisions on the contrary.¹⁵⁷

However, political reasons were also effective in the Ottoman rejection of the independence of Crimea. Especially the loss of a place like Crimea, where almost all of its inhabitants were Muslims, would shake the reputation and authority of the Ottoman caliph-sultan in the eyes of his subjects¹⁵⁸, and the risk that he could even be dethroned was influential in the rejection of this decision. Besides, the recognition of the independence of Crimea means the establishment of a new Sunni state next to the Ottoman Empire. At that time, this situation was not something that the Ottomans could accept. Because the rivalry of the Crimean Khans (the lineage of Genghis) against the Ottoman sultans (the lineage of Osman) is known. In fact, from time to time, some segments which were not satisfied with the administration were saying it aloud, such as why not the Genghis lineage instead of the Ottoman lineage. Therefore, the Ottoman negotiators, aware of the internal environment, needed more courage to accept this request during this period.¹⁵⁹

At the same time, the security and food supply of the capital Istanbul is a critical issue for the Ottoman government. That's why the loss of Crimea and the castles and cities bordering the Black Sea means that Istanbul is open to danger from the sea. The loss of Poland and Crimea meant that the capital would have difficulties in grain supply. The fact that Istanbul faced problems such as insecurity and famine was an issue that could lead the people to revolt against the government. In addition, the Polish region was in a critical position in the grain supply of the Balkans and Anatolian parts of the Ottoman Empire.¹⁶⁰ Considering all these, it can be thought that the Ottoman Empire would not be able to risk Istanbul and other parts of the country in terms of both food and security by withdrawing from these regions. Finally, with the loss of Crimea, Russia could either seize strategic military and commercial locations or take those

¹⁵⁷ Buzpınar, "Osmanlı Hilafeti Hakkında," p. 8; "Lakin sizin bu teklifiniz mugâyir-i şer'-i şerîf olduğuna binâen bizim değil bizzat pâdişâh-ı 'âlempenâh efendimiz hazretlerinin dahî vüs'lerinde değildir deyû îrâd-ı ant eylediğimizde..." Text, p. 26a.

¹⁵⁸ Buzpınar, "Osmanlı Hilafeti Hakkında," p. 8.

¹⁵⁹ Feridun M. Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan, Devlet ve Toplum*, (İstanbul: Timaş, 2011), p. 40-56.

¹⁶⁰ Halil İnalçık, *İstanbul Tarihi Araştırmaları Fetihden Sonra İstanbul'un Yeniden İnşası Bilad-ı Selase: Galata, Eyüp, Üsküdar* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019), p. 173-5.

regions under its influence more easily. This meant that the future of the Ottoman Empire was seriously threatened. This threat, already growing in the north, would be even more dangerous for the Ottomans. As a result, all these reasons influenced the rejection of the proposal to give independence to Crimea.

The thesis of the Russian government on the necessity of giving independence to Crimea was the *Def'-i mazarrat* (to expel devastation) argument. According to this thesis, Tatars were raiding Russian lands with the power they received from the Ottoman Empire. This claim of the Russian delegation was not considered reasonable by the Ottoman negotiators, and a counterargument was put forward. According to the Ottoman delegation, attacks against Russia could be prevented only if the Tatars were under Ottoman rule. At the same time, Nişancı Osman Efendi said that if Tatars became an independent state, they would spend all their strength against Russia for the sake of religion (*gayret-i milliyye ibrazıyla*), and the Ottoman lands would be protected from this danger because they were coreligionist. At the same time, he added that if the Tatars were independent, the Ottoman Empire would not be able to intervene in this matter. Gregory Orlov remained silent in the face of these replies, declaring that they were only allowed to agree on the terms they had offered.¹⁶¹ The Russian delegation's statement that they could not go beyond their authority by remaining silent in the face of Nişancı Osman Efendi's allegations demonstrates their claims' inadequacy and sincerity in resolving the problem. Russia initially aimed to separate the Tatars from the Ottoman Empire by creating a tiny independent state and bringing them under its control. Later, he would annex Crimea to its lands at the appropriate time. Finally, we can conclude from the Ottoman delegation's responses to the Russian negotiators that the Ottomans knew the Russians' true feelings on this issue.

4.6. The Secret Session

On Friday, August 14, at mid-morning, Gregory Orlov, the chief negotiator of the Russian delegation, took his Parley Dragoman Alexander Pini with him in disguise and visited Nişancı Osman Efendi in his tent, unaware of everyone, and held a secret session.¹⁶² Gregory Orlov began by reiterating the demands he had made in the

¹⁶¹ Text, p. 61a-b. Aksan, *Kuşatılmış Bir İmparatorluk*, p. 170.

¹⁶² Text, p. 26a.

previous session. On the other hand, Nişancı Osman Efendi stated that neither he nor the Ottoman sultan had the authority to accept an issue contrary to the sharia, saying they were only in charge of amending legitimate and reasonable articles: “*Lakin sizin bu teklîfiniz mugâyir-i şer’-i şerîf olduğuna binâen bizim değil bizzat pâdişâh-ı ‘âlempenâh efendimiz hazretlerinin dahî vüs’lerinde değildir deyû irâd-ı ant eylediğimizde....*”¹⁶³ Gregory Orlov, on the other hand, stated that sometimes it is possible to apply to sharia and sometimes to customary law in matters related to civil, and declared that this way was followed in Russia. At this point, he added that the thing could be taken care of by the Ottoman sultan’s will. In response, Nişancı Osman Efendi explained that this matter is distinct from other civil issues and that the comparison is incorrect.¹⁶⁴

At the same time, Nişancı Osman Efendi expressed another Ottoman concern on this issue, stating that the independence of the Tatars meant that more than one hundred thousand armed Muslim soldiers would leave the Islamic caliph (i.e., the Ottoman Sultan), and this would lead severely to weak the state’s military power too. As well as such, many armed forces were also a threat to the Ottoman Empire. As a result, Nişancı Osman Efendi claimed that the leaders of the Muslim soldiers who left the caliph according to the sharia should be eliminated and put under the Caliph’s command again. However, since the number of Tatars was more than one hundred thousand, this would not be possible, and he told Orlov that when the same offer was made before, it was rejected for this reason.¹⁶⁵

Afterward, Nişancı Osman Efendi asked Gregory Orlov whether this issue could be resolved differently. In response to this, Gregory Orlov claimed that Crimea should also be assumed this status by giving an example that Indian and Moroccan countries both have large populations and have their rulers. On the other hand, Nişancı Osman Efendi stated that the regions above were far from Ottoman lands and that Sharia permitted this situation due to the difficulty of gaining control of them, and that comparing Crimea to these regions is not an appropriate approach. Gregory Orlov also informed them that they did not expect to encounter a religious discourse and method

¹⁶³ Text, p. 26b.

¹⁶⁴ Text, p. 26b-27a.

¹⁶⁵ Text, p. 27a.

in the negotiations. They could meet with subject matter experts if they were informed of such a situation.¹⁶⁶

Gregory Orlov said that the Istanbul government was informed about this issue before the peace talks through intermediary ambassadors. After being informed about this issue, Nişancı Osman Efendi explained to the Russian negotiators that they came to Focşani for peace talks, as the intermediary ambassadors told them that Catherine II could solve this problem in a different way when it was understood that this request was contrary to the Sharia during the negotiations.¹⁶⁷

Furthermore, Nişancı Osman Efendi informed Gregory Orlov that her demands should not contradict God's will because Catherine II was mortal. In response, Gregory Orlov claimed that the words of their queen were divinely inspired because the rulers were God's vicegerents on earth.¹⁶⁸

Gregory Orlov responded that this was impossible when Nişancı Osman Efendi claimed that various issues would arise if the Tatars were granted independence. The queen of Russia should have mercy on them and handle this subject as befitting of her glory.¹⁶⁹ Gregory Orlov also said that he would depart Focşani, claiming that the crisis in the first article could not be resolved and that, in light of his brother Alexi Orlov's letter from St. Petersburg, he should resume his duties. Nişancı Osman Efendi notified that the affairs they were responsible for were not solved yet and that they could make things better quickly. He accused the Ottoman delegation of not making any effort, saying there was no solution other than accepting the article above to resolve the issues. Then Gregory Orlov left the tent and went to his army.¹⁷⁰

The letter from his brother Alexi is the fundamental justification for Gregor Orlov's insistence that their interests conclude the peace treaty as soon as possible. Nişancı Osman Efendi did not find it believable that he used the flimsy justification that he should return to his duties in St. Petersburg despite the queen assigning him to the

¹⁶⁶ Text, p. 27a-b.

¹⁶⁷ Text, p. 27b-28a.

¹⁶⁸ Text, p. 28a.

¹⁶⁹ Text, p. 29a.

¹⁷⁰ Text, p. 29b-30a.

position of a chief negotiator. Because Osman Efendi said, “*It is, we know,*” indicating that he understood Orlov’s motivations for wanting to return to St. Petersburg and rapidly make the peace treaty a fait accompli. The Ottoman delegation was aware that Orlov was one of Queen Catherine’s closest favorites, and they assumed that his desire to return as soon as possible was motivated by a goal to maintain this closeness with the queen.¹⁷¹ Additionally, Orlov was extremely worried by the advice from his brother Alexi that he should return to St. Petersburg right after learning that the queen had found another lover in his place. Rival factions in the capital were discrediting Orlov, and his absence was filled by being found a new handsome and young lover for the queen. Orlov told Chief Negotiator Osman Efendi that he must return to his position in St. Petersburg, knowing that doing otherwise would damage his relationship with the queen and his power in the state. However, the failure of the Focşani Parleys should not be attributed to only Orlov’s haste. He said he could only sign the peace treaty if the Ottoman delegation accepted three preconditions. The most crucial evidence of this is that Orlov, who saw his future in danger, terminated the negotiations without making any concessions despite the insistence of the Ottoman delegation.¹⁷²

Fifteen minutes after Gregory Orlov’s departure, the Prussian ambassador Zegelin came to the tent and expressed to Yakovaki Efendi, the parley dragoman of the Ottoman delegation, that the Russians insisted on the article above and that these statements of Nişancı Osman Efendi would not convince them.¹⁷³ In response, the Ottoman delegation came up with the idea of discontinuing the Tatars from military service and bringing them to the status of *Raiyyet* (Citizens) living inside the Crimea and being taxed only. The Ottoman delegation believed that when the Tatars were left to their own devices, the reputation of the people for their khans and their power would decrease over time. Thus, the Russian lands would be protected from the damage from the Tatars, who had lost their former power. The Prussian ambassador, Zegelin, said this formula convinced him, but the Russian negotiators did not accept this offer either.¹⁷⁴

¹⁷¹ Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 14-5.

¹⁷² Yıldız, “1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı,” p. 15.

¹⁷³ “Çend sâ’at mürûrunda Prusya elçisi gelip Yakovaki gitmeye hâcet kalmamağla müfredât-ı icrâ-ı meclis beyân olundukda Rusyalû bu mâddede kemâl-i isrâr üzeredir bu sohbetler ile mülzem olmaz dedikde...” Text, p. 30a.

¹⁷⁴ Text, p. 30b-31a.

Thereupon, the Ottoman delegation informed Zegelin that they would accept the proposals of the Russian negotiators on the independence of the Tatars, if they made their proposal conform to the Sharia: “...*Bunların Tatar haklarında istedikleri serbestiyet ne makûle şeydir demek isteriz. Eğer teklîflerinin usûl-ı şer‘e ircâ‘ kâbil olur ise ol vakt kaleme alır göndeririz ve selben ve icbâren muntazar-ı emr û fermân oluruz...*”¹⁷⁵ Otherwise, the duties and obligations of the Ottoman sultan would have been violated that undertaken with the title of the caliph.¹⁷⁶

4.7. The Fourth Session

The sides arrived at the location for the fourth session on Sunday, August 22, at half past two, and the negotiations started after a friendly greeting from both sides. Nişancı Osman Efendi took the first floor and informed the Russian delegation that the objection brought up by religion about the article above during previous sessions had not been taken into consideration and that they had taken risks on their behalf by exceeding the limits of their authority to stop people’s bloodshed. Later, he said that his effort in solving the first article was known to everyone and that the bloodshed from now on was the responsibility of the Russian negotiators. Because according to Nişancı Osman Efendi, although accepting the first article was a minor issue for Russia, it meant violating the Sharia law on their behalf.¹⁷⁷

The Russian delegation stated that they witnessed the efforts of Nişancı Osman Efendi. Still, the necessity of accepting the first article was notified to the Ottoman government through the Prussian ambassador before the peace talks. It was also claimed that the Ottoman government, not themselves, caused this war. On the other hand, after the Ottoman delegation said that General Repnin, whom Russia sent to Poland, caused this war, Alexi Obreshkov, the Second Negotiator of the Russian delegation, rejected this and insisted on the accuracy of their claims.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Text, p. 31a.

¹⁷⁶ Text, p. 27b.

¹⁷⁷ Text, p. 31b.

¹⁷⁸ Text, p. 31b-32a.

Nişancı Osman Efendi, on the other hand, stated why the Polish dissidents who took refuge in them were asked to be extradited and that they also had letters from the dissidents. Then, after Alexi Obreshkov said that letters from Polish dissidents should not be regarded, Nişancı Osman Efendi informed that the Balta Incident occurred after these events and all these developments caused the war. The Russian delegation claimed that the cause of the Balta Incident was on both sides. It later said that Russia compensated for the damage caused by the complaint from the Ottoman government, and the people who brought about it were also punished. At the same time, Alexi Obreshkov also claimed that although there was an article in the armistice signed before the peace talks for both sides to intervene in events such as the Balta Incident that may occur between the parties, the Ottoman side did not take any initiative in this respect.¹⁷⁹

At the same time, Nişancı Osman Efendi declared to the Russian delegates that a problem in Poland could quickly spread to all European states, the Ottoman Empire, and Russia and that it was a strong reason that could cause enmity between states. After that, he added that Russia would disturb other European states with the alliance it had made with Austria and Prussia on the partition of Poland. On the other hand, when Alexi Obreshkov said that the Poles who caused the conflict between the two states deserved punishment, Nişancı Osman Efendi responded by stating that the blood of innocent people in Morea and other regions was shed by Russia too. In response, Alexi Obreshkov notified that the Ottoman government's patronage of the Polish dissidents caused this. Nişancı Osman Efendi explained that as the fire in Poland spread to their lands, it became necessary for the Ottoman Empire.¹⁸⁰

Moreover, the Russian delegation said that after the religious point that prevented the acceptance of the first article was negotiated by the sultan with the Ulama and a favorable decision was reached, they should come to Foçşani for peace talks. Thereupon, Nişancı Osman Efendi stated that they thought that the queen of Russia might give up on this offer and that they came here to ensure the safety of people. Besides, Nişancı Osman Efendi claimed that Russia did not sign the peace treaty

¹⁷⁹ Text, p. 32a-b.

¹⁸⁰ Text, p. 32b-33b.

because of a minor issue for itself and informed the Russian delegates that by coming to Focşani, they only bought time for the tripartite alliance to share Poland.¹⁸¹

Afterward, Alexi Obreshkov emphasized that the issue, which the Ottoman delegation considered unimportant, was important enough for them to end the negotiations. In addition, when asked whether the issue of the independence of Crimea was against the Qur'an or the state, Nişancı Osman Efendi stated that this situation was contrary to the judgments of the Qur'an: "...İbrişkof'un kıl kadar buyurduğunuz mâdde bu cümleyi fesh eder dedikten sonra bu hilâf-ı şer' ta 'bîrinden murâd Kur'an-ı 'Azîmü'ş-şânın hilâfi mi demektir yoksa devletin hilâfi mi demektir sû'aline hâşâ Kur'an-ı Azîmü'ş-şânın hilâfi demektir cevâbı verilmekle..."¹⁸² Ultimately, Nişancı Osman Efendi gave an example that the war between Caliph Ali and Muawiya took place to strengthen this claim.¹⁸³

Afterward, Chief Negotiator Gregory Orlov said they were making efforts to sign the peace treaty and were not responsible for the bloodshed afterward. As well as he stated that the Sharia could allow the article above so that so much blood would not be spilled. On the other hand, when Nişancı Osman Efendi asked whether this permission came to their mind after a few years of campaigns, Gregory Orlov said that the responsibility for the bloodshed from this day on is on the Ottoman Empire.¹⁸⁴

Thereupon, Nişancı Osman Efendi stated that even if the sedition that may arise with the acceptance of this article is not taken into account, the bloodshed is their responsibility because the Sharia law does not allow it:

...Bu serbestiyet sûretinde İstanbul etrâfında mevcûd üç hân ile kırk bin Tatarın ibtidâ-yı emirde zuhûr edecek fitneleri mülâhazalarını terk ettik. İrâd eylediğimiz mahzûr şer'î ve kitâbî olduğundan bir türlü ihtiyârî kâbil olmamağla bundan sonra bu günahlar sizin üzerinize olur cevâbı verildikde..."¹⁸⁵

¹⁸¹ Text, p. 34a-b.

¹⁸² Text, p. 34b.

¹⁸³ "...hatta Hazret-i Ali kerremallahu veche ile Mu'âviye meyânelerinde vukû' bulan kîtâle bu mâdde sebebtir cevâbı verilmişken..." Text, p. 35a.

¹⁸⁴ Text, p. 35a-b.

¹⁸⁵ Text, p. 35b.

At the same time, Gregory Orlov said they had been informed by the government in Crimea that the Tatars residing around Istanbul wanted to immigrate to Crimea. When Nişancı Osman Efendi asked why this migration was, Orlov only stated that Tatars ultimately wanted to emigrate to Crimea with their families. After that, Nişancı Osman Efendi replied that this was not the case according to the letters sent to them from the Tatars. On the other hand, Gregory Orlov said in the letter Muhammed Giray sent to Crimea that the Ottoman sultan threatened the pro-Russian generals in Crimea and that various gifts were sent to keep them loyal.¹⁸⁶

Nişancı Osman Efendi stated that this event occurred six months ago and that Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha did not engage in any activity contrary to the treaty's terms after the signing of the armistice.¹⁸⁷ Afterward, it was stated that the pro-Russian Tatars should not be believed and that, if desired, Parley Dragoman Pini could come and read the letters to them.¹⁸⁸ On the other hand, Gregory Orlov stated that the Tatars sent letters to both themselves and the Ottoman government, and Nişancı Osman Efendi said that both sides must not have caused any strife by showing compassion to such a hypocritical tribe: *“Ba’dehu Rusya murahhasları bir tâkım kâğıdları İstanbul’a ve bir tâkımı bize gelir demeleriyle efendi hazretlerinin çünkü böyledir bu makûle ikiyüzlü kavme mi şefkat sûretleriyle fiten-i ‘âlemi talebkâr ‘âkul olmamak gerektir...”*¹⁸⁹ On the other hand, when the Russian delegation stated that no change could be made in the article above, Nişancı Osman Efendi informed that there was nothing left to negotiate in Focşani. Thereupon, Gregory Orlov demanded a list of necessary materials for the return journey from the Ottoman delegates: *“...Bu mâddenin imkânı yoktur dediklerinde efendi hazretleri dahî gayrî maslahat kalmadı gelmek irâdet gitmek icâzet me’alini irâd etmeleriyle anlar dahî mâlzeme-i ‘azîmetinizin defterini tertîb ve i’tâ buyurun.”*¹⁹⁰

However, Chief Negotiator Nişancı Osman Efendi made a last offer to the Russian delegation regarding the independence of Crimea. According to this proposal,

¹⁸⁶ Text, p. 36a.

¹⁸⁷ “...efendi hazretleri dahî bu keyfiyyet altı ay mukaddem oldu. Lakin mütâkereden sonra devletlü sadr-ı a’zam efendimiz taraflarından şürût-ı mütârekeye mugâyir kıl kadar hâlet vukû’ü yoktur.” Text, p. 36a.

¹⁸⁸ Text, p. 36a.

¹⁸⁹ Text, p. 36a-b.

¹⁹⁰ Text, p. 36b.

although the Tatars in the Crimea were independent, the khan they had chosen among themselves had to be approved by the Ottoman sultan, who was the Islamic caliph, to avoid any disruption in their religious affairs. Besides, there would be no interference in the internal and external affairs of the Tatars by both the Ottoman Empire and Russia. But, when the Russian delegation did not accept this offer, Nişancı Osman Efendi stated there was no other way.¹⁹¹

Thereupon, when the Russian delegation said that if the article mentioned above were not accepted as they wanted, the agreement between the two states would not be permanent, the Ottoman delegation disagreed. Afterward, the Russian delegation stated that although Poland was not under the domination of the Ottoman Empire, their affairs were interfered with and that Ottomans would interfere with Crimea more quickly due to the ties between Turks and Tatars. On the other hand, the Ottoman delegation declared that there was no interference in the affairs of Poland and that only neighborhood rights were respected.¹⁹²

In response, the Russian delegation said that after the independence, the newly elected Khan in Crimea would not be interfered with by the Ottoman government for a few years. Still, there was a possibility of interference in the elections in the following years. Nişancı Osman Efendi, on the other hand, reiterated that the Ottoman sultan's permission and approval must be obtained in every new khan election. Finally, the session ended after the Russian delegation informed the Ottoman delegates that they would submit their final proposals on this matter in writing and that they would consider it.¹⁹³

Upon the request of the Russian delegation, the Ottoman delegation delivered its final proposals on the subject in writing through the intermediary ambassadors. At the same time, the Ottoman delegation asked the intermediary ambassadors to return the final proposal letter to them after the discussion with the Russian negotiators.¹⁹⁴ The final

¹⁹¹ Text, p. 37b-38a.

¹⁹² Text, p. 38a.

¹⁹³ Text, p. 38b. Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 493.

¹⁹⁴ “Meclis-i mükâleme-i râbi‘den sonra Rusya murahhasları talebleriyle devleteyn elçileri vesâtetiyle murahhaslara irâ‘e vü tefhîmden sonra yine getirmeleri şartıyla serbestiyyet-i Tatarın muktezâ-yı şer‘e tatbîk ile nihâyet derece kabûl edeceği sureti...” Text, p. 70a.

proposal of the Ottoman delegation on this article is as follows; The Tatars would be free to choose their khan and conduct state affairs, and the Ottoman government would not interfere. However, a letter of approval must be obtained from the Ottoman sultan, who was the caliph of the Muslims, after the Khan election to ensure the proper execution of the Sharia laws and to avoid the seditions caused by the presence of two different caliphs in the same place and time.¹⁹⁵

Thereupon, Nişancı Osman Efendi gave a text containing the opinions and proposals of the Ottoman delegation to the Russian delegation. The Ottoman delegation proposed that Tatars be released, provided that the Crimean khan and *Kadis* (Muslim Judges) were appointed by the Ottoman sultan and that some lands from Bessarabia could be left to Russia for compensation. Still, all this could only be realized with the acceptance of the sultans.¹⁹⁶ Chief Negotiator Orlov responded by rejecting the proposal since it is evident that a state will not be independent if the ruler of another state chooses its ruler.¹⁹⁷ The objection of the Second Negotiator Obreshkov was influential in the rejection of the Ottoman delegation's proposal by the Russian delegation for the approval of the Crimean Khans by the Ottoman sultan. Although St. Petersburg favored the signing of peace by making concessions on this issue, Obreshkov, who could foresee the troubles that might arise in the future, disagreed with his government on the acceptance of this article. As a result, the objection of Obreshkov was taken into account by St. Petersburg, and the Ottomans' proposal was rejected.¹⁹⁸ It should also be mentioned here that Gregory Orlov did not support peace. Therefore, he acted uncompromisingly during the negotiations and presented demands the other party could never accept. Gregory Orlov does not support peace because he thinks he can bring his brothers to important positions if the war continues. According to Orlov's thought, if the war continues, his brother Alexi Orlov will lead the Russian fleet in the islands, while his other brother, Teodor Orlov, will lead the Black Sea fleet. Also, he would be designated to the command of Crimea and experience the rightful pride of bringing a state that had a say in world politics for a long time together with his brothers to heel.¹⁹⁹ Due to their signed agreement, the Ottoman negotiators could never

¹⁹⁵ Text, p. 70b-71a.

¹⁹⁶ Text, p. 70b- 71b. Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 494.

¹⁹⁷ Text, p. 72a-b.

¹⁹⁸ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 675.

¹⁹⁹ Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, p. 495.

afford to lose a place like Crimea, where the Muslim population lived. This indicates that the Ottoman negotiators feared the reactions they would encounter upon returning and regretting the loss of such a place.²⁰⁰ As a result, they have consistently claimed that their authority in this duty is limited in answer to the Russian side's offers.

The precondition for the free movement of Russian ships in Ottoman territorial waters was given to Russia as a concession by the Treaty of Küçük Kaynarca, signed in 1774. This situation caused a significant diplomatic crisis that the Ottoman Empire had to deal with until its collapse. This crisis is called the "Straits Question" in the literature. As it is known, the Bosphorus and Dardanelles Straits have a critical economic, military, and strategic position since they connect Asia to Europe and the Black Sea to the Mediterranean. Because of these features, many states have tried to seize these locations throughout history.²⁰¹ The Ottoman Empire took control of these regions in the 15th century, abolishing the right of free transit via the straits and closing them to ships from other countries. The right of transition and trade through the Straits could only be possible with the privileges of the Ottoman Empire to foreign states.²⁰² Russia demanded this privilege from the Ottomans, primarily to obtain significant economic gains. The Ottoman delegation rigorously rejected this offer because the straits were of vital importance in the future of their state. Russia succeeded in getting what it wanted from the Ottomans with the Treaty of Küçük Kaynarca, which was signed in 1774, even though it was unable to acquire this vital privilege during the peace negotiations in Foçşani. Thus, Russia realized one of its most important political goals, especially from the time of Peter the Great.

During the peace negotiations, the Russian delegation had other requests from the Ottoman negotiators besides the three main articles. These demands are the abandonment of the Yenikale and Kerch fortresses, the destruction of the Kilburun bulwarks, the prohibition of the purchase and sale of Georgian captives, and the reappointment of Ligor Gika (d. 1777, reigned 1764-67/1774-77), the former Moldavian voivode, with the right of inheritance.²⁰³ The sides have engaged in

²⁰⁰ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 504.

²⁰¹ Kemal Beydilli, "Boğazlar Meselesi," *DİA* 6, p. 266.

²⁰² Beydilli, "Boğazlar Meselesi," p. 266.

²⁰³ Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması," p. 524. Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, p. 2591.

rigorous negotiations, particularly on castle abandonment, which is crucial from a strategic perspective. However, a compromise in the negotiations was impossible because the Ottoman side refused to give up these castles, which were vital in thwarting the Russian threat.²⁰⁴

As a result, the Focşani parleys, which lasted about a month, could not be concluded in the affirmative, as the two sides could not agree on the independence of Crimea and other articles. After deciding to end the negotiations, the Ottoman delegation departed Focşani and returned to the military camp in Ruse. Gregory Orlov, the Russian delegation's chief negotiator, traveled to Petersburg, while Alexi Obreshkov, the second negotiator, visited General Rumyantsev at the Russian military camp in Iasi.²⁰⁵

The Focşani Parleys were held in six separate sessions. The first was the mutual presentation of ruhsatnames and temessükats in an atmosphere of acquaintance meeting. The remaining sessions were held in four open sessions and one secret session. The parleys' main agenda was Crimea's independence, the caliphate issue, and the future of some important fortresses. However, the Article of Independence of Crimea precluded other articles, prevented their discussion, and became the main reason for ending the negotiations.

The failure of the Focşani Parleys would continue the Ottoman-Russian War for two more years. Grand Vizier Mehmed Pasha and General Rumyantsev did not give up hope for peace. Following the conclusion of the Focşani Parleys, Muhsinzâde Mehmed Pasha decided to inform General Rumyantsev via Ahmed Vâsîf Efendi that new peace negotiations could begin between the parties.²⁰⁶ Before leaving, Ahmed Vâsîf Efendi quoted Ahmed Resmî Efendi, who at the time served as the *Vizier Kethüda*, as saying that it was crucial to extend the armistice in all situations and that doing so even for ten days would be advantageous. This speech is because a quarter of the army's soldiers fled after learning of the Ottoman delegation's disastrous return from Focşani, and the remaining soldiers did not want to continue the battle.²⁰⁷ While the Ottoman

²⁰⁴ Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması," p. 524.

²⁰⁵ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Antlaşması*, p. 78.

²⁰⁶ Ahmed Vâsîf Efendi, *Mehasinü'l-Asar*, p: XXII.

²⁰⁷ Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 505.

delegation was returning from Focşani Ahmed Vasıf Efendi, who left the headquarters, encountered them close to Giurgiu and informed them that the grand vizier had dispatched him with a letter to General Rumyantsev requesting an extension of the ceasefire. On the contrary, Chief Negotiator Osman Efendi said that Rumyantsev would reject this offer, calling it a shame and a waste of time for the state. Vasıf Efendi, on the other hand, was afraid that Osman Efendi could cause trouble by using his power in the state if he did not listen to his word and decided to return to the headquarters with the delegation.²⁰⁸ The Chief Negotiator complained to Yasinîzâde Osman Efendi, the Second Negotiator, that he did not assist him in any way and that he spent the entire time of the negotiations merely gathering chickens, according to Vasıf Efendi, who spoke with Osman Efendi on the way back. Vasıf Efendi visited the chicken coops to confirm the veracity of the situation, and he was shocked to see that what Osman Efendi had said was accurate.²⁰⁹

Later, when the Ottoman delegation stopped to rest in Giurgiu, the intermediary ambassadors Thugut and Zegelin informed Nişancı Osman Efendi that this was a mistake and that the chance to extend the ceasefire should not be missed as soon as they noticed Vasıf Efendi was with them. Osman Efendi was alarmed by this warning and instructed Vasıf Efendi to proceed immediately to the Russian headquarters in Iaşi.²¹⁰ Reaching the Russian headquarters, Vasıf Efendi was well received by General Rumyantsev and was taken to the place prepared for the meeting. In this meeting held in the evening, Obreshkov was also present, as well as General Rumyantsev. Vasıf Efendi claimed that the Russian general smiled when he handed the grand vizier's letter, which contained a request for an extension of the armistice. At the same time, he went on to claim that the negotiators from both sides prevented peace in Focşani by acting haughtily toward one another and intended to restart hostilities between the two states. After General Rumyantsev and Obreshkov left the meeting to discuss the situation, Vasıf Efendi was also taken to the house prepared for him. A short while later, General Rumyantsev informed Vasıf Efendi, who had been invited to speak with him again, that the Russian delegation was impeded from fulfilling their work by

²⁰⁸ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 506.

²⁰⁹ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 506.

²¹⁰ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 506; Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 24.

asserting that the Ottoman side had no intention of reaching a treaty during the Focşani Parleys. On the other hand, the Russians responded to the Ottomans that they had another objective, and that it may have been to assemble winter warriors during the armistice period when Vasıf Efendi claimed that his state had no intention to sign a peace treaty. Vasıf Efendi, on the other hand, claimed that since Ruse and Silistra already had about 50,000 men, recruiting the winter warriors was unnecessary.²¹¹ Vasıf Efendi responded that an extension of seven to eight months would be appropriate because it would take time for the new negotiators' documents to arrive due to the distance from Istanbul and the fact that some articles required permission when Obreshkov later asked him about the length of the armistice. Thereupon, Rumyantsev said that he no longer had the authority to extend the armistice period and said that he would send a letter to St. Petersburg in this regard and that there would be a forty-day armistice period, as it would run in forty days. Afterward, the general uttered that, according to the reply, the period could extend to the peace talks for a few more months. Vasıf Efendi said that the armistice's forty-day duration was short and uncertain whether the Tsarina would permit him to extend it. General Rumyantsev responded that he could ensure it by issuing a deed.²¹² As a result, Vasıf Efendi was forced to accept the forty-day armistice term, despite his opposition. Both parties would start making plans for new peace negotiations during this period.

On the evening of September 21, Ahmed Vasıf Efendi returned to the Ottoman headquarters and was shocked by what he saw. Ten days earlier, the headquarters had been pleading for peace and prolonging the armistice period; now, it was groaning under the sounds of war. The reason for this was Nişancı Osman Efendi's spreading of the idea that the Russian army was fragile and that the soldiers were ill when he arrived at the headquarters. Additionally, Osman Efendi persuaded people that Vasıf Efendi would return from Iaşi with negative news and that General Rumyantsev would not extend the armistice for even five days. He also claimed that the Russian army would withdraw to Hotin with a sudden attack and sent officers to announce this to the nearby garrisons. Thus, he desired to re-mobilize the troops at the headquarters and those at the nearby garrisons. Despite Nişancı Osman Efendi's falsified claims,

²¹¹ Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 506-7.

²¹² Sağlam, *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı*, p. 507; Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 24.

according to Ahmed Vâsîf Efendi, the bureaucrats and commanders at the regional and central headquarters could not object out of fear of his evil.²¹³ To avoid being accused of failure by the Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha and the sultan for failing to make peace in Focşani, Nişancı Osman Efendi may have attempted to reestablish the army's position of war through the use of false information to ensure that the negative perception of him vanished or at least decreased. Vasîf Efendi, who met with the grand vizier as the morning came, reports that Muhsinzâde Mehmed Pasha was ecstatic and gave him all the gold he had in his pockets when he was informed that the ceasefire had been prolonged.²¹⁴ Following his signature, Muhsinzâde Mehmed Pasha immediately sent the text of the armistice to the Russian headquarters. As a result, Muhsinzâde Mehmed Pasha and General Rumyantsev tried to restart the negotiations between the two states in Bucharest on November 6, 1772.²¹⁵

Despite the unsuccessful Focşani Parleys in 1772, peace between the two states was established with the signing of the Treaty of Küçük Kaynarca in 1774. Both states' diplomatic delegations were criticized after the futile Focşani peace negotiations. In the report he wrote to give to his government about the negotiations in 1774, Franz Thugut, an intermediary ambassador who attended both the meetings in Focşani and Küçük Kaynarca, characterized the Ottoman delegation's performance in bilateral diplomatic meetings as imbecile and the Russian delegation as skillful.²¹⁶ These characters Albert Sorel first discussed these characterizations made by Thugut's famous book *The Eastern Question in the Eighteenth Century, the Partition of Poland, and the Treaty of Kainardji*. Sorel is significant because he directly associates Thugut's judgment with the seventh and fourteenth articles. As he had a better understanding of the causes and processes of the 1853–1856 Crimean War when he published the previous work, Sorel could base his judgment on a different foundation than Thugut. As he had a better understanding of the causes and processes of the 1853–1856 Crimean War when he published the previous work, Sorel could base his judgment on a different foundation than Thugut. This basis is that the articles above, which the

²¹³ Sağlam, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbarı*, p. 508; Yıldız, "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı," p. 24-5.

²¹⁴ Ahmed Vâsîf Efendi, *Mehasinü'l-Asar*, p: XXII-III.

²¹⁵ Köse, *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, p. 83.

²¹⁶ Roderic H. Davison, "Russian Skill and Turkish Imbecility: The Treaty of Kuchuk Kainardji Reconsidered," *Slavic Review* 35/3 (1976), p. 466.

parties do not clearly express in the text of the treaty, are interpreted by the Russians in the future according to their interests, causing attempts to intervene in the internal affairs of the Ottoman Empire.²¹⁷ From then on, historians began ascribing these behaviors to the Ottoman and Russian diplomats who participated in the bilateral negotiations in Küçük Kaynarca. Conversely, Davison says Thugut's characterization is a general verdict rather than a specific critique of the Turkish and Russian negotiators.²¹⁸

Through the Focşani Parleys, it would be beneficial to consider the judgments of the Austrian ambassador Franz Thugut, who played a significant part in the bilateral diplomatic negotiations between the Ottoman Empire and Russia between 1772 and 1774, about both sides. First, I will evaluate Thugut's imbecility characterization of the Ottoman negotiators in Küçük Kaynarca, taking into account the performance of the Ottoman negotiators in Focşani during the negotiations. At this point, it would seem more acceptable to begin the evaluation by returning to the drawing delegation, with the delegation members' choice. Imbecility on the part of the Ottoman side can be seen in the appointment of Nişancı Osman Efendi as the chief negotiator by Grand Vizier Muhsinzâde Mehmed Pasha, who had never served in an international capacity and whose qualifications were questioned by other state officials of the time. This was done solely because he was a person the grand vizier had known and trusted for a long time. However, instead of reducing the judiciary above directly to a person, it may be a correct approach to attribute it to the general understanding of Ottoman diplomacy of the period. In addition, Chief Negotiator Osman Efendi clearly expressed to the Russian delegation during the parleys that his inexperience brought about by the fact that he did not hold any international duty in the past should be evaluated personally. Despite the Russian government and its military wing's intentions to bring about peace, the Ottoman delegation's inability to make the articles that led to the negotiations' failure more reasonable and to ensure the signing of the peace treaty in Focşani is a glaring example of how inadequate the delegation's members were in these matters. The Ottoman delegation's lack of quality and its dearth of quantity from the Russian delegation are significant factors. The Ottoman delegation in Focşani is represented by a delegate whom we may characterize as a diplomat, even if the Russian

²¹⁷ Davison, *Russian Skill and Turkish Imbecility*, p. 477.

²¹⁸ Davison, *Russian Skill and Turkish Imbecility*, p. 480.

delegation comprises two negotiators skilled and experienced in international relations. This is what I mean when I say there is a lack of quantity. The other negotiator was a scholar of religion with no connection to the bureaucracy. As a result, the burden on the delegation's single diplomat increased, making it impossible for him to deal with the two talented diplomats of the opposing party. In this case, attributing Thugut's judgment to the general Ottoman diplomacy would be a correct approach. However, it is a severe mistake to assign a religious scholar directly to the Ottoman delegation as the second negotiator to assist the chief negotiator in matters related to religious affairs that may come to the fore during the negotiations. Although the sensitivity of the Ottoman government is understandable, it would be more correct for a religious scholar to take part in the delegation as a consultant instead of a direct delegate. Thus, the burden of the chief negotiator would be alleviated by appointing at most minuscule a diplomat from the bureaucracy class to the second negotiator position. Furthermore, Yasinîzâde Osman Efendi, who was the second negotiator on the Ottoman delegation despite everything, provided Chief Negotiator Osman Efendi hardly any assistance during the negotiations and boiled the ocean that was outside of his duty description, which can be used as an example of imbecility in his person.

Secondly, I will examine whether Thugut's assessment of the Russian negotiators in Küçük Kaynarca holds for the delegates in Focşani. At this point, it should be noted that the fact that the delegation members assigned by the Russian government for the Focşani Parleys were selected from individuals with experience in international relations by the bureaucracy and military class indicates the accuracy of the Russian political mind at the time. However, in Russian historiography, the performance of Chief Negotiator Gregory Orlov is mainly utilized for assessing whether the Russian negotiators in Focşani were successful or not. Two important figures of Russian history, Vladimir Ulianitskii, and Sergey Soloviev, come to the fore in this discussion. According to Soloviev, the Russian negotiators are not the reason for the failure in Focşani, and it is because of the dichotomy about the treaty's articles between the parties. On the other hand, Ulianitskii claims that Gregory Orlov's character and thought in this period did not reconcile with the government's idea of establishing peace in the Focşani negotiations. This assertion by Ulianitskii is supported by Nikita Panin's letter to the Second Negotiator Obreshkov, in which Panin accuses Orlov of

deliberately undermining the peace negotiations.²¹⁹ As was already established, Orlov believed that the conflict should go on to strengthen his and his brothers' status inside the state. As a result, Orlov's failure to find a compromise during negotiations between his interests and ideals and the signing of a peace treaty can be seen as a judgment of Russian imbecility.

Alexi Obreshkov, the second negotiator of the Russian delegation, was primarily chosen by the Tsarina because he was a skilled and experienced bureaucrat in international relations and since he had intimate knowledge of Ottoman political thought and elements as a result of his task as Russia's ambassador to Istanbul for a while. With Obreshkov's participation in the delegation as the second negotiator, the weakness of Orlov, an experienced statesman despite his military background, was able to eliminate the situation of not knowing the personal and state minds and characteristics of the other party closely. With Obreshkov's guidance, the dilemma of approaching the Ottoman side in the negotiations was thus resolved, and it was also possible to prevent the mistakes that Orlov would make in this respect.²²⁰ Examining the Focşani Parleys closely reveals that, despite Obreshkov maintaining the dominant role of his chief negotiator throughout the negotiations, he successfully led Orlov during critical discussions by using his knowledge and experience of the Ottoman Empire. Obreshkov can therefore be included in Thugut's assessment of the Russian representatives in Küçük Kaynarca.

²¹⁹ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 674.

²²⁰ Amelicheva, *Russian Residency in Constantinople*, p. 674.

CHAPTER V

CONCLUSION

October 8, 1768, began a catastrophic period for the Ottoman Empire. The main reason was that the Ottoman Sultan and the statesmen of that time declared war on Russia without making any military and administrative preparations or eliminating the existing deficiencies and problems. The war's course until 1772 clearly shows the consequences of this long and unprepared war. The Ottomans could not gain an advantage over the Russians on almost any front and retreated, becoming helpless in a way that no one had expected. The irregularities in the army, the problem of food and supplies, and desertions were the main reasons for the defeat. Thus, while the war declared against Russia aimed to eliminate the growing Russian threat in the north, the Russian threat became even more dangerous with this war.

As mentioned earlier, the most prominent features of the Focşani parleys were that they were the basis of the Treaty of Küçük Kaynarca and that the title of the Ottoman Sultan's caliphate was put up for discussion in a secular international diplomatic negotiation. However, during the peace talks between the parties in Focşani in August 1772, the Russian delegation's demand for the independence of Crimea as a precondition and the Ottoman negotiators' rejection of this demand on the grounds of religious objections led to a deadlock and the departure of the parties before a peace treaty could be signed. The negotiations were also halted by the Russian negotiators' demand that they receive the castles crucial to the Ottomans' military and strategic plans.³⁰² As a result, the conflict picked up where it left off and lasted until 1774. The Ottomans could not resist the Russians during these two years, and in Küçük Kaynarca, they were forced to give in to their demands. With this treaty, Russia gained significant material gains, such as access to fertile agricultural lands and commercial opportunities, as well as political benefits that threatened the existence of the Ottoman Empire by increasing its power in the region and over non-Muslim subjects. In

³⁰² Kemal Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması," p. 524.

addition, Catherine II's plan to settle in the Black Sea was successful during the 1768-1744 conflict.³⁰³ Finally, the Focşani negotiations were critical bilateral diplomatic processes reflecting the culture and understanding of Ottoman diplomacy that began to change in the 18th century. Both the method of selecting the names appointed to the Focşani negotiations and the understanding of international relations and diplomacy, knowledge, and qualifications of the appointed names make it easy to trace the foreign policy character of the bureaucracy and bureaucrats of the period.

³⁰³ Aksan, *Kuşatılmış Bir İmparatorluk*, p. 133.

REFERENCES

- Ahışhalı, Recep. *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülküttablık (XVIII. Yüzyıl)*. İstanbul: TATAV Yayınları, 2001.
- Ahmed Resmî Efendi, *Sefînetü'r- Rüesâ*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Şevket Rado Yazmaları, no. 350.
- Ahmed Vasıf Efendi, *Mehasinü'l-Asar ve Hakaikü'l-Ahbar*, edited by Dr. Mücteba İlgürel İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1978.
- Ahmed Vasıf Efendi. *Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbar*, edited by Mücteba İlgürel. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1994.
- Ahmet Cevdet Paşa. *Tarih-i Cevdet I-III*, edited by Abdülkadir Özcan. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2020.
- Ahmet Resmî Efendi. *Hulasatü'l- İtibar*, edited by Osman Köksal. Ankara: Gazi Kitapevi, 2011.
- Aksan, Virginia H. "Mutiny and The Eighteenth-Century Ottoman Army." *Turkish Studies Association Bulletin* 1/22, 1998: 116-125.
- Amelicheva, Mariya Vladimirovna. "Russian Residency in Constantinaople, 1700-1774: Russian-Ottoman Diplomatic Encounters." Unpublished PhD Diss., Georgetown University, 2016.
- Annanich, Boris. "Russian Economy and Banking System" in *The Cambridge History of Russia*. edited by Dominic Lieven, Cambridge: Cambridge University Press, 2006, v. II: 394-428.
- Beydilli, Kemal. "Virginia H. Aksan'ın Savaşta ve Barışta Bir Osmanlı Devlet Adamı: Ahmed Resmî Efendi (1700-1783)." *Toplumsal Tarih Dergisi* 9/52 1998: 56-64.
- _____. *Büyük Friedrich ve Osmanlılar –XVIII. Yüzyılda Osmanlı-Prusya Münasebetleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1985.
- _____. "Dış Politika ve Siyasi Ahlak." *İlmi Araştırmalar* 7, (1999): 47-56.
- _____. "III. Mustafa (1757-1774) – Kaynarca Öncesi Bir Padişah Portresi." *Kitab-ı Hedaya – Zu Ehren von Hedda Riendl-Kiel*. edited by Sevgi Ağcagül, Stephan Conermann und Gül Şen. Bonn: Bonn University Press, 2019. 189-245.
- _____. "Küçük Kaynarca'dan Tanzimat'a Islahat Düşünceleri." *İlmi Araştırmalar Dergisi* 8 (1999): 26-64.

- _____. *1790 Osmanlı-Prusya İttifakı (Meydana Gelişi-Tahlili-Tatbiki)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981.
- _____. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, 1st ed., “Küçük Kaynarca Antlaşması.” İstanbul: İSAM Yayınları, 2002.
- Bezikoğlu, Metin. “The Deterioration of Ottoman Administration in the light of the Ottoman-Russian War of 1768-1774.” MA Diss., Bilkent Üniversitesi, 2001.
- Bushkovitch, Paul. *A Concise History of Russia*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
- Buzpınar, Tufan. “Osmanlı Hilafeti Hakkında Bazı Yeni Tespitler ve Mülahazalar (1725-1909).” *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi* 10 (2004): 1-38.
- Çalışkan, M. Saffet. “(Vekayi’nüvis) Enverî Sadullah Efendi ve Tarihinin I. Cildi’nin Metin ve Tahlili (1182-1188/1768-1774).” PhD diss., Marmara University, 2000.
- Danişmend, İsmail Hami. *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2011, v. 4.
- Davies, Brian L. *The Russo-Turkish War, 1768-1774 Catherine II and the Ottoman Empire*. London: Bloomsbury Academic, 2016.
- Davison, Roderic. “Russian Skill and Turkish Imbecility: The Treaty of Kuchuk Kainardji Reconsidered.” *Slavic Review* 3/35, 1976: 463-483
- Demir, Uğur. “1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi.” PhD diss., Marmara University, 2012.
- Dixon, Simon. *Catherine the Great*, London: Taylor&Francis Group, 2001.
- Emecen, Feridun M. *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan, Devlet ve Toplum*. İstanbul: Timaş, 2011.
- Güngörürler, Selim. “The Ottoman Chancery’s Role in Diplomacy with Iran,” *Itinerario* 44/3, 2021: 572-590.
- Hammer, Joseph Von. *Büyük Osmanlı Tarihi*. translated by Vecdi Bürün and Refik Özdek. İstanbul: İkra Okusan, 1991.
- İnalçık, Halil. *İstanbul Tarihi Araştırmaları Fetihden Sonra İstanbul’un Yeniden İnşası Bilad-ı Selase: Galata, Eyüp, Üsküdar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Kılıç, Deniz. “Ziştovi ve Yaş Görüşmeleri Örneği Üzerinden Osmanlı Diplomasisini Okumak.” *Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi* III, 2017: 95-107.

- Köse, Osman. *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2006.
- Kurat, Akdes Nimet. *Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917'ye Kadar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014.
- Kurat, Akdes Nimet. *Türkiye ve Rusya XVIII. Yüzyıl Sonundan Kurtuluş Savaşına Kadar Türk-Rus İlişkileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011.
- Kuzucu, Serhat. 'II. Katerina Dönemi Osmanlı-Rus İlişkilerinde Kırım.' *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi* 185, (2010): 107-118.
- Lieven, Dominic. "Russia as Empire and Periphery" in *The Cambridge History of Russia*. edited by Dominic Lieven, Cambridge: Cambridge University Press, 2006, v. II: 9-26.
- Lukowski, Jerzy – Zawadzki, Hubert. *A Concise History of Poland*, Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- Lukowski, Jerzy. *The Partitions of Poland 1772, 1793, 1795*. New York: Routledge Taylor and Francis Group, 2014.
- Mehmed Emin Nahîfî Efendi, *Fokşan Mükâleme Zabıtları*. Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmed Zeki Pakalın Collection, 31/956, 80 folios.
- Mehmed Haşim Efendi. *İbretnümâ-yı Devlet-i Câvid*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Turkish Manuscripts: no. 5945, folios 104b-108a.
- Menchinger, Ethan L. *Hülasatu'l İtibar, A Summary of Admonitions A Chronicle Of The 1768-1774 Russian- Ottoman War*. İstanbul: The Isis Press, 2011.
- Moon, David. "Peasants and Agriculture" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven, Cambridge: Cambridge University Press, 2006: v. II, 369-94.
- Nagata, Yuzo. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, 1st ed., "Muhsinzade Mehmet Paşa." İstanbul: İSAM Yayınları, 2020.
- Nagata, Yuzo. *Muhsinzade Mehmet Paşa ve Ayanlık Müessesesi*, Tokyo: Study of Languages & Cultures of Asia and Africa, 1976.
- Ragsdale, Hugh. "Russian Foreign Policy, 1725-1815" in *The Cambridge History of Russia*, ed. Dominic Lieven, Cambridge: Cambridge University Press, 2006: v. II, 504-30.
- Sağlam, Nevzat. "Ahmed Vasıf Efendi ve Mehasinü'l- Asar ve Hakaikü'l- Ahbarı 1166-1188/1752-1774." PhD diss., Marmara University, 2014.
- Sertoğlu, Midhat. *Mufasssal Osmanlı Tarihi*. İstanbul: Güven Yayınevi, 1971.

- Snyder, Timothy. "Ukrainians and Poles" in *The Cambridge History of Russia*, edited by Dominic Lieven, Cambridge: Cambridge University Press, 2006, v. II: 165-183.
- Soloviev, Sergei M. *History of Russia - The Rule of Catherine the Great, The Legislative Commission (1767-1768) and Foreign Affairs (1766-1768)*, edited and translated by William H. Hill, Alabama: Academic International Press, 1986, v. 45.
- Soloviev, Sergei M. *History of Russia - The Rule of Catherine the Great, Turkey and Poland, 1768-1770*, edited and translated by Daniel L. Schafly, Jr, Alabama: Academic International Press, 1994, v. 46.
- Sorel, Albert. *18. Asırda Mesele-i Şarkıyye ve Kaynarca Muahedesi*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2016.
- Şem‘dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi. *Mür‘i’t-tevârih I-III*, edited by Münir Aktepe. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1976-1981.
- Takrîr-i Mükâleme-i Murahhas Re‘is Seyyid Osman Efendi ve Murahhas-ı Sâni Yâsinî-zâde Osman Efendi*. İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Şevket Rado Manuscripts: no. 262/04, folios 39b-60a.
- Tansel, Selahattin. "1768 Seferi Hakkında Bir Araştırma". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 8/4 (1950), 475-536.
- _____. "Osmanlı – Leh Münasebetleri 1764-1768," *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* LV 1945, 69-84.
- Tellioğlu, Ömer. "Karadeniz’de Osmanlı Hâkimiyeti ve Rusya’nın Sıcak Denizlere İnme Mücadelesi." *Tarih Okulu Dergisi* XXI, 2015, 195-212.
- The Cambridge History of Turkey*. edited by Suraiya N. Faroqhi. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.
- Yıldız, Hakan –Yöyen, Elif. "Top u Tüfenge Karşı Sıhr ü Vefk: III. Mustafa’nın Ak Büyüleri ve Padişahı Büyüye Sevk Eden Psikolojik Sebepler." Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2, 2010, Sayı: 43: 429-455.
- Yıldız, Hakan. "1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı Ortasında Kırım Pazarlığı: Fokşan Barış Müzakereleri." *Kadim* 3, 2022: 1-30.
- Yıldız, Kurtuluş. "Reisülküttap Recâi Mehmed Emin Efendi’nin Osmanlı-Rus Savaşı’na Dâir Derlediği Resmî Yazılar (1769-1772)." Unpublished MA Diss., Muğla Sıtkı Koçman University, Social Sciences Institute, 2017.

APPENDIXES

APPENDIX A

A CRITICAL EDITION OF THE FOCŞANI PARLEYS RECORDS

This chapter presents a transliteration of the original copy of the records of the Focşani Parleys written by the Parley Scribe (*mükâleme kâtibi*) Mehmed Emin Nahîfî Efendi. It is kept in the Atıf Efendi Library, Mehmed Zeki Pakalın section, no. 31. This copy, consisting of 81 folios, was compared with other copies of the records: 1) *Takrîr-i Mükâleme-i Murahhas Re'is Seyyid Osman Efendi ve Murahhas-ı Sâni Yâsinî-zâde Osman Efendi*, which was found in the Istanbul Research Institute, Şevket Rado Manuscripts, no. 262/04, folios 39b-60a (23 folios in total) and 2) *İbretnümâ-yı Devlet-i Câvîd* that was found in the Istanbul University Rare Works Library, Turkish Manuscripts, no. 5945, folios 104b-108a (4 folios in total). This latter copy was found in a *mecmua* (collection of texts) compiled by Mehmed Haşim Efendi. In the transliteration, the original text in the Atıf Efendi Library is abbreviated as A, while the copy in the section of Şevket Rado section is abbreviated as B and the copy in the Istanbul Rare Works Library is abbreviated as C. The differences between these copies are indicated in footnotes.

I will first discuss the comparison between copies A and B. In general, comparing the two versions, we can see that there are no glaring differences that would change the text's meaning and informational integrity. The differences that emerged as a result of the comparison are mostly corrections of spelling errors, different word usage, and corrections of inverted sentences. However, the most notable difference is that some parts of the original text that were crossed out and removed from the text by the writer were inserted into the text without change by the copyist of the B copy. In order to distinguish these places from other differences in the chapter, they are marked in the footnotes with the phrase "Note" and it is explained that they were deleted by the author in the original copy. In addition, another important difference between the B and A copies is that the copyist of the B text does not follow the writing order of the original copy. For example, the parts from 7b to 38b in the A text were started to be given from 42b in the B copy. Here, we thought it would be useful to show the difference in writing order between the texts to facilitate the work of researchers. First

of all, the text on page 47b of the B copy is on page 31a of the A copy, whereas according to the normal order it should be on page 26a of the A copy. In A-26a, the narrative begins on page 53a of Copy B and continues to A-30a. This narrative, which ends at A-30a, continues to page 54b of copy B. This difference is normalized at the beginning of page A-31b, and it is returned to page 47b of copy B. Then, at page 39a of copy A, there is the narrative at page 41a of copy B, and this narrative continues to the end of page A-44a. The text on pages A-39a-44a corresponds to pages 41a-42a of Copy B. Finally, from the end of page 51b of Copy A, the narrative begins on B-49b and continues to the end of Copy A. Second, the comparison between Copies A and C will be discussed. By the way, it is very important to point out that copy C has some shortcomings compared to the other copies. The author of copy C, Mehmed Haşim Efendi, included only the introduction in copy A, a broad summary of the events and the journey from Istanbul to the town of Fokşan, and extremely short summaries of the transcripts of the speeches delivered. In general, when we look at the two copies, we see that there are no obvious differences between them that would disrupt the meaning and informational integrity of the text. The differences that emerged as a result of the comparison are mostly typos, different word usage, titles that indicate the content of some parts, and the addition of phrases that are not in the original copy to some sentences in the text. As mentioned above, the most obvious difference between the C copy and the A copy is that the transcripts of the speech are given in an extremely short summary, and these abbreviations also reflect the author's own style, with some sentences being the same. Finally, the C copy does not include the events after the conversations in the original text and the delegations.

As a result, although there are some differences between the original A copy and the later copied text, the meaning and event integrity of the text have been preserved. Therefore, we can express the B copy as a complete text. However, when we look at the C copy, the situation is very different. In this copy, the author has not included some parts of the original text in copy C. At the same time, the parts in the text have been shortened by the author in his own style and presented to the reader as summaries. Therefore, copies A and B are the copies that should be used primarily for research on the subject.

(fol. 1a) Blank page (fol. 1b) Benâm-ı hüdâvend-i dâna-yı râz be-sâzem der-künc-i ahbâr-ı bâd cenâb-ı nizâm-bahşâ-yı umûr-ı ‘âlem ve te’lif-fermâ-yı kulûb-ı benî Âdem cellet-i kudret-i meyâne-i milel ü ümemde kâh ve *el-kaynâ beyne-humu’l ‘adâvete* mecrâsından isâle-i hûnâbe-i sitîz ü şikâk ile basît-i sâhire-i gayr bî-mesîl-i hûn ü dimâ ve kâh ve *ce’ale beynekum meveddeten ve rahmeh* menba’ından ifâza-i zülâl ülf u vifâk ile şûre-zâr-ı fenâyı gülzâr-ı silm u safâ eylemek muktezâ-yı hikem bâliğa-ı ezeliyyesinden idüğü bî-iştibâhtır. Binâen‘aleyh bin yüz seksen iki senesinde Devlet-i ‘Aliyye-i rûz-efzûn ve saltanat-ı seniyye-i ebed-makrûn ile Rusya Devleti beyinde ba‘zı ‘ilel u esbâba binâen bürîde-i mikrâz-ı infisâh olan râbîta-i silm u musâfâtın kemâ-fi’l-evvel bend u tevsîki semtine tarafeynden meyl u rûkûn ile bin yüz seksen altı senesinde mukaddemât-ı sulhiyyeden olmak üzere mütâreke-i harb u kıtâl mâddesi nizâmına mübâderet ve münâvele-i (fol. 2a) temessükât ile pezirâ-yı temşiyet kılındıktan sonra tabî‘at-ı vakte muvâfîk sikencübîn red ve kabul ile ta‘dîl-i mizâc-ı kelâm hıfz-ı sıhhat-i şân-ı devlet-i ebed-kıyâm ve def‘i ahlât reddiyye-i hısâme-i kâdir-i mütehayyizin-i ricâl übbehet-i isti‘mâlden hikem-şinâsî kanûn-ı devlet bir zât-ı Aristo-ı dirâyetin musâlaha mükâlemesine³⁰⁴ me’mûriyyetinden lâbüd olmağın ihrâz-ı merâtib-i ‘aliyye ve neyl-i rûtbe-i sâmiye³⁰⁵ ile hâiz-i rehine-i imtiyâz ve hâlâ tevki‘î câh refî‘î nişân-ı berât mütehayyizi kılınmağla mümtâz olan vâlâ-ı cenâb es-Seyyid Osmân Efendi Hazretleri murahhas-ı evvel ta‘yîn ve bir müddetden berû dârü’s-saltanatü’l-‘aliyyede neşr-i envâr-ı ulûm ile dûş-nâsâz-ı mehâfil ve mecalis olan meşâyıh-ı ‘îzâm-ı selâtîniyyeden Ayasofya-ı Kebîr Câmi‘-i şerîfi vâ‘izi fahrü’l-ulemâi’l-muhakkikîn hayru’l-fuzelâli’l-müdekkikîn Yasînîzâde Osmân Efendi Hazretleri dahî ruhsatnâme ile ma‘iyyetlerine terfîk ve ber-mu‘tâd-ı kadîm cânib-i mîrîden malzemeleri tetmîm u tanzîm olunduktan sonra sene-i merkûme Rebiü’l-evvelinin on ikinci günü Der-i ‘aliyyeden hareket ve mutavassıt-ı mâbeynü’d-devleteyn olmak üzere Nemçe ve Prusya devletlerinin (fol. 2b) Âsitâne-i ‘aliyyede mukîm elçilerini bi’l-istishâb reh-peymâ-yı ‘azîmet ve mâh-ı Rebiü’l-âhirin dördüncü ehad günü ordu-yı hümâyuna vüsûl ve bir hafta mikdârı ikâmetleri esnâsında bu hakîr-i ‘adîmü’l-bidâ‘a dahî³⁰⁶ efendi-i müşârunileyh hazretlerinin ma‘iyyetlerine mükâleme

³⁰⁴ C-105a: musâlaha ve mükâlemesine.

³⁰⁵ B-39b: riyâset-i sâmiye.

³⁰⁶ C-105a: bu hakîr dahi.

kitâbeti hizmetiyle ta'yîn ve mâh-ı merkûmun on birinci ehad günü ordu-yı hümâyundan fekk-i tınâb-ı hareket ve üçüncü Salı günü Rusçuk sâhiline darb-ı hiyâm-ı karâr olundukda³⁰⁷ Yergöğü Cenerali tarafından bir nefer mayor vürûd ve³⁰⁸ Prusya elçisi vesâtetiyle tebrîk-i kudûmdan sonra “Eğer efendi hazretlerinin büyükelçilik pâyesi yok ise karşıya mürûrlarında ibtidâ anlar Yergöğü’nde olan ceneraline gelip³⁰⁹ ba‘dehû ceneralimiz dahî anları ziyâret eylemek kâ‘idemizden olduğundan başka me’mûriyetimiz dahî bu vechledir” kelâmlarına efendi-i müşârunileyh hazretleri dahî “Sâye-i bâd-ı şâhîde pâye-i merkûmeyi ihrâz eylemek değil sâ‘ir niceleri dahî rütbe-i merkûmeye îsâl mümkündür ve ceneral dostumuzun bu gûne vaz‘dan murâdı bizlere bu cânibden ‘ubûra rehbend olmak ise Rusya murahhasları dostlarımıza keyfiyeti bâde’l- ihbâr ne taraftan mürûrumuza tasvîb (fol. 3a) ederler ise ol cânibden ‘ubûr ederiz ve biz bu taraflara savb-ı me’murumuza ‘azîmet zımnında misâfiraten vürûd eyledik. Ceneral dostumuz ile mülâkâtı mûcib maslahatımız olmamağla anlara varıp külfet tahmîli münâsip değildir. Kaldı ki anlar bu cânibe vürûdumuzdan memnûniyetlerine binâen tebrîk-i kudûm zımnında ziyaretimize gelirler ise tarafımızdan dahî vücûh-ı rüsûm dostu icrâsında kusûr olunmaz” cevâbıyla mukâbele buyurdıklarından sonra Prusya³¹⁰ elçisi efendi-i müşârunileyh gelip bu cevâb ile anlar mülzem olmayıp³¹¹ ikrâmıda kusûr eylemeleri melhûz olup bu sûrette iğbirâr-ı hâtıra bâ‘is-i hâlet zuhur edeceği mukarrerdir³¹² deyû ibrâm u ilhâh etmekle ma‘iyyetlerimizde olan mükâleme tercümânı Yakovaki tarafından tasdîk-i müdde‘âyı ya‘ni efendi-i müşârunileyhin büyükelçilik pâyesi olduğunu mübeyyin ve musaddık bir kıt‘a memhûr kâğıt gönderildi.³¹³ Ba‘dehû karşı cânibe ‘ubûr olundukda³¹⁴ iktizâ eden zâd û zevâdenin kerreten ba‘de uhra Yergöğü cenerali³¹⁵ tarafından talep olundukda efendi-i müşârunileyh hazretleri “Fe-hamden sümme hamden memâlik-i mahrûsede derkâr olan hasb u rehâ hasebiyle bu taraftan tedârik u istishâb-ı malzemede sühûlet var iken siz dostlarımızın (fol. 3b) böyle tedârik-i levâzım-ı ‘asker kayd-ı ‘azîmete giriftâr oldukları hengâmede bir taraftan bizler dahî tahmîl-i bâr eylemek

³⁰⁷ B-39b: ve ikâmet olundukda. C-105a: sâhiline ikâmet ve Yergöğü.

³⁰⁸ C-105a: ve kâ‘ide-i devleteyn üzere resm-i mihmân-nüvâzîi edâ eyledi.

³⁰⁹ B-39b: ibtidâ anlar ceneralimize gelip.

³¹⁰ B-40a: buyurdıklarında Prusya.

³¹¹ B-40a: Prusya elçisi bu cevâb ile mülzem olmayıp.

³¹² B-40a: mukarrer.

³¹³ B-40a: mükâleme tercümânı Yakovaki tarafından tasdîk-i müdde‘âyı muhtevî bir kıt‘a memhûr kâğıt gönderildi.

³¹⁴ B-40a: ‘uburdan sonra.

³¹⁵ B-40a: defteri ceneral-i mesfûr.

münâsib değildir” misillü zâhirde dostâne tahmîl-i bârdan ictinâb hakîkatte mübtelâyı zarûret oldukların işrâb ile³¹⁶ irâ’e-i sûret-i istiğnâ eylemişler iken fârt-ı ibrâm u ilhâhlarına binâen mücerred ri‘ayet-i hâtırları ba‘is-i kabûl olduğunu beyân eyleye dek defter³¹⁷ tahrîr ve tertîbini tecvîz buyurup bu vaz‘la hem dâmen-i cenâbların vesenç-i tenezzülden vikâyet ve hem merâsim-i dostâneye ri‘ayet buyurdular. Ba‘dehû ceneral-i mesfûrun henüz rütbe taharrîsi hâric-i vazîfesi³¹⁸ iken bu gûne hareket ve dikkatinden *el-ba‘retu tedellu ‘ale’l- ba‘îr* mazmûnunca muktezâ-yı tıbâ‘-i kavmine istidlâl ve Rusya murahhaslarının bi‘l-vazîfe taharrîye mübâderetleri uluviyyetlerini³¹⁹ cezm ile bu keyfiyeti der‘akab ordu-yı hümâyuna tahrîr ve rütbe-i merkûmenin zamîme-i ruhsat kılınmak lüzûmunu tebyîn u tezkîr ve hatt-ı hümâyun ile mu‘aven emri-i şerîfin savb-ı maksûde kable‘l-vüsûl vürûdu vücûbunu tastîr (**fol. 4a**) buyurdular.³²⁰

³²¹Ba‘dehu mâh-ı merkûmun³²² on yedinci Pazar günü Tuna şâykalarından birine³²³ mevcûd ma‘iyyetleriyle efendi-yi müşârunileyh hazretleri ve birkaç kıt‘asına dahî ser‘asker Dağıstânî Ali Pâşâ hazretlerinin³²⁴ etbâ‘ından ve ahâlden gûruh-ı müşebba‘în süvâr u hareket ve Rûşçuk sahilinde vâki‘ birkaç ‘aded tâbyalardan ve Yergöğü tarafında vâki‘ Rusyalûnun inşâ eyledikleri toprak kal‘adan her birinin hizâlarına varıldıkça (**fol. 4b**) toplar endâhte olunarak Yergöğü³²⁵ kal‘asına çâr yek sâ‘at karîb sahilde tarh olunan orduları pişgâhına yanaşıldıkda Yergöğü kal‘asından ve şâykalardan tekrâr toplar endâhte olunarak şâykadan hurûc ve haymelerine duhûl u ârâm eylediklerinden bir sâ‘at mikdârı zemân mürûrunda Yergöğü cenerali gelip efendi-i müşârunileyh ile mülâkâta resm-i hoşâmedîyi icrâ ve efendi-i müşârunileyh

³¹⁶ **B-40a:** İşrâbı mutazammın ta‘bîrat ile.

³¹⁷ **B-40a:** Defter-i mezkûrun.

³¹⁸ **B-40a:** vazîfesi.

³¹⁹ **B-40a:** uluviyyetini

³²⁰ **B-40a: (Headline)-** Keyfiyyet-i mürur-ı ez-Ruşçuk be-cânib-i Yergöğü ve hareket-i Özi.

³²¹ Yazar orijinal nüshadaki 4a’dan 10a’ya kadar olan bölümü C nüshasında şöyle özetlemiştir; **(Headline)-** ‘Mürûr-ı ez-Ruşçuk be-cânib-i Yergöğü’. ‘Sene-i merkume Rebiü’l- ahirinin on yedinci Pazar günü nehr-i Tuna’dan karşıya mürûr ve Yergöğü kal‘ası kurbunda kurulan ordusuna vüsûl ve Rusya cenerali İbrîşkof ile mülâkât ve ruhsatnâmeleri alıp terceme eylediler’.

³²² **B-40a:** Mâh-ı merkûmun.

³²³ **B-40a:** bir kıt‘asına.

³²⁴ **B-40a:** ser‘asker paşanın.

³²⁵ **B-40a:** ve Rusçuk sahilinde vâki‘ birkaç ‘aded tâbya hizâlarına varıldıkça tâbyalardan ve şâykalardan toplar endâhte olunarak karşı yakada Yergöğü kal‘asının cânib-i yemîninde sahilde tahmînen bir sâ‘at karîb mesâfe mahalde vâki‘ Rusyalunun inşâ eylediği toprak kal‘ası hizâsına takarrub olundukda ibtidâ şâykadan top atılmadıkça kal‘adan top atmak kal‘a topçularına Rusyalu ‘inde te’dîp ve küşmâli mücib kabahat-i ‘azîme idüğünü ba‘zı vâkıfân-ı serâ‘ir-i ‘âdiyyeleri haber verdiğiine binâen efendi-i müşârunileyhin tenbîhleri üzere şâyka topçuları toplara ateş etmek sûretine irâ’e eyledikde kal‘a topçuları dahi tarafeynin topçuları sadâsı behem peyveste zuhûr etmekle izhâr-ı hüner eylemek za‘myla toplarını iş‘âl eylediklerinde şâyka topçuları te‘hîr ve anlardan sonra iş‘âl ile mürûr ve Yergöğü. **Note:** This part is also in the A copy, but Nahîfi Efendi erased this part.

dahî rüsûm-ı lâıka-i dostâneyi edâ ve bir donanmış eşb ihdasıyla taltîf ve ferdâsı ceneral-i mesfûr dahî da‘vet eyledikde efendi-i müşârunileyh dostâne i‘tizâr eylemişler iken Prusya elçisinin ibrâmı mûcib-i icâbet olmağla orduları kenârında madrûb olan haymesine sevk-i semend-i ‘azimet ve bir mikdâr ‘arz-ı muhabbet ve bast-ı bisât-ı sohbet ile ‘avdet eyledikten sonra efendi-i müşârunileyh Yergöğü kumandanı³²⁶ ve sâ‘ir zâbitân gelip boyama ve destmâller i‘tâsıyla cümlesine ikrâm ve vâkıf-ı habâyâyı umurları olup **(fol. 5a)** mukaddemâ Der-i ‘aliyyede İbrişkof’un ma‘iyyetinde bulunmağla mazhar-ı mü‘aheze ve tercümân-ı mütâreke olan Melikof’a vaz‘-ı mükâfât ve vukûf ba‘zı serâ‘irlerine zerî‘a olmak fikriyle yüz yirmi kuruş kıymetli bir sâ‘at i‘tâ ve ba‘dehû akşam üzeri ceneral-i mesfûr tekrâr gelip mülâkât u sohbet esnâsında ‘ıtr-ı şâhîden mahzûziyyetin beyan ile irâ‘e-i sûret taleb eyledikde iki üç miskâl mikdârı ‘ıtr-ı şâhî ve birkaç ‘aded tenzû ve otuz kırk dirhem ‘ûd-ı mâverdî bir ‘aded boyamaya melfûfen ihdâ ile tatyîb ve ol gece ‘araba ve bârgîr ve mâlzeme-i sâ‘ire tekmîl olunup ferdâsı Yergöğü’den hareket ve ma‘iyyetimize ta‘yîn eyledikleri mihmândârımız ve elli altmış mikdârı neferât ile bir zâbit ma‘iyyetimiz ile ‘azîmet olunduktan sonra esnâyı râhda³²⁷ İbrişkof tarafından efendi-i **(fol. 5b)** müşârunileyh büyük elçilik pâyeleri olduğı mesmû‘ları olup lakin refikleri Yasînîzâde efendinin rütbeleri mechûlleri olduğı beyânıyla “Büyük elçilik rütbesi olmayanlar bizimle mükâlemeye müsta‘id olamaz” deyû mektûb vürûduna binâen refikleri efendi-yi mûmâileyhe dahî rütbe-i merkûme tevcîh ve emr-i şerîfinin irsâl u îsâli alınmasını hâvî taraf-ı bâhirü’ş- şeref-i âsafâneye bir kıt‘a ‘arz-ı hâl takdîm eylediler. Ba‘dehû ma‘iyyetimize ta‘yîn olunan Rusyalû zâbit-i mesfûr bizleri de rastden getirmeyip sekiz sâ‘at mikdârı sapa yollardan dolaştırarak Boze nâm mahale³²⁸ vüsûlümüzde bizleri böyle dolaştırmalarının hikmeti ba‘zı erbâb-ı vukûftan istihbâr olundukda Bükreş tarîk-i câddede olup ve ‘asker ve tedârikâttan hâlî olmağla mücerred size Bükreş’i göstermemek ve iki üç mahalde yolda müsâdefe eylediğimiz yirmişer otuzar kıt‘a zahîre ‘arabalarını sizlere göstermek fikriyle bu yoldan getirdiler deyû haber verdiler. **(fol. 6a)** Mâh-ı merkûmun selhi³²⁹ ve Yergöğü’den hareketimizin on birinci sebt günü Fokşân’a bir sâ‘at mikdârı mahalden

³²⁶ **B-40b:** ‘avdet ba‘dehu Yergöğü kumandanı.

³²⁷ **B-40b:** bir zâbit ma‘iyyetimiz ile ‘azîmet ve ol gün Yergöğü’ye üç dört sâ‘at mesâfe sahrâda darb-ı hıyâm-ı ikâmet ve ferdâsı sahrâ-yı merkûmeden hareket ve tayy-ı menâzil ve merâhil olunarak savb-ı maksûda ‘azîmet üzere iken esnâyı râhda. **Note:** İşbu kısım A nüshada da var ancak Nahîfi Efendi bu kısmın üzerini silmiştir.

³²⁸ **B-40b:** merhaleye.

³²⁹ **B-40b:** ba‘dehu bir gün ol merhalede ikâmet ve ferdâsı hareket-birle mâh-ı merkûmun selhi. **Note:** This part is also in the A copy, but Nahîfi Efendi erased this part.

elli altmış nefer ile birkaç nefer zâbitânı istikbâl ve mahall-i mükâleme olmak üzere inşâ eyledikleri murabbâü's- şekl-i müsakkaf mahalın cânib-i kablisinde vâki' orman pişgâhında ifrâz ve tahsîs olunan³³⁰ ordu mahalline vüsûl ve haymelerimize bast-ı bisât-ı nüzul ve devleteyn elçileri dahî doğru mahall-i mükâlemenin taraf-ı âharında bizlere mukâbil Rusya murahhaslarının cây-ı karâr ittihâz eyledikleri diğerk orman³³¹ semtine vürûd ve anların civârında³³² darb-ı hiyâm karâr eylediler. Ba'dehû Rusya murahhasları taraflarında mahsus âdemleri gelip resm-i hoşâmedîye ri'ayet ve ferdâsı şenbih günü sâ'at ona karîb zemânda kendileri dahî gelip hayme-i kebîrde murahhas efendiler ile mülâkât ve rüsûm-ı 'âdiyye-i mihmân-nüvâzi ve lâzime-i mu'âmele-i hâtır-sâzî ile icrasına³³³ bir iki sâ'at mikdârı 'arz-ı muhabbet û sohbetten sonra 'avdet eylediklerinde vedâlarından gâyet i'lâ-ı raht û bisât ile (**fol. 6b**) müzeyyen yek renk iki re's-i esb ifrâz ve zî-kıymet akmişe-i Hindîyye ve tuhaf-ı sâ'ireden dahi iki 'aded bohça tertîb ve haymelerine irsâl û tesyîr ve ba'dehu yine yevm-i merkûmda ba'de'l-'asr efendi-i müşârunileyh refikleri efendi-i mûmâileyh ile hintoa süvâr ve tarh-ı tekellûf edip fakat on on beş nefer-i itbâ'lariyla³³⁴ Rusya murahhaslarına varıp bir iki sâ'at icrâ-yı rüsûm ve idâre-i³³⁵ kelâm-ı muhabbet-i mersûm ile 'avdet ve ba'dehû mâh-ı Cumâdiye'l-ulânın üçüncü Pazar ertesi günü tarafeyn murahhaslarının ruhsatnâme suretlerini Rusyalû tarafından sirkâtibiyle tercümânları ve bu taraftan dahî bu hakîr ile mükâleme tercümânı ahz ve ber-mu'tad-ı kadîm mahall-i mükâlemeye verilip Rusyalûnun ruhsatnâme suretini sirkâtipleri ve tercümesinin dahî tercümânları Pini ve bu tarafın ruhsatnâme suretlerini dahî hakîr ve tercümesini mükâleme tercümânı ba'de'l-kırâat Devlet-i 'Aliyye murahhas-ı sânisî olan mûmâileyh Yasinîzâde Efendinin ruhsatnâmesinde büyük (**fol. 7a**) elçilik pâyesi zikr olunmadığına binâen kabûlünde Rusyalû tarafından imtinâ' ve "Bizim ikinci murahhasımızın büyükelçilik rütbesi vârid bu sûrette beynlerinde müsâvât yokdur" deyû te'allül eylediklerinde hakîr dahî "Anların muktezâ-yı tarîki üzere büyükelçilik pâyesinden a'lâdır" cevâbıyla her ne kadar sevk-i kelâm eyledikçe³³⁶ kârger olmayıp encâmında sirkâtipleri hintoa süvâr ve istîzân zımnında murahhaslarına varıp mahall-i mükâlemeye ba'de'l-'avde başmurahas efendi murahhas-ı sâni efendi-i mûmâileyh için dahî büyükelçilik

³³⁰ **B-40b:** eyledikleri.

³³¹ **B-40b:** orman.

³³² **B-40b:** kurbunda.

³³³ **B-40b:** mu'âmele-i dostî icrasına dikkat ve.

³³⁴ **B-40b:** itbâ'ıyla.

³³⁵ **B-41a:** sevk-i.

³³⁶ **B-41a:** ettikçe.

pâyesini mutazammın diğeri bir kıt'a ruhsatnâme getirtmekle ta'ahhüd-birle sened verdiler ise makbûlümüz olur demeleriyle 'avdet gelip başmurahas efendi hazretlerine keyfiyeti ifâde eyledikten sonra esnâ-yı tarîkde rütbe-i merkûme ordu-yı hümâyun cânibine tahrîr ve iltimâs olunduğuna binâen ol esnâda vârid olup hâzır bulunmağla ferdâsı Rusya murahhaslarının tercümânları mesfûr geldikte³³⁷ efendi-i müşârunileyh hazretleri (**fol. 7b**) dahî "Rütbe-i merkûmeyi mutazammın emr-i 'âlîyi biz mukaddem ısdâr ettirmiştik. İşte hâzırdır ancak efendi-i mûmâileyh hakkında rütbe-i merkûme muktezâ-yı tarîkleri üzere bâ'is-i tereffu' olmayıp belki mûcib-i tenezzül olmağla kavmi beyninde bu sûret infi'âllerini mucib bir keyfiyyet olduğundan i'lân etmeyip âhar sûret gönderilmiştir ve bu kavmin hâlleri İbrişkof dostumuzun ve senin dahî ma'lûmunuzdur" yollu ta'bîrât-ı maslahat-âmîz ile tercümân-ı mersûmu mülzemen i'âde etmeleriyle ferdâsı elçilik rütbesi mutazammın ruhsatnâmeler sûretleriyle siyâk-ı sâbık üzere tekrâr mahall-i mükâlemeye verilip ruhsatnâme suretleri kırâ'at ve bizim ruhsatnâme sûreti zeyline hakîr ile mükâleme tercümânı mühürsüz imzâ-ı vaz' ve Rusya sırkatibiyle tercümânı dahî kendi ruhsatnâme sûreti hâtmesine kezâlik isimlerini tahrîr ve sûver-i ruhsatnâmeler mübâdele olundu zikri sebkât eylediği vechle Rusya murahhasları tarafından (**fol. 8a**) mübâdeleten ahz olunan ruhsatnâmeleri suretidir.

Biz ki bi-lutfullah-i Te'âlâ Katerina-i sâniye temâmen memâlik-i Rusya'nın ve Moskovya ve Kiyevya ve Vlademirya ve Novgrodyanın imparatoriçesi ve aktokratoriçesi ve Kazan ve Ejderhan ve Siberya'nın çariçesi ve Piskovya'nın hâkimesi İzmolenkova'nın dükâse-i kebîresi ve Estoya ve Nivonya ve Ferelya ve Piyovedya ve Boyodya ve Piremya ve Viyetka ve Bulgarya ve sâ'ir mahallerin dükâsı ve Novgorodya-i zîr ve Çernigovya ve Rezenya ve Rostovya ve Yazoslovya ve Biyelozedya ve Odurya ve Obrudya ve Kondinya'nın hâkimesi ve dükâse-i kebîresi ve temâmen şimâl cânibinin mâlikesi ve İbodya'nın hâkimesi Kartaliniya ve Gürcistan ve Kabardiniya çarlarının ve Çerkasya ve Gorsikya ve sâ'ir mahâll-i kesîre pirincilerinin irsen pirinciyesi ve hükümdarıyız. Vazifesi olanlara işbû nâmemiz ile iş'âr ederiz ki Devlet-i Osmaniye ile devletimiz beyninde muhârebenin inkıtâ'ına ve tarafından mülâkât (**fol. 8b**) ve mükâlemeye me'mûr kılınacak mu'temedun-'aleyh murahhasların vesâdetleriyle sulh û salâhın i'âde ve istikrârına tarafımızdan ve 'azim

³³⁷ B-41a: Pini geldikte.

û efhâm-ı selâtin ve havâkin-i fihâm Mekke ve Medine hâdimi ve Kûdüs-i Şerîf hâmisî ve Rûm-ili ve Anadolu'da memâlik-i fesîhatü'l- mesâlik-i mâ'mûrenin ve Bahr-ı sefid ve siyâhın padişâh-ı mu'azzamı şevketlü kudretlü 'azimetlü sultan ibn sultan ve hakan ibn hakan Sultan Mustafa Hân ibn Sultan Ahmed Hân Hazretlerinin taraf-ı hümâyun-ı mülûkânelerinden hâhiş û meyl û rağbet derkâr olduğuna binâen Tophâne ve ebniye-i harbiyenin başbuğ ve zâbiti ve muhâfazaya me'mûr kavalierler tâ'ifesinin serdârı ceneral Ayotantemiz ve bi'l-fi'îl şanilân ve süvâri karâveller ve mukterînin Tente Koloneli ve bîgâne ve 'azbânın himâye ve te'ayyüşlerine mahsûs olan Kancelariya'nın nâzırı Rusya ve sântene kavâlyeri sadâkatlü rağbetlü Konte Girigoryo Orlof ile müsteşâr-ı hâssamız ve Sante Aleksandru Nevcki ve Santane (fol. 9a) rütbelerinin kavalyeri düvel-i sâ'irenin umurunun rû'yetiçin tertîb olunan cemâ'atin erbâbından sadâkatlü rağbetlü Aleksuya İbrişkof nâm me'mûrlarımızın vukûfiyetlerine ve hidmetimizde sadâkat ve hamiyetlerine i'timâdımız olmaktan nâşî murahhaslık ve büyükelçilik rütbesiyle tarafımızdan mecmû'-ı mükâlemeye ba's u irsâl olunmaları istihsân olunmağla mûmâileyhimâ mecmû'-ı mükâlemede sulh u salâhı ini'kâdına büyükelçilik rütbesiyle tarafımızdan işbu nâmemiz ile bi'l-fi'îl murahhas ta'yîn olup sulh u salâhın ini'kâd ve istikrârına kendi imzâ ve mühürleriyle temhîr u tahkîmine müte'allik husûslarda Devlet-i Osmâniyye tarafından büyükelçilik rütbesiyle ve ruhsat-ı müsâviye ile murahhas ta'yîn olunan me'mûrlar ile bi'l-muvâfaka müzâkere ve mükâlemeye mübâşeret eylemek üzere tarafımızdan me'mûr kılınmışlardır. İmdi mûmâileyhimâ murahhaslarımız ikisi mecmû'en³³⁸ veyahûd ahd-i hemânın inhirâf-ı mizâcî zuhûrunda fakat biri münferiden işbû ruhsatnâmemiz mücibince her ne ki (fol. 9b) 'akd û inşâ ve va'ad û ta'ahhüd ve imzâ ederler ise tarafımızdan makbûl ve bilâ-tağyîr 'ale'd-devâm mer'î û muhkem tutulup ve dikkat ile icrâ û infâz olup hilâfına vaz' u hareketten mübâ'adet-birle hilâfî ve mugâyiri zuhûruna cevâz gösterilmemek. Belki mûmâileyhimâ murahhaslar tarafından 'akd u inşâ olunacak musâlaha mevâdının tasdiknâmesini vech-i lâyıkı üzere i'dâd ve tarafeynden mübâdele için mukâvele olunacak vakt û zemânında irsâl olunmak üzere kavî-i imparâtorîçeliğimiz ile va'ad u ta'ahhüd eylediğimiz ecilden tasdikân li'l-hâli imparâtorîçelik mühr-i kebîremiz ile işbû ruhsatnâmenin temhîr û te'kîd olunmasını emr û tenbîh eylemişizdir. Milâd-ı İsâ 'aleyhi's- selâmın bin yedi yüz yetmiş iki mâh-ı nisanın yirmi sekizinci gününde Petreburg şehrinde hükümetimizin onuncu senesinde tahrîr olunmuştur.

³³⁸ B-42b: cem'en.

Elçilik müşteşarı Aleksandru Pini, Sırkâtibi Vasili Tamara mâh-ı merkûmun yedinci Cum‘a günü meclis-i mükâlemeye kable‘l- vürûd mahall-i (**fol. 10a**) mükâlemede icrâ olunacak ba‘zı rüsûmu müş‘ir Rusya tercümânının verdiği Tâlyâni‘l-‘ibâre takrîrin tercümesidir.³³⁹

Resm-i evvel, tarafeynden bir vaktde mahall-i mükâlemeye duhûl oluna.

Resm-i sâni, derûn-ı mahall-i mükâlemede olan sofraya yanına varıldıkda iki taraftan selâm ile ‘arz-ı muhabbet-birle beraberce karşı-be-karşı oturdular ve sirkâtibleri ve tercümânlar kendilere mahsûs sofralar yanlarına varıp dururlar.

Resm-i sâlis, tarafeynin sirkâtibleri mahall-i mükâlemeye hîn-i duhûllerinde ruhsatnâmeleri ellerinde tutmaları.

Resm-i rabi‘, murahhaslar oturdukları yerlerde ibtidâ Konte Orlof Rusya lisânında olan mukaddimeyi ba‘de‘l-kırâ‘at tercümânları yaklaşık Türkî lisânı tercemesini kırâ‘at kezalik sa‘âdetlü Osmân Efendi dahî Türkî mukaddimesini³⁴⁰ kırâ‘at ve ba‘dehu mükâleme tercümânı Talyânî tercemesini kırâ‘at ve ba‘dehu tarafeynden mukaddimeler mübâdele oluna.

Resm-i hâmis, bunlardan sonra (**fol. 10b**) tevâbi‘ ve sâ‘irleri murahhasların işaretleriyle def‘ u tahliye olunup yalnız sirkâtibleri ve tercümânları ibkâ ve murahhaslar tarafından ruhsatnâmelerin tatbîki irâdesiyle sirkâtibleri götürüp kendi devletinin başmurahtasına teslim ve başmurahtan dahî ta‘zîmen kıyâm edip ahz ve önüne vaz‘ eyleyip dera‘kab Orlof kendi ruhsatnâmesini Pini‘nin eline teslim ve kezalik sa‘âdetlü Osman Efendi dahî mükâleme tercümânına teslim edip anlar dahî ta‘zîm-birle götürüp sirkâtiblerine i‘tâ ve mübâdele ederler ve Pini Osmanlının sirkâtibiyle me‘an mahsûs olan sofralarına gidip sûretler ile me‘an tatbîk ederler ve Rusyalûnun ruhsatnâmesini dahî Osmanlı tercümânıyla Rusya sirkâtibi kezalik tatbîk ederler ve ba‘dehu tercümânla³⁴¹ ruhsatnâmelerin sıhhatini kendi murahhaslarına ifâde

³³⁹ **C-105b**: C nüshasında bu kısım başlık olarak şöyle verilmiştir; ‘Meclis-i mükâlemede icrâ olunacak ba‘zı rüsûmu müş‘ir Rusya tercümânının verdiği takrîrin tercümesidir’.

³⁴⁰ **B-42b**: Osman Efendi hazretlerinin tarafından Türkî mukaddime. **C-105b**: Osman Efendi hazretlerinin tarafından Türkî mukaddime.

³⁴¹ **B-42b**: tercümânları.

ve mukaddemâ mübâdele eyledikleri mahalle varıp mübâdele ederler. **(fol. 11a. Boş sahife)**

(fol. 11b) Mükâleme-i Evvel. Mâh-ı Cemâziye'l- evvelinin yedinci Cum'a günü Rusya murahhaslarıyla haberleşilip³⁴² sâ'at birde murahhas efendiler mahall-i mükâlemeye varıp her biri yerlerine ba'de'l- ku'ûd Rusya başmuraşhası olan Orlof mukaddime olmak üzere eline bir kâğıd alıp Rusya lisânı üzere okuyup ba'dehu Rusya tercümânı Aleksandru Pini dahî Türkîsini tefhîm ba'dehu murahhas-ı evvel efendi hazretleri dahî kendi mukaddimelerini kıra'at ve mükâleme tercümânı Yakovaki dahî tercemesini okuduktan sonra mükâleme kâtibi ruhsatnâmeleri adâb-ı tekrîm ile murahhas-ı evvel efendi hazretlerine teslîm ve anlar dahî ta'zîm-birle kâ'imen ahz ve kezalik Rusyalûnun Vasili Tamara nâm sirkâtibi dahi kendi ruhsatnâmelerini baş murahhaslarına teslîm ve tarafeynin bâş murahhasları dahi birbirleriyle ruhsatnâmelerin mübâdele ve sirkâtibleriyle tercümanlar ruhsatnâmeleri suretleriyle mukâbeleden sonra yine asılları³⁴³ istirdâd ve mukaddimeler mübâdele olunup rûsum-ı câriye-i kadîme îfâ olundu. Ba'dehu murahhaslar ile sirkâtibleri ve tercümânlardan **(fol. 12a)** gayrı etbâ' u hademe makûlesinden ve sâ'irden mahall-i mükâleme tahlîye ve mukaddemâ³⁴⁴ Rusya murahhaslarına tarh-ı tekellûf için verilen takrîre binâ kılınarak mükâleme kâtibi ve tercümânı ve sâ'ir dahl-i meclis olanlar ik'âd olunduktan sonra başmuraşhas efendi hazretleri kelâma ağâz edip Nemçe ve Prusya elçileri devletleri taraflarından tavassut ma'nâsını mutazammın olan inzimâm-ı himmet-i me'mûriyyetlerini muhtevî Der- 'Aliyye'de ruhsatnâmelerin ibrâz eylediklerine binâen devletleri tarafından me'mûriyyetleri lâzimesine ri'âyet Devlet-i 'Aliyye tarafından dahî bizim ma'iyyetimize terfîk olunup bu vechle bu mahalle dek beraber gelmeleriyle anlar dahî mecâlis-i mükâlemede mevcûd olmak iktizâ eder dediklerinde Rusya murahhasları bi'l- ittifâk elçiyân-ı mûmâileyhimâ mutavassıt değıllerdir. Fakat bir maddede su'ûbet zuhûr eder ise ol vakt say' u himmetleri munzam olmak husûsuna me'mûrlardır deyû verdikleri cevaba başmuraşhas efendi hazretleri dahî inzimâm-ı himmet ile tavassut ma'nâsını kâ'ide-i ikrâm tahtına idrâcla ma'nâ-yı vâhid **(fol. 12b)** i'tibâr olunmakta be's olmamak gerektir ve bu sûretle anların dahî mevcûd olmaları

³⁴² **B-42b:** haberleşip. **C-105b:** haberleşip.

³⁴³ **B-43a:** ruhsatnâmeler.

³⁴⁴ **C-106a:** mukaddemât.

lüzûmu gelir görünür³⁴⁵ kelâmıyla mukâbele eylediklerinde tavassut ile inzimâm-ı himmetin ma'nâsı birbirine mugâyirdir mutavassıt olanların 'akd û nazm-ı umûrda müdâhili olur. Ammâ inzimâm-ı himmet sûretiyle me'mûr olanlar mücerred bir mâdde giriftâr-ı 'ukde-i su'ûbet olur ise ol vakt anların inzimâm-ı himmet olur demektir ve mutavassıt olmayanların mecâlis-i mükâlemeye idhâli mugâyir-i kâ'idedir. Hatta bu gece bu keyfiyeti kendiler ile müzâkere ve tefhîm eyledik demeleriyle başmurahas efendi hazretleri dahî tekrâr elçiyân-ı mûmâileyhimâ büyük dostlarımız olan iki devlet-i fehîmenin taraflarından me'mûrlar iken şimdi anları dahl-i meclis eylememek mûcib-i iğbirâr olacak bir keyfiyet olur mülâhazasıyla bu husûsda ben kendi nefsimi ve umudumu muhâfaza ve zimmetimi berî kılmak muktezâ-yı 'âkıbet-i endişedir. Zirâ bu maslahat gâyet cesîm ve 'âlemlere hayırlı olduğu gibi muhâlif-i de'b-i sülûk-ı mülûk harekâtta küllî mazarrat (**fol. 13a**) derkârdır. Binâen'aleyh murahhas dostlarımız bizim³⁴⁶ için ne gûne tarîk irâ'e buyurlar dediklerinde Rusya murahhasları dahî irtikâb-ı kizbden zimmetlerin tebri'e ile Nemçe devleti mukaddemâ tavassut taleplerin 'arz eylediklerinde imparâtorîçemiz tarafından kabûl olunmayıp ba'dehu tarafeynden musâlahaya meyl û rağbet zuhûruna ve mülâhazât-ı sâ'ireye binâen inzimâm-ı himmetleri sûreti karîn-i kabûl olunmağla efendi hazretleri istiknâh-ı keyfiyet sûretinde bize bir takrîr tahrîr eylesin bizler dahî sened olmak üzere cevâb tahrîr ederiz ve hem devleteyn-i merkûmeteyn derûnlarında olan elçilerimize bu keyfiyeti yazıp itminân-ı kalp için bu mâddeyi ifâde ve tefhîm ederiz demeleriyle başmurahas efendi hazretleri dahî pek güzel ancak elçiyân-ı mûmâileyhimâdan dahî bize birer sened alıversinler dediklerinde Rusya murahhasları dahî sened mutâlebesi husûsu efendi hazretleri tarafından münâsib olmağla âğız cevâblarına i'tibâr olunmayarak taraflarından birer takrîr (**fol. 13b**) tesyîriyle tahrîren isticlâb-ı cevâba himmet buyursunlar dediler. Ba'dehu başmurahas efendi murahhas dostlarımızın bu husûs vazîfeleri olmamağla bizim ne vazîfemiz diyecekleri iken kemâl-i mertebe-i muhabbet ve insâflarından nâşî bu maslahatın tanzîmi mültezimleri olmağla o gûne cevâb vermeyip bu mâddeye dahî nizâm vermek mülâhazasında oluyorlar deyû dostâne latîfe-âmîz-i kelimât îrâd eylediklerinde Rusya murahhasları dahî munsifâne ve sâdikâne bu maslahatın temşiyeti mültezimleri idüğünü³⁴⁷ ve kable'l-mükâleme tarafeynden resm-i külfet tarh olunmak üzere verilen takrîrin mazmûnu makbûlleri

³⁴⁵ **B-43a:** olmaları gelir görünür. **C-106a:** olmaları gelir görünür.

³⁴⁶ **B-43a:** benim.

³⁴⁷ **C-106b:** idüğünü.

olmağla kabûllerini müş'ir temessük vereceklerini beyân ile arz-ı sadâkat eylediler. Ba'dehu bu başmuraahas efendi geçen gün tarafımızdan verilen sevânihten bir mâdde³⁴⁸ temdîd-i müddet-i mütâreke husûsu idi. Gerçi bu maddeye sizin gibi insâf u hakkâniyyet ile mevsûf dostlarımız me'mûrlar iken temdîd-i müddete hâcet kalmayıp hüsn-i nizâm bulacağı meczûmdur. Ancak mukaddemâ İbrîşkof (**fol. 14a**) dostumuz tarafından tahrîr ile tarafeyn ser'askerleri³⁴⁹ dahî birbirine olan tahrîrâtlarında³⁵⁰ şart olarak tastîr ve kâle getirildikten sonra vakt-i mülâkâtımıza ta'lik olduğuna binâen nizâm verilmesi münâsib olup mukaddemâ üç ay mikdârı müddet-i müzâkeresi dahî sebkât etmekle biz bir ayını dahî tarh edip teşrîn-i evvel âhîrine dek işâret eylemişdik dediklerinde Rusya muraahasları tarafından istiksâr ve o derecelerde mütârekenin 'adem-i vukû'undan başka kulûba îrâs-ı halecân edeceği bedîhîdir yollu kabûlde betâ'et vaz'larıyla nükûl sûreti izhâr ve ba'dehu başmuraahas efendi bu madde fi'l-asl ser'asker muhâberesiyle karâr-dâde olmağla muraahaslar beyninde olan safvete kat'a³⁵¹ tağyîr³⁵² vermeyip belki isr-i kirâma iktifâda başka bir meymenet dahî melhûzdur cevâbıyla mukâbelede kâh şöyle kâh böyle diyerek³⁵³ Ağustos âhîrine dek şimdilik nizâm bulsun. İnşâallahu te'âlâ ol vakte dek musâlaha³⁵⁴ husûsu dahî temşiyet bulur. Ol vakt tabi'at-ı umûr-ı muktezâsına (**fol. 14b ve 15a, Boş sahife**)

(**fol. 15b**) tâbi' olarak iktizâ eder ise bir mikdâr temdîdi dahî yine mümkündür deyû cevâb verdiklerine binâen muraahas efendi hazretleri³⁵⁵ dahî sizin ve bizim gibi hakîk û sadîkler bir mâddenin müzâkeresini dermeyân kıldıktan sonra elbette nisâbına iblâğla ahlâfa hediye misillü bâ'is-i i'tibâr olur hâlâta masdar olmak vacibâtandır. Çünkü istiksâr ediyorsuz Eylûlün on beşine dek imtidâdını irâde³⁵⁶ eylediklerinde Rusya muraahasları mütebessim olarak vakt-i merkûma bizim meyanemizde murâd eyyâmı ta'bîr olunur demeleriyle Hofîn vak'asına remz u îmâ eyledikleri fehm olunmuş iken bu îmâlarından tecâhül-birle mâh-ı merkûmun onuna dek müddet-i mütârekenin imtidâdına bi't-terâzî karâr verilip bu vechle tarafeynden münâvele-i senedât olunmak üzere tanzîm olundu. Ba'dehu ruhsatnâmelerde nizâm-ı maslahat

³⁴⁸ **C-106b**: mâddede.

³⁴⁹ **B-43b**: seraskerlerinin. **C-10b**: seraskerlerinin.

³⁵⁰ **C-106b**: tahrîrâtlara.

³⁵¹ **C-106b**: kat'an.

³⁵² **B-43b**: tağayyür.

³⁵³ **C-10b**: kâh diyerek.

³⁵⁴ **B-43b**: vakte musâlaha.

³⁵⁵ **C-107a**: muraahas efendi.

³⁵⁶ **B-44a**: mümted olsun deyû cevâb.

‘akabinde verilen temessükât şürût-ı ‘ahidnâme-i hümayuna derc olunmak için ‘arz u i‘lâm oluna deyû tahrîr olunmuş olmağla ‘ahidnâmeye bedel-i tasdîknâme lafzı tahrîr (fol. 16a) olunmak iktizâ eder idi deyû i‘tirâz etmeleriyle ‘ahd tasdîk ma‘nâsındadır da‘vâsına mübâderet ile ilzâmları kâbil olmadığından âhirü’l-emr ‘ahidnâme ta‘bîrini tasdîknâme ‘ibâresine tebdîli ta‘ahhüd-birle sened³⁵⁷ verilmek üzere irzâ û ilzâm ve ba‘dehu bir mikdâr dostâne afâkî kelâm ile meclis-i mükâlemeyi resîde-i hitâm eylediler.

(fol. 16a) Mükâleme-i sâni³⁵⁸: Mâh-ı merkûmun onuncu isneyn günü Rusya murahhasları ile bi’l-muhâbere ile yine mahall-i mükâlemeye varılıp herkes mahall-i mahsûsunda ku‘ûd ve resm-i âşinâyî icrâ olunduktan sonra başmurahas efendi feth-i kelâm edip meclis-i mükâleme-i ûlâda³⁵⁹ dermeyân olan devleteyn elçilerinin meclis-i mükâlemeye duhûl ve ‘adem-i duhûlleri müzâkeresinden teşa‘ub³⁶⁰ ekâvîl-i kâzibe siz dostlara mûcib-i sıklet oldu. Ancak hem-civârimız olan devleteyn-i müşârunileyhimânın şiker u şikâyetleri müsmir olmağla elçiyân-ı mûmâileyhimânın meclis-i mükâlemeye (fol. 16b) idhâlleri vüs‘da³⁶¹ olmadığını tasdîk-i gûne işâretleri talebiyle mücerred bu bâbda kusûr u tekâsül den berât-ı zimmetimi kâsd eyledim dediklerinde Rusya murahhasları dahî ba‘de’t-tasdîk mâdâm ki hulûs ile işe mübâşeret olundu her ne kadar ekâvîl-i kâzibe zuhûr eder ise elbette cümlesi meydâna çıkıp sıdk u kizbi ma‘lûm olur dediklerinde efendi hazretleri dahî öyledir elhamdülillah şimdiye dek dedikleri gibi zuhûr eyledi. ‘Ale’l- husûs Pini cümleinin³⁶² mücerrebi olup ve ben anlara Pini’nin edebâne hareketini tahrîr eylemişiken anı dahî lisâna getirmişler deyû hatm-i makâl olunup³⁶³ ba‘dehu Rusya murahhasları kelâm-ı âharı dermeyân ve mütârekeye dâ’ir mübâdele olunan senedât ve mukaddemâ verilen sevânih takrîri makbûlleri olduğun beyân eylemeleriyle efendi hazretleri dahî siz dostlarımızın zerâfetleri olmağla sevânihde mastûr olan mezâyâyâ vukûfunuza binâen kabûle şâyân olur dediklerinde Rusya murahhasları dahî sevânihde zikr olunan ‘alâ kelâmi’t-takdîrîn (fol. 17a) vakt-i müfârakatta ‘askerleri olan mahalle dek eminen ve lâzımleri

³⁵⁷ C-107a: tebdîle sened.

³⁵⁸ B-44a: Meclis-i mükâleme-i sâniye.

³⁵⁹ C-107a: meclis-i mükâleme-i evvelide.

³⁶⁰ C-107a: teşa‘ub eden.

³⁶¹ C-107a: vüs‘amda.

³⁶² C-107a: ‘ale’l-husûs cümleinin.

³⁶³ C-107a: olundu.

³⁶⁴ C-107a: ve vakt-i müfârakatta ‘askerleri olan mahalle dek eminen îsâl olunmak şürûtu kabûl ve ba‘dehu.

mükemmelen îsâl olunmak şartı sizin ‘indinizde makbûl ise bizim ‘indimizde dahî makbuldür. Lakin bizim devletimizde bu bâbda mülâhaza buyurulan şeyin vukû‘u olmamağla halka i‘lânı münâsib değildir demeleriyle efendi hazretleri dahî bu şartı biz ihtirâ‘ eylemeyip meyâne-i eslâfda cereyanı mastûr olduğuna binâen bizlerde tahrîr eyledik dediklerinde Rusya murahhasları dahî senâ eyleyerek kabûllerin tekrîr û te’kîd ile bu me’ali dahî nihâyete îsâl ve bu def‘a³⁶⁵ bâ‘is-i cemiyyetimiz ve mebnâ-yı maslahatımız olacak üç mâdde olmağla mevâdd-ı merkûmeyi beyân u müzâkere ile işimize şöyle nizâm verelim ki biz dahî kabul-i infisâh eylemeye diyerek zikr-i mevâdda intikal³⁶⁶. **Mâdde-i evvel** bu def‘a beyne’d-devleteyn bâ‘is-i hisâm olan şeyin min-ba’d def‘ u izâlesi. **İkinci**; Bu sefer ve muhârebelere sebep Devlet-i ‘Aliyye tarafından zuhûr etmekle zararlarımızın tazmini. **Üçüncü**; Bu ‘akd olunacak musâlahamız bu vechle mün‘akid ola ki (**fol. 17b**) re‘âyâ-yı tarafeyne ve bir ahada ta‘addî olunur ise def‘ olunup râbîta-i kuvviyeye bend olunması deyû ta‘dâd-ı mevâdden sonra³⁶⁷ bu mâddeler ile bünyân-ı musâlahamız te’sîs olunur ise müstahkem u müşeyyed ve râbîta-i muvâlât u muhabbetimiz bâki ve mü‘eyyed³⁶⁸ olacağı bî-iştibâh olmağla mütâla‘a u mülâhaza olunmak için isterseniz bu mevâdd-ı selâseyi zabt û tahrîr edelim dediklerinde efendi hazretleri mâdde-i evvelânın nizâmı bizim dahî bâ‘is-i memnuniyetimizdir. Lakin bu mevâd meçhûlümüz olup îzâha muhtâc olmağla ibtidâ mâdde-i evvelâyı îzâh edin dediklerinde Rusya murahhasları dahî eğer bu üç mâdde üzerine sulhu kabûl ederseniz îzâh u beyân ederiz ve eğer karîn-i kabûl olmaz ise ana göre mükâlemeye mübâşeret eyleyelim demeleriyle efendi hazretleri biz bu mahalle ıslâh-ı zâtü’l- beyn için geldik ma‘kûl ve meşrû‘ olan mevâd bilâ-tereddüd karîn-i kabûl olur. Lakin bâ‘is-i muhârebe olan esbâbın beyânını isteriz dediklerinde Rusya murahhasları hele mazbût olmak için (**fol. 18a**) bu mâddeler tahrîr olunsun dedikde efendi hazretleri dahî üçüncü mâddede re‘âyâyı ta‘addî edenlerden murâd düvel-i sâ‘ire midir deyû sû‘al buyurdularında Rusya murahhasları dahî ‘akd olunacak musâlahamız düvel-i sâ‘ire tarafından ilkâ olunan nifâk u ifsâd u ekâzibe³⁶⁹ i‘tibâr ile halel-pezîr olmaya kelâmıyla fi’l-cümle merâmlarından keşf-i sitâre-i iktitâm eylediklerinde efendi hazretleri dahî biz bu mahalle hayır talebiyle geldik inşâallahu

³⁶⁵ **B-45b**: ve ba‘dehu bu def‘a.

³⁶⁶ **C-107b**: Burada yazar yaklaşık olarak bir sayfayı şöyle kısaltmıştır; ‘ba‘dehu bu def‘a bâ‘is-i cemiyyetimiz üç mâdde olmağla dermeyân eylemeğe intikâl oldu’.

³⁶⁷ **C-107b**: ta‘dâddan sonra.

³⁶⁸ **B-45b**: mü‘ebbed.

³⁶⁹ **B-45b**: ekâzibeye.

te‘âlâ öyle nizâm veririz ki ‘âmmenin ‘indinde bâ‘is-i tahsîn û i‘tibâr ve evlâd û ahfâdımıza dahî mâbe‘l- iftihâr olur dediklerinde Rusya tercümânı Pini dahî bu husûslarda gereği gibi mülâhaza olunup sızıntı yeri kalmamak ehemdir demekle efendi hazretleri dahî inşâallah öyle çabalarız ki sızıntı yeri komayız buyurdular. Bu aralıkta Rusya başmuraahası Orlof eline bir kâğıd alıp Rusya lisânı üzere mevâdd-ı merkûmeyi zabt u tahrîr ve muraahas-ı sâni İbrişkof ile lisânlarınca okuyup müzâkereden sonra sırkâtibleri kâğıd-ı merkûmeyi (**fol. 18b**) alıp tahrîrâta mahsûs iskemleleri yanına varıp Tâlyânî lisâna terceme ile iştigâl üzere iken efendi hazretleri kusûr iki mâddenin sebeb u levâzım u merhem ve i‘tidâllerinde hakkâniyyete ri‘âyet olunup Hak ma‘lûmumuz olduğu gibi hiç zahmet çekmeyiz dediklerinde Rusya muraahasları dahî bu şürûta müsâ‘ade olunur ise mülâhaza olunarak nizâm verilir demeleriyle efendi hazretleri dahi hemân me‘mûl ederiz ki mülâhaza olunarak yorulmayarak ve birbirimize zahmet vermeyerek gördüğümüz işlerde halk bize hased eyleyip³⁷⁰ dediklerinde Orlof öteki gün söylediğim gibi yine benim i‘timâdım ancak Allah’adır dedikde efendi hazretleri dahî andan gayrıya i‘timâd-ı ‘âkıla lâyıık değildir demekle anlar dahî tasdik eylediklerinde efendi hazretleri Cenâb-ı Bârî’nin kuluna vedî‘a eylediği cevher-i ‘akl nâ-ma‘kûl işe cevâz göstermez. Ammâ hilâfına kadr-i ta‘alluk eylediği sûrette sarf ve tahvîle kâdir olamam dediklerinde anlar dahî tasdik-birle ümem-i (**fol. 19a**) sâlifeden rehber-i ‘akl ile varta-i helâke dûçâr olan hod-re’yelerin keyfiyyeti sahâyif-i tevârihiden ‘âyan olup ve İsveç Devleti dahî bu belâya giriftâr olduğu beyân ve ba‘zı kaziiyelerin dermeyân etmeleriyle efendi hazretleri bu kaziiyeler hep ma‘lûmdur cevâbıyla semt-i maksûde sarf-ı kelâm buyurup şimdi siz bu iki devletin keyfiyyetlerine vâkıf hakîmlersiz ve hakîm-i hâzık yaraları unultacak merhem isti‘mâl eder dediklerinde anlar dahî merâmımızda budur dediler. Ba‘dehu efendi hazretleri şimdi müzâkere olunan mevâd beynimizde mi kalacaktır buyurdularında bu mâdde vesvese îrâs edecek şey olmamak gerektir. Mâdde-i merkûmeden garaz ba‘de‘l- ini‘kâdü‘l-maslaha âharın nifâkı mûcib-i ihlâl olmamaktır dediklerinde efendi hazretleri ben mevâdd-ı külliyye-i mülkiyyeye müte‘allıktır anladıydım. Kaldı ki bu âşikâre bir iştir. Mukaddemâ Orlof dostumuz bize geldikde Prusya elçisi beraber bulunmağla bunlar ne güne dostumuz ise siz dahî öyle dostumuzsunuz (**fol. 19b**) dediklerinde biz meclisimizi ağyârdan tahliye eylediden bu yinede ana dâ‘irdir dediklerinde hayâl ettim. O zemân o kelâm-ı tabî‘ata göre îrâd olundu ydu demeleriyle efendi hazretleri

³⁷⁰ B-46a: eylesin.

dahî sizler gibi devletleri mu‘teberî olan dostlarımızın her kelâmı ma‘nâsında tedkîk ederiz. Öteki³⁷¹ gün bu güne kelâm isti‘mâ‘ olunduğuna binâen bunda dahî hâtırımıza o geldi dediklerinde o kelâmdan ma‘nâ-yı âhar murâd değil idi dediler. Ba‘dehu efendi hazretleri şimdi bu meclisten ‘avdet olundukda devletler elçileriyle mülâkâtınızda bu sohbetleri kendilere anarmışız deyû sû‘al buyurdularıyla tahrîren beyân etmeyiz. Ancak lisanen keşf ederiz cevâbından sonra Orlof benim ‘arzım sühûlet ile maslahatı tez görüp bir gün mukaddem Petreburg‘da bulunmam lâzımdır demekle efendi hazretleri dahî öyledir biliriz. Ancak bu görülecek maslahat her vechle dahî elzem ve hayırlıdır dediklerinde Orlof dahî ben sa‘y ederim. Kaldı ki devletimin (fol. 20a) maslahatı için Petreburg‘a geç varmamda be‘is yoktur maslahat-ı vakte vücûdumu bezl ederim. Bu bâbda ‘azîmetimden beni bir şey sarf edemez deyû muktezâ-yı vakte göre devleti hidmetinde sarf-ı makdûr edeceğine îmâ etmekle efendi hazretleri dahi vâkı‘â sizin gibilerin niyetleri hâlis ve derûnları ağrâz-ı fesâdeden sâf olmak lâzıme-i şânlarındandır demeleriyle ol dahi hulûs ü safvet-i derûnun zikr eyledikde efendi hazretleri dahî istihsân ve cüzvî inhirâf-ı mizâcların beyân ile ‘avdete mâ‘il olmuşlar iken sırkatibinin tercemesi bâ‘is-i te‘hîr olmağla bir mikdâr afâkî sohbetten sonra terceme tekmîl-birle ahz olunup yol meşakkatleri ve merâmlarını îzâh fikri bâ‘is-i inhirâf-ı mizâc olduğu îrâd olunarak meclise hitâm verilip ‘avdet olundu³⁷².

(fol. 20a) Mükâleme-i Sâlise³⁷³: Mâh-ı Cumâdiye’l-ulânın on ikinci Çehârşenbe günü sâ‘at üçte (fol. 20b) Rusya murahhasları ile bi’l-muhâbere mahall-i mükâlemeye cem‘ olunup herkes mahall-i mahsusunda ku‘ûd ve merâsim-i âşinâyı ri‘âyetine ibtidârdan sonra Rusyalûnun murahhas-ı sânisî İbrişkof meclis-i mükâleme-i sâniyede îrâd eyledikleri mevâdd-ı selâse-i mücmelenin makbûliyyetinden istifsâr ile feth-i kelâma ağaz eyledikde efendi hazretleri mevâdd-ı merkûmenin kabûlünü îzâh merâmlarına ta‘lik eylediklerinde Rusya murahhasları kable’l-kabûl ol mevâdd-ı îzâh merâmlarında izhâr-ı ısrâr u ‘inâd ve binânın vaz‘-ı esâsa tevakkufunu temsîl ve îrâd etmeleriyle efendi hazretleri dahî çünkü mutavassıtlar haklarında inzimâm-ı himmet ta‘bîri takdîm olunmağla kâ‘ide üzere meclis-i mükâlemeye ‘adem-i duhûlleri çünkü bilâ-vâsita gibi

³⁷¹ B-46a: evvelki.

³⁷² C-107b: Burada yazar yaklaşık olarak beş sayfayı şöyle kısaltmıştır; ‘dediklerinde Rusya baş murahhası Orlof elbette kâğıd olup Rusya lisân üzere mevâdd-ı merkûmeyi zabt ü tahrîr ve murahhas-ı sâni İbrişkof ile okuyup müzâkereden sonra inhirâf-ı mizâcım vârid deyû meclis hitâm olundu’.

³⁷³ B-46a: meclis-i mükâleme-i sâlise.

bir ma'nâ oldu ve bu sûretle gelinmekte ise³⁷⁴ semere-i ziyâde kabul etmek ümidinden tahliyesi hâtır-ı safvet-i mezâhir etmeziz ve garaz-ı sahîhlerimiz mücerred bu maslahat-ı hayriyyenin hakk u insâf üzere tanzîmi olmağla sizler îzâh-ı murâd bizlerde iktizâ eden cevâbımızı beyân (fol. 21a) u îrâd ederiz. İnşâallahu te'âlâ vech-i sühûlet üzere râbitan musâfâtî pezîrâ-yı ini'kâd ederiz deyip tarafeynden ta'lîl û temsîl sûretiyle tatvîl-i makâlden sonra efendi hazretleri mevâdd-ı merkûmenin biri def'i-i sebep-i hısâm olmağla bu mâddenin ma'nâ-yı zâhiresi bizimde muradımızdır. Ancak bundan murâdınız îzâh olunsun ki tarafımızdan dahî iktizâsına göre müzâkereye şürû' oluna dediklerinde anlar dahî bu mevâdı kabûlde gâlibâ tazmîn mâddesi sizlere bâ'is-i tereddüd oldu demeleriyle tazmîn mâddesi dahî bu sûret ile olan da'vânın hakkâniyyet üzere sübûtu ba'de'l- müzâkere tarafeynin edillesinden müstebân olup hak zâhir olduğu hâlde iktizâsı üzere nizâmında tereddüd olunmaz denildikde Rusya murahhasları birbirleriyle lisânlarınca müzâkereden sonra tazmîn mâddesi makbûlünüz müdür demeleriyle efendi hazretleri bu bâbda Prusya elçisi mukaddemâ Der-i 'aliyye'de devleti tarafından vekâlet iddi'âsıyla (fol. 21b) bir kıt'a memhûr takrîr takdîm eylediğine binâen sûret-i musâfât zuhûr edip ve böyle bir maslahat-ı hayriyye zâhir oldukda rağbet etmeyenlerin 'indallah mebgûz olacakları muhakkak olmak hasebiyle eğerçi taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'de şimdiye dek düvel-i sâ'ire gibi isti'mâl bulunduğu yoktur. Lakin taraf-ı şer'îden mücâz û me'zûn olmak şefkat-i 'alî-i halkullah mes'elesine ircâ' ile mümkün olur ise İnşâallah hakkâniyyet üzere söyleşedik tarîk-i iktizâda rağbet ve nizâm vermek için me'mûren bu mahalle 'azîmet eylediğimize binâen siz dostlarımızın me'mûriyyetlerinde bu veche zan ederken şimdi îrâd olunan kelâmın mefhûmuyla takrîr-i merkûm mazmûnu beyninde mugâyeret-i küllî zuhûr eyledi dediklerinde takrîr-i merkûm ma'lûmumuz değildir demeleriyle biz iş karıştırmaya gelmeyip tanzîm-i umûra geldik ve kizbi ihtiyâr eylemeyiz ve elçi-i mûmâileyh hâlâ bunda mevcûdudur takrîr-i merkûmu Rusyalû tarafında vekâlet da'vâsıyla 'arz eyledi mülâhaza vû mütâla'a (fol. 22a) ve hakkâniyyet üzere müzâkere olunsun. Mâdem ki tarafeynden hulûs derkârdır İnşâallah-ı Te'âlâ nizâm verilip denildikde Rusya murahhasları mevâdd-ı selasenin makbûliyyeti sû'alini tekrâr etmeleriyle efendi hazretleri dahî yine merâmı bilsek deyû tâlib-i îzâh olduklarında Rusya murahhaslarının tasrîh-i merâm eylemekte redd-i cevâb ile fesh-i meclis zuhûrunda ihtirâz ederiz kelâmlarına efendi hazretleri İbrişkof dostumuz ile bu

³⁷⁴ B- 46b: iseler.

kadar müzâkerelerimiz sebkât eyledi. Hiç benden hakkı kabûlde sûret-i mükâbere ve mu‘ânede müşâhide eyledi mi cevâbından sonra Orlof tevcîh-i kelâm edip sizin dahi evsâf-ı munsifânenizi İbrişkof dostumuzdan istimâ‘ ederdik. Şimdi bi’l- müşâhide tasdîk û tahkîk ile gâyet memnûn olduk ve bizim dahi maksûdumuz ancak hulûs-ı kalb ile maslahat-ı hayriyyenin tanzîmi olmağla inşaallahu te‘âlâ vech-i sühûlet üzere tarafeynden işlere nizâm verilip³⁷⁵ dediklerinde Rusyalûnun tarafından her umûrun nizâmı (**fol. 22b**) muktezâ-yı kadirdir. Lakin ba‘zısı insânın kesbidir denilmekle ‘aklen bir şey’in üzerine sa‘y ederiz eğer kadr-i ta‘alluk eylemediyse olmaz. Zîrâ tedbîr takdîri tağyîr eyleyemez hükm-i kazâ vü kader iki nev‘ ‘aded biri mu‘allak biri muhakkemdir. Mu‘allakın ‘ilâcî melhuzdur. Muhakkemin çaresi nâ-mutasavverdir deyû efendi hazretleri bast eyledikleri kelâmını Rusya murahhasları ba‘de’t- tasdîk Rızâullah lâzîme-i esbâba teşebbüs elzemdir dediklerinde ba‘de’t- teşebbüs zuhûr eden kazânın def‘-i mümkün değildir dediler. Ba‘dehu Rusya murahhasları mevâdd-ı merkûme bu minvâl üzere esâsen kabûl olunur ise îzâh ederiz demeleriyle efendi hazretleri dahî henüz şürûttan birinin ma‘nâsı değışti. Kaldı ki bizim şimdiye dek böyle emr-i cismiye me‘mûriyyetimiz sebkât etmediğinden başka müzâkeresi dermeyân kılınan meclislerden dahî tebâ‘üd ederdim. Bu cihetle bu makûle umûra âşinâlık kesb edemediğimize binâen eğer bu müzâkerelerde kusûrum (**fol. 23a**) zuhûr eder ise ‘adem-i vukûfumuza haml ile iğmâz eylesinler dediklerinde Rusya murahhasları bu mâddelerde tarafeyne zarar yoktur. Bu mevâd sevânih olmak üzere kabûl olunsun ba‘dehu müzâkere edelim demeleriyle efendi hazretleri dahî bir esâstır kurdular mâni‘ değil üzerine inşâ edecekleri binâyı bize tefhîm eylesinler eğer binânın zararı melhûz olmayıp elverir ise esâs-ı esâs olur elvermez ise olmaz dediklerinde anlar dahî biz sevânih olmak üzere bu mevâdı ‘arz eyledik tarafınızdan mukâbele iktizâ eder demeleriyle efendi hazretleri dahî anların tarafından ‘arz-ı mevâd ile ibtidâ ba‘dehu bizim taraftan dahî istîzâh-ı merâm ile mukâbele olunmağla şimdi yine anlar tarafından cevâb iktizâ eder dediklerinde anlar dahî böyledir lakin henüz kabûl olunmadı ki îzâh edelim deyüp tarafeynden kabûl û îzâh mutâbelesiyle bir mikdâr dahî sevk-i kelâmdan sonra Rusya murahhasları sebep-i şikâk-i tâ’ife-i Tatar olmak üzere (**fol. 23b**) müdde‘â-yı kadîmelerin tecdîd û tezkîr ile bu tâ’ifenin nizâmı lâzîmedendir deyû netice-i merâmları mukaddimesini tertîbe mübâderet eylediklerinde efendi hazretleri tarafından dahî esbâb-ı mu‘âdât kime nihân ise İbrişkof dostumuz ile bize ‘ayândır. Bu

³⁷⁵ B-46b: verilir.

mâddede tâ'ife-i Tatar berû'l-saha iken bir alây bî-günâh haklarında recmen bi'l- gayb vebâlerinden ittikâ ve bu bâbda hâzır ve nâzır olan Cenâb-ı Hak'tan istihbâ ederim dedikde bu def'a değil ise evâ'ilde sebep oldukları muhakkaktır dediklerinde kırk dokuz vak'asından berû anlar temâm-ı mü'eddeb olup uslandılar ve Haydamak kazakları anlara çok rahmetler aldırdı demekle Balta vak'asına telmîh ve esbâb-ı mu'âdâtın akvâsı olduklarını zımmen telvîh buyurdular ve bundan sonra lâzım gelir ise anların nizâmları emirlerinde ihtimâm ile meşrû' ve ma'kûl olan vech üzere anlar tarafından sedd-i ebvâb mülâhazât olunup denilmekle Rusya murahhasları (fol. 24a) dahî şimdiye dek nizâmları kirâren va'ad olunmuşiken yine hasârdan hâlî değillerdir. Mutlakâ anların nizâmı serbestiyyetlerine tevakkuf eder dediklerinde İnşâallah bu def'a 'uyûn û kulûba ba'îd û karîb i'timâd û itmînân gelecek vechle nizâm verilip denilmekle telmîhten tasrîh ma'nâsı murâd olundu. Ancak bu dakikayı tefehhüm edemediklerinden ba'de'l- nizâm-ı zamân û kefâlet ihâfeleriyle tanzîm mümkündür denildikde taht-ı zâbitaya alınır kavim değildir. Hemân bu iki devlet beyninde olan habl-i metîn-i musâlahanın o gûne 'avârızâtla herbâr küseste olması revâ olmamağla serbestiyyetlerinin nizâmına tarafeynden nezâret olunur dediklerinde efendi hazretleri biz devleteyn nizâmiçün me'mûr kılındığımızıza binâen tarafeynin râhat û asâyişini mûcib esbâbın tahsîli maksûdumuz olmağla ma'kûl ve meşrû' olan teklîflerin iktisâda ri'âyetle tanzîmine bezl-i makdûr ederiz. Lakin Devlet-i 'Aliyye'nin kıyâmı şeri'at-ı mutahharaya (fol. 24b) tevessül iledir denilmekle kusvâ-yı emelleri olan serbestiyyet-i Tatar ki³⁷⁶ zamîme-i irâdelerinden³⁷⁷ münfâhim olan hemân bir devlet-i cedîde îcâd û ilkâsıyla makâsîd-i hafiyyelerine medâr-ı temşiyet olmak müstefâd³⁷⁸ olmağla o emniyye-i bâtılalarını seyf-i katı' şer'-i mutahhar ile müdâfa'a ve ictimâ'-ı halîfeteyn fitne-i kuviyyesinin İslâm üzerinden def'i lüzûmu ve bu mâdde üzere ısrâr ma'âzallah mûcib-i temâdi-i muhâsime olmağı işrâb ile mukâbele ve bu misillü tekâlîfin bu ana dek 'adem-i vukû'una binâen siz dostlarımızın 'akl û insâfı muktezâsı üzere me'mûlümüz o gûne müstelzim-i şürûr û mefâsid olur hâletten bu iki devleti vikâyedir. Teklîf-i mesbûk³⁷⁹ değildir mukâbelesine meleke-i müşfikamız bâzû-yı miknetiyle tâ'ife-i merkûmenin istîsâline kadar iken şefkat u merhamet ile mu'âmele eylediğinden başka kendileri serbestiyyete tâlib olduklarına binâen cümle muvâcehesinde

³⁷⁶ B-47b: serbestiyet-i Tatarı.

³⁷⁷ B-47b: irâde kılınmalarından.

³⁷⁸ B-47b: 'arzlari.

³⁷⁹ B-47b: ve bu teklîf-i mesbûk.

serbestiyetlerine nizâm vermekle bundan sonra tağyîri (**fol. 25a**) kâbil değildir cevâbın vermeleriyle efendi hazretleri dahî imparâtorice hazretleri hem-civâr olan bir padişâh-ı ‘âlicâhın hâtırına ri‘âyet etmek şânına vesîle-i terakkî olur anların şefkati ma‘lûmdur. Ammâ bu husûsta mahzûr-ı şer‘î ve ‘aklî olduğundan başka kendilere muvâzin ve hem-civarı bir şehir-i yâri ‘azimü’ş- şânın hâtır-ı ‘âlisine ri‘âyet merâsimi îfâ ve yekdiğerin ‘ulûvv-i menziletine beyne’l- enâm ta‘zîm ü ihtirâm-ı vâcibesi icrâ olunmuş olur. Yoksa re‘âya makûlesine olan şefkat mu‘âmelesini o derecelere vâsıl kılmak katî müşkildir. Hatta kavm-i Tatara şefkat mu‘âmelelerini³⁸⁰ ‘aklen istihsân ve ehl-i İslâmdan oldukları ecilden ri‘âyet-i hâtır katar. Sultânü’l- müslimîn kasd ettikleri müstefâd ü müstebân ve beyne’l- mülûk müştehir olmağla bâ‘is-i istihsân olup ‘avâkıb-ı endişân-ı fikirlerine ma‘nâ-yı âhar ve dûrbînân-ı ‘asr sebeb-i diğeri mutâla‘asıyla it‘âb-ı ezhân etmişler idi (**fol. 25b**) cevâbını verdiklerinde anlar dahî bu mâddenin takarrürü kâffe-i mülûkün ma‘lûmu olduğu beyânıyla tağyîrini işkâl ve istis‘âb etmeleriyle efendi imparâtorice hazretlerinin merhamet ü şefkatine binâen bu hareketini biliriz. Lâkin hukûk-ı mülûk ri‘âyetini âhâd-ı nâsa olan mu‘âmeleye mukaddem ve memdûhiyyeti mûcib olmaktan nâşî imparâtorice hazretleri dahî bu husûsta hâtır-ı mülûke ri‘âyet ile cümle katında memdûh olmak sizin ve bizim gibi hayır-hâhlar vazifesidir. Bizler anların hizmetkârlarıyız ve çünkü mâdde-i silm ü musâfâtı mesâlih-i mülkiyyelerine nâfi‘ bildiler bizleri me’mûr eylediler. Bizlere anların memdûh olacağı işlere sa’y eylemek farzdır dediklerinde Rusya murahhasları bu def‘a kelâmımızda ziyâde vu noksân yoktur ve me’mûriyyetlerimizde bu kadarcadır demeleriyle ne mâni‘ söyleşerek nizâmını veririz deyip anlar dahî nizâm-ı maslahat-ı matlûb ve bâ‘is-i memnûniyyetimizdir dediklerinde efendi (**fol. 26a**) hazretleri dahî bu bâbda halkın sözüne bakmayıp sühûlet üzerine nizâm veririz kelâmını inhirâf-ı mizâc beyânıyla tezyîl ve hitâm-ı meclis ile resm-i tevdi‘-i tekmîl edip tarafeyn karârgâhlarına nakl-i tahvîl eyledi.³⁸¹

³⁸⁰ **B-47b**: mu‘âmelesini.

³⁸¹ **C-107b-108a**: Yazar bu varaklarda Meclis-i Sâlisi şöyle kısaltmıştır; ‘Yine mahall-i mükâlemeye cem‘ olundukda İbrîşkof kelâm-ı meclis-i evvelden feth-i kelâm edip mevâdd-ı merkûmenin biri def‘-i sebeb-i hisâm olmağla bu mâddenin ma‘nâ-yı zâhirisi bizim de murâdımızdır. Ancak bundan murâdınız olunsun ki tarafımızdan dahi iktizâmına göre müzâkereye şürû‘ oluna dediklerinde anlar dahi bu mevâddi kabûlde gâlibâ tazmîn mâddesi sizlere bâ‘is-i tereddüd oldu. Tazmîn mâddesi makbûlünüz müdür demeleriyle Prusyâ elçisi mukaddemâ Der- ‘Aliyye’de devleti tarafından vekâlet iddi‘asıyla bir kıt‘a memhûr takrîr takdîm eylediğine binâen sûret-i musâfât zuhûr edip ve böyle maslahat-ı hayriyye zâhir oldukda rağbet etmeyenlerin ‘İndillah mebgûz olacakları muhakkak olmak hasebiyle eğerçi taraf-ı devlet-i ‘aliyyede şimdîye dek düvel-i sâ‘ire gibi isti‘mâl olduğu yoktur. Lakin taraf-ı şer‘iden mücâz ve me’zûn olmak şefkat-i ‘alî-i halkullah mes‘elesine ircâ‘ ile mümkün olur ise İnşâallah Te‘âlâ hakkâniyet üzere söyleşecek tarîk-i iktizâda rağbet ve nizâm verilmek için me’mûre bu mahalle

³⁸²**Meclis-i Mahsûs:** Mahall-i mükâmelede ‘akd olunan üçüncü meclisden sonra Rusyalûnun başmurahtası gelip efendi hazretleriyle hayme-i kebîrde mahfî ‘akd olunan meclis-i mahsûsun sûretini muhtevî ordu-yı hümâyuna ib‘âs olunan kâ’imenin suretidir.

Mâh-ı Cumâdiye’l-ulânın on beşinci günü kuşluk vaktinde Rusyalûnun başmurahtası Orlof şekl-i tebdilde Pini tercüman ve sâ’ir üç beş nefer-i etbâ‘-ı mahsûsasıyla piyâdece ordumuza vürûd ve müstahibimiz olan hayme-i kebîrede³⁸³ cem‘ ve tenhâca ku‘ûd ve merâsim-i âşinâyî icrâ olunduktan sonra inhirâf-ı mizâcdan bahs ile murahtası-ı mûmâileyh ba‘zı gûne icrâ-yı lâzıme ib‘âsına izhâr-ı hâhiş eyledikde bizler dahi³⁸⁴ sizlerden âhar gûne (**fol. 26b**) mu‘âlece matlûbumuz olmayıp hemân mübtelâ olduğum derde devâ eylemenizi murâd ederiz deyû maslahat-ı me’mûremiz semtine imâle-i ‘inân-ı makâl eylediğimizde murahtası-ı mûmâileyh meclis-i mükâlemede bast eylediği i‘nâd tekrâr ve tezkâra ibtidâr etmekle tarafımızdan dahi biz taraf-ı Devlet-i ‘Aliyye’den ancak maslahat-ı hayriyye tanzîmine me’mûriyyet ile bu mahalle vürûd eylediğimize binâen meşru‘ u ma‘kûl olan mevâdda hakkâniyyet üzere tanzîm-i umûrda makdûrumuz masrûfdur. Lakin sizin bu teklîfiniz mugâyir-i şer‘-i şerîf olduğuna binâen bizim değil bizzat pâdişâh-ı ‘âlempenâh efendimiz hazretlerinin dahi vüs‘lerinde değildir deyû îrâd-ı ant eylediğimizde murahtası-ı mûmâileyh ahkâm-ı mülkiyye ba‘zen şer‘e ve ba‘zen kânûna tatbîk ile icrâ oluna gelip ve bizim devletimizde dahi bu vechle cârî olmağla yine irâde-i pâdişâhî ta‘alluk eylediği sûrette elbette şer‘e veyahûd kânûna tatbîk ile nizâmın imkânı bulunur demekle tarafımızdan dahi bu husûs umûr-ı sâ’ireye (**fol. 27a**) kıyâs değildir. Şimdi tâ’ife-i Tatar zümre-i müslimînden olup ve etrâf-ı memâlik-i İslâmiyye’de on bin nefer ehl-i İslâmın hükm-i pâdişâh-ı müslimînden rûgerdân oldukları sûrette şer‘en sergerdelerinin izâlesi vâcibâtından olup me‘a hezâ Tatar tâ’ifesi on bin değil yüz binden mütecâviz olmağla

‘azîmet eylediğimize binâen siz dostlarımızın me’mûriyyetlerinde bu vechle zan ederdim ki şimdi îrâd olunan kelâmın mefhûmuyla takrîr-i merkûm mazmûnu beyninde mugâyeret-i küllî zuhûr dediklerinde Rusya murahtası mevâdd-ı selasenin makbûlünü su‘alini tekrâr edip hükm-i kazâ ve kader iki nev‘dir. Biri mu‘allak biri muhkemdir. Mu‘allakın ‘ilâcı melhuzdur muhkemin çâresi nâ-mutasavverdir deyû bast eyledi ve sebep-i şikâk tâ’ife-i Tatar olmak üzere müdde‘â-yı kadîmelerin teccid ve tezkîr ile bu tâ’ifenin nizâmı lâzımedendir deyû netice-i merâmları mukaddimesini tertibe mübâderet eylediler. Ve andan Balta Vak‘asını ve Tatar serbest olmalarına tevakkuf eder demeleriyle efendi dahi biz devletyn nizâmına me‘mûr kıldığımızıza binâen bu mâdde şer‘at-ı mutahharaya tevessül iledir deyû cevâb verip resm-i tevdi‘i edâ edildi’.

³⁸² **B-47b: (Headline)-** meclis-i mükâleme-i Râbi‘a.

³⁸³ **B-53a:** kebîrde.

³⁸⁴ **B-53a:** bizlerin.

bir türlü tarîki olmayıp ve sâbıkda dahî bu gûne teklîf vukû‘ buldukda kabûl olunmadığının hikmeti i‘zâr-ı şer‘iyyenin vukû‘u muktezâsı olup hâlbuki devletinizin ol zemân bu tâ‘ifeden şikâyeti vâki‘ vu vârid idi. Hele şimdi gayrı vârid olduğuna burhân istemez. Ma‘mâfih ‘âlemlerin rahatını talep ettiğimde İnşâallah iştibâhınız yoktur. Böyle iken hilâf-ı şer‘-i şerîf-i mutahhar olan sözü söylemek nice mümkün olur. Ma‘âzallah beşeriyetim hasebiyle söyleye düşsem mazarrattan gayrı bir hâlet tevakku‘ olunmaz ve mezhebimiz müsâ‘id olmamağla kimesne kulak tutmaz. Bunun âhar gûne nizâmı (fol. 27b) emrine mübâderet olursa münâsib olur denildikde Murahhas-ı mûmâileyh dahî yâ Hind ya Fas ve sâ‘ir bu kadar memleketler vardır ki hem bunların her biri onar binden mütecâviz olup hem pâdişâhları başka başkadır deyû nakz-ı müdde‘âya ağaz eyledikde tarafımızdan dahî Hind ve Fas memleketleriyle memalik-i mahrûse beyninde havâciz bulunduğundan başka anların memleketlerini³⁸⁵ zîr-hükümete idhâlde imkânın ta‘assürü mesâğ-ı şer‘îyi mûcib olmağla bu husûs anlara kıyâs olunmaz dediğimizde Murahhas-ı mûmâileyh benim fûnûn-ı şer‘iyyede mahâretim yoktur. Eğer sizin böyle usûl-ı münâzara üzere mübâhaseye mübâşeret edeceğinizi bileydik bu fenlerde mâhir sizin ile bahs edecek birkaç âdem tedârik ederdik. Kaldı ki benim bundan ziyâdesi elimden gelmez ve imparâtorîçemizin bu gûne verdiği nizâm birkaç def‘a İstanbul’a yazıldıydı elçiler size ifâde eylemediler mi demekle tarafımızdan dahî belî söylendi. Ancak mahall-i mükâlemeye (fol. 28a) varıp ictimâ‘ olundukda imparâtorîçe hazretleri bu husûsun mugâyir-i şer‘ olduğuna tahsîl-i vukûf eylediklerinde elbette âhar gûne nizâm verdiler³⁸⁶ demeleriyle bizler de ana binâen bu mahalle geldik. Bu husûs pâdişâh-ı ‘âlem-penâh efendimiz hazretlerinin dahî vüs‘lerinde olmamağla bu vechle olmayacağı zâhir idi kelâmından sonra bu mâdde emr-i bâdîden ‘ibâret olan şer‘-i şerîf ile memnû‘ olup ve imparâtorîçe hazretleri gerçi bir pâdişâh-ı ‘azîmedir ancak benî beşer olmağla kavilleri dahî kavli-i beşer olup bu takdîrce hükm-i mahlûkî emr-i hâlîka takdîm münâsib midir denildikde imparâtorîçemiz bir pâdişâhdır. Pâdişâhlar halîfe olup sudûr eden kelâmları mecrâ-yı ilhâmdan cereyân eder deyû izhâr-ı tefer‘un û temerrüd etmekle tarafımızdan dahî siz Devlet-i Rusya’nın mütehayyiz ve munsif ve hayır-hâh-ı ricâlden olmağla böyle ‘ibâdullahaya hayırlı olan maslahata İnşâallah-ı Te‘âlâ bir nizâm veririz ki mü‘ebbed û müşeyyed olur dediğimizde bizim (fol. 28b) imparatorîçemizin irâdesi böyledir ve bundan gayrî sûret-i nizâm vüs‘am değil ve ruhsatım dahî bu kadardır dedikde niçin

³⁸⁵ B-53b: Hind ve Fas memleketlerini.

³⁸⁶ B-53b: verirler.

böyle dersiniz Pini'nin ma'lûmudur. Mukaddemâ ben riyâsetimde İbrişkof dostumuz ile tasfiye husûsuna ne derecelerde sarf-ı makdûr eylediğimizi beyne'n- nas hakkımızda gûnâgûn akvâl-işâ'a olunmuş idi. Siz dahî bu işte sarf- ı makdûr edip yüzünüzden böyle hizmet-i celîle ve 'ibâdullaha hayırlû maslahat görülmek lâzime-i gayretinizdir dediğimde yine merkez-i isrârda karâr ve 'adem-i vüs' û kudret öZRünü tekrâr etmekle tarafımızdan dahî sinnimiz altmışı tecâvüz eyledi. Bize Der-'Aliyye'de İbrişkof dostumuzun musâlaha mâddesine ziyâde sa'y olunacağı haberi Prusya elçisi tarafından ifade ve bu iş bir mahalle cem' olundukda nizâm bulur dediklerine binâen şimdi bir iş görmeden 'avdet bir türlü gayret ve hamiiyetime elvermez ve imparâtorîçe hazretleri (fol. 29a) tâ'ife-i Tatarâ şefkat eyledi denildi. Tâ'ife-i mezbûreye bu vechle nizâm verildiği sûrette mazarrat-ı kesîre zuhûru melhûz olmağla ol makûle ta'ifeye şefkaten bu kadar zarar ibâda cevâz göstermek ve kendilere muvâzin olan mülûk hukûkuna 'adem-i ri'âyet lâyı-ı şân-ı mülûk müdür cevâbımız mü'esser olmayıp yine bu husûs cümlelerin ma'lûmu olmağla kâbil değildir deyû pâbercâ-yı isrâr oldukda tarafımızdan dahî bu mâddeye hakkâniyyet üzere bir nizâm verdikten sonra mevâdd-ı sâ'ireye dahî mâl ile ticâret-i 'ibâd veyahûd âhar vechle nizâma mübâşeret edelim irâdesiyle sa'y ediyorken imparâtorîçe hazretleri bu bâbda 'ibâda hayırlû taraflara rağbet ve sizler dahî temşiyet-i maslahata himmet eyleyerek me'mûlümüzdür ki işlere hüsni nizâm verilir. Zîrâ mukaddimedede İbrişkof dostumuz bu iki devleti dest-i himâyemde müsâvidir da'vâsını etmiş idi. Ol vakit anın kelâmını dinlemek kâbil olmadığından hükm-i mukadderin (fol. 29b) olduğu zâhir oldu. Şimdi ben dahî bu da'vâyı eder ve iki taraf hayır-hâhlığı işte tercümânınız şehâdetiyle isbât ederim. Kaldı ki ümîd ederim ki siz sem'-i kabûl ile isgâ buyurasız denilmekle dahî telyîn kâbil olmayıp ibtidâ Tatar serbestiyyeti mâddesine nizâm verelim. Ba'dehu mevâdd-ı uhrâya mübâşeret ederiz dedikten sonra el-hâlet-i hazihi Ağustos duhûl edip hevâlar semt-i şitâya mâ'il ve bundan böyle yağışlık zuhûru derkâr olduğundan başka karındaşımdan kâğıd gelip derûnunda sizin bu hengâmede Petreburg'da bulunmanız elzemdir.³⁸⁷ Zîrâ me'mûr-ı nezâreti olduğunuz umûr-ı müte'addide mu'attal kaldı deyû tahrîr eylemiş deyû üzerinde olan menâsıb û me'mûriyyetini ta'dâd-birle elbette gitmeğe muhtâcım. Ben giderim yerime gayrısı gelir. Ben me'mûl ederim ki bu işler az zemânda nizâm bulur. Çünkü bir iş yoktur varayım bugün ava gideyim ve gittiğim mahalde de bu gece kalırım deyû (fol. 30a) envâ'-ı şîve-i tahammül-güdâz-ı

³⁸⁷ B-54a: ehemdir.

mağfûrâneye ibtidâr eyledikde niçin maslahat yoktur dersiniz bundan a'lâ ve hayırlu maslahat mı olur hemân bu işin tanzîmine sa'y edelim dediğimde siz mülâhaza edeyim diyorsunuz. Mülâhaza dedikleri it'âb-ı zihindir maslahat değildir. Çünkü bu mâddenin tahvîli kâbil değildir. Maslahat murâd olsa böyle tanzîm olunurdu deyû tayy-ı bisât-ı kelâm ve ordusuna 'azîmet için kıyâm eyledi. Çend sâ'at mürûrunda Prusya elçisi gelip Yakovaki gitmeye hâcet kalmamağla müfredât-ı icrâ-ı meclis beyân olundukda Rusyalû bu mâddede kemâl-i isrâr üzeredir bu sohbetler ile mülzem olmaz dedikde ana dahî vech-i şer' sûret-i muharrere üzere beyân ve Tatar mâddesinde Rusyalûnun 'arz u mülk u i'tibârları muhâfazasına Devlet-i 'Aliyye tarafından iktizâ ettiği mertebe verilecek nizâmı kendiler ihtiyâr eylesin. Kaldı ki fîmâba'd Tatarı 'askerlikten (fol. 30b) ihrâc ve ra'iyet hükmüne almakta güç değildir. Ne vechle dedikde farazâ anların Özi Kırî ve Bucak ve Boğdan toprağından ba'zı mahaller dil-hâh ikametleridir. Çünkü pâdişâh mülküdür. Fîmâba'd anlardan rûsûm-ı ra'iyet ve 'aşâr ve ol makûle teklîfât alınmağla bundan sonra 'asker eylemekte istihdâm olunmayıp ra'iyet hükmünde kaldıklarında bi-hikmetillah anlara te'sîr eder ve hânlarla i'tibârî dahî nâkıs olur ve hemân Kırım cezâresine inhisâr ile hâllerine za'af târî olarak âsâr-ı mazarrat kendilerinde mündefî' ve bizim tarafımıza dahî anlardan i'ânet me'mûlü mürtefi' olmağla hod-be-hod bir kavim gibi terk-i sûretleriyle bi'l-cümle sevretleri şikest kabul etmek mümkün. Yoksa halîfetullah-ı fi'l-'âlem mevcûd iken ra'iyeti hükmünde olan kavim kendilere halîfe ihtiyâr etmek³⁸⁸ başlı başına olmak kitâb û şeri'atımızın hilâfî olduğu günden âşikârdır denildikde pek güzel ben bildim ve mülzem (fol. 31a) oldum. Ammâ bir garîb hâlettir ki Rusyalûnun kulağı ve fikri olmadı bunu derk mümkün olmayıp diyerek 'adem-i tefehhüm ile isrârlarından küllî şikâyet sûreti gösterdi. Bundan sonra rişte-i ilcâsı uzatırsak üzûlmek melhuz olmağla bu def'a dahî mersûmla³⁸⁹ kendilere söylesin yine olmadığı gibi ya cânım bunların Tatar haklarında istedikleri serbestiyyet ne makûle şeydir demek isteriz. Eğer teklîflerinin usûl-ı şer'e ircâ' kâbil olur ise ol vakt kaleme alır göndeririz ve selben ve icbâren muntazar-ı emr û fermân oluruz. Hemân bir sâ'at mukaddem tashîh-i mes'ele buyurup taraf-ı 'alîlerinden olacak istîzânımız uzamamak ve cevâbı verilmek mümkün olmağîçün 'acâleten rikâb-ı hümâyuna 'arz ve kulları âgâh buyurulmak emrinde fermân efendimindir.

³⁸⁸ B-54b: emrinde.

³⁸⁹ B-54b: varsun.

Mükâleme-i Rabi'a: İşbû mâh-ı Cumâdiye'l- ulânın³⁹⁰ yirmi üçüncü bâzâr günü sâ'at iki (**fol. 31b**) buçukta Rusya murahhaslarıyla mahall-i mükâlemeye cem' olunup herkes mahall-i mahsûsuna kû'ud ve istifsâr-ı hâl u hâtır ve tahliye-i meclisten sonra başmurahas efendi hazretleri feth-i kelâm edip geçen mecliste îrâd eylediğim özr-i şer'îye i'timâd olunmadı. Ben bunca 'ibâdullahı sefk-i dimâdan himâyet irâdesiyle devletim tarafından olan ruhsatım haddini tecâvüz ile umûr-ı mülkiyye ve 'akliyyede mehâzir-i 'adîdeyi ihtiyâr eyledim. Beynimizde fakat bir mahzûr kaldı ki kabûlünde sizlere göre kıl kadar mahzûr melhûz olmayıp lakin bize göre mehâzir-i şer'îyyeden olmağla ihtiyârı bir türlü kâbil değildir. Bu mâdde-i hayriyyede zuhûr eder sa'y û ihtimâmı ve kusûrum olmadığımı devleteyn elçileri ve sâ'irleri cümleten bildiler. Bundan böyle dökülecek kanların benim üzerime olmayıp sizin kesbiniz olmuş olur dediklerinde Rusya murahhasları sa'yınız ma'lûmdur. Lakin mukaddemâ bu husûsa hîn-i me'mûriyetinizde bu serbestiyyet mâddesinden rücû'un 'adem-i imkânını (**fol. 32a**) Prusya elçisi Devlet-i 'Aliyye'ye haber verdi ve bu seferi imparâtorîçemiz istemediydi sebab siz oldunuz sizin irâdeniz iledir deyû îrâd eyledikleri cevâblarına bu sefere sizin Lehe me'mûrunuz Repnin ceneraliniz bâ'is oldu kelâmıyla mukâbele eylediklerinde İbrişkof Repnin'in sebab olduğun inkâr ile müdde'âsında ısrâr etmekle başmurahas efendi dahî gelen mâyorları ve Boğdan beyinin yanına gelenleri ne güne talep eylediklerini ve Leh mütteliklerinden gelen kâğıdları sakladığımızı bilmez misin demeleriyle İbrişkof'un o kâğıdlara ne 'amel deyû verdiği cevâbına gerçi 'âkıl olan i'tibâr etmez. Lakin bu keyfiyyetler ile sonralarda neşr olunan beyânnâmelerinizde nâ-mübârek ta'bîr eylediğiniz Balta vak'ası zuhûr ve heybeler ile vürûd eden mektûblar ve bir taraftan gelen haberler dahî tasdik etmekle sebab-i küllî oldu kelâmıyla mukâbele olundukda Balta vak'ası tarafeynden zuhûr edip Devlet-i 'Aliyye'den şikâyet olundukda Rusyalû yazıp o hasâratı tazmîn ve edenleri (**fol. 32b**) te'dîb eyledilerdi. Ammâ mukaddemâ olan mu'âhedede bu makûle vak'a zuhûrunda tasfiye olunmak kaydı şürûttan iken ri'âyet olunmadı demeleriyle murahhas efendi tarafından dahî öteden beri Lehlinin bir mâddesi uzadıkça hem-civâr olan devletlere dahî nuhûsetleri sirâyet edegeldiği muharribâtan olmağla bu nuhûsetleri yalnız Devlet-i 'Aliyye'ye değil sizin devletinize ve düvel-i sâ'ireye dahî bulaşmıştır denildi. Ba'dehu İbrişkof Temmuzun on üçüne dek Devlet-i 'Aliyye'de sefer isti'dâdı yok idi demekle başmurahas efendi ibtidâ zuhûruna ben eriştim. Hatta seninle mülâkâta me'mûr

³⁹⁰ **B-47b:** cemâziye'l- ulânın.

olduğumda beyne'l- enâm bu kadar kıyl û kâl var iken münâsib değildir deyû sa'y eyledim. Def'î kâbil olmayıp sonra görüşüp söyleşdiğimizde Repnin dahî râzı olmadı değil idi ve tabi'at-ı umûrda fesâda olan isti'dâd-ı mücerreb ve ma'lûm olmağla Leh melikine da'vetle gelmeniz mukaddemesinde sizi kâbil-i kabûl gördüğüm hâlde Devlet-i (fol. 33a) 'Aliyye sizlerden ma'nâ-yı maslaha-ı müeyyideye ri'âyeti her ne kadar ümîd eder ve bu me'mûlden 'avârızât-ı sâ'ire sarfa bâ'is olamaz ise bile bu Leh mâddesi beyne'd-düvel mûcib-i mu'âdât olmağla akvâ-yı bevâ'isden olduğunu tefhîm ile serî'an hayır-hâhân û bed-hâhân³⁹¹ lisânlarından kinâye sûretinde mündefi' olacak esbâba iltifât eder ve tûl-ı meks û 'adâletten dûr-ı evzâ'la mahsûd-ı düvel olur hâletten mütebâdir. Bunun gibi fesâda meyl ile şimdi ma'nâsı zâhir olan emrâz reddiyye sirâyetinde³⁹² bu iki devleti kurtarmak mümkün idi. Lakin hükm-i kazâ vü kader sebkât etmekle bu tedâriki görececek esbâb müheyâ olmamağla bu sûretleri kabûle egvây vesâ'il oldu mukaddeme-i misillemesiyle bu sefere bâ'is Devlet-i 'Aliyye'dir kâ'ide-i düvel üzere hasârat-ı maliyyemiz tazmîn olunmalıdır da'vâlarını ibtâl eyledi. Ba'dehu İbrişkof sûret-i mukâbere izhâr ve nev'-i müşâgâbe bastına ibtidâr edip haber hemân Podolya eyâletine (fol. 33b) tama'en ihtiyâr olundu dedikde efendi hazretleri bu bir yakışmaz iftirâdır ve ma'nâ-yı tama'la zamâinde meknûn tabi'at-ı umûrda medsûs olup şimdi kâffe-i mülûk-ı Avrupa'yı dâğdâr edip bi'l- ittifâk çara civâr oldukları Leh mukâsesesi netîcesinde³⁹³ tama' ne tarafa hüküm olunduğu muhtâc bir hân değildir dediklerinde mersûm mukâbele-i tâmmeden 'âciz ve hemân bu kadar şikâka sebep olanlar hakkında zuhûr olan su-i mücâzât Lehlü hakkında dahî zuhûr eyledi demekle efendi hazretleri dahî anlar belâsını bulmak için Mora ve sâ'ir mahallerde bu kadar bî-günâhlar kanları dökülmesi nice ihtiyâr olundu dediklerinde Lehe bu kadar sâhib olmanız iktizâ eylemezdi deyû îrâd eyledikleri kelâmlarına efendi hazretleri tarafından dahî kendi mülkümüze ateşler ilkâ olunduğuna binâen zarûret îcâb eyledi cevâbından sonra bu kadar kelâmdan garaz benim maslahat-ı hayriyyede şimdiye dek zuhûr eden sa'yime şehadet eder misin etmez misin deyû (fol. 34a) sû'al eylediklerinde hayırlû maslahatlara bu def'a ve mukaddema dahî sa'yınız ber-kemâl idüğünü biz ve sâ'ir ricâl-i Avrupa şehadet eder. Ancak devletiniz tarafından bundan ziyâdeye me'mûr değilmışsiniz gayrî çâre yok ma'zûrsuz kelâmıyla teklîflerinin kabûlüne mâni'-i serî'at-ı Muhammediyye'nin 'adem-i müsâ'adesidir deyû bu kadar müddetten beri îrâd

³⁹¹ B-48a: hayırhâhân.

³⁹² B-48a: sirâyetinden.

³⁹³ B-48b: netîcesinden.

olunan mâ-lâ-nihâye müdellel kelâmları ‘adem-i tasdiklerin iş‘âr etmeleriyle efendi hazretleri dahî bu mâddeye ben değil henüz devletim dahî me‘mûr değildir cevâbını verdiklerinde şevketlü pâdişâhımız bu mâddeyi ‘ulemâ ile müzâkere etmeliydiniz³⁹⁴ ba‘dehu siz ‘azîmet etmeliydiniz. Çünkü böyledir niçin geldiğiniz kelâmını îrâd etmeleriyle efendi hazretleri biz mücerred bunca ‘ibâdullahın âsâyîşini mûcib-i maslahat-ı hayriyyeye temşiyeti irâdesiyle ‘azîmet edip bu mahalle gelinceye dek hakikatini bilmez ve bir devlet-i ‘azîmeye bu teklîflerinizi ‘akl û insâfınızdan ba‘îd görmekte geldik ve sebep-i³⁹⁵ ‘azîmetimiz (fol. 34b) Leh mukasemesiçün tevsî‘-i vakt ‘arz etmiş şimdi bildik. Zîrâ murâd-ı maslahat temşiyet olsa size mazarratı olmayan kıl kadar mâdde için böyle hayr-ı kesîri müstelzim umûr-ı hayriyyede sûret-i imtinâ‘ göstermezsiniz cevâbıyla mukâbele eyledikde İbrişkof’un kıl kadar buyurduğunuz mâdde bu cümleyi fesh eder dedikten sonra bu hilâf-ı şer‘ ta‘bîrinden murâd Kur’an-ı ‘Azîmü’ş-şânın hilâfı mı demektir yoksa devletin hilâfı mı demektir sû‘aline hâşâ Kur’an-ı Azîmü’ş-şânın hilâfı demektir cevâbı verilmekle çünkü böyledir Hazret-i fahr-i kâ‘inat ‘aleyh-i efdâl-i ilticât vakitlerinde hulefâdan her biri birer mahalde halîfe olmuşlar idi deyû zu‘m-ı bâtılı üzere nakz-ı müdde‘â irâdesinde oldukda sâhib-i sa‘âdet efendimizin dâr-ı fenâdan ‘azîmetlerine dek kendilerden gayrî halîfe olmayıp ba‘dehu Ebû Bekru’s- Sadîk ve ba‘dehu Hazret-i Ömer ve ba‘dehu sâ‘ir sahâbe-i kirâm rıdvânullahi te‘âlâ ‘aleyhim hazerâti³⁹⁶ ferdin ba‘de ferdin mesned-i hilâfeti teşrîf buyurup (fol. 35a) gerek ol zevât-ı kirâm ‘alehimü’s- selâmın müddet-i hilâfetlerinde ve gerek anlardan sonra tâ bu vakte gelinceye dek te‘addüd-i hulefâ hilâf-ı şer‘-i Mustafa ‘aleyhi ezkâ’t- tehâyâ olduğundan bir vakitte tecvîz olduğu kütüb-i siyer ve tevârihinden müstebân olup hatta Hazret-i Ali kerremallahu veche ile Mu‘âviye meyânelerinde vukû‘ bulan kîtâle bu mâdde sebeptir cevâbı verilmişken yine ol taraftan bu müdde‘a-yı bâtılıların isbât-ı fîkr fesâdıyla ratb û yâbis-i türrehât dermeyân ve bu taraftan³⁹⁷ dahî ityân-ı delîl ve bir hân ile butlân kelâmları zâhir ve ‘âyân olduktan sonra başmurahtas efendi ben sa‘y ederek işi bu derecelere getirdim bundan sonra dökülecek kanların günâhı bizim üzerimizden sâkıt oldu ve fimâbâ‘d nizâ‘ ve muhâsamamız ‘ârıza-i mülkiyyetten çıkıp cümle ‘ibâdullahın hâhiş-ger ehadi’l- hasaneyn olacakları dîn kavgasıdır dediklerinde bu kadar kanlar dökülmemesi için

³⁹⁴ B-48b: eyleyip.

³⁹⁵ B-48b: ve bunda sebep-i.

³⁹⁶ B-48b: ecma‘in hazerâti.

³⁹⁷ B-48b: ve taraftan.

şer‘-i şerîf bu mahzûra izin **(fol. 35b)** verir kelâmlarına efendi hazretleri dahî siz bu izni temâdî sefer sûretinde on sene mürûrundan sonra hâtırınıza getirdiniz. Yoksa bu aralarda kâbil değildir deyû mukâbele eylediklerinde anlar bu kanların günâhı devletin üzerinedir demeleriyle bu serbestiyet sûretinde İstanbul etrâfında mevcûd üç hân ile kırk bin Tatarın ibtidâ-yı emirde zuhûr edecek fitneleri mülâhazalarını terk ettik. İrâd eylediğimiz mahzûr şer‘î ve kitâbî olduğundan bir türlü ihtiyârı kâbil olmamağla bundan sonra bu günahlar sizin üzerinize olur cevâbı verildikde İstanbul etrâfında olan hânlar ve Tatarlar dahî Kırım’a gelmek istedikleri Kırım tarafından bize yazıldı dediklerinde efendi hazretlerinin dahî gerçi istediler ammâ niçin istediler demelerine anlar dahî külliye ‘iyâl û evlâdlarıyla nakl murâd eylediler dediklerinde efendi hazretleri hayır öyle değildir niçin gitmek istediklerini mübeyyin cümlesinin bende memhûr **(fol. 36a)** senedleri vardır cevâbını verdikde anlar dahî ba‘de’l- mütâreke Kırım Girây’ın oğlu Muhammed Girây Kuban’a varıp Kırım’a kâğıd irsâl ve pâdişâhımız size şöyle böyle edecek deyû tahrîr eylediğini Kırımlı cenerallerimize söylediler ve ba‘dehu kendilere ve mezheblerine zarar gelmemek üzere mev‘ûd olduklarını Muhammed Girây’a beyân eylemişler iken istimâetleri irâdesiyle ‘atâyâ-yı şâhâne îsâl eyledi dediklerinde efendi hazretleri dahî bu keyfiyyet altı ay mukaddem oldu. Lakin mütâkereden sonra devletlü sadr-ı a‘zam efendimiz taraflarından şürût-ı mütârekeye mugâyir kıl kadar hâlet vukû‘ü yoktur. Şimdi Tatarın Muhammed Girây’a şöyle böyle olan kelâmlarına inandınız mı sizin ‘indinizde ma‘lûm olan ‘alâmetleriyle bende hâlâ kâğıdları mahfuzdur. Buna inanmazsanız Pini’yi gönderin altı aydan tâ bu vakte gelince olan kâğıdlarını okusun deyû cevâb verip ba‘dehu Rusya murahhasları bir tâkım kâğıdları İstanbul’a ve bir tâkımını bize gelir demeleriyle **(fol. 36b)** efendi hazretlerinin çünkü böyledir bu makûle iki yüzlü kavme mi³⁹⁸ şefkat sûretleriyle fiten-i ‘âlemi talebkâr ‘âkıl olmamak gerektir. Bu mertebeler ma‘lûm olduktan sonra şefkat anlara mı iktizâ ile yoksa bu kadar ‘ibâdullaha mı deyû irâd eyledikleri kelâmlarına âhar gûne cevâba kâdir olamayıp bu mâddenin imkânı yoktur dediklerinde efendi hazretleri dahî gayrî maslahat kalmadı gelmek irâdet gitmek icâzet me‘alini irâd etmeleriyle anlar dahî mâlzeme-i ‘azîmetinizin defterini tertîb ve i‘tâ buyurun. Zîrâ tedârikât husûsu fert mareşâl tahrîr ve istîzâna muhtâcdır dediklerinden sonra temdîd olunan müddet için fert mareşâl tarafından tasdîknâme gönderildi. Ancak sadr-ı a‘zam hazretleri tarafından mukâbele

³⁹⁸ B-49a: kavme.

sûreti zuhûr eylemedi deyû câygîr-i zamîrleri olan mefâsîdin kuvveden fi'ile ibrâzına mukaddime-i vesâ'il olmak hayâl fesâdıyla sevk eyledikleri kelâma efendi hazretleri dahî neşr olundu (**fol. 37a**) hatta Özi'ye dahî mahsûs kayık gönderildi ve şürûtuna dahî ri'âyet ederler ve devletlü sadr-ı a'zam efendimiz ile fert mareşâl cenâbları sıkça sıkça mükâtebe ve mürâsele buyurdular. Şimdiye dek ihtimâl ki mukâbele olunmuştur buyurdular. Ba'dehu Rusya murahhasları bu işe sa'y olundu ancak Cenâb-ı Bârî'nin rızâsı yoğimiş kelâmıyla zâhîren irâ'e-i sûret-i ye's hakîkaten bir nîce desâyis tahtında taleb-i meyl û rağbet eylediklerinde efendi-i müşârunileyh hazretleri şu hakkı bu hakkı bu maslahat nizâmına sarf-ı makdûr ve ihtiyâr-ı envâ'-ı mahzûr eyledim ve eğerçi teklîf eylediğiniz husûsu ahkâm-ı şer'îyye men' etmiş idi anı dahî kabûl mümkün idi. Lakin ben kabûl ile sened versem dahî 'adem-i mesâğ-ı şer'îye binâen senedim bir gûne mu'teber olmadığından başka benim mü'âheze olunacağım bir mâddedir demeleriyle anlar dahî tasdik lafzı ile 'adem-i i'timâd vaz'larını gösterdiklerinde efendi hazretleri dahî bu serbestiyet mâddesinde kabûlü derece-i imkânda olan tâ'ife-i Tatar (**fol. 37b**) cümleten serbest olup fakat içlerinden kangisini hân nasbına ihtiyâr ederler ise tashîh-i mu'âmelât-ı dîniyyeleriçin sultânü'l- müslimîne mahzar-ı tahrîr û istîzân eylemek ve mültemislerine cenâb-ı hilâfet-penâhîden dahî müsâ'ade olunmak vechiyle mümkün olur ve eğer sizin matlûbunuz olan sûret pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretlerinin irâde-i 'aliyyeleriyle mümkün olur makûleden olaydı 'ibâdullah maslahâtı için geldiğim gün nizâm verirdim deyû irâd eyledikleri makâl-i sıdk-ı iştimâla adem-i i'timâd ile pâdişâh-ı 'âlem hazretleri murâd edince tarîkini bulur cevâbıyla mukâbele etmeleriyle efendi hazretleri dahî tâ'ife-i Tatarın cins û nev'î cümle mülkiyyet-i umûrunda işinde gücünde imparâtorîçenin haklarında da'vâ ettirdiğiniz şefkat mu'âmelesine binâen Padolası gibi serbest olsun fakat ehl-i İslâmdan olduklarına binâen kendilerinin muhtârı olan hânı ihtiyârlarında mu'âmelât-ı dîniyyeleri sıhhati için sultânü'l- müslimîne 'arz û mahzar (**fol. 38a**) ve taraf-ı cihândârîden dahî müsâ'ade olunup iki devlet târafından umûrlarına karışılmasının cevâblarına yine kelevvel redd ile mukâbele eylediklerinde bundan ziyâde vechen mine'l- vücûh imkân yoktur elimizden gelmez denildikten sonra tarafeynden imkân ve imtinâ' da'vâlarıyla tatvîl-i kelâm ve izn-i sultânî olmaksızın cema'ât û a'yâdları şerhen sahîh olduğu tafsîlen ifhâm olunmuş iken yine i'timâd husûlü mümkün olmadıktan nâşî serbestiyet husûsu dediğiniz gibi olmadıkça musâlahamız mü'ebbed ve kavî olmaz cevâblarına gayet kavî ve mü'ebbed olur denildikde yâ Leh Devleti hükmünüzde değil iken anlara karışıldı şimdi bunlar ile bu kadar râbîta olduğu halde

elbette yine karışılacağı zâhirdir kelâmlarına Lehlinin umûru umûr-ı mülkiyye olup umûr-ı şer'iyeye değildir ve bizim Lehe karıştıgımız yoktur ve karışmak dahî mezhebimize elvermez. Ancak anlar cumhûr olmak takrîbiyle fakat lazâret-i hem-civâriye ri'âyet olunup deyû mukâbele olundukda (**fol. 38b**) şimdi tâ'ife-i merkûmenin bu esnâlarda mahzarlarına müsâ'ade ile muhtârlarına hânlık taklîdine izin verilir. Lakin beş on seneden sonra devlet müsâ'ade etmeyip âharı hân nasb eylemek irâdeleri ihtimâli olmağla bir 'ilâc bulunuz dediklerinde efendi hazretleri mutlakâ inzimâm-ı izn-i sultânî olmadıkça olmaz deyip anlarına evvelki kelâmlarına rücû' ile efendi hazretleri dahî imtinâ'î da'vâsında tesebbüt ba'dehu anlar dahî serlere göre mümkün olan serbestiyyet sûretini tahrîr buyurun mütâla'a eyliyelim deyû meclise hitâm ve herkes karargâhlarına 'azîmete ikdâm eyledi. Ordu-yı hümâyundan ba'de'l- hareke esnâ-yı tarîkte efendi-i müşârunileyh hazretlerine bu maslâhât-ı musâlaha sûret-pezîr-i nizâm olmadığı hâlde mukaddemâ İbrişkof'un hakkında Devlet-i 'Aliyye tarafından zuhûr eden temkîs û tevkîf mu'âmelesine cezâmın cinsü'l-'amel kâ'idesi üzere bu def'a Rusya murahhasları (**fol. 39a**) mukâbelede kusûr eyleyecekleri levâyih hâllerinden zâhirdir kelâmını ba'zıları îrâd ve ezmine-i sâbıkada dahî tasfiye-i mâbeynü'd- devleteyn için bir yere cem' olan devleteyn murahhasları bu mülâhazaya binâen ibtidâ-ı emirde hitâm-ı maslahata dek tarafeynden mer'î olmak üzere muktezâ-yı vakt û hâle göre ba'zı şürût ve kuyûdu dermeyân ve sevânih nâmıyla tarafeynden 'amel ve i'tibâra şâyân tutula geldiği ba'zı mazbata-ı asâr selefte müşâhide olunduğuna binâen efendi-i müşârunileyhin dahî iktizâ-yı vakt û hâle göre te'emmül ve mülâhaza-birle zabt û tahrîr ve sevânih nâmıyla tesmiye olunarak ruhsatnâme sûretleri mübâdele olunan yevm-i merkûmda mükâleme tercümânıyla Rusya murahhaslarına irsâl ve mazmûnu anların dahî makbûlü olan sevânih takrîrinin suretidir.

Çünkü nev'-i beşer³⁹⁹ za'af û 'acz üzere mahlûktur. Elbette kâffe-i emniyye ve emeli dahî merhûn-ı hüküm kadar olduğu (**fol. 39b**) zevî'l- ukûl 'indeinde sâbit olup bu takdîrce⁴⁰⁰ insân nisyândan mürekkeb olmağla yâ kusûr mütâla'a veyâhûd ahkâmü'l-nâfize'l-hiyye muktezâsı üzere ekseriyâ bi-hüknullah-ı te'âlâ hâtıra gelmeyen ba'zı 'avâriz u esbâb zuhûru bir nice metâlib û makâsıdı tahvîl u tağyîr edegeldiği emr-i beyn olmağın Cenâb-ı Hak cümlemizi önüne tağyîr-i metâlib-i hayr eden 'avârizdan

³⁹⁹ **B-41a:** nev'-i benî beşer.

⁴⁰⁰ **B-41a:** takdîr.

masûn eyleye amîn. Bu iki devlet arasında zarurîyye'l- vukû' olan muhâseme-i sûretiyenin tahsîl-i rızâ-yı Bârî kasdıyla musâlaha ve müsâlemeye tebeddülü iki tarafın dahî sıdk û ihlâs ile matlûbu olmakdan nâşî bizim ve sizin gibi hayır-hâhân-ı devleteyn bi'l- intihâb me'mûr kılındık. Binâen'aleyh insâf û hakkâniyyete muvâfık vechle işimize hüsn-i nizâm vermekle nâmımızı yâd ettirecek esbâb-ı mülâhazaya mâni' olan fikirlerden zihnimizi hâlî ve tağlît-i efkâr ile bî-hûde mübtelâ-yı sunûf-ı meşakkat olmak eleminden nefsimizi berî (fol. 40a) kılmak akdem-i umûr-ı lâzımeden olmağla bu bâbda cümle mevâni'den olmak üzere hâtır-ı muhlisânemize gelen ba'zı sânihalar mer'î vû mu'teber tutulmak medâr-ı teshîl-ı maslahat-ı mühimme olduğuna binâen mücerred tezkîr û ihtâr dâ'îye-i sahîhesiyle te'lîf u terkîbe ibtidâr olundu. Sâniha-ı ûlâ asitânedden 'azîmetimizden evvel ve sonra kâ'ide-i mütedâvileye mebnî olmağla matlûb olan temdîd-i müddet-i mütâreke hûsusu vakt-i mülâkâta tevkîf olunup gerek tanzîm-i meclis-i mükâleme-i mübâreke⁴⁰¹ ve gerek lâzımı olan ta'yîn-i müddet-i mütâreke vech-i mergûb üzere tanzîm olunmak va'adlerine binâen ibtidâ-yı emirde bu husûsun 'adem-i nizâmı cümle mevâni'den mülâhaza olunmağla tevsî'-i meydân-ı fikr û mütâla'a bâ'is-i husûl-ı emel olmak mücerreb olmağın mükâleme ve mütârekemize mâh-ı Eylûlün gâyeti ve Teşrîn-i evvelin ibtidâsına dek müddet-i farz û ta'yîn olunup tarafeynden mer'î vû mu'teber tutula ve böyle (fol. 40b) issî hevâlarda mesâfe-i ba'ideden mahall-i mükâlemeye gelinceye dek çekilen zahmet û meşakkatten fazla ilâve-i za'af Pini ile zihnimize yorgunluk 'âraz olmağla ba'de'l- vüsûl icrâ-yı rüsûm-ı muvâlât ve bir taraftan dahî ba'zen mülâkât ve ruhsatnâmelerimiz mezâmîni ma'lûm kılınmak esbâb-ı tekâmîlinden sonra zâhirde istirâhat ma'nâda bigâne-i umûrdan hâlî meclislerde umûrumuz müzâkeresi için ârâm-ı zâhiriye müsâ'ade oluna. Sâniha-i sâniye herkesin rütbesine ri'âyet olunarak iki taraftan resm-i külfet terk olunup murahhaslar ve mevcûd olan iki devlet elçileri birbirleriyle münferiden ve mecmû'en mülâkât câ'iz olup cümle hakkında hüsn-i zan oluna ve gelinip gidildikçe ât veyâhûd hintoğa binilmek ve piyâde yürümek ve yanlarında hizmetkârları çok veyâhûd âz bulunmak husûslarına bakılmayıp işin iktizâsına göre hareket oluna ve murahhaslar tevâbi'i u a'yân u hüddâm cümlesi (fol. 41a) ârâmgâhlarında edebâne hareket ve birbirleriyle yâ muhâlata eylemeye veyâhûd eder ise dostâne mu'âmele eyleyerek nizâ' vû kavgadan ihtirâz eylemeleri ve akşamdan sonra bir kimesne dâ'iresinden çıkmayıp ve murahhasların birbirlerine ve âdemleri müstesnâ ola mâ'adâ herkes yerlerinde

⁴⁰¹ B-41b: mütâreke.

kalmaları gereği gibi tenbîh û te'kîd olunup muhâlefet ile isâ'et edenler ahz ve haklarından gelinmek için sâhiblerine teslîm ve iki tarafa zarar ve dostluğa hâle veren hareketler külliyyen terk olunup muhabbet ve meveddeti mûcîb olur hâlât tahsiline mübâderet ve dermeyân kılınan ısrâra vazîfesi ve me'mûriyyeti olanlar vâkîf olup mâ'adâ bigâneden 'add olunmağla iki devlet-i 'azîmenin nâmûs-ı umûru muhâfaza oluna. Sâniha-ı sâlise ta'tîl û tas'îb maslahatı icâb eder hâlâtta mübâ'adet olunup ve meclis-i mükâleme hayır ile ihtitâm ve Ma'âzallah irâde-i rabbâniyye hilâfına ta'alluk ile bilâ-semere hitâm-ı mufârakat sûreti rûnümün olup (fol. 41b) 'alâ kile't- takdîreyn her ne zemân murâd⁴⁰² ederler ise murahhaslar ve me'mûr-ı ma'iyetleri ve bi'l- cümle tevâbi' ve levâhıklarının kendileri ve emvâl û eşyâları emîn û masûn olarak kadar-ı kifâye zâd û zahîre ve araba ve bârgir ve sâ'ir lâzımeleriyle sâlimen devletleri 'askeri bulunduğ mahalleden îsâl olunalar ve hasbe'l- beşeriyye nüfûs-ı nâtika-i serîre ashâbından ba'zıları öteden beri mücerreb olduğuna göre hayır-hâhlık yüzünden iki taraf hüsn-ı zannını tahvîl ve men yesme'u yuhillu mefhûmu şenâ'atını irâde ve tahsîl kâd eder ise ol makûle hilâf-ı tavr-ı 'akl ve mugâyir-i resm-i muhabbet mülâhaza olunan harekât birbirlerimizden ketm olunmayıp def'-i zunûn ve şübehât için ibtidâ mesmû'ât û merviyât ve zarûret iktizâ eder ise muhterî'-i sanâyi'-nifak û si'âyât meydâna konulmağla te'sîr-i kelâm-ı nifâk-ı irtisâmdan meclisimiz ve derûnlarımız kabûl-ı tahâret eylemeğe iki taraftan dostâne himmet oluna. (fol. 42a) Zikr olunan sevânihin mutazammın olduğu mevâdın makbûlleri olduğunu müş'ir Rusya murahhasları⁴⁰³ tarafından verilen takrîrin tercümesidir. Bundan akdem tarafımıza tahrîren işârât olunan sevânih-i selâseden temdîd-i mütâreke ve tarh-ı külfet mâddeleri tarafeynden kabûl ve iktizâ eden senedleri dahî tahrîr ve mübadele olunup mâddeteyn-i mezbûreteyne faysal verildiğinden mâ'adâ 'alâ kile't- takdîreyn cenâb-ı sa'âdet me'abları'nızın rütbelerine lâyık olduğu vechle eminen ve sâlimen 'avdetlerine dâ'ir husûs dahî müzâkere olunup fasl u hasm olunmuştur ve tarafeyn-i etbâ' û hüde ma ve sa'irlerinin beyninde hüsn-i nizâmın ibkâ ve ri'âyeti husûsunda dahî cenâb-ı sa'âdet me'abları'nız tarafından îrâd olunan vech üzere terâzi u tevâfukumuz derkâr olup lakin temşiyet-i umûrda dahî bu makûle nizâm-ı mergûbun ri'âyeti lâbüd olmağla tarafeynden vâkî' olacak îrâdât û ecvibeyi muhtevî tahrîrâtın asılları (fol. 42b) tarafeyn murahhaslarının imzâlarıyla mûmzî ve Tâlyân lisânı üzere olan tercümeleri

⁴⁰² B-41b: gitmek murâd.

⁴⁰³ B-41b: murahhaslarının.

tarafımızdan elçiliğin müsteşârı ola⁴⁰⁴ Sinyor Pini'nin ve cenab-ı sa'âdet-me'ablarımız tarafından mükâleme tercümânı Sinyor Rizo'nun imzâlarıyla mümzî olunmasını irâd zımında işbû takrîr tahrîr olundu. Meyâne-i tarafeynden tarh-ı tekellûf olunmak üzere sâlifü'z- zikr sevânih takrîriyle me'an Rusya murahhaslarına irsâl ve kabûl olunan takrîrin suretidir. Taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'den büyükelçilik rütbe-i itibâriyyesiyle bu hayır-hâh-ı cânibeyn ve refikimiz hâlâ Ayasofya-ı kebîr-i câmi'-i şerîfi vâ'izi olan şeyhü'l- meşâyih Yasînîzâde sa'âdetlü semâhatlü Osman Efendi Hazretleri Rusya Devleti tarafından dahî kezalik şân û i'tibârı beyândan müstağni olup emsâli meyânında hilkat-i memdûha ile ma'rûf sa'âdetlü menziletlü Konte Orlof Hazretleri ve sadâkat ve hakkâniyyeti ma'lûm-ı enâm olan rağbetlü (fol. 43a) rütbetlü İbrişkof cenâblarıyla iki devlet meyânında iğva-yı şeyâtin-i ins ile ber-muktezâ-yı hüküm kadar tahaddüs eden muhâsemenin bi-'avnillah te'âlâ rağmen 'alâ unûfi'l- bed-hâhîn müsâleme-i kavîyye ve mu'âmele-i zâhiriyye vû bâtniyyeye inkılâbıyla tashîh-i mizâc-ı mülk û devlete me'mûriyyetlerimiz hasebiyle işbû iki devletin bi'l- hassa mizâc û tâbi'atlarına muvâfik mesâlih-i mülkiyye ve umûr-ı asliyyeleri müzâkere vû mükâleme için Eflâk memleketi hudûdu dâhilinde vâki' Fokşan kasabasına bir sâ'at ba'idi olan bir mevki'-i latîfte Elhamdülillah-i Te'âlâ mülâkâtlarımız⁴⁰⁵ müyesser olmağla bu makûle umûr-ı hayriyyenin müzâkeresine tarafeynden tekellûfât-ı resmîyyenin terk olunması medâr-ı sühûlet olacağı ma'lûm olmağla iki cânibin dahî rızâ vû rağbetiyle meyânedan tarh-ı tekellûf olunmak emr-i mergûb olduğu ecilden bi'l- iktizâ olan mülâkâtımızda sevânihde mezkûr şürût üzere üçer beşer nefer dahî ziyâde vû noksân me'mûnu'l- gâ'ile itbâ' ile birbirimiz ile istedikçe mülâkât (fol. 43b) olunup bu kâ'ideyi tekellûfâneye ahlâfın rağbeti olmaz ise anlara emsâl-i i'tibârî olmamak için işbû takrîr tahrîr olundu. Bâlâda mezkûr tarh-ı tekellûf zımında verilen takrîrin mu'teber û makbûl olduğu müş'ir Rusyalû tarafından verilen takrîrin tercümesidir. Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye'nin murahhas büyükelçileri ile Rusya Devleti'nin kezalik murahhas büyükelçileri bu def'a mükâleme-i sulh û salâh için Fokşan kurbunda müctemi' ve mülâkî olup her umûrun rû'yetinin ve bi-tahsîs bu makûle musâlahaya da'ir maslahatların müzâkeresinde i'tibâr olunan merâsim-i zâ'ide-i tekellûfün temşiyet-i maslahat-ı matlûbeyne ne mertebe muzır û münhal ve ba'zı kere dahî hakîka mâni' ve hâsar olduğunu bi- hasbü'l- tecrübe sevâbık-ı gayrîden ihsâs ve teyakkun eylediklerine binâen Devlet-i 'Aliyye murahhasları tarafından

⁴⁰⁴ B-41b: olan.

⁴⁰⁵ B-41b: mülâkâtımız.

dermeyân olunan nizâm-ı müstahsene bi'l- iktidâ (fol. 44a) iki devletin hayr u menfa'atine gayret u hamîyyet mütehasısaları hasebiyle maslahat-ı hayriyye-i musâlahanın hitâmına ednâ⁴⁰⁶ mertebe bir mâni' zuhûru ihtimâline bâdî olur hâlât-ı def' u ta'bîd için bu esnâda fimâbeyn sulh û salâhın müzâkeresi zımnında gerek tarafeynden vâki' olan ziyâretlerde ve gerek mülâkât û mükâlemelerde dostâne ve muhibbâne bilâ-tekellûf mu'âmele olunmak üzere işbû kâ'ide fimâba'd düstûru'l- 'amel tutulmak şartıyla bi'l- ittifâk karâr verdikleri ecilden mûmâileyhimâ Rusya Devleti'nin murahhasları Devlet-i 'Aliyye murahhaslarından bu gûne ve bu minvâl üzere bir kıt'a sened temessükü ba'de'l-ahz tasdîkan li'l-hâli kendi imzâlarıyla mûmzî û mühürleriyle memhûr işbû ta'ahhüdnâmeyi mûmâileyhimâ Devlet-i 'Aliyye murahhaslarına teslim eylemişler. Milâd-ı Hazret-i İsa'nın bin yedi yüz yetmiş iki senesi mâh-ı Temmuzunun yirmi yedisinde Fokşân kurbunda mükâleme-i sulh için olan ordugâhında tahrîr olunmuştur

(fol. 44b) Zıkr olunan meclis-i mükâlemede murahhas-ı evvel bulunan Osman Efendi'nin ba'de'l-karâ'in Rusya murahhaslarına verdiği mukaddimedir.⁴⁰⁷

'Âlemleri halk eden Cenâb-ı Hak ve Hâkim-i Mutlâk cümle umûr-ı külliyye u cüz'iyeyde mutasarrıf-ı hakîki ancak kendi olup kulûb-ı benî âdemi dilediği gibi taklîb yed-i kudretinde ve hall u 'akd cezmen ve kat'an hükmünde olduğu izhâr ile kûllarını imtihân için Devlet-i 'Aliyye ve Rusya Devleti arasında bir zemân çözümleri hâtırlara gelmeyen kavî râbitaları takdîri pencesiyle çözüp 'ibâdının sû-i a'mâli mücâzâtı ve hikmeti iktizâsı mikdârı mübtelâ-yı mihnet u meşâk eyledikten sonra yine kûllarına merhamet u şefkât ile işbû bunun gibi bir hayırlı mukaddime icâd edip hazret-i pâdişâh-ı a'zam ve hâkân-ı mu'azzam şevketlü 'azîmetlü kudretlü şehinşâh-ı âl-i Osmân ve şehir-i yâr-i ma'delet-nişân velî ta'ammümüz efendimizin evvel û âhir mübârek kalb-ı tâbnâklarında el-hikmetin kâh (fol. 45a) maslahat a'yân ve kâh şefkat-ı zu'afâ-yı 'acz-i nişan-ı mürtesem olmakdan nâşî küll-i emir bu vakte merhûn muktezâsınca zemân âsâyış-i 'ibâdın hulûlü âyîne-i tab'-ı hümâyunlarında dahî cilveger olmağla bi-'inâyeti Allah Te'âlâ semt-i âsâyış ve musâfâta meyl û rağbet ve haşmetlü menziletlü rütbetlü imparâtorîçe hazretlerinin dahî bu maslâhat-ı hayriyyenin

⁴⁰⁶ B-42a: dek ednâ.

⁴⁰⁷ B-55b: Meclis-i mükâlemede başmuraahhas efendi-i müşârunileyhin ba'de-l-karâ'in mübâdeleten Rusya murahhaslarına verdikleri mukaddimenin sûretidir.

nizâmına kemal-i safvet ile kâsıda ve ‘âzime olduklarına cenâblarımız gibi insâf ü dirâyetle mevsûf dostlarımızın şâhideyn-i ‘âdileyn ve ferkadân-ı şehr-i devlet makâmında olan iki zât-ı hayr-ı mu‘âdilîn me’ mûr kılınmaları ve iki devlet hayır-hâhlığı da‘vâsıyla bed-hâh-ı ‘âlem olanlar ‘indinde husûmete nişângâh olan bu mahlasınız ve ‘ulûm-ı ‘akliyye ü nazariyyede cümlenin üstâdı olup sarây-ı ‘âmirede havâss-ı mukâribîn hazret-i hilâfet-penâhiye ifâde-i ‘ulûm eden hâlâ Ayâsofya-ı kebîr-i câmi‘-i şerîfi vâ‘izi ‘ilm-i ulemâ-i belde-i mahrûse-i Kostantiniyye refik-i şefikim efendi (fol. 45b) hazretleri kâffe-i ümem u milletin ve bi-tahsîs bu iki devlet-i ‘azîmenin enterasusuna muvâfık hayırlı maslahatlar vücûda getirmek için me’ mûr kılınp lillahi’l- hamd mülâkâtlarınız ile karîrû’l- ‘ayn olup hâlâ bu mahalde ictimâ‘ımız mukadder oldu. Mezâ me mezâ sâra me sâra el hâlet-i hazîhi bundan böyle tarafeynden mîzân-ı insâf ü hakkâniyyet derdest oldukça bu evânda mübtelâ olduğumuz meşekkat hebâ olmayıp hakkâniyyete ri‘âyet ve hukûk-ı mülûk sıyânet olunarak ‘âlemlerin hoşnûd olacağı işlerin yüzümüzden görülmesiyle İnşâallah-ı Te‘âlâ halkın dilinde isimlerimizi iyilikle yâd ettirmeği yine mâni‘ ü mu‘tî dergâh-ı kâdiyû’l- hacâtan kemâl-i ‘aciz ü hulûsla istid‘â ederiz. Hemân Hak Te‘âlâ bu ni‘met-i ‘azîmeye sizi ve bizi nâ‘il edip şükrüne muvaffak eyleye âmîn. (fol. 46a) Yüz seksen altı senesi Cumâdiye’l-ulâsının Eflâk civârında vâki‘ Fokşan nâm mahalde ‘akd olunan meclis-i mükâlemede Rusya murahhaslarının ba‘de’l- karâ’in Devlet-i ‘Aliyye murahhası Yasînîzâde Osman Efendi cenâblarına verdikleri mukaddimenin tercümesidir.⁴⁰⁸ Sâhib-i iktidâr-ı fesîh-i devleteynin beyninde mütemâdî olan muhârebe sebebiyle bisyâr ‘ibâdullahın çektiği mihnet ü musîbeti ‘alâ-küll-i şey-i kadîr Rahmân-ı rahîm ‘ayn-ı müşfik ile nazar eder iken umûr ü mesâlihi şol hüsn-i hâlâta götürmüştür ki zikr olunan ‘âmmenin mihneti ve nev‘-i insânın ‘ale’t- tevâlî irâka-ı dimâyı inkıtâ‘ için imparâtorîçe-i sa‘âdet ünvân ve kesirü’n- nevâl-i şehr-i yâr merhametlü efendimiz hazretleri işbû sulh-ı mükâlemeye şâyeste-i istiklâl ile vâsıta olmak üzere bizi intihâba erzânî buyurmuşlardır. Şol mükâleme ki Hazret-i Hakk vücûd-ı mutlakın tevfiği ile hâlâ şürû‘ olunmuştur. Cenâb-ı sa‘âdetlerinize maktû‘an tasdik ederiz ki hâlâ meyânede olan cenk ü cidâli kavî ve ba‘zı musâlahaya tebeddül eylemek ‘âlî-himmet ve sa‘âdet-ünvân-ı şehr-i yâr efendimiz hazretlerinin rızâ ü murâdı şol mertebededir ki cenâb-ı sa‘âdet-ünvân-ı şehr-i yâr efendiniz hazretlerinden ana manend endâze ile (fol. 46b) mu‘âmele olunur ise ol vakt sa‘âdet-i ünvân ve ‘âlî-

⁴⁰⁸ **B-55b:** Meclis-i mükâlemede Rusya başmurahtasının ba‘de’l-karâ’in mübâdeleten efendi-i müşârünileyh hazretlerine verdiği mukaddemenin sûretidir.

himmət-i şehriyâr efendilerimizin rızâları üzere işbû hayırlı ve tarafeynin re‘âyâlarına menfa‘atlı maslahatının mülk-i zevî’l- celâl⁴⁰⁹ ‘avn ü ‘inâyetiyle bilâ-şek ve lâ-şübhe nihâyet-pezirine vârid olacağımız me‘mül ve bu bâbda ‘amîmü’l- ihsân şehri-yâr merhametlü efendimizin ‘âlî meyline iktidâ-birle me‘mûr olduğumuz umûrun hayır ile itmâmından nîce bin nüfûsun bahtı menût ü merbût ve mühimm-i maslahat dahî olduğu ma‘lûmumuz olmağla bi-kadri’l- imkân ihtimâmında kusûr etmeyeceğimiz mesâfe-i ba‘îd ile düşvâr-ı râhımız olan kalîl zemânda mürûr ile hulûs-ı niyyetlerimize burhân-ı delildir ve cenâb-ı sa‘âdetlerinizin dahî evsâfları tecrübe ile ma‘lûmumuz olmağla maslahat-ı hayriyye makâsıdınız bizim makâsıdımıza mutâbık olduğunu irtiyâbımız olmayıp tekaddüm eden iştihârları ve evsâf-ı hamîdeleri ma‘lûmumuz olup ve el‘an meşhudumuzdur. ‘Adâvetin aslını istisâl ve musâlaha-ı matlûbeye vârid olmak için **(fol. 47a)** cenâb-ı sa‘âdetleriniz bizimle me‘an dâ‘ire-i imkânda olan cümle esbâbı isti‘mâl edeceğiniz me‘mûlümüzdür. Meclis-i mükâlemede müzâkere-birle tanzîm olunan temdîd-i müddet mütâreke zımında mübâdeleten Rusyalû tarafına sened olmak üzere verilen memhûr ü mûmzî temessükün suretidir.

Lillâhi’l- hamd ve’l- minnet Devlet-i ‘Aliyye ve Rusya Devleti meyânında mukaddime-i asâr sulh ü musâfât zuhûr eylemekden nâşî devletlü inâyetlü sadr-ı a‘zam ve serdâr-ı ekrem efendimiz hazretleriyle Rusya Devleti ‘askeri üzerine fert mareşâl olan rağbetlü ve rütbetlü Konte Aleksandri Românof cenâbları taraflarından ta‘yîn olunan me‘mûrlar⁴¹⁰ Yergögü’de ictimâ‘ ve şûrut-ı ma‘lûme ile meşrûtâ ‘akd eyledikleri mütâreke-i muhârebe ü kîtâlin müddetini tarafeyn murahhasları mülâkâtları vaktinde mûntehî olmak üzere takdîr edip **(fol. 47b)** vakt-i merkûm hulûlünden sonra lâzım gelen temdîdî nizâmını murahhasların re’y ü ittifâklarına ta‘lîk ile tanzîmi va‘ad olunmuş idi. Binâenaleyh el-hâlet-i hazîhi mashûben bi’l- İslâm mahall-i mükâlemeye vüsûl ve Devlet-i Rusya’nın insâf ü hakkâniyyet ve deriyyet ve dirâyetle mevsûf-ı mütehâyiz-i sâhib i‘tibârından olup devlet-i müşârunileyh taraf büyükelçilik rütbe-i refi‘asıyla murahhas-ı evvel ta‘yîn olunan sa‘âdetlü ve vâlâ-menziletlü Orlof hazretleri ve yine Rusya Devleti’nin mu‘teber ü mergûb ve hakkâniyyet ile mevsûf murahhas-ı sâniyesi olan sa‘âdetlü meveddetlü İbrîşkof cenâblarıyla mülâkât olundukda temdîd-i müddet-i merkûme husûsu dostâne dermeyân ve tanzîmi re’y ü ittifâkımıza te’hîr ü ta‘lîk olduğu mefhûm-ı tahrîrâta ibtinâen ile dostâne beyân olup murahhasân-ı

⁴⁰⁹ B-56a: zevâ’l-celâl.

⁴¹⁰ B-56a: mayorlar.

müşârunileyhimâ misillü sâhib-i dirâyet û insâf ve bizim gibi hayır-hâh-ı safvet-i ittisâfin ictimâ'larıyla bu makûle umûr-ı yesîre bi-'avn-i Bârî (fol. 48a) meclis-i evvelde rızâ-yı tarafeyn ile bî-tekellûf pezîrâ-yı hüsn-ı nizâm ve ser'askerler beyninde karâr-dâde olan şürût-ı mütârekeye lafız-be-lafız tarafeynden kemâyenbagî mürâ'âtı şartıyla bundan böyle dahî siyâk-ı sâbık üzere hıfzen li'l- nüfûsu'l- beşeriyye mütâreke fi'l-kıtâl-ı mâh-ı Eylülün onuncu gününe dek mümted û mu'teber olmak üzere nizâm û karâr verilmekle minvâl-i meşrûh üzere verilen nizâmı müş'ir sened olmak üzere işbû temessük tahrîr ve Devlet-i Rusya murahhasân-ı mu'teberânı dostlarımıza i'tâ olundu. Temdîd-i müddet için mübâdeleten Rusya tarafından ahz olunan memhûr û mûmzî temessükün tercümesidir.

Devlet-i Osmâniyye ile Rusya Devleti beyninde geçen mâh-ı Mâyısın on dokuzuncu gününde 'akd û inşâ olunan devleteyn-i celîleteyn-i müşârunileyhimâ tarafından musâlahanın tanzîmi için me'mûr kılınan murahhasların ictimâ'ına dek müddeti (fol. 48b) []⁴¹¹ bu def'a dahî bilâ-halel mer'î vû mu'teber tutulmak şartıyla devleteyn beyninde mütâreke mâddesinin işbû bin yüz yetmiş iki senesi mâh-ı Eylülünün onuncu gününe dek temdîdine bi't-terâzi karâr verdiğimiz ecilden işbû 'akd eylediğimiz maslahat icrâ olunup devleteyn 'askerlerinin başbuğları gerek cenerâl fartmareşâl ve bi'l- cümle Rusyalû rütbelerinin kavâlyeri Konte Romancof cenâblarının ve gerek vezîr-i a'zam devletlü Muhsinzâde Mehemmed Paşa Hazretleri'nin ehadu hümâ âhara tasdîknâmeleriyle te'kîd olunmak için taraflarından mahsûs ulaklarıyla bilâ-tevakkuf müşârunileyhimâ hazretlerine gönderilmek üzere mazmûn-ı vâhidde tahrîr olunan bu

⁴¹¹ **B-56b:** ta'yn ve imhâl olunan mütârekenin dokuzuncu mâddesinde murahhaseyn-i mûmâileyhim devleteyn askerlerinin başbuğlarıyla bi'l-ittifâk hayırlı ve münâsib gördükleri vech üzere müddeti mütârekenin temdîdine mübâderet eylemeleri musarrah olduğuna binâen biz ki Tophâne ve enbiyye-i harbiyyenin başbuğu ve zâbiti ceneral Ayotante Ve muhafazaya me'mûr kavalyeler tâ'ifesinin serdârı ve Sante Andorya ve Sanet Aleksandru ve Sanet Anarentelerinin? Kavalieri Grigoryu Orlof ile müsteşâr-ı hâs ve Sanet Aleksandır ve Sanet Atarenbelerinin? Kavalieri ve düvel-i sâ'ire umurunun rû'yeti için tertîb olunan cemâ'atin erbabından Aleksiyu İbrişkof temâmen Rusyaların imparatoru ve aktokratoricesi cenâbları tarafından ve sâhib-i i'tibâr Nişâncı Pâşâ sâ'adettü Osman Efendi ile Ayasofya-ı Kebîr Cami'-i Şerîfi vâ'izi 'alemü'l-'ulemâ Yâsinizâde Şeyh Efendi hazretleri sultân-ı mu'azzam ve şehinşâh-i mufahham hazretlerinin taraf-ı hümâyûnlarından murahhas büyükelçiler olup işbû mâh-ı Temmuzun yirmi yedinci ibtidâ gününde 'akd olunan meclis-i mükâlemde müctemi' ve mülâkî olduğumuzda dergâh-ı hazret-i kadîr-i mutlaktan arzı tâm ve hâhiş-i mâlâ-kelem ile hüsn-i hitâmını istid'â eylediğimiz maslahat rahât ve refâh-ı 'âmmenin i'âdesi emrine tarafeynden derkâr olan meyl û rağbete binâen ve şefkatlü efendilerimizin işbû esâs üzere evâmîr-i 'aliyyelerini icraya vakt û zemânın iktizâ ve lüzumuna binâen mukaddemâ geçen mâh-ı Mâyısın on dokuzuncu gününde Yergögü kurbunda devlet müsteşârı cevân-ı Simolin ile mukâbelen süvârî Es-Seyyid Abdulkerim Efendi beynlerinde temhîd olduğuna esâs üzere ve Rusya'nın ceneral fert mareşali rütbetlü konte Petro Romancof ile Devlet-i Osmâniyye'nin vezîr-i a'zamı devletlü Muhsinzâde Mehemmed Pâşâ hazretlerinin tasdîknâmelerinde münderiç ve musarrah olduğu vech üzere.

güne iki kıt'a sened-i kavî kendi yedimiz ile imzâlarımız vaz' û mühürlerimiz ile temhîr û tahkîm olunup tarafeynden mübâdele olunmuştur. Milâd-i Hazret-i İsbânın bin yedi yüz yetmiş iki senesi mâh-ı Eylûl'ünde Fokşan kurbunda mahall-i mükâlemede tahrîr olunmuştur.

(fol. 49a) Meclis-i mükâlemeye devleteyn elçilerinin idhâlleri emrinde efendi-i müşârunileyh hazretleri ibhâm ve Rusya murahhasları 'adem-i idhâlleri husûsunda ısrâr ve bi'l- ahire duhûlleri mümkün olmamağla efendi-i müşârunileyhin idhâlleri emrinde zuhûr eden ibrâmları müfid olmadığın nâtık sened i'tâsını Rusya murahhasları va'ad eylediklerine binâen sened-i merkûmenin isticlâbı zımında tahrîr ve i'tâ olunan takrîrin suretidir. Devleteyn elçileri evvelki meclis-i mükâlemede hâzır ve mevcûd kılınmadıklarına binâen 'adem-i huzûrlarının sebep û illeti siz dostlarımız tarafından s'âl olundukda elçiyân-ı mûmâileyhimâ mutavassıtlar olmayıp me'mûrlarının meclis-i mükâlemeye gayrî sûretle düvel-i sâ'ire me'mûrlarının meclis-i mükâlemeye duhûlleri mugâyir-i kâ'ide-i müte'ârifedir denildikde devleteyn-i müşârunileyhimâ gibi iki mütehayyiz dost olan devlet elçileri (fol. 49b) taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'den ve devletleri tarafından me'mûren bizimle me'an bu mahalle dek gelmişler iken şimdi meclis-i mükâlemeye idhâlleri olunmamaları bu mahlaslarına mûcib-i mülâhaza bir keyfiyettir deyû idhâlleri husûsunun müzâkere-i mufassalasına siz dostlarımız bize gece kendiler ile görüşüp bi'l- müzâkere tefhîm ve devletlerinde olan elçilerimize dahî bu ma'nâyı terkîm ederiz. Mu'âmele-i mücâmelesiyle mukâbele eylemişsiniz. Siz mahrem dostlarımız vazîfe-i me'mûriyetinizi edâ ve muhibbinizin bu mâddede mülâhazam yegan yegan ifâde û inhâ olunup çünkü duhûlleri mümkün olmadı. Bu bâbda zimmet-i muhlisânem birr-i ani'l-mülâhazat olup nezd-i Devlet-i 'Aliyye'de 'özüümüz makbûl olmak için dostâne ve hayır-hâhâne çareci olduğumuzda cenâblarınız biz devleteyn-i müşârunileyhimâda olan elçilerimize kâğıd tahrîr ve keyfiyeti tefhîm ve matlûbunuz ise size dahî mâvaka' hâli mübeyyin u musaddık tahrîren sened veririz deyû va'ad buyurduğunuza binâen i'tâ olunacak senedin isticlâbıçün (fol. 50-a) işbû takrîr tahrîr û tesyîr olundu. Bu bâbda bizim taraftan ne güne sa'y olduğunu ve idhâlleri husûsu hâric vüs' û iktidârımız idiğini musaddak ve mâvaka' hâli nâtık sened ib'ası devletim 'inde ma'füv û ma'zûr olmağı müstelzim olmağla i'tâsı siz dostlarımızdan me'mûldür. Meclis-i mükâlemeye devleteyn elçilerinin 'adem-i idhâlleri kendi taraflarından zuhûrunu nâtık Rusya murahhaslarının verdiği senedir.

Asitâneden cenâb-ı sa‘âdet-me‘âblarımız ile me‘an bu tarafa vürüd eden Nemçe ve Prusya elçilerinin ibtidâ-yı emirde meclis-i mükâlemeye idhâlleri⁴¹² husûsunda kendisi ısrâr û ibhâm eylediklerinde inzimâm-ı himmet ile me‘mûr olanlar meclis-i mükâlemeye duhûlleri mesbûk-ı bi‘l- misl olmadığından kat‘-ı nazar bizim dahî devletimiz tarafından bu husûsta iktizâ eden emr û tenbîhimiz olmadığı hasebiyle duhûlleri eğerçi rızâ (**fol. 50b**) veremeziz. Lakin cenâb-ı sa‘âdet-me‘âblarımız ile bizim beynimizde maslahat-ı me‘mûremize da‘ir her ne ki icrâ olunur ise kendilere küllî⁴¹³ itmâmı keşf û ihbâr edeceğimize ve bu bâbda iktizâ eden tenbîh için devletimize tahrîr eylemek üzere olduğumuzu îrâd ve anların bu husûsu dahî kendi devletlerine tahrîr eylemeleri teklîf eylediğimizde kendiler dahî rızâ-dâde olup gerek bizim tarafımızdan gerek anların tarafından devletlerimize işbû husûs tahrîr olunmuştur. Binâen‘aleyh evvelki meclis-i mükâlemede cenâb-ı sa‘âdet-me‘âblarımız tarafından elçieyn-i mûmâileyhimâ meclise idhâlleri husûsu teklîf olundukda her çend ki minvâl-i meşrûh üzere cevâb eylemişdik. Cenâb-ı sa‘âdet-me‘âblarımız tarafından bu husûsta vech-i mü‘ekked üzere izhâr-ı ibrâm olumuşiken bu bâbda hâtırınıza mürâ‘âtı ‘adem-i imkânda olmağla Devlet-i ‘Aliyye ‘indinde tebri’e û i‘tizâr zımında keyfiyyet hâli hâvî tahrîren bir kıt‘a sened (**fol. 51a**) iltimâs olmağla işbû sened tarafımızdan tahrîr ve cenâb-ı sa‘âdet-me‘âblarına i‘tâ olunmuştur. Mîlâd-ı Hazret-i İsâ‘dan bin yedi yüz yetmiş iki senesi mâh-ı Ağustos’un gününde Fokşan ordugâhında tahrîr olunmuştur. Evvelki meclis-i mükâlemede mezkûr olduğu vechle ruhsatnâmelerde mastûr ‘ahidnâme lafzının tasdîknâme ta‘bîrine tebdîle efendi-i müşârunileyh hazretlerinin ta‘ahhüdünü müş‘ir verdiği temessükün suretidir. Felillahi‘l- hamdü ve‘l- minnetü sizler gibi munsîf û kâmil iki zât hakkâniyyet-simât ile mülâkâtımıza böyle bir maslahat-ı hayriyyenin sebep olması İnşâallah-ı Te‘âlâ umûr-ı me‘mûremizin hüsn-i nizâmıyla beyne‘l- enâm tahsîl-i nîknâmıyı mûcib olacağı bî-iştibâhtır. Taraf-ı Devlet-i ‘Aliyye‘den musâlaha mükâlemesine me‘mûriyyetimizi müş‘ir olup yedd-i hâlisânemizde ruhsat-ı kâmile-i pâdişâhâneyi mutazammın olan ruhsatnâme-i hümâyunun hâtmesinde verilen temessükler şûrût-ı (**fol. 51b**) ‘ahidnâme-i hümâyuna mebnî kılınmak ta‘bîri derc û tastîr olunup ve ‘ahid lafzı tasdîk lafzının ma‘nâsını câmi‘ ve belki andan eblağ idüğü ketb-i lügât-ı ‘Arabiyyeden müstebân û zâhir iken siz dostlarımıza mugâyeret-i lafziyyeye nazar û i‘tibâr ile mûris-i işkâl û iştibâh olduğuna binâen lafz-ı merkûmdan tasdîknâme

⁴¹² **B-56b**: duhulleri.

⁴¹³ **B-56b**: temâmıyla.

mefhûmu irâde olunup ve bi-‘avni Te‘âlâ maslahat-ı me’mûremiz karîn-i hüsn-i hitâm oldukda kâ‘ide-i kadîme üzere münâvele olunan temessükâtın mühtevî olduğu şürût-ı mâ‘kûde tarafeynden tasdîknâmeler ile te’kîd ü tevsîk ü tasdîk olunmak merâsimi icrâ olunacağı emr-i muhakkak olmağla cenâblarınız bu mâddede zuhûr eden işkâllerin def‘i zımında ‘ahidnâme ‘ibâratını lafz-ı şerîf-i tasdîknâmeye tebdîle müte‘ahhid olduğumuza binâen cenâblarınıza sened-i mu‘teber olmak üzere işbû vesîka ketb ü i‘tâ olundu. Mâh-ı Cemâdiye’l- evvelinin⁴¹⁴ altıncı penc-şenbe günü Rusya murahhaslarının (fol. 52a) tercümânı Pini gelip kendiden devleteyn elçilerinin hangi taraftan mahall-i mükâlemeye da‘vetleri iktizâ eylediğini efendi-i müşârunileyh sû‘al eyledikde cevâbından elçiyân-ı mûmâileyhimâ mutavassıtlar olmayıp inzimâm-ı himmetleri ta‘bîriyle me’mûriyyetlerine binâen meclis-i mükâlemeye idhâl olunmayacakları münfehim ve Rusya murahhaslarının ruhsatnâmeleri sûretleri tercüme ettirildikde elçiyân-ı mûmâileyhimânın gerek tavassut ve gerek inzimâm-ı himmet sûretlerinden biriyle mezkûr olmadıkları müstebân olmağla elçiyân-ı mûmâileyhimânın tercümânları taleb ve istiknâh-ı keyfiyyet için elçilerine irsâl olunduklarından sonra Prusya tercümânı gelip elçinin Nemçe elçisi ve Rusya murahhaslarıyla bi’t- telâkî inzimâm-ı himmetle mülzîm olduğunu beyân ile meclis-i mükâlemeye ‘adem-i duhûlünü ihbâr edip ancak Nemçe tercümânı gelmeyip ve tekrâr da‘vet ü taleb ile celbi kâbil olmayıp ve meclis-i mükâlemede dahî Rusya murahhaslarıyla gece mülâkât (fol. 52b) ü müzâkere eyledikleri zikr olunmağla istiknâh-ı keyfiyyet ve tashîh-i me’mûriyyetleri zımında ba‘de’l- mükâleme başka başka tahrîr olunan iki kıt‘a takrîr ile tesyîr eylediğimiz⁴¹⁵ mükâleme tercümânı Yakovaki varıp ba‘de’l- ‘avde tercümân-ı mersûmun verdiği kendi takriridir.⁴¹⁶

⁴¹⁷Kulunuz efendimin taraflarından me’mûren vardığımda⁴¹⁸ çadırında bulamayıp hâric-i haymesinde kâ‘imen mülâkât eylediğimde devleti tarafından sonradan müsâfereten vürûd eden cenerâl böyle olmağla bir mikdâr âfâkî sohbetten sonra cenerâl-i mesfûrdan müfâratat ve kendi ile me‘an çadırına ba‘de’l- duhûl elçi-i mûmâileyh bu ne keyfiyyettir bizi efendi hazretleri meclis-i mükâlemeye da‘vet eyledi deyû düzd çalan gibi bast-ı mukaddeme-i mugâlata eyledikde kûlunuz bu gûne cevâb eyledim ki siz bir iki seneden beri Devlet-i ‘Aliyye’ye kâh tavassut ve kâh inzimâm-ı

⁴¹⁴ B-49b: cumâdiye’l-ülânın.

⁴¹⁵ B-50a: eyledikleri.

⁴¹⁶ B-50a: verdiği takrîrdir.

⁴¹⁷ B-50a: (Headline) Sûret-i Takrîr.

⁴¹⁸ B-50a: vârid olduğumda Nemçe elçisini.

himmet me'mûriyyeti da'valarıyla dostluk ve sadâkat 'arz eylediğimize binâen Devlet-i 'Aliyye dahî bâr-girân-ı levâzım û mesârifinize tahammül (fol. 53a) birle tetmîm ve ba'd hitâmü'l- maslaha dostâne levâzım ikrâmınız husûsunu dahî tasmîm-birle Âsitâne-i 'Aliyye'den sizi yükleyip götürdüğümüze binâen ba'de'l- vüsûl bizi fedâ edip Rusyalû tarafında ihtiyâr-ı karâr eylemenizi dahî zâhiren maslahat-ı me'mûremize müte'allık ba'zı gûne müzâkereler ile teshîl-i umûra sa'y edersiniz me'mûlünde iken henüz bu mahalle vüsûlünüz bir haftayı tecâvüz eyleyip siz temşiyet-i maslahata da'ir bir harf müzâkeresine sarf-ı zihin eylemeyip böyle kendi 'âlemlerinizde olmanız sizin şânınıza düşer mi ve siz tavassut ve inzimâm-ı himmet da'vâlarını ederken Rusyalûnun ruhsatnâmelerinde kat'a zıkr û tahrîr olunmadığından efendi hazretleri tashîh û tahkîk-i mâdde için sizin ve Prusya elçisinin tercümânlarını çağırıp isti'lâm için tarafınıza gönderdikten sonra Prusya tercümânı gelip bu gece Nemçe ve Prusya elçileriyle Rusya murahhasları sâ'at beşe dek cem' olup müzâkere eylediklerinde inzimâm-ı himmet ile (fol. 53b) ikisi de mülzimler olmağla bu sûrette meclis-i mükâlemeye duhûlleri iktizâ etmeyip fakat sa'b olan mâddenin teshîline himmetleri munzam olacaktır deyû cevâb verip sizin tercümâna tekrâr haberler göndermekle getirtmek mümkün olmadı ve meclis-i mükâlemede dahî bir iki sâ'at mikdârı bu sohbet güzerân edip efendi hazretleri anlar gibi dostlarımız iki büyük devletlerin⁴¹⁹ taraflarından me'mûren gelmeleriyle anları dahî emr-i mükâlemeye mahrem eylememek münâsib değildir deyû sizin devletinizin nâmûsunu ve hâtıralarını sıyânete bu kadar sevk-i kelâm ve sizlerin ri'âyetiniz emrine ihtimâm eylemişler iken sizin bu gûne vaz' û hareketinize devletinize ve size şeyn û 'âr îrâs eylemez mi dediğimde ilzâm olduğumuzu kim dedi aslı yoktur. Ben anlar ile mülâkât eylediğimde meclis-i mükâlemeye 'adem-i duhûl ile mülzim olmadım. Lakin devletime tahrîr edeyim deyû cevâb eyledim demekle kulunuz dahî Prusya tercümânı haber verdiğinden başka murahhaslar dahî (fol. 54a) hîn-i mükâlemede biz anlar ile görüştük müzâkere eyledik dedikde efendi hazretleri dahî siz müzâkere eylemişsiz ancak anların dahî ri'âyet-i hâtıralarına binâen kendilerinin cevâbı iktizâ eder dediklerinde biz anların devletlerinde mukîm elçilerimize tahrîr û ifâde ve sizlere dahî sened veririz dediler. İki sene mukaddem henüz Kırım ve Bender elde iken Rusyalû tarafından İbrişkof ile Devlet-i 'Aliyye murahhası gelsin İsmâ'il'de 'akd-i musâlaha olunsun haberi vürûd eyleyip ve İngiltere ve sâ'ir devletler dahî 'arz-ı tavassut

⁴¹⁹ B-50a: devletler.

eylemişler iken siz ol vaktde Devlet-i ‘Aliyye⁴²⁰ bilâ-tavassut musâlaha olması münasib değildir ve Rusyalunun bu meyilleri hileye mebnîdir rağbet eylemek bizim devletimiz silmen ve harben bu mâddeye tavassut ile tasfiye-i mâbeyn eder deyû irâd eylediğiniz kelâmınıza Devlet-i ‘Aliyye dahî i‘timâd ile ol vaktde sulha ve devlet-i sâ’ire tavassutuna rağbet eylemeyip andan sonra bu kadar memleketlerin dahî gitmesine (**fol. 54b**) sebep olmuş iken yine Devlet-i ‘Aliyye’nin sizin devletler ile olan dostluğuna kat‘â naks û halel ‘ârız olmadığından başka vücûhla ri‘âyet ve ikrâmınızda i‘timâd⁴²¹ ve efendi hazretleri dahî mükâleme meclisine duhûlünüz zımında ba‘zı keyfiyyet⁴²² müzâkeresi için tercümânınızı talep eylediklerinde tercümânınızı göndermeyip cevâb vermeyip sizin devletinizin tarafından olmak üzere izhâr eylediğiniz bu kadar dostluk da‘vâları ve hakkınızda icrâ olunan ikram şöyle dursun ‘arz-ı tavassuta mübâderetiniz vaktinden bu vakte gelince sizin kelâmınıza i‘timâden bu kadar memleketlerin harab olup dostluk yüzünden hasârât-ı ‘azîmeye sebep olduktan sonra encâmında yine Rusyalûnun evvelki irâdeleri üzere işe mübâşeret olunup sizin tavassutunuz kabûl olunmayıp ve âhar devleti dahî tavassuttan men‘e sebep olmanız devletinize mûcib-i ‘âr değil midir dediğimde yâ tercümânı göndereydim (**fol. 55a**) efendi hazretleri ne sûret verebilirdi dedikde kulunuz dahî siz tercümânı gönderip sadâkat üzere hareket edeydiniz ibrâm û ilhâh ile dâhil-i meclis olmanız mümkün olmadığı sûrette orduya tahrîr gibi ve sâ’ir vücûhla sûret verilmek mümkün idi dediğimde yâ ben ne yapayım aralıkta Prusya elçisini dahî getirip bize teşrîk eylediler demekle kulunuz dahi mukaddemâ Âsitâne-i ‘Aliyye’de salimen ve harben idd‘âsıyla ‘arz-ı tavassut eylediğinizde Prusya Devleti dahî sizinle şerîk midir denildikde şerîkdir dediğinize binâen Prusya elçisine dahî sû’al olundukda biz Rusya Devleti’yle müttefikiz bu sûrette harben tavassut edemeyiz deyû cevâb verip ba’dehu bu keyfiyyet size ifâde olundukda mâni‘ değil bir taraf⁴²³ olsun dediğinizde tekrar Prusyaludan sû’al olundukda yine edemem deyû cevâb vermiş iken iktizâ eder ise yüz bin ‘askerimiz dahî anlar için hâzırdır demediniz miydi dediğimizde güzel güzel ammâ Prusya elçisine (**fol. 55b**) ziyâdece ikrâm û iltifât olunmağla böyle oldu demekle kulunuz dahî yâol vaktde ikrâm husûsunda sizden sû’al olundukda müsâvât üzere nizâma rızâ vermediniz mi dediğimde öyle oldu lakin tahrîrât husûsunda ancak

⁴²⁰ **B-50b:** Devlet-i ‘Aliyye’ye.

⁴²¹ **B-50b:** ikrâmınızda mübâlağa olunarak dostluğunuza ve kelâmınıza i‘timâd.

⁴²² **B-50b:** keyfiyyât.

⁴²³ **B-50b:** bî- taraf.

mürâca‘atı ana hasar eylediler deyû cevâb verdikde kulunuz dahî mukaddemâ iktizâ eden umûr taraflarınızdan iştirâken tahrîr olunur iken zuhûr eden cevâbları ancak Prusya elçisi tarafından gelip bilmem sizi ‘adem-i kabûllerinden mi yoksa âhar ‘illete mi mebnî sizin taraftan kat‘â cevâb vürûd eylemedi. Lakin hikmeti bunların biri olmayıp mücerred Rusyalunun tağlîtime binâen Leh mukâsemesi mâddesinde müttefiklere i‘ânet-i lâzîme şân-ı devletiniz iken tama‘-i hâme-i tabî‘iyyet ve celb-i menfa‘at dâ‘iyesiyle mûcib-i zemm û rezâlet olacak ve Roma impâtoru devleti gibi bir ‘azîm devletin şânına lâyık olmayacak şey hakîr û hasîsi irtikâb ile düvel-i sâ‘ire meyânında devletinizi meşher eylediniz. Kaldı ki bu gûne sözler (fol. 56a) benim size me‘mûriyyetim muktezâsı ve haddim değildir. Lakin el-keâm yecurrü’l- kelâm ma‘nâsına i‘tibâren olup ancak Devlet-i ‘Aliyye’nin pervede-i ni‘emi⁴²⁴ ve el-hâlet-i hazîhi bu mâddeye me‘mûr olup ve bu gûne keyfiyyetler bâ‘is-i hareket ‘ırk-ı gayret û sadâkat olmaktan nâşî kemâl-i harâret û ıztırâbım mûcib-i irtikâb-ı küstâhı olmağla ‘afv buyurun dediğimde Devlet-i ‘Aliyye’ye dostluk ve sadâkatinin devâm û bekâsı da‘vâsını eyman-ı galîze ile te’kîd û teşyîd etmekle kulunuz dahî dostluk ve sadâkat da‘vâlarını tasdîk edip Devlet-i ‘Aliyye dahî sizi gereği gibi dost olduğunuzu bilir. Hemân Cenâb-ı Bârî semere û asârını izhâra muvaffak eyleye kelâmından sonra efendimin takrîrini ibrâz û teblîğ-i selâm-birle irâ’e eylediğimde ne der deyû sû‘al etmekle işte bu keyfiyyeti tafsîl-birle tarafınızdan bir sened talep ederler dediğimde ne gûne⁴²⁵ sened talep ederler demekle vukû‘ bulan keyfiyyeti tasdîk gûne bir kâğidınızı (fol. 56b ve 57a boştur). (fol. 57b) isterler dedim. Ben henüz ‘adem-i duhûl ile mülzîm olmadım sened veririm demekle kulunuz dahî Prusya elçisinin tercümânı murahhaslar ile ictimâ‘ımızda mülzim olduğunuzu haber verdi dediğimde Prusya elçisinden istişhâd zımnında da‘vet için gönderdiği tercümânı elçi-i mûmâileyh ta‘âm vaktidir bahânesiyle özür eylediğini gelip haber vermekle kullarını istishâb ile Prusyâ elçisinin çadırına vardığımızda ibtidâ Prusya elçisinin kulağına sırren ba‘zı kelîmât-ı ilkâ ve ba‘dehu Rusya murahhaslarıyla olan müzâkerede ‘adem-i duhûl-ı meclis ile mülzim olmadıklarına Prusya elçisinden istişhâd etmekle ol dahi meclis-i müzâkerede biz mülzim olmayıp devletimize tahrîr edelim dediydik dediklerinden sonra ben buna sened veremem deyû kalkıp Rusya murahhaslarının çadırlarına gittiler. Ba‘dehu kulunuz dahî murahhasların çadırlarına varıp anlara vermek üzere tasdîknâme tahhüdü

⁴²⁴ B-50b: perverdesi.

⁴²⁵ B-50b: irâ’e eylediğimde ne gûne.

ve mütâreke nizâmîçin tarafınızdan (**fol. 58a**) hâmil olduğum iki kıt'a senedleri başmuraahas Orlof'a teslim eyledim.

Mâh-ı Cumâdiye'l-ulânın sekizinci cuma ertesini günü 'ale's-sabah Rusya muraahas-ı sânisini olan İbrîşkof'un talebiyle varıp ba'de'l- 'avde yine mükâleme tercümânını mesfûr⁴²⁶ Yakovaki'nin verdiği kendi takrirdir⁴²⁷. Kulunuz muraahas-ı mûmâileyhin talebiyle varıp kendi çadırında İbrîşkof ile mülâkî olduğumda bundan mukaddem efendi hazretleri tarafından tarafımıza verilen sevânih kâğıdında mastûr şürûtundan⁴²⁸ biri tarafeynden kelimât-ı nifâk-âmîz istimâ' olundukda ısgâ olunmayıp belki ol makûle kelimât dermeyân olunmağla sıdk û kizbi tashîh ve tarafeyn berî'ü'd-dâme kılına mâddesi mezkûr olduğuna binâen ba'zı kelimât-ı mesmû'a tashîhi için seni da'vet eyledim kelâmından sonra Nemçe elçisi dün akşam Orlof'a gelip biz sizinle cum'a gecesi mülâkât û müzâkere (**fol. 58b**) eylediğimizde meclis-i mükâlemeye dâhil olmanız sohbeti güzerân eyledikde biz 'adem-i duhûle rızâ-dâde olmayıp devletimize tahrîr edelim deyû cevâb vermiş iken siz meclis-i mükâlemede akşam biz anlar ile görüşüp 'adem-i duhûl ile mülzîm ve râzı eyledik dediğiniz muraahas efendi tarafından tarafımıza ifâde ile bizden sened taleb eylemişler dediğinde biz dahî bizler mülzîm ve râzı eyledik kelâmını aşmadık hemân görüşüldüğünü îrâd eyledik dedik. Bu ne keyfiyettir biz bu makûle kelâm söyledik mi demekle kulunuz dahî hayır efendi hazretleri tarafından anlara böyle kelâm söylenmeyip fakat görüştüğünüzü sizlerden ve mülzîm olduklarını Prusya tercümânından istimâ' olunup ve kendisine dahî ben bu vechle takdîr û ifâde eyledim dediğimde başmuraahas Orlof dahî tecâhül û tegâfûl sûretinde taşradan çadıra duhûl ve sohbetimizden ba'de'l- sû'al-i takrîr ve ifâde eylediğimizde ben bir türlü kizb û dürûğu kabûl eylemem ve henüz bizim maslahatımıza müte'allık i'mâl-i efkâr edecek (**fol. 59a**) mübâhis-i kesîremiz var iken bu makûle düruğ-ı⁴²⁹ kâl û kıyl ile iştigâl eylemek münâsib değildir dedikde kulunuz efendi hazretleri dahî bir türlü kizbi kabûl û ihtiyâr eylemez ve hatta kizbi irtikâb etmeyip sâdiku'l- makâl olmaları sebebiyle bir iki seneden beri bu kadar kimesneler kendiyeye 'adâvet eylediği ma'lûmunuzdur deyû İbrîşkof'a hitâb eylediğimde Orlof dahî ben bu gûne sikletleri çekemem ve tabî'atım buna el vermez demekle kulunuz dahî

⁴²⁶ **B-51a:** mûmâileyh.

⁴²⁷ **B-51a:** verdiği takrirdir.

⁴²⁸ **B-51a:** şürûtndan.

⁴²⁹ **B-51a:** Dürûğ-âmiz-i.

sizin bu def'a bir iki gün çekemediğiniz sikletleri efendi hazretleri⁴³⁰ bir buçuk seneden beri bu makûle sikletleri çekip ve bir ay maslahat tahammül ediyorlar ve bu mâddede efendi hazretlerinin sıdk-ı hâl ü kâlleri gönderdikleri takrîrin mazmûnundan dahî ma'lûm olur deyû mazmûn takrîri beyân eylediğimde kelâmımı tasdik buyurdular. Ba'dehu kulunuz dahî sizin gibi munsif ü hayır-hâhların hüsn-i himmetleriyle İnşâallah-ı Te'âlâ maslahat-ı matlûbe sühûlet vechiyle (**fol. 59b**) temşiyet bulur deyû İbrişkof'a hitâb eylediğimde güzel tercümân beğ lakin 'an-asıl nakz-ı 'ahd emrinde bizim bir türlü sun'umuz olmayıp ve ben def'î husûsuna dahî bu kadar sarf-ı makdûr eylemiş iken bed-hâhların tahrîriyle iki taraf hasârât-ı 'azîmeye giriftâr oldu. Efendi hazretleri bu husûsta insâfâne hareket ederler ise maslahat-ı hayriyye görülür dediğinde kulları dahî siz bunca müddet Dâr-ı 'Aliyye'de⁴³¹ ikâmet ile Devlet-i 'Aliyye'nin keyfiyyetine vâkıf olasınız ki⁴³² gerçi şevketlü 'azîmetlü pâdişâh-ı âl-i Osmân velî ni'metimiz efendi hazretleri olur müstakil pâdişâh-ı 'azîmedir. Ancak Devlet-i 'Aliyye'nin umûr-ı külliyyesi hall ü 'akdi hasren müselleme kabza-i irâde ü ihtiyârları olmayıp 'ulemâ-ı fihâm ile ocaklının inzimâm-ı rey' ü rızâlarına menûit olup ve bir emr-i küllî zuhûrunda ibtidâ gürûh-ı 'ulemâ-ı 'izâm⁴³³ şer'-i şerîfe tatbîk ve ba'dehu ocaklı dahî kavânîn-i kadîmeye tevfiik eyleyerek ne gûne karâr verilir ise ol vechle (**fol. 60a**) hareket olunmak kâ'ide-i kadîmeden idüğü cümlelerin ma'lûmudur. Binâen'aleyh bu husûsta dahî mesâğ-ı şer'-i şerîf olup nâmûs-ı saltanat-ı seniyyeye nakîsa vermeyecek vechle⁴³⁴ tanzîm-i maslahat husûsunda efendi hazretlerinin değil efrâd-ı âferîdeden kimesnenin ve vüs'unda olmadığı cümlelerin ma'lûmudur dedim. Ba'dehu efendi hazretleri sizinle vakit vakit mahfice görüşüp ba'zı husûs müzâkere eylemek murâd ederler dediğimde ben vâfir müddet Deraliyye'de kıyâm ve bu sefer vukû'u mukaddimesinde def'î emrine ihtimâm ile Devlet-i 'Aliyye'ye hayır-hâhlık eylediğime binâen şimdi mahfî mülâkâtımız hakkımda sû-i zannı mûcib olur demekle kulunuz dahî sizin devletinizde sû-i zan gâ'ilesi merfû'dur dediğimde benim devletimden bu endişem yoktur. Ancak ba'zı müfsidler⁴³⁵ serdeste-i fiten⁴³⁶ olmak mülâhazasını ederim dedikde kulunuz dahî hele ba'zen âv bahânesiyle buyursanız efendi (**fol. 60b**) hazretleri memnûn olurdu dediğimde bakalım belki bu aralıkta

⁴³⁰ **B-51b**: bed-ter efendi hazretleri.

⁴³¹ **B-51b**: Der-Aliyye'de.

⁴³² **B-51b**: vâkıfımız ki.

⁴³³ **B-51b**: 'ulemâ-ı 'izâm.

⁴³⁴ **B-51b**: vechden gayrı sûretle.

⁴³⁵ **B-51b**: müfsidlere.

⁴³⁶ **B-51b**: serdeste-i ikâz-ı fiten.

varırım deyû hitâm-ı kelâm eyledi. Mah-ı Cumâde'l-ulânın on ikinci cahâr-şenbih günü Rusya murahhaslarıyla bi'l- muhâbere sâ'at üçte 'akd olunan meclis-i mükâleme sûretini ifhâm için Nemçe elçisine gönderilen mükâleme tercümânı Yakovaki'nin⁴³⁷ varıp ba'de'l- 'avde verdiği kendi takriridir⁴³⁸. **O**⁴³⁹ Kulunuz Nemçe⁴⁴⁰ elçisine doğru varıp Rusyalû tarafından Tatar tâ'ifesinin serbestiyyetleri taleb ve sizin tarafınızdan dahî imtinâ' sûretleriyle güzerân eden kelâmları beyâna ağaz eylediğimde elçi-i mûmâileyh tarafınızdan verilen cevâbları ba'de't- tahsîn yevm-i merkûm 'asrında Orlof çadırıma gelip bu keyfiyyeti nakl eyledikde ben dahî şimdi siz def'-i mazarrât irâdesiyle Tataristan'ın serbestiyyeti da'vâsını ediyorsuz. Ancak tâ'ife-i merkûme Osmanlûnun hükmünde oldukça Devlet-i **(fol. 61a)** 'Aliyye tarafından tenbîh û te'kîd ve zecr û tahdîd ihtimâmlarıyla def'-i mazarrâtları⁴⁴¹ kâbil olacağı zâhir. Lakin serbest olup bir tarafın zîr-i hükmünde olmadıkları sûrette elbette tâ'ife-i merkûme tarafeyn olup bir tarafı sizlere ve taraf-ı âharı Devlet-i 'Aliyye havâlilerine îsâl-i hasâra ictisâr edip husûsuyla anlar dahî İslâm da'vâsı etmeleriyle yine Devlet-i 'Aliyye tarafına gayret-i milliyye ibrâzıyla küllî maktûrların sizin tarafa îsâl-i hasâra sarf eyledikleri hâlde serbest bulunmaları hasebiyle Devlet-i 'Aliyye dahî itâle-i dest-i müdâfâ'a edemeyeceği ve tâ'ife-i merkûmenin bu gûne harekete ibtidâr eyleyecekleri bâhir olup bu takdîrce serbest olmalarında size nef'î olmayıp belki ziyâde mazarrâtları akreb ihtimâldir dediğimde bu kelâm Orlof'un zihninde cây-gir olup mülzim olmağla âhar cevâba mübâderet eyleyip imparâtorîçe tarafından bu vechle me'mûriyyetin ve 'adem-i istiklâline **(fol. 61b)** binâen âhar sûret nizâmına ruhsatı olmadığı beyân ederken Prusya elçisi yanımıza gelmekle Orlof bu takrîri ve kendinin verdiği cevâbını ana dahî beyân eyledikde ol dahî tasdîk eylediğine takrîr û iş'âr etmekle kulunuz dahî işte bunlar cüzvî vesîle beyânıyla ısrâr edip Devlet-i 'Aliyye'ye dahî bu husûsun mahâzîr-i 'azîmesine binâen kabûlü 'adîmü'l- imkân olmağla siz bu bâbda ne re'y eylesiniz dediğimde efendi hazretleri bu esnâda bir mikdâr 'illet-i mizâc beyânıyla iki üç gün mükâlemeye faysal verip cevâbta te'hîr ve bu keyfiyyeti sadr-ı a'zam hazretlerine tahrîr ve mükâleme cem'iiyyeti iktizâ eder ise yine kat'â cevâb vermeyerek mülâyimetle mu'âmeleler izhâr ederek imrâr-ı vakte icrâ-yı san'at ve keyfen velemma askerlerine vukûf ve ıtılâ'ından sonra iktizâsına göre mukâbele buyursunlar deyû

⁴³⁷ **B-51b:** mûmâileyh Yakovaki'nin.

⁴³⁸ **B-51b:** verdiği takrîrdir.

⁴³⁹ **B-51b: (Headline)-** Sûret-i Takrîr.

⁴⁴⁰ **B-51b:** doğru Nemçe.

⁴⁴¹ **B-51b:** mazarratı.

te'kîd eyledikten sonra andan Prusya elçisine varıp bu mâcerâyı takrîre şürû' eylediğimde Prusya elçisi dahî (fol. 62a) dünkü gün mahsûl-i meclisi Orlof takrîr etti ve bu bâbda istiklâlîm yoktur bu husûsu krâliçemiz tanzîm etmekle ben âhar güne hareket edemem deyû kat'î cevâb vermekle bu mâddeyi kabûlden gayrî çaresi olmadığı zâhir oldu. Bi'z- zarûr kabûl ederseniz dedikde bu mâddenin karîn-i kabûl olmayacağı sizin gereği gibi ma'lûmunuzdur. Mukaddemâ Dar-ı 'Aliyye'de⁴⁴² bu husûs kirâren ve mirâren gerek efendi hazretleriyle ve gerek İsmail Beğ efendi hazretleriyle müzâkere olundukda bunun imkânı olmayıp cevâz-ı şer'î olmadığını gâliba size tefhîm ve siz dahî kralıma tahrîr û ifâde edeyim cevâbını verdiğiniz ve dahî mukaddem bir kaç def'a tahrîr eylemiş idim haberini tercümânınız söylemiş idi. Bu mâddenin kabûlü imtinâ'ı bu vechle ma'lûmunuz iken bizi niçin bu tarafa gelmekten men' etmeyip beraberce geldiniz dediğimde ben yapayım⁴⁴³ ol vakt öyle olduydu⁴⁴⁴. Ancak şimdi tâ'ife-i merkûmenin kabûl û taleplerine binâen imparatoriçe serbestiyetlerine (fol. 62b ve 63a, boştur). (fol. 63b) nizâm vermiş. Bundan sonra tağyîri imparatoriçeye şeyn vermekle kabûlden gayrî tarîk yoktur demekle kulunuz dahî tâ'ife-i merkûmeden serbestiyete tâlib û hâhişger oldular dedikleriniz tâ'ife-i merkûmenin ricâl û erkânı ise anların hemân cümlesi demek mümkün olacak vechle berî yakaya 'ubûr edip hâlâ Devlet-i 'Aliyye civârında ve zîr-i hükmündedir. Yok murâdınız Tatardan ahâd û efrâd ise anların henüz umûr-ı külliyyede taleb û rağbet ve rızâ û mütâba'atları şâyân-ı i'tibâr değildir dediğimde ol dahî hâlâ anların mirzâ û selâtîni dahî derûnlarında bilebilir demekle kulunuz o makûle ricâlin ekserisi hâlâ bu tarafta mevcûd olup Tataristân'da bulunanlar dahî bu mâddeye 'adem-i rızâ ile kenâre-gîr tebâ'üd û tereddüd olduğu mütevâtirdir. Kaldı ki hukûk-ı mülûke ri'âyet lâzîme-i şân-ı mülkiyetten değil midir ve bunlardan kat'a nazar-ı temâdî-i sefer tab'-ı mülûkâneye henüz îrâs-ı fûtûr etmeyip mutlakâ (fol. 64a) tergîb û tavassutlarınıza binâen rahmen li'l-'ibâd icâb Rusyalûdan kabûl-ı taraf-ı Devlet-i Aliyye'den olmak vechleriyle musâlahaya meyl û rızâ-yı mülûkâne nümüdâr olmuş idi. Bu husûs mugâyir-i şer'-i mutahhar ve hâric-i irâde-i şâh-ı dâd-güster olduğuna binâen kâbil değildir cevâbıma bu seferler vukû'u irâde û ihtiyâr-ı pâdişâhî ile olduğu gibi her husûsun nizâmı yine anların irâdelerine menûttur kelâmıyla mukâbele etmekle çünkü efendi hazretlerinin bu bâbda mukâbele-i mülzimâne ma'lûm olduğu kulunuz dahi bu

⁴⁴² B-52a: Der-'Aliyye'de.

⁴⁴³ B-52a: ne yapayım.

⁴⁴⁴ B-52a: oldu.

seferlere mübâşerete irâde-i mülûkâne vukû'u mecbûriyetiyle bi'z-zarûre olduğu cümle indinde ma'lûmdur. Hatta eğer cenâb-ı cihândârînin ihtiyârıyla olmuş olaydı böyle menzil ile sefere hareket olunmayıp bir sene evvel kâ'ide-i kadîme üzere zehâir û mühimmât û levâzım-ı sâ'ire tekmîl ba'dehu sefere 'azîmet olunurdu dediğimde bu seferlere 'azîmetin bevâ'ısından sû'al etmekle kulunuz dahî bâ'is-i egvây Leh keyfiyyeti olduğu sizin ve cümlenin ma'lûmudur ki Leh tarafına hem-civâr olmak hasebiyle (fol. 64b) tarafeynin Leh hakkında müsâvât üzere mu'âmele⁴⁴⁵ iktizâ eder iken Rusyalû tarafından tecâvüz ve bu kadar fezâyihle ictisâr olunması mûcib-i sefer oldu dediğimde Lehlü anları da'vet eyledi cevâbını vermekle kulunuz dahî çünkü Lehlü anları da'vet eyledi.⁴⁴⁶ Niçin geldikleri gibi bi'l- cümle a'yânla birer tarafa perişân oldu ve anlar dahî katl-i nüfus ve sefk-i dimâya cesâret ve hudûd-ı İslâmiyye'ye firâr û istimdâd eden müttefikleri ta'kîb ve Hotin muhâfızına ve Boğdan voyvodasına gûnâgûn kağıdlar tahrîr ve Balta vak'ası hudûsuna⁴⁴⁷ 'illet olmalarıyla etrâf-ı memâlik-i mahrûsede iş'âl eyledikleri ateş bi'l-cümle sevâkin-i aktâr-ı memâlik-i İslâmiyye'nin tevhiş-i kulûblarına bâdî olduğuna binâen efrâd-ı nâs dahî bu beliyenin bi'l- muhârebe def'î semtinde ittifâk eylemeleri ile bi'z- zarûr pâdişâh-ı 'âlem hazretleri dahî gavâ'il-i seferi ihtiyâr buyurdular dediğimde ol vakt bu makûle fezâyihle irtikâb edenler te'dîb olunduklarından başka sühûlet vechiyle İbrişkof dahî tasfiyesine ta'ahhüd eylemiş idi dedikde kulunuz dahî gerçi böyle oldu. (fol. 65a) Ancak İbrişkof işi tasfiyeye kâdir yoksa 'ale'l-umûm vahşet kabûl eden kulûbtan izâle-i tevahhuşa kâdir miydi? İşî sühûletle tasfiye derecelerini tecâvüz ve 'avâm-ı nâs harekete ağaz etmekle 'azîmet-i seferden nükûlun imkânı olmadı cevâbıyla mukâbele eylediğimde pâdişâh-ı murâd ise def' ederdi dedikde Rusya Devleti'nde mukaddemâ zuhûr eden hareket-i 'avâmî imparâtorları def'e kâdir olabildi mi kelâmım bend-i dehân sükût ve ilzâm olmağla semt-i âhâra sarf-ı zemân-ı kelâm edip bu tâ'ife mukaddemâ Devlet-i 'Aliyye'ye dahî kendi ihtiyârlarıyla mütâba'at eylediği dedikde kulunuz dahî gerçi öyledir. Ancak millet-i İslâmiyye'den olup ve el-hâletü hâzihi Devlet-i 'Aliyye tevâbi'inden ve zîr-i hükümetinde olmağla elbette terkin tarîki yoktur dediğimde yâ Devlet-i Rusya müstâkilen zabt etmek murâd eder ise ol vakt ne gûne hareket olunurdu dedikde kulunuz dahî bu mükâleme mukaddemesi musâfaha ve

⁴⁴⁵ B-52b: mu'âmelesi.

⁴⁴⁶ B-52b: dediğimde Lehlü anları da'vet eyledi.

⁴⁴⁷ B-52b: hudûsuna dahi.

muhârebe sûretlerinden (**fol. 65b**) elbette bir sûret-i müntic⁴⁴⁸ bu sûret dahî musâfahaya ‘adem-i rağbet ile yine muharebeyi ihtiyâr sûretidir dediğimde yâ Devlet-i ‘Aliyye keyfiyyet-i ‘askeriyyesini mütâla‘a vü mülâhaza eylemez mi? Bir kaç def‘a ‘askerlerinin tabî‘atları bi’t- tecrübe mâ‘lûm oldu demekle kulunuz dahî bu serbestiyyet da‘vâsı mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmayıp din ü mezheb da‘vâsından ‘add olunmağla bu husûsta her ne kadar ehl-i İslâm var ise sığâr ü kibâr dinimize müte‘allık mâdde olmağla bu ârı irtikâb ile hayattan memâtı ihtiyâr eylemek a‘lâdır deyû cümlesi kavlen ve i‘tikâden niyet-i hâlise ile ittifâk eyleyip âmâde-i harb ü cenkdirler deyû her gûne ey mân-ı galîze ile tasdîk-i makâl eylediğimde bu sözleri sana efendi hazretleri mi ta‘lîm eylediler demekle kulunuz dahî tekrâr half ü kâsem ile kendiye ilgâ-yı yakîn ederek bu husûsa dâ‘ir efendi bana harf söylemedi. Ancak sibâk-ı kelâm münâsebetiyle bildiğimin hakîkatini söylerim ve hatta Lehlünün keyfiyyetleri ma‘lûmunuzdur ki mezheb kavgası olduğuna binâen (**fol. 66a**) bu kadar mâl ü menâl ve evlâd ü ‘iyâl ve râhat ü ârâm ve cenâbların fedâ eylediklerinden sonra hâlâ yâ bir cây-ı merkez da‘vâdırlar. Kezalik bu dahî dîn ü mezhebe dâ‘ir bir mâdde olmağla bunda dahî bir türlü rızâ ve bu hâl ile infisâm-ı mâdde-i hısâm kâbil olmayıp temâdî-i harb ü kıtâlî mûcib olacağı delîlden müstefittir ve anlar bu serbestiyyet iddi‘âsını fakat tahsîl-i emniyyet garazına binâ ediyorlar. Ancak bu keyfiyyetin Devlet-i ‘Aliyye‘ye mahzûr-ı ‘azîmi icâbdan başka dîn ü mezhebe dâ‘ir olmağla kâbil olmayıp kaldı ki yine Devlet-i ‘Aliyye hükmünde olduğu sûrette anların garazları olan tahsîl-i emniyyet âhar vechle istihsâl olunmak yine kâbildir dediğimde vech-i kâbiliyyetin isti‘lâm etmekle bu sûret irâde olduğu hâlde elbette himâm-i dostâne ile bu garazlarına bir zâbîta ü râbîta verilir. Kaldı ki bu husûsta neşr olunan beyânnâmelerinin hilâf-ı hareket mûcib-i şeyn olduğu îrâd ediyorlar da mukaddemâ Leh mukâsemesi dâ‘iyesiyle neşr olunan beyânnâmelerin birbirine (**fol. 66b**) mugâyeret-i mûcib-i şeyn olduğunu niçin mülâhaza eylemedilerdi. Hatta bir rivâyete göre anların kralına dahî Leh mâddesinden tebri‘e-i zimmet mazmûnunda kâğıdlar yazdıkları şâyi‘dir. Belki mûcib-i şeyn olacak o mâddeler idi. Bu husûsta ri‘âyet-i hukûk-ı mülûk bulunmağla mülûk-i sâ‘ire beyinde bâ‘is-i tahsîn olacağı bî-iştibâhtır dediğimde bakalım Nemçe elçisiyle müzâkere edelim. Ancak efendi kat‘î cevâb vermiş. Zîrâ Orlof gönüllüdür dünyâya bıkmaz hintoğana binip derhâl Petreburg‘a gider. Bu cümle ile bunların ilzâm olmaları ‘aklım kesmez. Zîrâ ‘inâdlarında musır bir tâ‘ifedir ve Tatar‘ın dahî serbestiyyetine

⁴⁴⁸ **B-52b:** müntic olmağla.

mevli ma'lûmdur. Ana binâen yedlerine sened verdi demekle Nemçe elçisinin gâyet mahfî olmak üzere kullarına Deraliyye'den Kuban tarafı me'mûrları vesâtetiyle ve Kırım halkına gönderilen istimâletnâmeleri a'yân-ı Kırım bi't-tama'î's-sâf Rusyaluya teslîm ve 'adem-i i'tibârlarını niyâz-ı serbestiyyet ile temzîc ve tetmim ettiler dediği ma'nâyâ telmîh kasd etmek gerektir. (fol. 67a) İşbû Cumâdiye'l-ûlânın on beşinci cum'a ertesi günü Rusyalûnun başmurahtası Orlof tebdîl şeklinde gelip mütesahibemiz olan hayme-i kebîrde kendi ile güzerân eden mükâleme-i mahsûsamızı nakl û beyân için devleteyn elçilerine gönderilen mükâleme tercümânı⁴⁴⁹ Yakovaki'nin varıp ba'de'l- 'avde 'arz eylediği takrîridir.

Kulunuz doğru Nemçe elçisine varıp zikr olunan mükâlemeyi nakle ağız eylediğimde efendi hazretleri mu'ammer olsun bize küllî meyl u i'timâdında iştibâhım kalmadı. Bu meclisi bizim tercümâna temâmca ifâde buyurmağla gelip nakl eyledikten sonra Orlof ile görüşüp ol dahî ba'de'l- nakl Osmân Efendi'ye bu serbestiyyet mâddesinin⁴⁵⁰ tağyîri kâbil olmadığını senede tefhîm ile niçin ısrâr ediyor dedikte ben dahî bu husûsa Der- 'Aliyye'de iken gereği gibi tahsîl-i vukûf eyledim. Bu mâddeyi Osmanlûnun kabûl eylemeleri bir türlü mutasavver olmayıp kaldı ki ben anlara ibrâm eylemek vazîfem dahî değildir deyû cevâb verdim dediğinde kulunuz (fol. 67b) dahî yâ şimdi bize ne gûne re'y münâsib görürsünüz demekle mukaddemâ benim efendi hazretlerine söylediğim gibi anlar mahall-i mükâlemeye cem' olmak husûsunda bir mikdâr gevşek davranırlar efendi hazretleri de bir mikdâr boşlayıp ordû-yı hümâyundan sebât-ı 'askere ve nizâma ve sadr-ı a'zâmin mutâla'a-ı sahîhesi üzere efendiye vürûd edecek cevâba muntazır olsunlar. Ba'dehu iktizâsına göre münâsib olur ise sizin garazınız mücerred def'-i hasârât değil midir. Âhar vechle dahî bu garazı tahsîlin tarîki bulunur ve sizlere bu bâbda itmînân hâsıl olacak vechle nizâm verilir. Ancak serbestiyyet husûsunun bir türlü tarîki yoktur deyû ol vakt kat'î cevâb versinler ve bunlara be'is hâsıl olmadıkça bu niyyetlerinden nükûl eylemezler ve ba'zı serâ'ir-i zamîrlere bu vechle vâkıf olmuşumdur. Musâlaha mâddesi nizâm bulmadığı sûrette fert mareşâl bâbında olan 'askeri âhar mahalle göndermeyip Kırım sevahilinde ve İsmâil'de ve Kili'de olan nakil kayıklarıyla Varna ve sâ'ir ol havâlilere ve ordu-yı hümâyun etrâflarına Hırsov cânibinden 'asker nakl û hücûm ve ibtidâ-yı emirde tedârikât-ı külliyye ile (fol. 68a) Özi kal'ası üzerine iktihâm ve sarf-ı makdûr eylemek niyyet-i

⁴⁴⁹ B-54b: mûmâileyh.

⁴⁵⁰ B-54b: bu serbestiyyet.

fâsidesinde olmalarıyla Özi cânibine takviyyet û istihkâm akdem-i levâzımdandır kelâmından sonra bu keyfiyyet Prusya elçisine söylendi mi ve ne cevâb verdi deyû sû'al etmekle kulunuz dahî akşamüzeri geldi ve efendi hazretleri bu mâdde bir türlü kabûl olunmayacağını tefhîm eyledikten sonra yine Rusyalû bu 'azîmetlerinden nükûlun tarîki yoktur deyû cevâb verdi dediğimde bakalım yine görüşüp söyleşiriz deyip ba'dehu Prusya elçisine verip ol dahî Rûsya murahhasları bana nakl eylediler ve ben dahî çok söyledim anlara i'timâd ettiremedim. Kaldı ki bunun çaresi yok efendi hazretleri niçin ısrâr ederler dedikde efendi hazretlerinin değil bütün devletin elinde bir şey yoktur dediğimde çünkü böyledir niçin geldiniz demekle kulunuz dahî yâ siz bunu bilirdiniz niçin bizi men' etmeyip bizimle bile geldiniz ve ben işlerin evvelini temâm bilmem gelen efendi hazretleri (**fol. 68b**) şöyle nakl eder ki biz⁴⁵¹ İstanbul'da bu serbestiyyet matlûb-ı Rûsya'dır demişsiz. Devlet-i 'Aliyye tarafından dahî bana bir vechle cevâz-ı şer'î yoktur olmaz cevâbıyla mukâbeleden sonra li-ecli'l- mükâleme meydâna bir mütâreke çıktı. Bu ma'nâ-yı mütârekeden münfehim olan Rusyalû özr-i şer'îyi bildi ve kabûl ettiğinin bu mütâreke 'alâmetidir fikrinden fazla meclis-i mükâleme bir mübârek cem'iyettir İnşâallah hep olur biter dediler. Bu böyle iken mütârekeye 'ulemâmız rızâ vermedikten sonra fetvâ emîni efendi hazretleri za'yıf kavî ile tecvîz ettiği mahalinde beynimizde her gün söylediğimiz şeydir. Bundan sonra bu mu'âmele ve bizi it'âb bilmem revâmıdır diyor ve bu mâddeye fetvâ verilmez şer'in hilâfidir olmaz dediğimde fetvâyı Şeyhü'l- İslâm efendi istediği gibi verir demekle kulunuz dahî Kur'an-ı 'Azim'in hilâfına fetvâ olmaz deyû mukâbele ettiğimde çünkü böyledir böyle olmadığını Rusya murahhaslarına tahrîr edin demekle kulunuz dahî bu kadar takrîr eyledik anlatamadık tahrîr ile ne gûne anlatabiliriz dediğimde (**fol. 69a**) ne yapalım bunların bir türlü ilzâmı kâbil değil. Böyle olduğu hâlde seferler mütemâdî olur demekle çare ne mukadder ne ise ol olur dediğimde yâ Devlet-i 'Aliyye'nin müttefiki olmamağla bundan böyle bu musâlahaya kâ'il olur. Ancak ellerine girmez dedikde kulunuz dahî öteden beri Devlet-i 'Aliyye'nin bir seferde kimesneden i'ânet taleb eylediği mesbûk değildir. Bu makûle umûr muktezâ-yı şîve-i rüzgâr olup re'y-i kadirde zuhûr edecek keyfiyyât-ı âtiyeyi Cenâb-ı Bârî'den gayrî kimesne bilmez. Lakin bu def'a fesh-i meclis olunmak lâzım gelirse fîmâba'd Rusya Devleti bu meclisleri⁴⁵² arayıp bulamayacağı ve bir daha Osmanlûnun musâlahaya semtine vechen mine'l- vücûh rağbet eylemeyeceği meczûmumdur deyû eyman-ı galîze ile tasdîk-i

⁴⁵¹ B-55a: siz.

⁴⁵² B-55a: Bu meclisleri Rusya.

makāl eylediğimde ne yapalım⁴⁵³ bunlar anlamıyorlar iki pâdişâh bir yere gelip birbirlerine anlatsınlar demekle kulunuz dahî bu mugâyir-i kâ'ide-i devlettir dediğimde bârî çünkü öyledir birbirine tahrirât ile tefhîm eylesinler demekle o sûret dahî hilâf-ı (fol. 69b) rüsûm-ı devlettir cevâbını verdiğimde kendileri bilir benim vazîfem değildir demekle kulunuz dahî niçin vazîfeniz olmaz henüz serbestiyyet sûretinde sizin devletinize dahî çok zarar melhûzdur. Bundan böyle yine bu husûsa sa'y ile nizâm verip ba'dehu mâdde⁴⁵⁴ ile veyâhûd ticâret sûretleriyle âhar mâddelere dahî mübâşeret olunsun dediğimde henüz bu mâddeye bu kadar ısrâr eylediğimiz âhar mâddelerde dahî kim bilir ne gûne ısrâr edersiniz demekle kulunuz umûr-ı mümteni'anın nizâmı mümkün olmaz. Ancak umûr-ı müşkilenin tanzîmi mümkündür ve bu serbestiyyet husûsu umûr-ı mümteni'adandır. Yine inzimâm-ı himmetiniz ile bir kalıba ifrâğ olunsun dediğimde bakalım ancak bunlar⁴⁵⁵ tahvîli mümkün değildir deyû sohbet netîce verildi. Sonra Nemçe elçisine bu meclisi hikâye ve Devlet-i 'Aliyye'nin müttefikî yoktur⁴⁵⁶ demekten garazı ne ola dediğimde te'emmülden⁴⁵⁷ sonra bunun Rusyalûya i'âne ve devlete ihânetten gayrî ma'nâsı olamaz. Zîrâ kendisi müttefik olmağla güyâ Rusyalûya himem-i kudret oluruz dem'ek (fol. 70a) kasdıyla ihâfe murâd eder. Ammâ o maslahatın vücûda gelmeyeceği şundan zâhirdir ki gayrî ikisi dünyâları zapt etmekle devletlerimiz pâymâl olmak iktizâ eder. Hemân o gûne kendiden 'alâmet-i his olduğu gibi elbette devletimiz hâlde müstakbelde olan mazarrâtı def' için üzerine sevk-i cüyûş edeceği emr-i mukarrerdir kelimâtını olasıyla tevkîd eyledi. Meclis-i mükâleme-i râbi'den sonra Rusya murahhasları talebleriyle devleteyn elçileri vesâtetiyle murahhaslara irâ'e vû tefhîmden sonra yine getirmeleri şartıyla serbestiyyet-i Tatarın muktezâ-yı şer'e tatbîk ile nihâyet derece kabûl edeceği sûreti muhtevî verilen takrîr sûretidir.

Bî'l- cümle tavâ'if-i Tatarın haşmetlü Rusya imparâtorîçesi hazretleri tarafından matlûb olan serbestiyyetleri emrinde Devlet-i 'Aliyye'ye terettüb eden mehâzîr-i 'akliyye vû nakliyye vû mülkiyyenin iki devlet hükmünde olan 'ibâdullaha merhamet û şefkati vücûbuna nazaran cevâz-ı (fol. 70b) şer'î mertebelerine dek Devlet-i 'Aliyye tarafından 'ahidnâmeye idhâl olunacak şürütun nihâyetü'n-nihâyesi şöyledir ki kavm-

⁴⁵³ B-55a: yapayım.

⁴⁵⁴ B-55a: mâl.

⁴⁵⁵ B-55a: bunların.

⁴⁵⁶ B-55a: yok.

⁴⁵⁷ B-55a: vâfir te'emmülden.

i Tatar ve cins-i Tatar umûr-ı mülkiyyelerinde ve bi'l- intihâb hân ihtiyârında külliyyen serbest olup leff û neşr ve hall-i 'akd umûrlarına taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'den ta'arruz û redd û kabûle dâ'ir kat'a müdâhale olunmayıp beynlerinde hân ihtiyârına muhtâc olduklarında ba'de'l- ihtiyâr gerek ahkâm-ı şer'iyyelerinin medâr-ı sıhhatini ve gerek ictimâ'-ı halifeteyn fitne-i kavîyye-i şer'iyyenin İslâm üzerinden def'i ve gerek salavat-ı cemaât ve 'ibâdlarının tashîh-i şerâîti niyyât-ı hayriyyesiyle pâye-i serîr-i sultânü'l- müslimîn hazretlerine mefhûm-ı ta'zîmi müştemil mahzarlarıyla ifâde-i hâl edip kâffe-i umûr-ı şer'iyye ve mühimmât-ı dîniyyelerinin akvâl-i fikhâ üzere medâr-ı sıhhati olan izn-i sultânü'l- inâma ve taraf-ı saltanat-ı seniyyeden dahî ihtiyâr û intihâblarına gayr-ı ma'kûl vaz'la ta'arruz olunmayıp vücûb-ı şer'î üzere der'akab tecvîz û taklîd ve teşrîfâtı i'tâ ve milket-i şehinşâhîye taraflarından bir gûne zarar û ziyân olunmayıp (fol. 71a) her ne zemân hân ihtiyârı beynlerinde karâr-dâde olur ve lâzım gelir ise vakt-i intihâblarına dek taraf-ı saltanat-ı seniyyeden vechen mine'l- vücûh ve sebeben mine'l- esbâb müdâhale olunmaya ve cezire-i Kırım'a taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'den nasb oluna gelen kazâlar kâdıları kemâkân nasb û ta'yîn olunmak şürût-ı meşrû'adan olmağla i'tibâr oluna ve beyne'l- düvel-i müte'ârif û mütedâvil olan tazmîn-i mülk û bikâ' ve arâzi vü iktâ'î şimdiye dek Devlet-i 'Aliyye isti'mâl etmedi ise dahî temâdi-i fiten-i hurûbtan iki devletin ve iki devlet halkının rahat û âsâyişlerine terahhumen ve nüfûs-ı beşeriyyenin kanları dökülmekden vikâyeten bu def'a mâdde-i tazmîne dahî kable's- şer'iden mecâz û me'zûn olduğuna binâen hadd-i i'tidâl û iktisâd bulunup tazmîn mâddesinin icâb û kabûlü müyesser oldukda mahsûr-ı beyne'l- kılâ' olan Bucak ve Özi sâhrası bi-cenk û cidâl vech-i tazmînle kemâkân milket-i pâdişâhîden olmuş olur. O takdîrce tavâ'if-i Tatar (fol. 71b) zikr olunan yerlerde ve sahrâlarda ihtiyârlarıyla tevattun û temeddün murâd ederler ise men' olunmayıp yine şürût-ı serbestiyyet-i mezkûre üzere hânlarına tâbi' olup zirâ'at û harâsetlerinin a'sâr ve rüsûmunu bi't- temâm taraf-ı saltanata edâdan sonra keyfe mâ-yeşâ serbestiyyetlerine ve umûrlarına gerek taraf-ı devletten ve gerek Rusya Devleti tarafından vechen mine'l- vücûh müdâhale olunmaya ve kavm-i Tatar ehl-i İslâm'dan olup bu vechle serbest oldukları gibi gerek mülklerine ve gerek umûrlarına te'lîfen ve terhîben Devlet-i Rusya tarafından dahî min külli'l- vücûh ta'arruz olunmayıp⁴⁵⁸ mülklerine zararları olmak lâzım gelirse derhâl te'dîb û tazmîni câ'iz ola.

⁴⁵⁸ B-57b: olunmaya.

Takrîr-i merkûma cevâb olmak üzere Rusya murahhaslarının verdikleri kâğıdın tercümesidir.

Tatarların serbestiyyet ve bi-gayr-i ta'alluk-ı istiklâl-i kâmilelerine dâ'ir sa'âdetlü murahhasân-ı Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye cânibinden i'tâ olunan tesvîd-i mâdde-i musâlahaya cevâbtır.

(**fol. 72a**) Tarafeyne dürüst olan haşmetlü Nemçe imparâtoru ve imparâtorîçesi ve Prusya krâli hazerâtının fevkalâde orta elçileri Tugut ve Segelin vesâtetiyle Devlet-i 'Aliyye'nin büyükelçilik rütbesiyle murahhasları tarafından cümle⁴⁵⁹ Tatar tâ'ifesinin serbestiyyet ve bi-gayr-i ta'alluk-ı istiklâllerine dâ'ir haşmetlü cümle Rusyaların imparâtorîçesinin büyükelçilerine îsâl ü i'tâ olunan musâlahanın sûret-i tesvîdi mefhûmuna Rusyâ'nın mârrü'z- zikr elçileri vechen mine'l- vücûh rızâ vermek mülâhazât-ı âtî'l- îzâh muktezâsınca mevâdd-ı mûmteni'âtdan olmağla kemâl-i te'essüf ile îbrâz-ı merâsim-i ta'zîm lâyük ederek işâret olunur. Evvelen tesvîd-i mezkûr külliyyen münâsib olmayan mevâdd-ı mütenevvi'a ile karışık olup Tatarların serbestiyyet ve mesâkin ve edâ-yı rûsûmât ve Devlet-i Osmaniyye cânibine resm-i ihtiyâr ü intihâb-ı hânları mâddeleri 'adem-i kabûl-i intizâr mevâddandır. Sâniyen tesvîd-i mezkûr kendi kendisine muhâlefet (**fol. 72b**) eder. Çünkü Tatarları külliyyen serbest olmak üzere tesmiye eder ve başlarına sâ'irlerden efzûn serbestiyyet ile serbest olmak lâzım gelip kendi hükümetine ibkâ inzimâmıyla zîr-i ta'alluk itmâ'ına düşürür ve dediği üzere Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye Tatarların bu türlü musâlahına karışmaya ve lakin kâdılarının kazâlarına nasbından ziyâde bir nesne olabilir mi. Sâlisen mefhûm-ı tesvîd-i mezkûr olan vâki' musâlahın keyfiyyetine muhâliftir. Çünkü sahîbe-i mürüvvet-i tâmmе olan Rusya imparâtorîçemiz bi-gayr-i mûmâna'at-ı feth-i istihkâkıyla Tatarları memleket-i vesî'asına tahsîs ve taht-ı hükümetine idhâl ve bi-gayr-i muhâlefetin isti'mâl etmek mümkün iken mücerred nev'-i beşeriyye terahhumen ve tetimme-i mukâtele def'-i sefk-i dimâ ve kendisinin o sevdadan berî olduğundan 'âleme îbrâz-ı delâlet-i cedîde rağbet ile iki devlet beyninde ircâ'-ı âsâyîş ve meymenet için feth-i istihkâktan inhirâf eyledikten sonra temellük hakkında dahî geçip (**fol. 73a**) ve Tatarları her kangisinden serbest ve bi-gayr-ı ta'alluk-ı müstakîl etmek husûsunda vâki' müşârunileyhimânın mülâhazâtı dost olan iki devlet

⁴⁵⁹ B-57b: cümleten.

câhibinden kabûl û istisvâbı olunmağla Devlet-i ‘Aliyye’ye bu husûsta ifhâm olunduğu ağleb-i ihtimâldir. Ve Tatarları bi-gayr-i ta’alluk-ı istiklâl keyfiyyetinde temhîd etmek için imparâtorîçe-i müşârunileyhimâmımız bir kere ikrâr-ı mübâreğini verip hakk-ı feth ve kendisine ihtisâs-ı istihkâktan kasr-ı yed ve mezkûrunun külliyyen etrâfiyla⁴⁶⁰ serbestiyyetlerini fimâba’d râsih ve müstebkî musâlahanın husûlüne ber-vech-i ahsen olmak üzere müşâhide eylediğinden sonra tahkîken âharın temellüğünü mütehammil etmeyip serbestiyyet ve bi-gayr-i ta’alluk-ı istiklâllerine muhâlif bir türlü tağyîr û istisbâtı murahasları işbû makâmeyn-i hayriyyelerimiz lâzıme-i mühimmelerini anladıktan sonra tahkîken hakkı tarafımıza verip iki devletin hayriçin musâlahanın mâdde-i a’lâsını temâmen ‘âdil ve kâmilen mu’tedil (fol. 73b) ve munsif olmak üzere kabûl û ta’ahhüd ve i’tirâf edeceklerdir. Ve mâdde-i mezkûre nihâyetü’l-nihâyet olmak üzere edâ-yı merâsim-birle cenâb-ı sa’âdetinize ibrâz olunur deyû tezyîl eyledikleri sûrettir.⁴⁶¹ Tatarların⁴⁶² serbestiyyet ve bi-gayr-i ta’alluk-ı istiklâl-i kâmilelerine dâ’ir ‘ahidnâme-i musâlahaya derc olunacak mâddenin tesvîdidir.

Kudretlü ‘azimtlü cümle Rusyaların imparâtorîçesi ve şevketlü kudretlü pâdişâh-ı âl-i Osman hazerâtının def’-i muhârebe mâddesine teveccüh-i hayriyye-i tarafeyn müsâvât üzere kemâlde ve devletleri beyninde râsih û müstahkem ve ile’l- ebed müstemir musâlahayı temhîd etmek arzusunda olduklarına binâen maksad-ı müsâleme-i encâmın pezîrâ-yı husûlüne münâsib û makbûl görüp âmme-i Tatar tâ’ifesini serbest intihâb ile müntehâb olan kendi hânının zîr-i hükümetinde serbestiyyet ve bi-gayr-i ta’alluk-ı tarafeyn küllî istiklâlde temhîd ve kabûl etmişlerdir. Allah’tan gayrî ferd-i vâhide tâbi’ olmayalar. Bu bâbda gerek haliyen (fol. 74a) Rusyaların imparatorîçesi ve gerek âl-i Osman pâdişâhı hazerâtı ve gerek kendileri ve gerek halefleri tarafından işbû mâddenin mefhûmu muktezâsınca mâdde-i âtîü’l-beyânda hudûdu ta’yîn û te’yîd olunacak âmme-i arâzi û şehirler ve mesâkin-i millet-i Tatarın mahsûs û müstakil mülkü olmak üzere ‘illeten tasdik ederler. İşbû esâsa ibtinâen kudretlü ‘azimtlü cümle Rusyaların imparatorîçesi mürüvvet û şefkat-i meşhûn ile bu günden ile’l-ebed gerek kendisi ve gerek halefleri tarafından Tatarların hakkında derkâr olan istihkâk-ı fethî ve yine işbû mülk-i ‘azîm bir kıt’asına vâki’ Rusya Devleti’nin hakk-ı ihtisâsı mâddesinden mücânebet ve kasr-ı yed ettiği gibi

⁴⁶⁰ B-58a: etrafiyla mükemmel.

⁴⁶¹ B-58a: ibrâz olunur.

⁴⁶² B-58a: Tatarın.

kezalik şevketlü kudretlü âl-i Osman pâdişâhı dahî işbû eyyâmdan sonra fimâba'd Tatar milletinin her türlü ta'alluk-ı tabiyyet ve ihtisâs hakkından mücânebet ve kasr-ı yed eder. Bu takrîb ile Rusya imparâtorîçesi hazretleri ve âl-i Osmân pâdişâhı (**fol. 74b**) hazretleri bi'l- ittifâk ve bilâ-tağyîr kendileri ve halefleri tarafından fimâba'd işbû eyyâmdan ve 'ale'd- devâm işbû mübârek intizâm-ı vâcibü'l- re'âyânın mazmûnu muktezâsınca gerek cezîre-i Kırım ve gerek mevâki'-i sâ'irede olan tavâ'if-i Tatariyye'yi vücûh ile ve bilâ-iştibâh serbest intihâb ile müntehab kendi hânının zîr-i hükümetinde Allah'tan gayrî asla bir türlü maslahatta kimesneye tâbi' olmaksızın müstakilen ve bilâ-mümâna'at bâlâda mezkûr âtî'l-beyân mâddede îzâh olacak arâzi û şehri û mesâkinin temellüğü ile serbest ve her kangisinden bi-gayr-i ta'alluk-ı müstakil edip kabûl etmişlerdir.

Ve ibrâz olunan mâddeyi tecvîz eylemeniz me'mûlündeyiz 'ale'l-husus ki nev'-i beşeriyyenin hayriçin fi'ilen derkâr olan feth hakkından keff-i yed eylediğimizden sonra merâmımız ancak budur ki rağmen olan fetihten keff-i yed edesiz. Ve işbû mâddede vâki' olacak karârımız bâ'is-i imtidâd-ı muhârebe kem olacağı meşhûd olmasına 'âleme burhân-ı müberhen cedîd bir ma'nî olur deyû mastûrdur. (**fol. 75a**) Takrîr-i merkûmdan sonra cevâb olmak üzere Rusya murahhaslarına verilen⁴⁶³ takrîrin sûretidir. Tasfiye-i mâbeynü'l- devleteyne himmetleri munzam-ı devleteyn-i fahîmeteyn elçileri dostlarımıza verilen mevâdd-ı matlûbe kâğıdının mefâhim-i celîle ve makâsıd-ı hakkıyyesine inhirâf-ı mizâc 'ârızalarıyla ba'de'l- nazar tekerrür-i teklîfât nâ-meşrû'adan ibâret olduğuna 'ilm-i kasr-ı muhlisânemiz muhît û şâmil olmuştur. Bu kadîmî dostumuz mücerreb olduğu üzere şefkat-i 'ale'l- halkullah ile muttasıf olduğum gibi ta'zîm li-emrillah ile dahî ittisâfım. Nefs-i nâtıkam ile olan mu'âmelatımla mâ'lûm olup bu teklîfinizin kabûlü şer'en⁴⁶⁴ câ'iz olmamağla ta'zîm li-emrillah vâcibesinin icrâsı üzerime farz-ı 'ayn olduğu ecilden usûl û furû'-ı şer'iyye ve dîniyyeyi cenâb-ı sa'âdetlerinize kirâren ve mirâren edille-i vâziha ile beyân-ı teklîfâtını ihtiyârdan garazım me'mûriyetimin mutazammın olduğu hukûkullahı edâ ve fimâba'd dökülecek kanlardan zimmetimi ibrâ ile şefkat (**fol. 75b**) 'alâ halkillah me'sir cemîle û üçür-ı cezîlesini istibkâ için olmağla mehâzîr-i mülkiyye ve muhâlefet-i 'akliyyeden kat'-ı nazar mutlakâ nüfûs-ı beşeriyyenin itlâfına 'illet ola⁴⁶⁵. İhlâk-ı

⁴⁶³ **B-58b**: Devlet-i 'Aliyye murahhasları tarafından verilen.

⁴⁶⁴ **B-58b**: şer'en kabûlü.

⁴⁶⁵ **B-58b**: olup.

civârâtta Cenâb-ı müntakim û kahhar teşehhüdden hader-i melhûzât-ı hayriyyesine mübtenî idüğü siz dostlarıma nihân ise âlemü's-sır ve'l-hakikaya 'ayândır. Gâlibâ muhlisinize olan hüsn zannınız mütehavvil-i sû-i zan olmağla nâmûs-ı ekber hazretlerinin inzâl ettiği ahkâmü'l ilâhiyenin usûl û fûrû'unu ve lüzûm-ı sıhhatini beyân ettikçe siz kadîmî dostumuz 'indinde şâyân-ı i'timâd olmadığı men'-i mukadder ve devletim dahî îrâde ettiğim mertebe-i serbestiyye mütâla'a-i mahzûrâtla rızâ-dâde olmadığından devletlü sadr-ı 'azam efendimiz bu muhlisinizi agâh ve bâ-haber kılıp va'ad-i dostâneleri üzere tarîk-i İslâm'dan 'avdetimi irâde û fermân etmekle fi'l- asl dostu bâr olmak mugâyir-i hilkatim olup ancak cenâblarınız ile beynimizde tekliif û tekellüf bertaraf olduğu ecilden ikrâmınız telakkî-i bi'l- kabûl bulunsun için re's-i hudûdta edevât-ı nakliyyeyi (fol. 76a) terk edip i'ânetiniz ile geldiğim misillü yine bir sâ'at akdem i'âdemiz husûsunda himem-i dostâneleri mütevakkı' û muntazardır. Hâlik-i 'ibâd-ı mahlûkâtı hakkında hayr olan sûret-i ihsân ve bu iki devlet dostlukları zemânını görmekle bu hayır-hâh kâffe-i benî Adem olan 'abd-i ahkarı mesrûr û şâdân eyleye âmîn.

Takrîr-i merkûmdan sonra edevât-ı nakliyye tanzîmi talebini mutazammın Rusya murahhaslarına verilen diğer takrîrin⁴⁶⁶ sûretidir.

İrâde-i takrîr mümtenil- tağyîr ve tefhîm û tevehhüm ahkâm-ı ketbü'l münzilede bu hulûskârları kudretini selble meclis-i mükâleme⁴⁶⁷ tarafımızdan şer'iat-ı mutahharamıza inkıyâd û himâye ve hem me'mûrlarımız tarafından 'adem-i i'tibâr ve i'timâda binâen münfesih olmak tarafeynin arzûsuyla hâsıl olup mukaddemâ sevânih ünvânıyla beynimizde mazmûnu düstûru'l- 'amel tutulan sahîfede muharrer va'd-i dostânî incâz için geldiğimizden ziyâde ikrâm ve matâyâ-yı ihtirâmla 'avdetlerimiz esbâbını tehiyye ve 'atâya-ı himmet ve kemâl-i emîn û âsâyış (fol. 76b) ve hoşdili ile insırâfımızı irâde edip ancak Tozkan ma'berinden 'ubûra refikamız olan devleteyn-i fahîmeteyn elçileri sühûlet mülâhaza edip geldikleri gibi gitmek de'b-i sülûk-ı mülûk olmağla bizlere dahî zarûrî mürâfakat lâzım gelip ancak ma'ber-i merkûmdan gerek 'ubûrumuz ve gerek hatt û terhâlimizde sunûf-ı ikrâmdan olan top şenliğine medâr olur esbâb-ı mûcibde olmadığından iğtirâr ve taraflarımızdan o güne tekellüfâta râğbet-i

⁴⁶⁶ B-58b: verilen takrîrin.

⁴⁶⁷ B-58b: mükâlemede.

‘adem-i ri‘âyetten dostâne istihbâr buyurdıklarına⁴⁶⁸ mülâkâtımızdan beri taraflarından meşhûd olan mu‘âmelât-ı dil-nüvâzânelerinden ziyâd-ber-ziyâd memnûn û minnetdâr ve ‘avdetle ma‘ber-i merkûme varıp ‘ubûr ile ‘askergâhlarımıza vâsıl olunca taraflarından dostâne müheyâ kılınan mühimmât-ı râhî ve edevât-ı nakliyye ve nev‘-i benî beşerin muhtâcû’l- ilahî olduğu me‘kûlât-ı layıkıyla vakt û hâle iktizâsına binâen nefslerimizi irzâ top ve tüfenk şenliği misillü tekellûfât-ı resmîyeden istiğnâ ve ma‘ber-i merkûme varıp ‘ubûr ile selâmet yakasına vâsıl **(fol. 77a)** olunca va‘adleri üzere kemâl-i emîn û asâyişle gitmek vechlerine mülâhazalarımızı iknâ‘mız ma‘lûm-ı dostâneleri olmak için işbû takrîr verildi.

Takrîr-i merkûmdan sonra taraf-ı hazret-i sadâret-penâhîden şeref-bahş vürûd olan bir kıt‘a kaime-i aliyye zeylinde devleteyn elçilerinin murahhas efendiler ile me‘an Rûşuk ma‘berinden ‘ubûrlarında ba‘zı gûne tedârik-i mâlzemeler⁴⁶⁹ vech-i sühûlet olduğu beyânıyla ma‘ber-i merkûma doğru vürûdları tahrîr û işâret buyurulduğunu efendi-i müşârunileyh elçiyân-ı mûmâileyhimâyâ îrâ‘e-birle ol vechle irzâ eyleyip mâlzeme-i ‘azîmet ihzârına mübâderet esnâsında efendi-i müşârunileyhin tekrâr ba‘zı mülâhazâta binâen Rusya murahhaslarına verdiği takrîrin sûretidir.

Takrîr-i dil-pezîr-i dostâneleri mütâla‘ası hâtmeye karîb oldukda ‘aded û hesâbı ‘ilmullahdan gayra mechûl olan bunca ‘ibâdullahın âh û zâr û intizârı bi-gayırına ta‘alluk eden nazar-ı temşiyet-i mesâlih-i hayriyye ‘ibâda men‘-i mukadder ve hilâf-ı cevâz-ı şer‘-i mutahhar⁴⁷⁰ bu ‘abd-i **(fol. 77b)** ‘âcizi ve siz hakîki dostumu muvaffak kılmadı ise dahî beşeriyet iktizâsı ve mücerreb olduğuna göre hilkat-ı hayır-hâhâne tekâzâsı işin çeşm-i telehhûf ve te’essüfü ‘ayenân-ı hakîkat-i bünyândan rîzân ve giriftâr-ı mengenetü’l- fe‘alât bî-pâyân etmekle derd-i derûnumu efvân etti. Muktezâyı senedât mu‘annid behâ mefâhîmi lâzimesinden tahvîl-i nazar-ı i‘tibâr ile gerek te’lîfen ve terhiben ve gerek ‘ûtve-ı mecâziye ile taht-ı zâbta-i kahra alınan kavm-i Tatar haklarında hoşnutlar miknetler kavî himmetlü imparâtorîçe hazretlerinin şefkat-i ‘ale’l-maslahaları îkâ‘ına müte‘allık olan hüsn-i tedbîrde devletim irâdesine bakmayıp ‘ibâdullah haklarında mecbûl û mücerreb olan şefkât-i meveddet-i memdûha ve hukûk-ı mülûke sâbıklarda sâbit-i mürâ‘ât kemâ yenbagi ma‘nâları

⁴⁶⁸ **B-59a:** buyurdıklarına binâ‘en.

⁴⁶⁹ **B-59a:** tedârik-i malzemelerine.

⁴⁷⁰ **B-59a:** hilâf-ı şer‘-i mutahhar.

mütâla‘ası bu hakîki dostunuza sermâye-i cesâret verince tedbîr-i maslahat-pezîr mülahazâtı hadd-i me‘muriyyetimi kât kât güzâr ettiği beynimizde olan hukûk u emniyye-i i‘tibâr ile sened-i marziyye-i müşârunileyhimâya nazar buyurduğu olduğu ma‘nâsı Yakovaki bendelerine bi‘l- münâsebe ifâde buyurduğunuz gibi (fol. 78a) muhlisiniz dahî hafî û celî olan me‘muriyyetim sened-i men‘ û ‘atâsını cenâb-ı vefâ-nisâbınıza irâ’etle bu iki devleti ve bunların nefsâniyyetleriyle mâlen ve ‘arzen ve nüfûsen mübtelâ-yı sunûf-ı âlâm û hasârat olan bî-hadd û bî-hesâb mahlûkâtü’l ilahiyyeyi vikâye kasd edip ‘indallah ve ‘indu’n- nâs mergûb olan bir böyle maslahat-ı hayriyye zımnında mukaddemede olduğu gibi mâdde-i selâmet-i nefis mütâla‘asını⁴⁷¹ ‘âlem-i cemî‘-i umûr olup hâzır ve nâzır olan Mevlâ-yı Mûte‘âl hazretlerinin ‘adline ihâle eylemişidim. Tagayyür kabûlü nekâyisden münezzeh olan ‘ilmullahı olduğu cemî‘ edyânda müsellemler olmak gerektir ve ef‘al⁴⁷² hükm-i musalâhadan hâlî olmamağla mahlûkât-ı za‘yîfa haklarında mizâclarının mütehammil olduğu tekellüfât ‘ilm-i ezeliyyesinden hâric olmadığına binâen vâkit vâkit kâh tenkisle tahkîk kâh tağyîr ile ta‘dîl ve taz‘îf-i zu‘afâ-yı mahlûkât ‘ilmine nisbetle mütegayyir-i nekâyis-i bedâdan mukaddes olan ‘ilm-i ezeliye i‘nikâd û i‘timâd ile gayr-ı mütegayyir (fol. 78b) olduğu hikmet-şinâsân ‘indlerinde emr-i tekvîni ve emr-i teşrî‘i kazâyâsının fark û temyîz û tahkîki ile sâbit ve zâhirdir. Bu takdîre göre⁴⁷³ imparâtorîçe-i müşârunileyhimâ hazretlerinin irâde-i mülûkânesi ‘ilm û irâde-i beşerde olan kudretle mukâbele û tekmîl û tagayyür kabûlünden masûn olan şeri‘at-ı Muhammediyye’nin cevâzı mertebelerine dek rızâ-yı mülûkâne⁴⁷⁴ tahsîl olunduğu bu muhlis-i rast-makâl tarafından sad-hezâr eymân û sevgend ile gün gibi izhâr olunmuş iken ‘adem-i i‘timâd-ı mu‘amelesine hakkımda olan hüsn-i zannınız tahvîlinden gayrî ma‘nâ veremediğimden meyânede olan bî-tekellüfâta muhabbetten nâşî hüsn-i zan sû-i zanna mı tahvîl oldu mü‘aheze-i dostânesine mübâderet olunmuş idi. Tarafeynin garazını menâfi‘-i devleteyn ve selâmet-i Rabbü’l- ‘ibâd ile mazhar-ı sa‘âdet-nişâneyn olmak iken tagayyür kabûl etmeyen ahkâmü’l- ilahiyyeyi tagayyür irâde-i beşerin îkâd-ı hayrât-ı sûrî û ma‘nevî mümkün iken her ne kadar mümâna‘at emr-i mukadder (fol. 79a) olduğuna i‘tikâd-ı câzim bile elbette⁴⁷⁵ mechûl olan ‘âkıbetü’l- emr gerek gâlib

⁴⁷¹ B-59a: selâmet mütâla‘asını.

⁴⁷² B-59a: ef‘alullah.

⁴⁷³ B-59b: takrîrce.

⁴⁷⁴ B-59b: mülûkâne rızâsı.

⁴⁷⁵ B-59b: ise.

gerek mağlûb bu sûret-i semâ'iyeden⁴⁷⁶ gayrî vechle iltiyâm kabûlü emr-i mümteni' ve muhâseme-i mülkiyye û nefsâniyye tagayyür-i mezheb û şeri'at teklîfiyle munkalib-i 'adâvet-i şer'iyye olmak zarûri olduğu avâzeleri mesâmi'-i 'âlemiyânı lebrîz etmek emr-i mukarrer idiği ve bu mûlabese ile bu maslahat-ı hayriyyeye tarafeyn me'mûrlarının noksân-ı insâf û hulûsuna belki bî-baht olduklarıyla şe'âmet-i mukaddemelerine vârid olan i'tirâzât-ı 'akliyye mütâla'ası bu mihnet-zede olan muhlis-i hulûskârı hak 'âlîmdir ki dâğdâr-ı esef û nedâmet ettiğine binâen evkât-ı hâliye mübtelâsı olduğum ecilden bî-mennih-i te'âlâ 'âkıbet-i silm ve musâfât-ı devleteyn bu 'ârıza-i gayr-ı mütegayyire şer'iyyeden başka vechle olmak mümteni' û muhâl ve Devlet-i 'Aliyye hükmi ilâhi tahtında mecbûr idi ki âkil û gâfil 'indlerinde vâreste-i kayd-ı eşkâl olmağla bu da'vâ-yı sâdıka ve makâlât-ı sahîhem (fol. 79b) nezd-i dostânelerinde mahfûz kalıp⁴⁷⁷ vakt-i mukadder hulûlünde devleteyn musâfât-ı nihâyetü'l- nihâyete bu vechle hükmi-i şer'-i mutahharın mefhûm-ı muhâlifiyile sûret kabûl etmeyeceğine sened olmağıçin tahrîr-i takrîr ile elkâb-ı nefsi nâtika habere ihtiyâr olundu. Ba'dehu Cumâde'l- ûlânın yirmi yedinci penc-şenbe günü Rusyalûnun başmurahtası Orlof efendi-i müşârunileyhın haymesine gelip maslahat-ı musâlahanın nizâm bulmamasına izhâr-ı te'essüf ederek Petreburg'a 'azîmete niyyet eylediğime binâen ancak sizlere vedâ'a geldim deyû tevdi'-birle 'avdet eyledikten sonra ferdâsı Prusya elçisi gelip verdiğiniz takrîrden sonra özri şer'inize Rusya murahtasıları i'timâd edip ancak me'mûriyyetlerinin 'adem-i müsâ'idesine binâen özri şer'inizi tefhîm ile irtihâs ve istîzân için Orlof menzil ile Petreburg'a 'âzim olmağla yirmi yirmi beş güne dek haberi vürûd edinceye dek müddet-i mütârekenin (fol. 80a) temdîdi husûsunu cümlemiz cem' olup müzâkere eyledik. Teşrînin onuna dek temdîd-birle varıp Bükreş'te karâr û me'mûlümüz olduğu vechle özrünüzün kabûlünü müş'ir cevâb vürûdunda iktizâsına göre mütâreke müddeti tevsî' olunmak üzere söyleşdik deyip 'avdet ve ba'dehu akşamüzeri İbrişkof gelip ol dahî Orlof'un bu vechle 'azîmet eylediğini beyân ile Fokşan'dan hareket olunmayarak Eylülün âhiline dek temdîd-i müddeti tecvîz ve bundan ziyâde temdîd ve mahall-i âhara 'azîmete cevâz göstermeyip ve Nemçe elçisi dahî gerçi sûret-i zâhirde keyfiyyet böyledir. Ancak yirmi gün temdîd-i müddetten garazları Orlof'un varıp Leh cânibinde olan 'askerlerinin bu havâlilere celbine tevsî'-i vakt ve zamm-ı mütâreke işâ'asını 'asâkir-i İslâm'a vesile-i teferruk

⁴⁷⁶ B-59b: sûret-i şer'iyyeden.

⁴⁷⁷ B-59b: kılıp.

ittihâzı olmak muhtemeldir dediğine binâen efendi-i müşârunileyh dahî ol gece ‘imâl-i efkâr-birle ferdâsı ‘ale’s- seher istişâre (fol. 80b) üzere hareket zımnında refikleri Yasîncizâde efendiyi haymelerine da‘vet ve nuhbe-i efkârların beyâna mübâderet eylediklerinde refikleri efendi-i mûmâileyh müddet-i ömründe hâric-i sûr-ı dârü’s-saltanaya hurûc eylemeyip cümle evkâtı cevâmî‘-i şerîfede tederrüs ü tedrîs ile güzêrân eylemek hasebiyle umûr-ı hâriciyye ve evzâ‘ ü etvâr-ı akvâm-ı sâ‘ireye ‘adem-i vukûfiyyetten nâşî ol mahalde medâr-ı temşiyet-i maslahat olur mülâhazalarıyla tarafeynden sûret-i hilâfta irâ‘e olunan ba‘zı musanna‘ zemînleri nefsü’l-emre haml ve ma‘iyyetimizde bulunup keyfiyyet-i maslahata mahrem olmayan sâde dilâne mürdem simâların meyânelerinde şuyû‘ bulunan ba‘zı erâcif ü ekâzîb makûlesini istimâ‘ ile efendi-i mûmâileyhin tûde-i şu‘ur ü dirâyeti berede-i seylâb-ı dehşet olmağla mûmâileyh Osman Efendi’nin vesîle-i temşiyet-i maslahat olur hayâliyle temdîd-i mütâreke ile bir müddet dahî tevakkufa temâyül sûretini müşâhede eylediği ânda bî-ârâm olup fimâba‘d⁴⁷⁸ bir dakîka tevakkuf ve müddet-i kabûl mugâyir-i şerî‘attır deyû kat‘î cevâb verdiklerine binâen bi‘z-zarûr Osman Efendi dahî⁴⁷⁹ tedârik-i mâlzeme-i ‘azîmet emrinde ta‘cîl ve ordu-yı hümâyun cânibine nakl ü tahvîl eyledi.⁴⁸⁰

⁴⁷⁸ **B-60a:** refikleri efendi-i mûmâileyh fimâba‘d.

⁴⁷⁹ **B-60a:** binâen tedârik-i mâlzeme-i ‘azîmet.

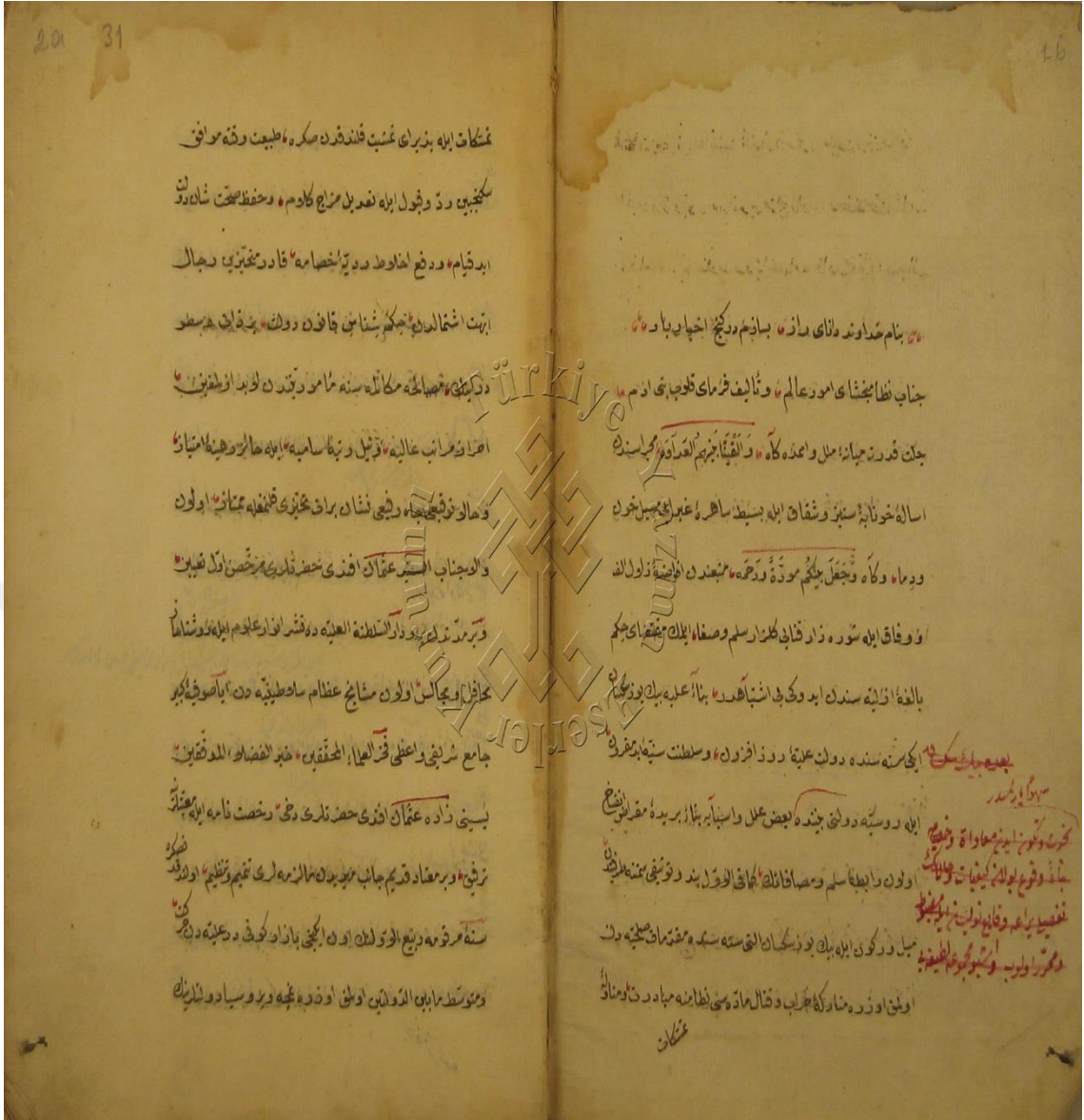
⁴⁸⁰ **B-60a:** nakl olundu.

APPENDIX B

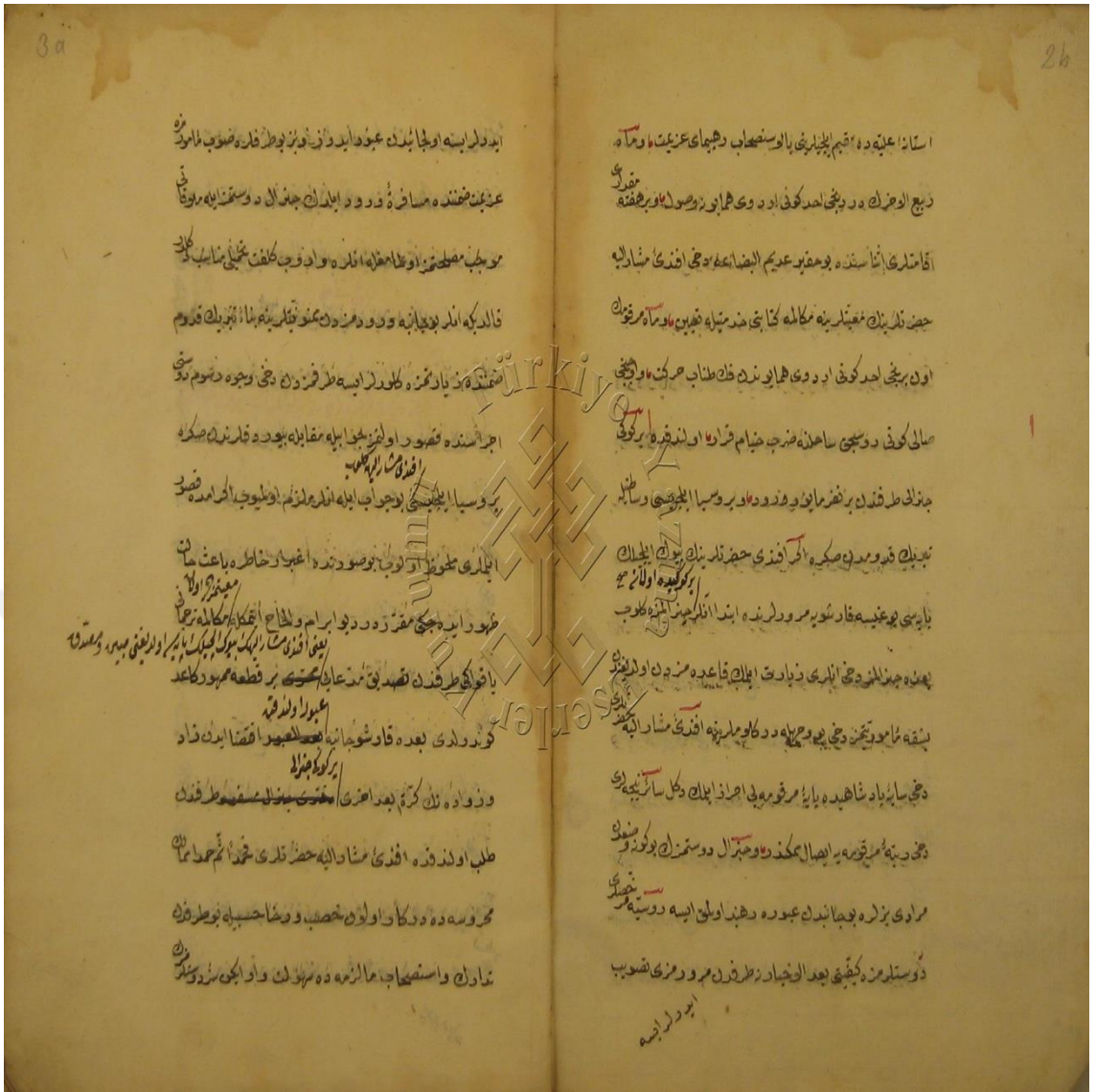
FACSIMILE (Atıf Efendi Library, Mehmed Zeki Pakalın, no. 31)

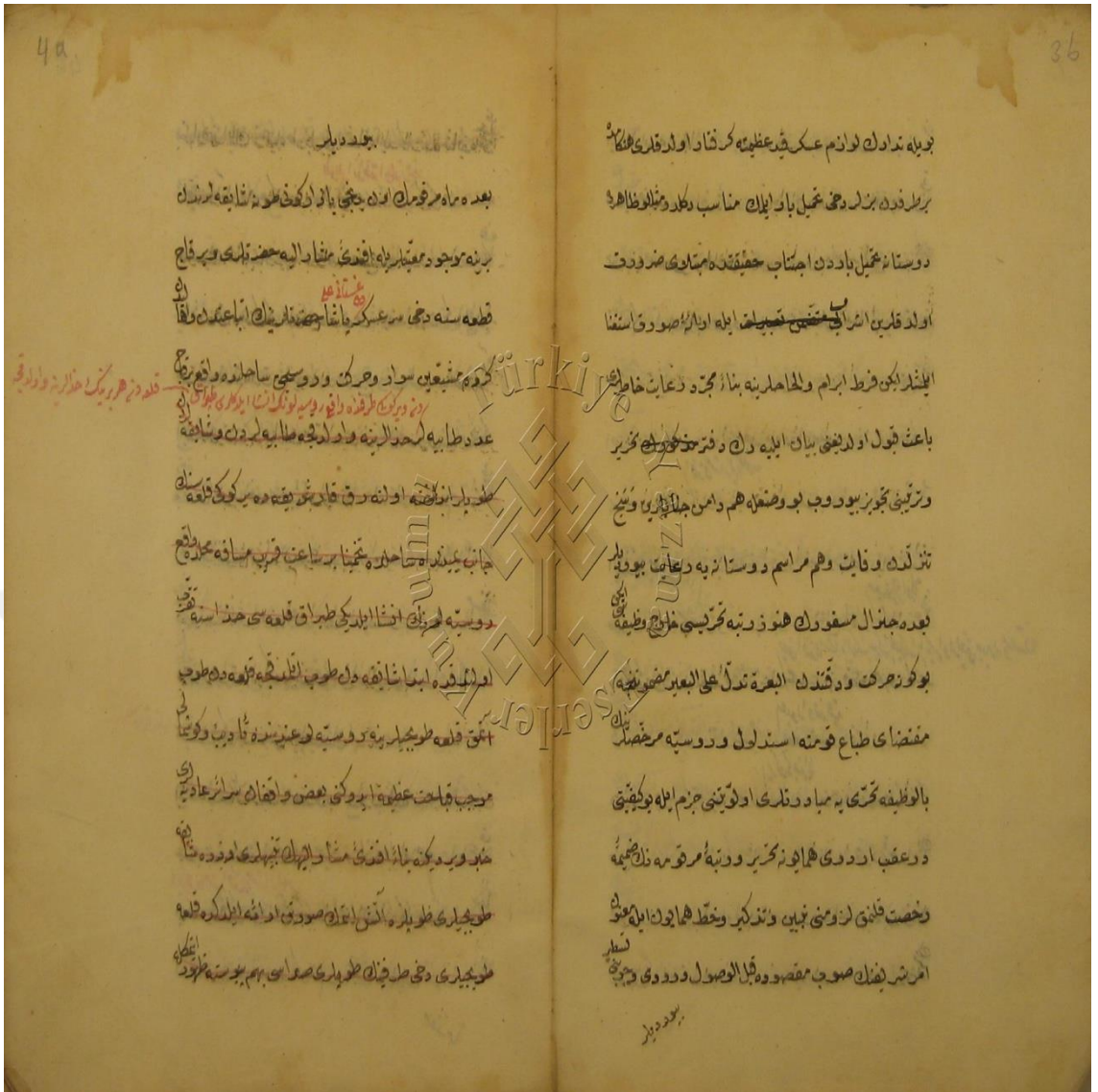
Photograph B.1. Fokşan Parleys

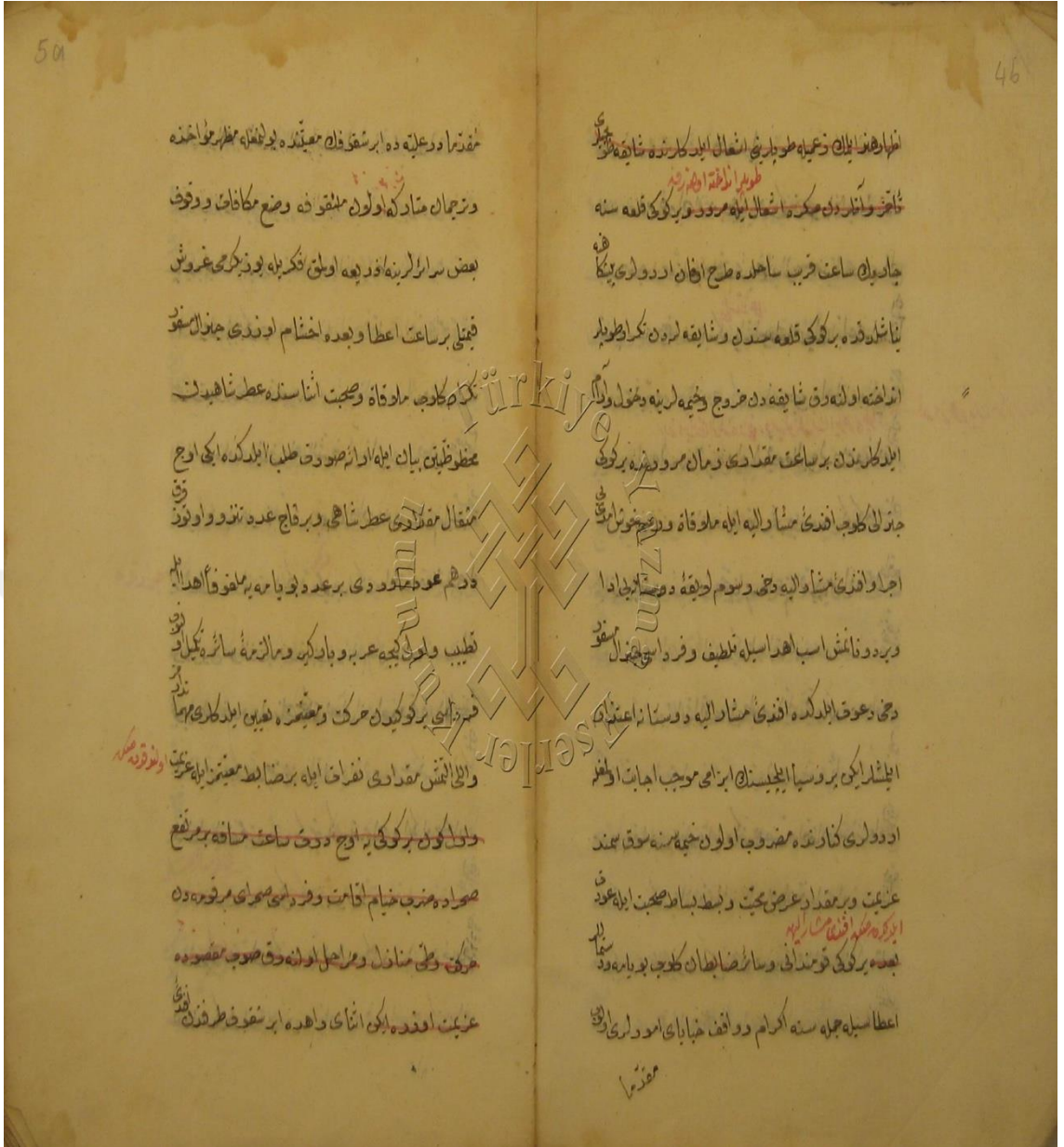
Photograph B.1. Foksan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

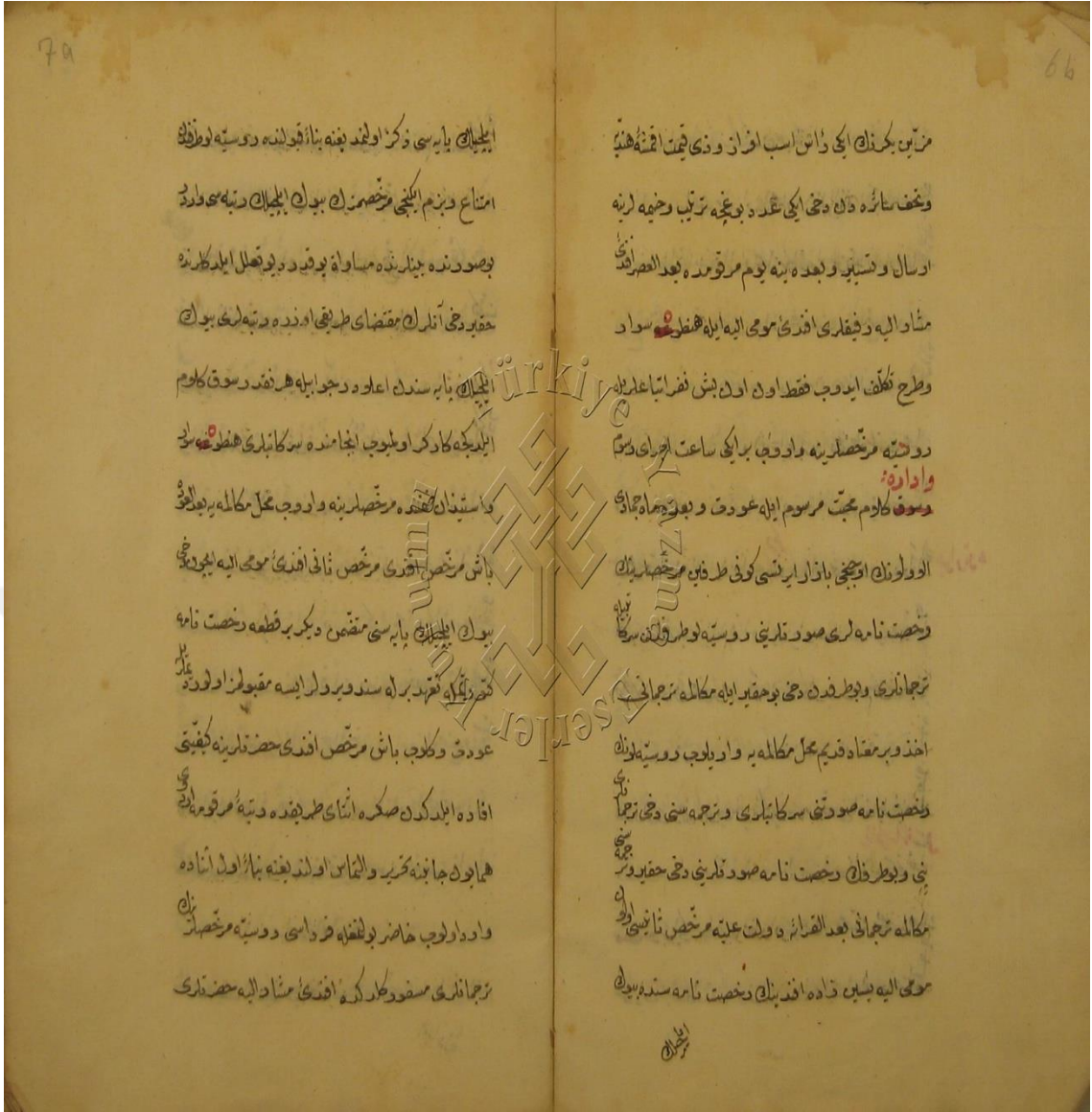
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

منازل الیهک بولک الجبلک با لری اولدی بقیه علی اولدی
 لکن دقتلری بیخی زاده افزینک دینه لری بجز اولدی اولدی
 بیایه بولک الجبلک دینه سی اولیاندر بزماه مکالمه بر مستعد
 اوله مزه بولک بولک و دودینه بازا دقتلری اهدی بولک
 دنی دینه مرفومه فوجیه و امر برفنک ارسال و ایضاً
 التماسی حاوی طرف باهر الشرف ایضاً بیه بر قطعه مستعد
 تقدیم ایلدی بیه و عیناً بیه دوسیه فیضاً بیه مستعد
 بزلری ده دستدن کونوی بولک سکر ساعت مقیداری صاه
 بولرون طولشدره دن بوزه نام محله و سولتانی بولک
 بولره طولشدر و مرزینک حکمتی بعضی ارباب و قورون سینه
 اولدند و بکش طرفین جاده ده اولوب و عسکر و دود
 خالی اولغله بجز دینه بکرتی کوستمک و ایکی اوج محله
 بولره و حصار فیه ایلدی بکرتی بکرتی اولوز و قطعه ذخیره
 سولره کوستمک فکر بیه بولردن کورد بولره و بولره
 بعد بولرون اولغله ده اقامت و فردوسی حرکت بولره

ماه

ماه مرفومل سخی در کوبدن حرکتلک اذن بر بنجی است کون
 فوشانه بر ساعت مقداری بکلدن الی الفش نظایله بقی
 نظراً بطانی استقبال و محل مکالمه اولدی اوزده انشاء ایلدی
 مرتج الشکل مستحق محاکم جانب قبلیسند و افع اورمان
 بیکه بکده اذرا و تقصیر و اذن اورد و محله وصول
 بسط بساط نزول و دودلین الجبلک دنی طوغری محل
 مکالمه نیک طرف اعزنده بزماه مقابل دوسیه مستعد
 جای قرار ایلدی ایلدی طری و دعوان بینه و دود اولدی **موردده**
 قبینه صیحه خیم فر ایلدی بولره دوسیه مستعد
 طوطی بکلدن مخصوص اولدی کلوب رسم خونی امری
 دعایت و فردوسی سینه کون ساعت اوز قریب زمان
 کدوری دخی کلوب خیمه کورد و مستعد ایلدی بولره
 دوسوم عادیمها فواری و لوزمه معامله **فانرا سله**
 وقت و بر ایکی ساعت مقداری عرض محبت و بکلدن
 عود ایلدی بولره و ازلردن غایت اعاد و بکلدن

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

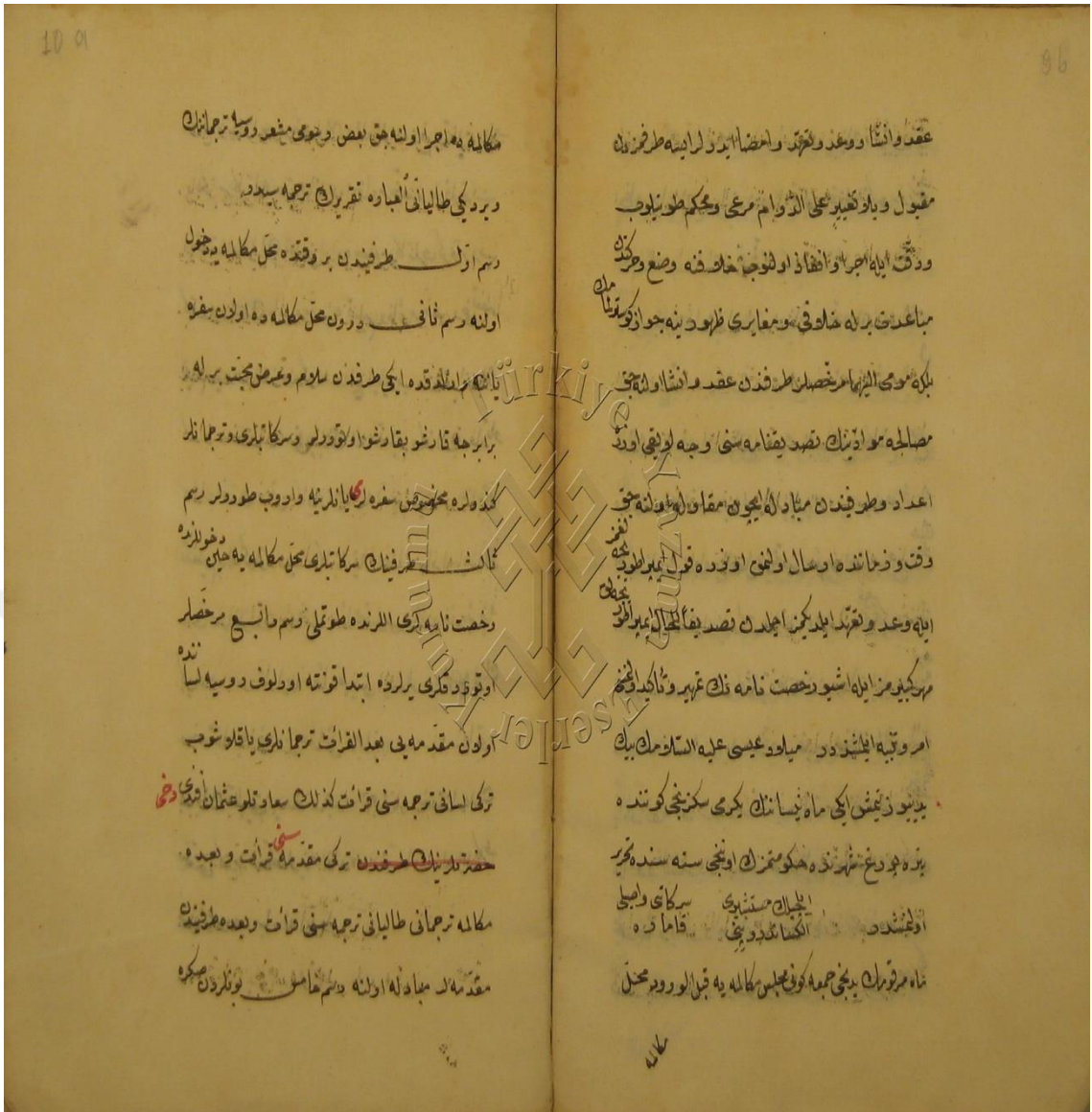

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

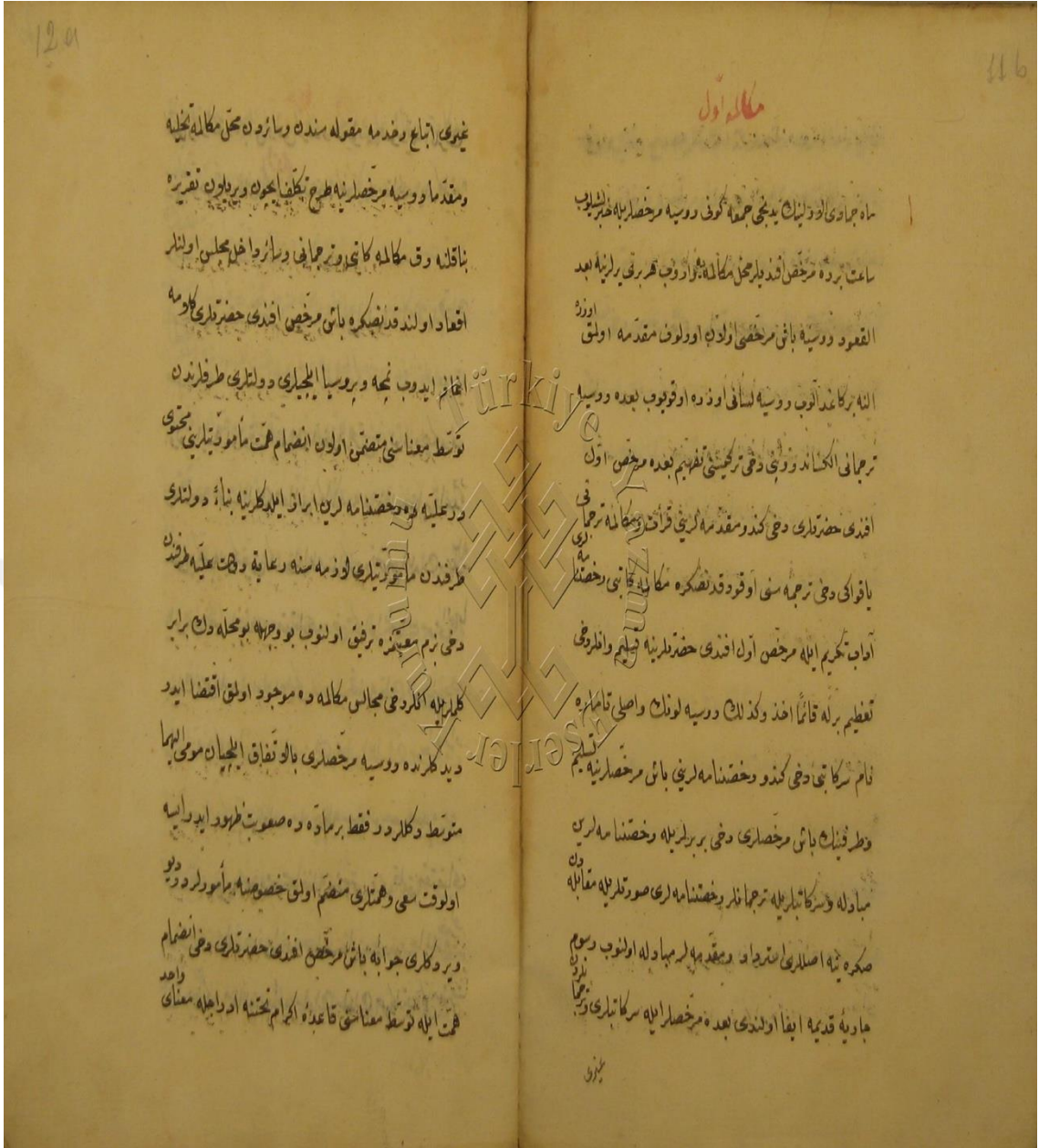
ومكالمه بما موافق من معذره ومخلصك وساهله
 صلح وصاومك اعاده واستقراره طرفه من دون واعظم
 والتمتع ساوطين وخواتم تمام مكة وقدينه خادكي وقت
 شريف حامشي وروم ايلي وانا اولاده ممالك فسيحة الساسان
 محمود ذلك وجز سفيد وسياهك باد شاه عظيم شو كور
 قدر تلو عظمو سلطان ابن سلطان وضادان ابن خاقان
 سلطان مصطفي خان ابن سلطان احمد خان مصطفي خان
 طرفه ايلون ملوكا زارندن خواهش وميل ودرغيت ده
 اولدغينه بنا اطلو بخانه وابنيه حربيه ذلك باشو حكي وضاه
 ومحافظه بر ما مور قوالور طاقه سنك سرداري
 جنرال ابونانه مزو بالفعل شانياون وسواري قوالور
 وكندريك تنه قودونكي ويكانه وعزبانك حماره قويتك
 مخصوص اولون فابجه لور بانك ناظري وروسبه
 وضائنه قوالوري صدقو لغبلو قوتنه غريفور قودور
 ابيه مستند خاص من وصائنه الكساندرو قوشكي وصا
 دنه لربك

دنه لربك قوالوي دول سانه امور دنك دوتجون تبي
 اقلان جماعتك اوبان بدن صد اقلو وغبلو الكسور اوز شو
 نام ما مور لربك وقرشيلرينه وضد منزهه صدقك
 ومقدرينه اعتماد مر اولقدن ناغي مخلصك وبولك
 ايلجيك دنه سياه طرفه من جمع مكالمه به بعض دارسا
 اولملي استخسان اولمغه موكي اليها جمع مكالمه ده صلح
 وصاومك اعاده دنه بولك ايلجيك دنه سياه طرفه
 ايلجيك نامه سايقه بالفعل مخلص يقين اوتوب صلح صدك
 انقاد واستقراره كند واضعا ومر لربك كنه منقل
 خصوصه كنده دولت عثمانيه طرفه دنك بولك ايلجيك دنه
 وروخصت مساويه ايله مخلص يقين اقلان ما مور لربك
 بالمواقفه مذاكره ومكالمه به مباشرت ايلك اوزده
 ما مور قلمشرد را عيدي موكي اليها مخلص را كسي
 مجموعاً وداخود اهداها ذلك الخراف مزاجي ظهوره دنه
 فقط برى منفرد ااشبو وخصت نامه مزاجي كنه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

انما اذا وحقده بان وحق كركدر في قوله صوت الاله انك
 دعي موجود اوله في كلوز كوز نود كلاميه مقابله الاله كركدر
 توسط آية انضمام هنك معاني بربريه مقابله در متوسط
 اوله هنك عقد و نظم آورده مدخل اوله اما انضمام هنك
 صوتيه مامود اوله مجرد بر ماده كرفاد عقده صعوبت
 اوله و ايه اوله هنك انضمام هنك اوله و يكدر
 و متوسط اوله هنك مجالس مكالمه به ادخال مقابله فاعده
 حتى بوجه بوقيتي كذول الاله مذاكره و تفهيم الاله و كركدر
 بان مرضص اخري حضرتلي دعي تكرار الجحان مومي الاله
 بولك و سله مر اوله اي دولت تخيمه ذك طرف هنك
 مامود را اي هندي انكرا داخل مجلس الاله مر جبر الاله
 اوله حق برقيت اوله مر ملاحظه سيله بو خصوصه بن
 كذو تفسيحي و موموي محافظه و زميني بري قايق مقضاي
 عاقبت انديشدر زيرا بو صلحت غايت جسيم و عالمره خبر بو
 اوله دعي كمي مخالف داب سلوك ملوك حر كانه كمي حضرت

دکار

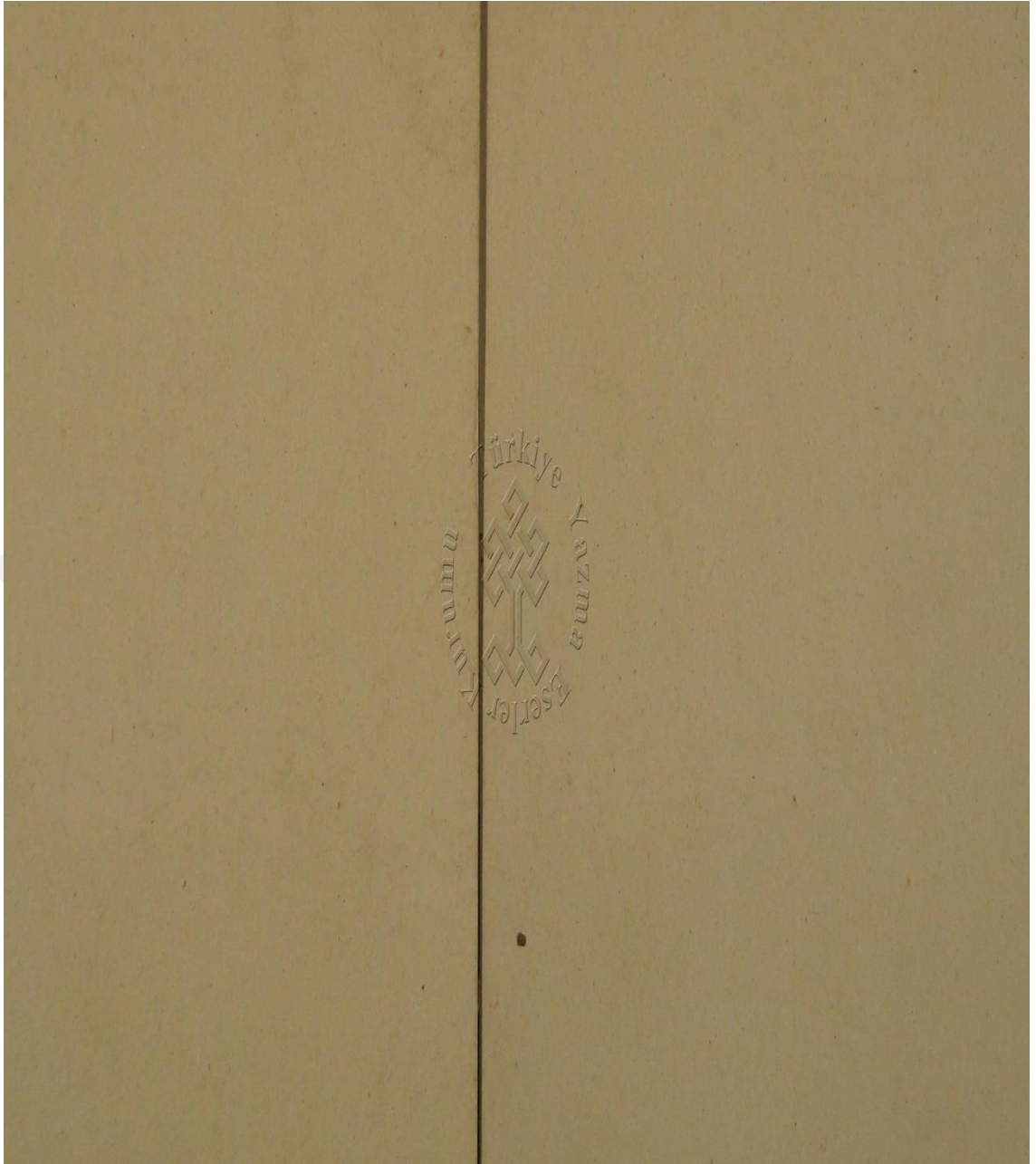
دوکار در بنا علیه مرضص و كركدر بنم الجحون نه كونه طرفي
 اوانه بود در ديدي كركدره و وسيله مرضصلي دعي ارتكاب
 كذبدر نمتلين نه نه الاله نهجه دواني متدما توسط طلبدر
 عرض الاله كركدره ايمرا طويكه مز طرف هنك قول او تنوب
 بعد طرف هنك مصالحه به ميل و دخت ظهور نه و ان
 ساره به بنا انضمام هنك صودقي قول اوله
 اخري حضرتلي استكاه كقيت صور زنده بزه بر تقرير
 تحرير المستند نزل دعي سند اوله اوزيه جواب تحرير الاله
 وهم دولت مر قومتين در و ندرنده اوله الجحان مره
 بو تفهيم باز وب الطينان قلب الجحون بو ماده في افاره
 و تفهيم ايدوز و ميلر الاله بان مرضص اخري حضرتلي
 دعي ذك كوزن النقي الجحان مومي الاله ان دعي نه بود
 سند اليور سوندر ديدي كركدره و وسيله مرضصلي دعي سند
 مطالبه ي خصوص اخري حضرتلي طرف هنك مناسب
 اوله اعز نعو البريه اعتبار اوله دعي طرف هنك برز

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

تسیریه تجرید استجاب جواب همت بوسوندر دیدیلر هده
 باشی مرخص افندی مرخص دور ستر مزاج بو خصوص وظیفه
 اولماغله بزم نه وظیفه مزید به جگرا یکی کال مرتبه محبت
 وانصافلردن فانی بو مصلحت نظمی ملتر ملری اولغله
 اولونه جواب ویرسوب بوماده به دخی نظام ویرمان
 مارحظه سنده اولبورلر بوسنانه لطیفه امیز کلک ابرار
 ایلدکلر نه روسیه مرخصلری دخی صفیانه وصادقانه
 بو مصلحتک تمیزی ملتر ملری ایدوکی وفضل المظالمه طرفیند
 ویرکلفت طرح اولغی اوزره ویریلون تقریر مضمونی
 مقبوللری اولغله قبوللری مشغرتسک ویره جگر بی بیان
 عرض صداقت ایلدیلر هده باشی مرخص افندی کجی کون
 طرفزدن ویریلون سولخدن بوماده تمدید مدت متارک
 خصوصی ایدی کرمه بوماده به سزک کجی انصاف و خفایت
 موصوف دور ستر ما مودلر کجی تمدید مده حاجت
 فالیوب حسن نظام بوله جعی مجر ومد راغی مقدار ایشوف
 دوکتر

دوسنر طرفزدن تجرید ایه طرفین سزک لری دخی برزیه
 اولون تجرید ایلر نه شرط اوله رفی تطبیق و قائله کورلکدن
 صکوره وقت ملوقا تیره تعلیق اولدیفنه بناه نظام ویرسی
 مناسب اولوب و مقدا اوج ای مقدار مدت مذاکره
 دخی سبقت اتمکله بزر برای دخی طرح ایدوب نشین اول
 آخرینه دن افراوت ایشیدک و بد کلر نه روسیه مرخصی
 طرفدن استخار و اودرجه لره متارک نل عدم و غوند
 بشقه قلوب نظیرات خلجان ایده کجی بد بهیدر بولورلر
 بطاقت و صغیر ایه کون صورتی اظهار و عده باشی مرخص
 افندی بوماده فی الوصل سزک لر مخاره سیله قرار داده
 اولغله مرخصلر جنیده اولون صفونه نطقا تغییر ویرسوب
 بلکه اثر کرامه اصفاده بشقه بر مینت دخی ملحوظد و جوابه
 مقابله ده کاه شویله کاه بویله ویه دن اعستوسا آخرینه
 شمدیلک نظام بولسون انشاء الله تعالی اولوقته دن مصدا
 خصوصی دخی تمیشت بولور اولوقیت طبیعت امور مقصدا سنده

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

تابع اوله وقت اقتضا ابدراسه بر مقدار تبدیلی دخی نیه
 محمد در وجود و بردگاریه ناه مرضی افندی حضرتاری
 دخی نزل و نرم کی حقیق و صدیق بر ماده ذلک مذاکره فی
 در میان قلدقدن صکره البته نصابه ابوغله اخافه هدیه
 منکر باعث اعتاد اولورهارلونه مصدر اولوق واجباتند
 چونکه استکناز اید بوریز ابولک اون بشنه دلک احتیاج
 ادا اید بلکلرند روسیه مرضی سبب اوله وقت
 مرتومه نرم میا مزده مراد ایاهی تعبیر اولور و بیلر بله
 خوتین رقعه سنه و عز و ایما ایلد کیری فهم اولوق کیری بویا اید
 تجاهل برله ماه مرتومک اوننه دلک مدت متا ذلک
 امتداد یه بالتراضی قرار و بریلوب بو وجهه طرفینک استا
 سندات اولوق اوزده مطیم اولندی عهد و خصنامه لره
 نظام مصیحت عقبنده و بر دیون تمکات شروط عهدنامه
 هماوننه دوج اولوق ایچون عرض و اعلام اولنه دیو تحریر
 اولمش اولغله عهدنامه یه بدل قصد قیصنامه افغلی تحریر
 اولوق

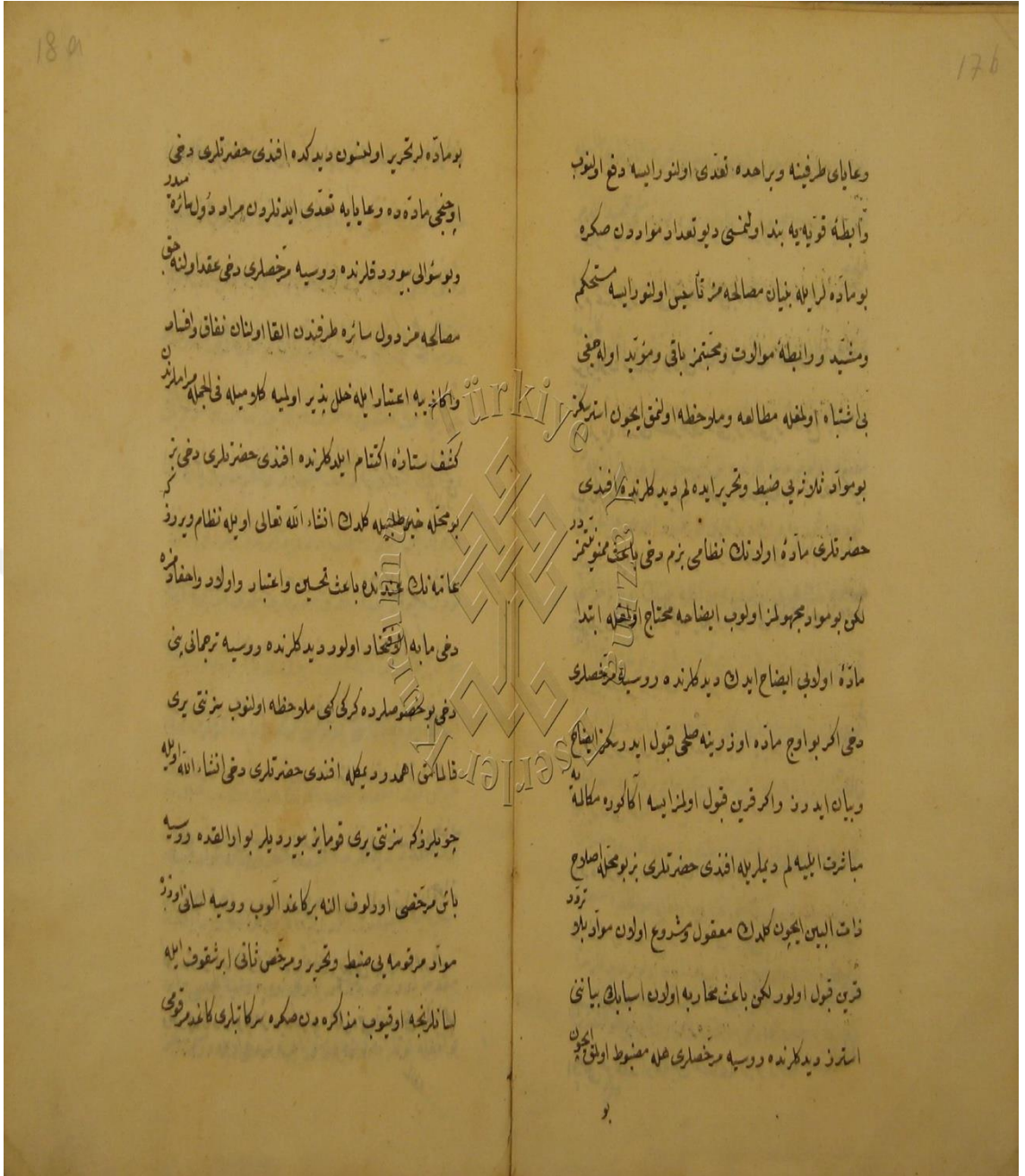
اولوق اقتضا اید ایدی دیو اعتراض ایملر بله عهد تصدیق
 معنایه در دعوا سنه ساد وقت ایله الزام لری قابل
 اولدی یقیندن اخلو مر عهد نامه تعبیری قصد قیصنامه
 عبارت سنه تبدیلی عهد برله سند و بریلک اولور
 الزام و بعد بر مقدار دستا افاتی کلوم ایله مجلس
 مکالمه فی رسیده ختام ایلدیلر
 ماه مرتومک اولوق ایچین کونی روسیه مرضی بله بلخارا
 به محل مکالمه به واریلوب هرکس محل مخصوصنده قعود
 و در کیم اشناپی اجرا اولند قد نصکره باش مرضی افندی
 فتح کلوم ایروب مجلس مکالمه اولوره در میان اولون
 دولتین ایچبار بلک مجلس مکالمه دخول وعدم دخولی
 مذاکره سندن نشیب اقاویل کاز به سرد و سکره موجب
 اولدی ایچن هموار مر اولون دولتین مشار ایله انا ذلک
 و شطایری منبر اولغله الجبان سوی ایله مالک مجلس مکالمه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

وقت مفارقتده عسکری اولون خطه دن امان اولوزمه لری
 مکی اوصال اولون شرطی نزل عندکرده مقبول ایسه
 بزم عندمزده دخی مقبولد لکن بزم دولتمزده جو بادله خطه
 یوردلون نیشک وتوغی اولماغله خلقه اعاری سناب دکلدر
 دیکلرله افندی حضرتلری دخی بو شرطی زا اختراع ایلیوب
 میانه اسوزده جریبانی مسطور اولدیفنه بنا بزورده تجریر
 ایلدن دیبظنده دوسیه مرخصلری دخی نایلیبه دن
 قبوللری ^{تکلیف} و تاکید ایله بومالی دخی نهایته ایصال و بود
 باعث ^{مصلحت} مصلحت اوله جن اوج ماده اولغنه
 موافقتنومه بی بیان و مذاکره ایله انبیزه نویبه نظام ویرلم
 که بر دخی قبول انقاس ایلیبه دبه دن ذکر سوادده انتقال
 ماده اول بود فعه بین الدولتین باعث خصام اولون
 نیشک سن بعد دفع و ازاله سی ایچی بوسف رحا ره لر
 سب دولت علیه طرفدن ظهور ایتمله ضرر لر نزل ^{تضمین}
 اوجنی بو عقد اوله جن مصالحه سب و ^{مصلحت} منعقد اولدیک

ارخاللری وسعه اولدیفنی تصدیق کونه اشارتلی طلبیه
 مجرد بو بادله تصور و تکاملدن برات ذمتی تصدی ایلم
 دی کلزده دوسیه مرخصلری دخی بعد تصدیق مادامکه
 خلوص ایله ایشه مهارت اولندی هر قدر اقاویل کازبه
 ظهور ایدر ایسه البته جمله سی میدان جفوب صدق و کدی
 معلوم اولور دید کلزده افندی حضرتلری دخی اوله
 اجد لله شمد به دن دید کلزی کی ظهور ایلدی علی الخصوص
 بی جمله نل مجری اولوب بن آله بینک ^{دو} دهر کنی
 تحریر ایلیشکن انی دخی لسانه کتور مشر دی بو مختی مقال
 بعده دوسیه مرخصلری کلرم افری در میان و متارک بزم
 دائر مبادله اولنان سادات و مقدمات ویردلون سوانخ
 تقریری مقبوللری اولدیفنی بیان ایلمرله افندی حضرتلری
 دخی سز دوستلریک نظر افلری اولغنه سوانخده مسطور
 اولون مزایا به و فو کزه بنا قبوله نایان اولور دید کلزده
 دوسیه مرخصلری دخی سوانخه ذکر اولنان علی کلر ^{تضمین}

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ائوب تفریراته مخصوص اسکله لری بازنه واروب طالبانی
 لسانه ترجمه ایله اشتغال اوزره ایکن ائندی حضرتلری
 تصویر ایکی ماده نلک سب ولوازم درمهم و اعتماد لرزده
 حقیقته دعایت اولوب حق معلوم اولدنی کبی هیچ زحمت
 کیمیز دیدکلرنده و وسیله و خصصی دخی بوشروطه مساعد
 اولور ایسه ملاحظه اولنه دق نظام و بریلور و بیلرله
 ائندی حضرتلری دخی همان مأمول ابدوزک ملاحظه
 بولیه دق و بربرزه زحمت و بریمه دق کونجک ایشلر
 خلق بزه حسد ایلیوب دیدکلرنده اولور اولدی کون
 سولدی کیم کبی نه تم اعتماد الحق الله در دیدکده ائندی
 حضرتلری دخی آندن عیری به اعتماد عاقله لوبق دکلر
 دیکله آندر دخی تصدیق ایلدکلرنده ائندی حضرتلری جناب
 بارینک قولنه و دویجه ایلدی جوهر عقل نامعقول ایله جناب
 کوستمز اما خلافه قدر تعلق ایلدی صورتده صرف
 و تحویله قادر اوله مز دیدکلرنده اللردخی تصدیق براه امم
 سالفه

سالفه دن رهبری عقل ایله و وظا هلاک و جبار اولون
 خود و ایلرک کیفیت صحیفه تواریندن عیان اولوب راسوخ
 دولتی دخی بولرله کرفنا اولدین بیان و بعضی قضیه لرین
 در میان ایشلرله ائندی حضرتلری بوقضیه رهب معلومدر
 جواب ایله سمت مقصوده صرف کلوم بودب شدی تبریلدی
 دولتک کیفیتلرینه واقف حکمدر سر و حکیم حادق یاره لری
 اولور ایکن عزم استعوال ایدر دیدکلرنده آندر دخی ملززه
 بودر دیدکلرنده ائندی حضرتلری شدی مذاکره اولن
 مواد بیننومعی قاله حقد و بودر کلرنده بوماده رسوسه
 ایشلر ایدر حال شی اولماق کرکدر ماده مرقومه دن
 غرض بعد انعقاد المصلحه اخراج نفاق موجب انحازل
 اولماققد و دیدکلرنده ائندی حضرتلری بن مواد کلیه
 ملکیه به متعلقدر اکلدیرم قالدیکه بواشکاره برایشدر
 مقدما اولور و دستمز بزه کلدره روسیا ایلیبی برابر
 بولمغله بولرنه کونه دستمز ایسه سردخی اوله دستمز کون

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

دیدار کرده بر مجلسی انجا در آن تخلصه اید بدین بوند
 آکا دارنده و خیال ایدم دیدارنده او زمان اولیوم طبعیه
 گوید ابرار اولدی ندی دیدارنده اخدی حضرتلری دخی ندر
 کبی دولتاری معتبری اولدن دوستلرین هر کلامی ^{معنا} _{سند}
 تدقیق ایدرز او یکی کون بوکونه کلام استماع اولدنی ^{نا}
 بونده دخی خاطرینه او کدی دیدارنده او کلامی ^{معنا}
 اخبر مراد دخی ایدی دیدارنده اخدی حضرتلری
 شدی بو مجلسدن عودت اولدندره دولتاری ^{معنا}
 مایوقا نخرده بو صحتلری کندوره آکا دیمیز دینو سوال
 بود قلمبله تحریرا بیان اتمیز الحق لسانا کشف ایدرز
 جواندن صکره اولوف نم غرض مهول ابله مصطفی ندر
 کوروب بر کون مقدم پتره بورقده بولنام لوزمدو
 دیکله اخدی حضرتلری دخی اوله در بلورز الحق
 بو کوربله جگ مصطفی هر وجهله دخی الزم و خبر لوزد
 دیدارنده اولوف دخی بن سعی ایده دم قالدیکه ^{نور}
 مصطفی

مصطفی الحقون پتره بورقده کج و او مرده باس بو قدر مصطفی
 وقتله وجودی بیل ایدوم بو باده غنیمتدن بی برشی
 صرف ایده مزو بمقتضای وقتله کور و دینی خدینده
 صرف مقدور ایده حکمه ایما اتمکله اخدی حضرتلری
 دخی واقعا سراج کیدرک نیتلری خالص و درونلری
 اغراض فاسده دن صاف اولق لوزمه شانلرین در
 دیدارنده اولدنی خلوص و صفوت درون ذکر ایدرکه
 اخدی حضرتلری دخی استعجاب و جزوی انحراف مزاجلرین
 بیان ابله محموده مانل اولمشد این سرکاتنک ترجمه سی
 باعث قیاض اولمغه بمقدار افاق صحتدن صکره ترجمه
 تکمیل برله اخذ اولنوب بول مشقتلری و مراملری البضاع
 فکری باعث انحراف مزاج اولدنی ابرار اولنه دخی مجلسه
 ختام و بریلوب عودت اولندی

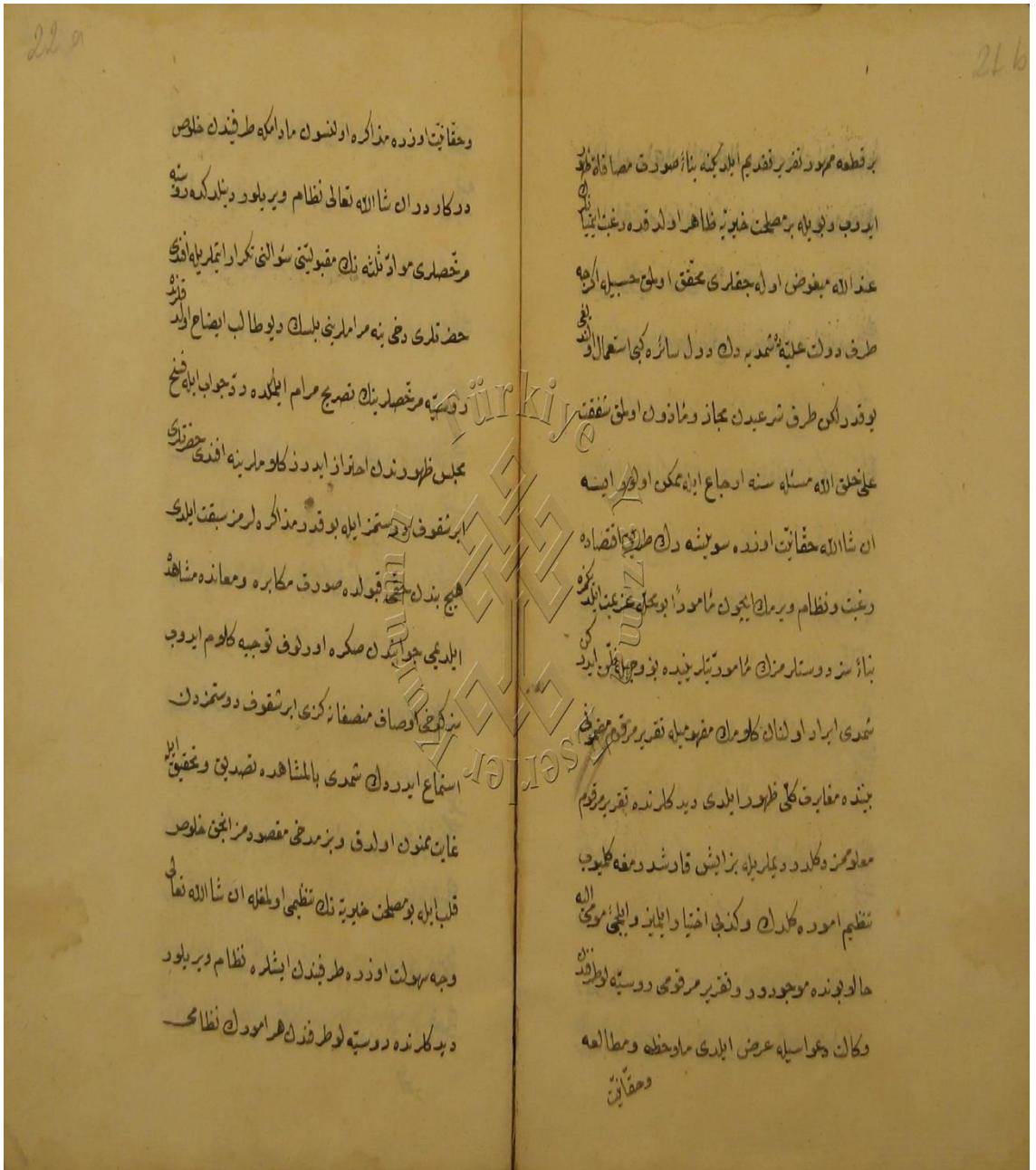
ماه جمادی اولونک اولنجی چهارشنبه کون ساعت اوچده

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

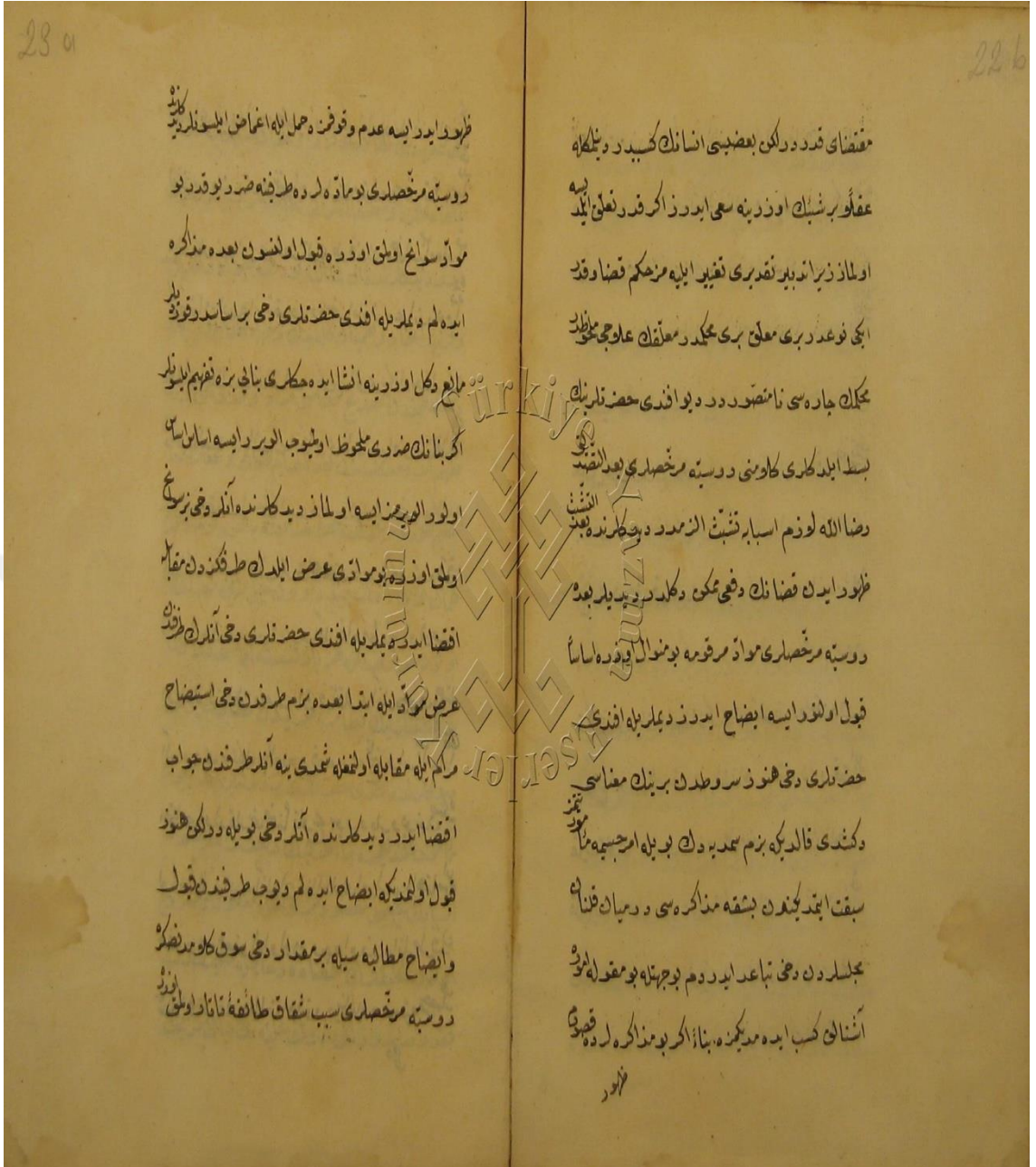
دوسیه مختصر به المختار به محل مکالمه به جمع اونی هر کس
 محل مخصوصه نمود و مراسم اشخاص دعایته ابتدائیه
 صکره دوسیه لوزک مرتضی نانی ارسفوف مجلس مکالمه
 ثانیه ده ابراد اید کلری مواد ثلثه عجمه ذک مفید شدت
 استفسار بیه فتح کلامه آغاز اید کده اذری حضرت تری
 مواد مرتومه ذک قبولی ابضاح مرادینه اعلی اید کلری
 دوسیه مختصری قبل قبول المواد ابضاح مختصره
 اظهار امراد و عناد و بنا ذک وضع اساسه اونی مقبل
 و ابراد اید بیه اذری حضرت تری دخی چونکه مؤتمل
 انضمام همت تعبیری تقدیم اولتغاه فاعده اودیه
 مکالمه به عدم دخولاری چونکه با واسطه کبی بر معالاری
 و بوسه و نه کلکده اینه نمره زیاده قبول ایتام امین
 تخایه خاطر صرف مظاهر امتزج و عرض صحیح از مجرد
 بوصلحت خیره ذک حق و انصاف اودیه نظمی اولتغاه
 سزل ابضاح مراد بزرده افضالی در جو ایزی بیان
 و ابراد

و ابراد اید ذک ان شاله تعالی وجه قبول اودیه بیه
 مصافاتی بنویرای انعقاد ابراد و بوی طرفین اعلی
 و مقبل صورتیه تطویل مقالک صکره اذری حضرت تری
 مواد مرتومه ذک بری دفع سبب خصام اولتغاه بوزده
 معنای ظاهر بسی بزده مراد مزود و انجی بودن مراد
 ابضاح اولتغاه طرفین و دخی افضاسنه کوره مراد
 نروع اولتغاه دیگراننده اذری بومادی قبوله غایب
 نظیرین مراد دخی سزده باعث زده اولدی دیکله نظیرین
 ماده می سزده بومادی اولون دعوات ذک حقیقت
 اولتغاه بوی بعد لذا ذکره طرفین اذله سندن مسلمان
 اودج حق ظاهر اولدی فی حالده افضالی اودیه نظماً
 زده اولتغاه دینداره دوسیه مختصری بربرایه
 لسان ریخته مذاکره دن صکره نظیرین ماده می مقبول
 دیکله بیه اذری حضرت تری بو باده برو سبب الجبسی
 مضماد دعبیه ده دخی طرفین و کلان اذعاسیه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

مذعای فریبه لرین تجرید و تذکیر ایه بو طائفه نکه نظامی
 لوزمه و ندره دوتجه مرامری مقدمه سنی زریه بی
 ابد کلزنده افزی حضرتی طرفدن دخی اسباب معاد
 کجه زبان ایه بر سقوف و سوز ایه بره عبانند بوم
 طائفه نانا در بری الساعه اکن بر الوی بیگانه حقلمند
 رجم بالقیب و بالذکر انقا و بو باده حاضر و ناظر
 جناب حقندن استیجا ایدرم دبر کده بود قیوه و کلام
 او انکده سبب اولد زلی محققدر دبر کلزنده فرق
 طفوز وقعه سندن بر و اندر تمام مؤدی و اوجوب
 او صاولند بیلر و حیدر ماق فراترلی آنله جوق و حیدر
 الدردی دیکله بالظه وقعه سنه تلخ و اسباب معاد
 اقای اولد قلمی ضمناً تلویح بود د بیلر و بوند
 لوزم کلور ایه آنلرک نظامری امر لنده اهتمام ایلر
 مشروع و معقول اولون وجهه اوزده آنلر طرفدن
 سزایوب مواظفات اولورد بیکله دوستیه شخصی
 دخی

دخی نمدر بدک نظامری کر او اعدا و لشمکن به حساب
 عالی دکلارد و مطلقاً آنلرک نظامی سر بیستینده نطق
 ایدر د بکلزنده ان شا الله بود قیوه عیون و قلوب ایدر
 و قریب اعتماد و اطمینان کله جله و جبهه نظام ویریلور
 دیکله تلخیدن تصریح معنای مراد اولدی تلخ بود قیوه
 تقریم ایدر مد کلزندن بعد انضمام ضمان و کفالت
 تنظیم ممکنه ندر کده تخت ضابطه به نور قوم دکلر
 همان بو ایلرک دولت بینده اولون جیل منین مصالحه
 او کونر عو اوضاتله هر باد کسنه اولسی و اولر
 سر بیستینده نکه نظامنه طرفیندن نظار ف اولورد
 د بکلزنده افزی حضرتی بر د ولین نظامی چون
 ماورد قلند لغزه بنا اطر فیک ولت و اسایشی
 اسبابک تحصیلی مقصود مز اولمزه معقول و مشروع
 اولون تکلیفکلر افضاده رعایتله نظمنه بذل
 مقدر ایدر لکن دول علیه نکه قیامی شریف
 مطر

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

توسل بده در دیگره فتوحی اولوی سربستین
 فائز که ضمیمه داده لریدن منظم اولوی همان برودن
 جدید ایجاد و القاسیه مقاصد خفیه لرینه مدار
 اولی مستفاد اولخره او اتمیه باطله لرینی سیف قاطع
 شرح مطهر ابله مدافعه و اجتماع خلیفتین قنیه قوی سرتک
 اسامی اوزردن دفعی لزومی و جو ماده اوزده مراد
 معاذ الله موجب تمادی مخاصمه اولی اثرا بله مضامین
 و بومتلو تکالیف جوان دل عدم وقوعه سازنده
 عقل و انصافی مقتضای اوزده مامولین او کوی مستلزم
 شرور و مفاسد اولور حالندن بواجی دولتی وقایع
 تکلیف مسوق دکلدر مغایره سنه ملکه مشفقه من
 بازوی مکتبیه طائفه مرقومه ذلک استنباله فاد
 شفقت و مرحمت ابله معامله ابلد کندن بنفقه کندوی
 سربستینه طالب اولور لرینه بنا جمله موامره سنه
 سربستینه نظام و بر مکه بودن صکه تغییر
 قابل

قابل دکلدر جو این و بر مراره افندی حضرت تازی دخی
 ایبر طور بجه حضرت نوری مجوار اولون بر باد شاعالی
 خاطر بینه دعایت اتمک شاننه وسیله زنی اولور اتمک
 شفقتی معلوم داما بو خصوصده محذور شرعی و عقی
 اولور کفندن بنفقه کدره موازن و مجوادی بر نه بریا
 عظیم الشانک خاطر عالسنه دعایت مراسمی ایضا
 و کبر کبرک معلوم نزلته بین الو نام تعظیم و احترام
 واجبه می اجرا و نشن اولور بوضه دعا مقوله سنه
 اولور شفقت معامله سنی او درجه لره و اصل تلبین
 قنیه مسکول رحمتی قوم نازده شفقت معامله لرینی
 عقاب استخوان و اهل اسلامدن اولور قری اهل کدن
 دعایت خاطر قاز سلطان المسلمین قصد ایتد کلمی مستفاد
 و مسبان و بین الملوک مشترا و لغزه باعث استخوان
 عواقب از نشان فکر لرینه معنای آخر و دور بزبان عصر
 سبب دیگر مطالعه سببه انقباض اذهان اتمش را بری

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

جوابی و برد کارنده آنردی بو ماده ناک فقری کائنه
 ملوک معلوی اولدی بیایه تغییر بی انکال واستصفا
 ایملر بیه افندی ایبراطوریجه حضرتلر نیک مرحمت و نفقه
 بناز بو مرکفی بیلور ذلک حقوق ملوک رعایا امانا
 اولون معامله بر مقدم و عدویتی موجب اولفدن ناک
 ایبراطوریجه حضرتلری دخی بو خصوصه ظاهر اولوه
 رعایت ایله جمله قنده مدد و اوق نزله قیزیم کی
 خیرخواه و نفیقه سید بزرگ آنک خد متکولری ایز
 و چونکه ماده سلم و مصافاتی مصالح ملکوتیه نافع
 بیلدیلر بیلری مامور ایلدیلر بزرگ ده آنلرک عدو
 اوله جفی ایشله سعی ایلاک فرزند و بدکارنده در
 مرتضلری بودفده کلایم زده زیاده و نقصا بوددی
 و مامور بیلر مزده بودفده در د بیلر بیه نمانع
 سولنه دای نظامی و برود د بوب آنردی نظام
 مصحف مطلوب و باعث عنق نقر در و بدکارنده افندی
 حضرتلری

حضرتلری دخی بو باده خلفک سوزینه باقبوب هرولت
 اوزره نظام و برود کلومی انحراف مزاج بیایله تبدیل
 و ختام مجلس ایله رسم نوددی تکلیل ایدوب طرفین شرد
 نقل و تحویل ایلدی
 محل مکالمه ده عقد اولتان اوچینی بجلدن صکره دوستلو
 باش مرتضی ایلوب کلاب افندی حضرتلر بیه خیمه کبیره
 مخفی عقد اولتان مجلس مخصوصه صودتی محوی
 ادره و ایماور باعانی اظان فائنه ناک صورتید
 ماه جماد کلاب اولتان ادرن بنجی کونی قوشلق و قنده در
 بارشل مرتضی اولدوف شکل تبدیله بی ترجمان و سائر
 اوج بش نفر اتباع مخصوصه سببه بیاده همه ادره
 درود و مستحضر اولون خیمه کبیره ده جمع و تنهاجه
 و مراسم اشناقی اجرا اولدوف دن صکره انحراف مزاج
 بحث ایله مرتضی موی ایله بعض کوز اجزای لوزمه ایضا
 اظهار درخواست ایلدکه بزرگ دخی سزلردن ایز کونه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

معالجه مطلوبه و بموجب همان مبادا اولدغيم دوده دو ايلد
 مراد ايدرز د بومصلحن ماموره من سمنه اماله عنان معال
 ايلد كيمزه مرتخص مومي اليه مجلس مكالمه ده بسط ايلد
 اعداري تكرار و تذكره ابدار ايتكله طرف مردون دني
 بظرف دولت عليه دن ايتقي مصلحن خيويه تنظيمه مامور
 ايله بويكله ورود ايلد كيمزه بنا مشروع و مقبول ايلد
 مواده حقايق اودره تنظيم امورده مشهور و معروف
 لكن سزلي بولمليقن مفاير شرع سزلي اولد ليقنه بنا
 بزم و كل بالذات باد شاه عالمانه افند مقرر نلرينك
 دني و سعلرنده دكلرد بوي ابراد عذر ايلد كيمزه
 مرتخص مومي اليه احكام ملكيه بعضا شرعه و بعضا قان
 تطبيق ايله اجراء اولنه كلوب و بزم دولتده دني بوي
 جاري اولغله ينه ادا ده باد شاهي تعلق ايلد كيمزه
 البته شرعه و باخود قانون تطبيق ايله نظامك امكان
 بولور ديكله طرف مردون دني بو خصوص امور سا
 قاس

قياس دكلدر شمدي طائفه نانا زمره مسليندن اولوب
 و اطراف ممالك اسلاميه ده اون بيلك نفر اهل اسو ملك
 حكم باد شاه مسليندن رو كردن اولد قلدري صورته
 شرعا سر كرده لر بيلك اذاله سي واجبندن اولوب مع هذا
 نانا طائفه سي اون بيلك دكل بوزيكن مجاوز اولغله
 بر دورو طرفي اولوب و سابقده دني بويك تكليف
 وقوع بولورده قبول اولندن بيلك حكمتي اعدا شرعيته
 وقوع مقتضاي اولوب حال بويك دولتكرا اولور
 بوطائفه دن كتابي واقع و وارد ايري هله شمدي غوي
 وار اولور بغيه برهان استر مع مافيه عالمدران دني
 طلب ايلد كيمزه ان شا الله استباهك بويك بويك
 خدوق شرع سزلي مطهر اولون سوزي سويك نيجه
 ممكن اولور معاذ الله بشرع حسيبه سويله و سشم
 مضرندن غيوي برهالك وقوع اولغله و مدهم سزا
 اولامغه كمنسه قولوق طومناز بونك اعر كوز نطق

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ارینه مبادرت اولغنه مناسب اولور دینلده مخص
 موی الیه دخی باهند وشن و سائر بودد مملکت اولور
 هم بودنک هر بری اوزر یکدن بجا اولور هم باد
 بشقه بشقه دردیونقض مدعا باغاز ایلدکده اولور
 دخی هند وشن مملکت بیه ممالک محروسه بنده اولور
 بولند یغدن بشقه آنلک مملکتی زیر حکومته اولور
 امکانک تقسری سماغ شرعی بی موجب اولور
 مخصوص آنلره قیاس اولمان دیند کزده مخص
 بنم فزون سرعتیه ده مه اولور اولور اولور
 مناظره اولورده مباحته به مباشرت ایدر جک
 بودلارده ماهر سراج ایلر بخت ایدر جک بر قیام
 ندانک ایدر دایه قالدیکه بنم بوندن ذیاده اولور
 کلان و ایملر ایلرجه مزاج بودن ویر دخی نظام
 دفعه استانبوله یانلردی ایلیار سزده افاده اولور
 دیکله طرفزدن دخی علی سولنک ایلی کل مطالعه
 اولور

واروج اجتماع اولدندره ایملر ایلرجه حضرت ندری
 مغایر شرع اولدغنه تحصیل وقوف ایلدکلر نده البته آخر
 کوز نظام بر دلدن ایلر بیه زلر ده کابنا اولور کلر
 بو خصوص یاد شاه عالمناه اقدوز حضرت ندری دخی
 اولور مغزه بودجه اولیه حقی ظاهر بوی کلر مندک
 بوماده امر بادیدن عبارت اولون شرع شریف ایلر
 منوع اولور و ایملر ایلرجه حضرت ندری کرجه بر باد
 عظیم دایم حقی بشر اولغنه اولدی دخی قول بئیر اولور
 بونقهر بر عیبه حکم مخلوق امر مخالفه تقدیم مناسبیدر
 ایملر ایلرجه مز بر باد شاهد یاد شاه ایلر بیه اولور
 صدور ایدن کلر بوی مجرای الهامدن جریان ایدر
 اطرا و فقرعن و غیر دایمکله طرفزدن دخی سز اولور
 دوسیه ناک معتز و منصف و خیر خواه و جالندن اولور
 بودیه عباد الیه خیر لوانون مصلحته ان شاء الله تعالی
 بر نظام بر دلدن کزده مؤبد و مشید اولور و بیکنده بنم

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ایمپراطوریه مزک اراده سی بویه در و بوندن خبری
 صورت نظام و سنده و کل و خصتم دخی بوندور
 دیدکده بخون بویه در سکن بنیاد معلومید که مقدا
 بن دیاستیده ابر شقوق و دستمز ایله یونصفیه خصمه
 زوجه کرده صرف مقدور ایلد که بین الناسی خبری
 کونا کون اقال شاعه اولمشید سزدخی بولاشده
 مقدور ابر و بی بوز کردن بویه خدمت حلیه و عباد
 خبر و صلح کور ملک لوزمه غیر سکن و درین کورده
 مرکز امراده قرار و عدم وسع و قدر و قدر
 تکرار ایکنه طرفزدن دخی ستم الفتنی بخا و فرایند
 بزه در حلیه ده ابر شقوق و دستمز مک مصالحه ماده
 ذباده سعی اولنه جفی خبری بر و سبب الجبسی طرفدن
 افاده و بوائیش بر کله جمع اولدوقده نظام بولور
 دید کلینه بناز تمدی برایش کورمدن عودت بولور
 غیر و عیبه الیومرز و ایمپراطوریجه حضرت تری
 طائفه

طائفه نانا ده شفقت ایلدی دیناری طائفه فر بویه
 بوجمله نظام و بر لیدی صورتده مضران کویه ظهردی
 بخوندا اولغله اولغوله طائفه به شفق بوندور
 جواز کور ستمک و کدوره موازن اولون ملوک حقی
 عدم رعایت لوقی شان ملوکیدر جوابر موز اولدی
 بیه یونخصص جمله ناک معلومی اولغله قابل و کلدر بوی
 یار جاک الصحر اولدوقده طرفزدن دخی بوماده جفا
 اوزره بر نظام و بردکن صکه مواد سازه به دخی
 مال ایله بخا و عباد و باخو راض و جمله نظام
 ایله ام اراده سببه سعی ایله بولور ایمپراطوریجه
 حضرت تری بویا بده عباده خبر لوط فاره و غت
 دخی تمسیت مصلیه همت ایله دخی مامولز و در که ایستد
 حسن نظام و بولور ذیر مقدمه ده ابر شقوق و دستمز
 بویا کی دولت دست جماعده مسا و بر و دعوائی ایستد
 اولوقت اناک کلومی و کلک قابل اولدوقدن حکم

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

اولدنجی ظاهر اولدی سمدی بندجی بودعولی ابدولکی
 طرف خیرخواهلیقی اشته ترجا کنز نهادتله ابا قایدیم
 قالدی که امید ابدومکه سز مع قول ابله اصفا بورد سز
 دیکله دخی ندین قابل اولوب ابدانا انا و سیر سستی
 ماده سنه نظام ویره لم بعده موا اضرایه مبارک
 ایدر دیکدن صکره الحاله هذه اغسوس و
 ایدوب هو الرعت سنایه مائل و بوندی بولیه بقا
 ظهوری دوکا اولدیندن بسقه قریب ابدون کا
 کلوب و درنده سزک بوهنکامده بند و بوردی
 اهدر زما مور نظارتی اولدینکن امور معقدیم
 معطل قالدی و بوجری ایش دیوا و درنده منا
 و ما مور تپی تعداد برله البته کلمه محتاجیم ب کیم
 بریه غیر سیمی کلوبین مامل ایدومکه بوانسد
 از زمانده نظام بولور چونکه برایش بودورون
 بولور اوه کیده بوم و کندی کیم محله ده بولیمه فالور
 انواع

انواع سبوه تمکلا ز مفرو و انبر ابداد ایلد که بچول
 مصیبت بودور و بر سکن بوندن اعلا و خیر اولی مصیبت
 اولور همان بوانسک نظمنه سبی اید لم دیکلده سز
 ما و خطه اید بوم و بوسکن ما و خطه دیکلری انعام
 فهدر مصیبت دکور چونکه بوماده ناک عوبلی قایل
 دکور مصیبت مراد اولسه بولیه تنظیم اولوروی بول
 طی بساط کلوم وار دوسنه عزیمت ایچون قیام ایچ
 چند ساعتی مروندیه بر وسیا ایچیبی کلوب بول
 کلمه حاجت تمغه مرقومه مفرد ای اجزا بچول
 اولدینده روسیه بوماده ده کمال اصرار اولور
 بوجنار ابله ملازم اولما زلر دیکلده اکادجی وجه
 صوفی تحزده اوزده بیان و نانا و ماده سنه روسیه
 عرضی و ملاک و اعتبار لری محافظه سنه دولت علیه
 طرفدن اقصا ایدکی مرتبه و بولیه جاک نظامی کندی
 اختیار ایلسون قالدی که قیما اهر نانا وی عسکر بولور

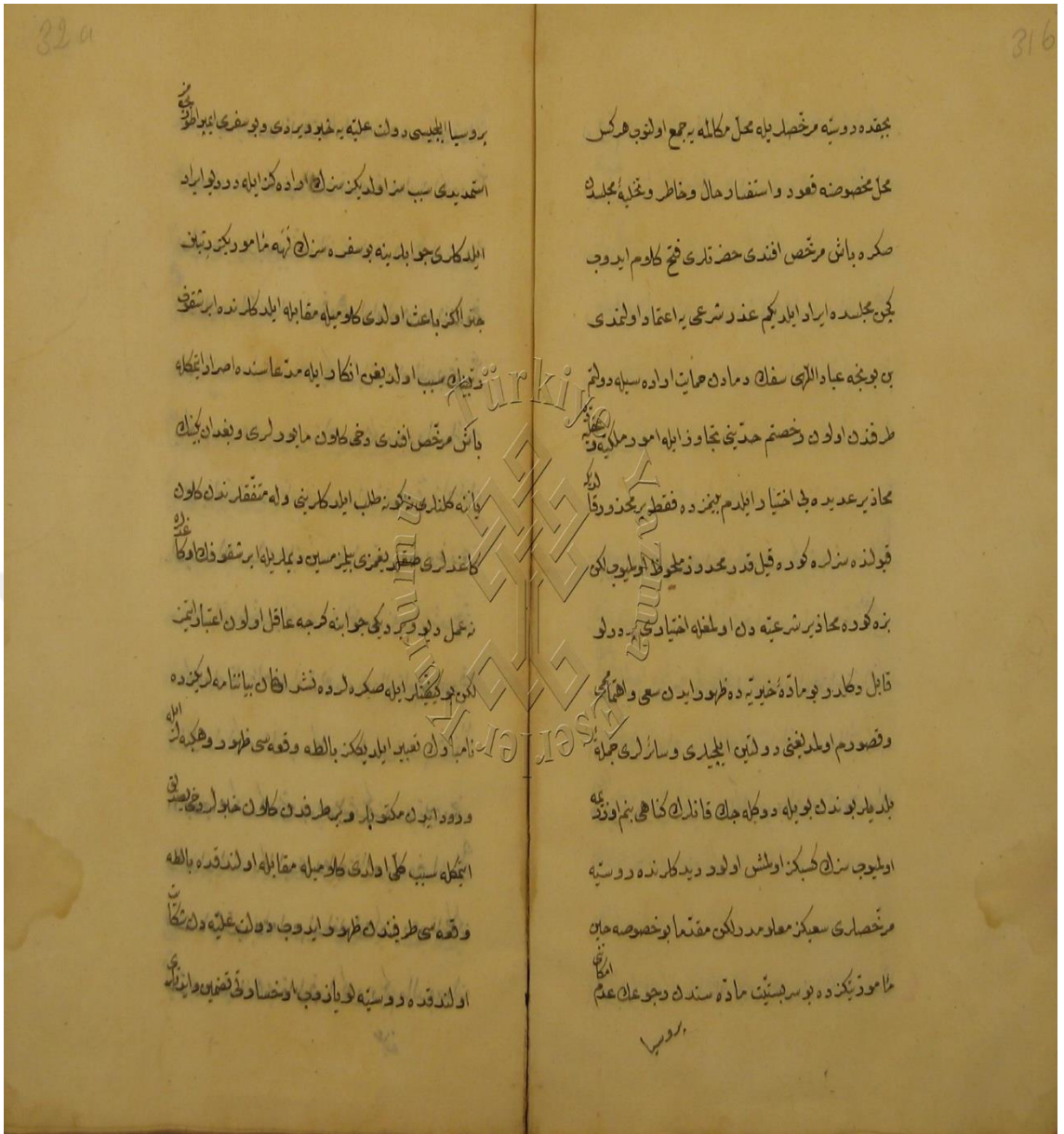
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

افراج و رعیت حکمته المفده کوچ دکدر نوم بهه دیرکه
 فرضاً آنلرک اوزی و بوجاق و بغداد طبرستان
 بعض محللر و خواه آقا منارید چوکی باد شاه ملکبد
 فیما بعد آنلردن رسوم رعیت و اعتقاد و تقوله
 تکلیفات التقله یوندرن صکره عسکر بلکه استخدام
 اولمخوب رعیت حکمته قلد قارنده بحکمه الله انله
 ثانیاً ایدر و خاندانلرک اعتباری دخی ناقص اولد
 وهمان قریم جزیره سنه اختصار ابله حاللرینه ضعف
 طادی اوله دق آنا و مضرف کندردن مرتفع و نیم
 طرفه دخی آنلردن اعانت مأمورل مرتفع اولمخوب
 بر قوم کچی نزلک صورتلرینه بالجه سود ناری کسنت
 قول ایتلک ممکن بوخسه خلیفه الله فی العالم موجود
 رعیتی حکمته اولون قوم کندورله خلیفه انبیا و ائمه
 باشلوباشنه اولوق کتاب و شریعتلرک ضاوق اولدغی
 کوزدن اشکاره داونلرکده بلک کوزل بن بیلیم و ایم
 اولوم

اولوم آقا برغریب حاللرکده روسنه لوزک قولوغی قوی
 اولدی بوی دواج ممکن اولمخوب دیرک عدم نفهم ابله
 اصرا اولرندن کلی شکایت صورتی کوسوردی بوندلرک
 دشته ایجاغی اوزا دوسق اوزلک ملحوظ اولمخوب و فیه
 دخی مرسومه کندورله سولسون نه اولدغی کچی باهام
 بوندلرک نانا و خفقارنده استدرکاری سر بسنت تقوله
 سید و دواج اسوزا کولکلیقاری اصول شرعه ابله
 قابل اولد و کسبه اولدن قله اولر کوزدن و سبب ایجاغی
 منتظر امرو زمان اولوز زمان بر ساعت مقدم نصیح
 مسئله بودوجی طرف عالیارندن اوله جن استبدان
 اوزامق و جوابی ویرملک ممکن اولمخوبن عماله و کلاب
 هاجره عرض و قوللری آگاه بودولوق امرنده فرمان
 افد مکرر

اشوماه جمادی اولولرک بکری اوجغی بازار کوفی ساعت

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokshan Parleys (cont.)

تأدب ابد باردی اما مقدم اولون معااهده ده بوقوله
 و فقه طرودنده تصفیة اولوق قیدی شرطدن اکن رعنا
 اولغدی دبلر بیه مرتخص اذری طرفدن دخی اولون
 لبلونک بر ماده سی اوزده فقه مجاور اولون دولته دخی
 غوساری سربت ابد کلدکی محرابدن اولغله بوقوله
 بالکن دولت علیته به کلک سزک دولکنه و دول سازه
 دخی بولونمشد دبلری بعده ابرشوقی بکوزک اولون
 اوجنه وک دولت علیته ده سفراستغاده کی بوغیدی
 دیکله باش مرتخص اذری ابتدا طرودنه کی ابرشوقی
 سناکه ماوقانه نما مورد اولد بقره بین الودام بوقوله
 وقال وادکن مناسب دکلر و توسعی ابدم دخی فقه
 اولوب صکره کوزنوب سولیدر کزده دین دخی
 راضی اولدی دکل ابدی و طبعیت اموده ضاده اولد
 استغاده محراب و معلوم اولغله له کلکنه دعوتله کلکن
 مقدمه مسنده سزکی قابل قبول کور دیکم حالده دولت
 علیه

علیه سزک اولون مهضای مصلحه مؤبده به دعای هر فقه
 امید ابدرو بوقوله اولون عواد ضاف سازه صرفه باغ
 اوله ما زانیسه بیه جمله ماده سی بین الذول موجب عا
 اولغله اقوی بوغندن اولد بقی نفیم ایه سربا خبر
 و بوقوله ان لسانا نردن کباب صورتده مندرغ اولغ
 اسبابه اتفاق ابدرو طول ممکن وعدالتدن دور وضا
 محمود دول اولور حالدن مبادر بونک کی ضاده میل
 بقدی معاصی ظاهر اولون امراض ددیه سیرا تده
 اکی دولتی کور قاطی ممکن ابدکی لکن حکم نضا و قدر
 سقن لنگله بوزارکی کورده جک اسباب مینا اولغله
 بوقوله اذری بوقوله اقوی و سائل اولدی مقدمه
 بوسفره باعث دولت علیته و فاعده دول اوزده
 خسارت مالیه مرتضیون اولما و دور دعوتی ابطال
 ایلری بعده ابرشوقی صورت مکابره اظهار و نوع
 مشاعبه بسطنه ابدرا ابدرو بوقوله ان دولته با
 علیه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

طعماً اقتیاد اولندی و بدکده افندی حضرت ندی بویشتما
 افترا در معنای طعمه ضمیر ده مکنون طبیعت اموده
 مدسوس اولوب ندی کافه ملوچ اورو بالی داغدار
 ایدوب بالو اتفاق جاره جو اولد ندی نه مقامی بیجه
 طمع و طرفه حکم اولد بی محتاج برهان دکلر دیکلر
 رسوم مقابله ناله دن عاجز و هلمان بوند و شقاوت
 اولنار حقارنده ظهور ایدن سو بجایزه اولو حقدده
 ظهور اولندی دیکله افندی حضرت ندی دخی نالری بوسی
 بولن ایچون موده و سائر محارده بوند و بیجا اهل
 دوکلی بیجه اختیار اولندی دیکلر ندی بوند
 صاحب اولکن اقتضا ایله دی دویراد اولد ندی کلا
 افندی حضرت ندی طرفدن دخی کند و ملکه و انشالفا
 اولد یغنه با ضرورت ایجاب ایلدی جوابدن صکر
 بوند کلامدن عرض بنم مصیبت خیره ده نمد و ک
 ظهور ایدن سعیه شهادت اید و میسز اینم میسز دیو

سوال

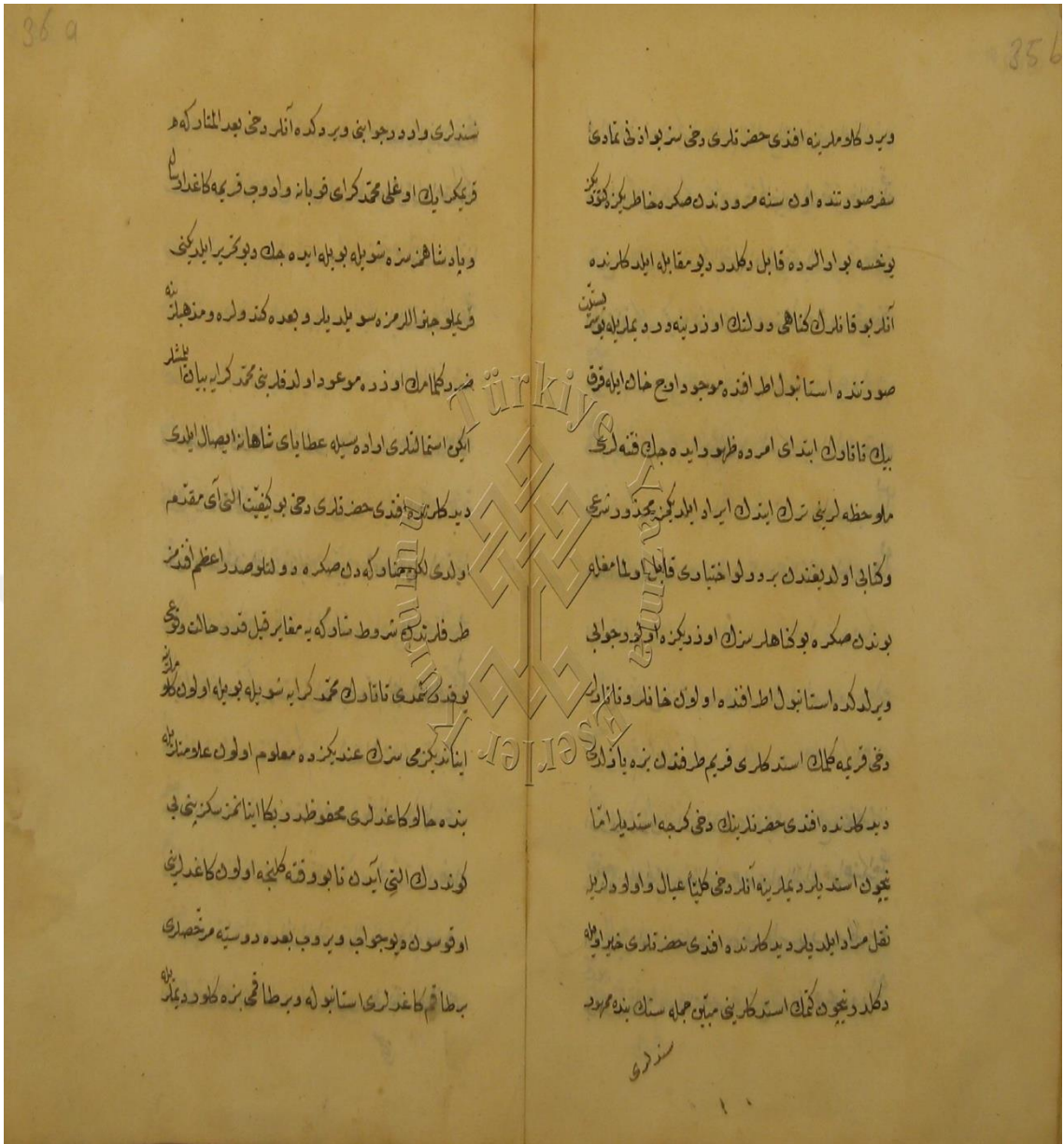
سوال ایلد کلر ندی خبر و مصیبتاره بود فقه و مفذ مادی
 معینک بر کمال ایدو کنی بز و سائر رجال اورو با نیر ایدو
 ایچی دو لکن طر فدن بوند ذباده به ما مورد کشتن
 غیری هاده بوق معذ و سز کلامیه تکلیف ناله قولنه
 مانع شریعت محمدیه ناک عدم مساعده سیدر دیو
 مژدن بر و ایراد اولشان مالو نهاره مدال کلامری
 عدم نصیب نظرین اشعار ایتمه بیه افندی حضرت ندی
 بوماده بریح و کل هنوز دولتم دخی ما مورد کلر
 بجوابی و بر دکلر ندی سو کلامیه شاهدن بوماده
 علمایه نذکره ابلوب بعده سز عزیمت ایتمد کویچه
 بوبله در نیچون کلر کلامی ایراد ایتمه بیه افندی
 حضرت ندی بز مجتد و بویجه عماد الراهک اسایشی موجب
 مصیبت خیره تمسبی اداده سینه عزیمت ایدوب بویچه
 کلینیه اول حقیقتی بیلن و برد و لک عظیمه بوی تکلیف
 عقل و انصافدن نه هبد کلامیه کلر کلامی و سبب
 سز

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

له مقاسمه سجون توسع وقت غرضي ايشى نمدى بيلدك ذيرا
 مراد مصلحت منسحق اولسه سزه مضرتي اوليان قبل قدر ماده
 ايجون بوبله خير كبرى مستلزم امور خيريه ده صورت
 امتناع كورنمز دكر جوابله مقابله ايلدكده ابر نفوذك
 قيل قدر بود دنگذ ماده بوجهه بي فسخ ايدو ديدك
 بوخاوف شرع تغيير دن مراد قرآن عظيم الشانك حاو
 ديكرد بوخسه دولتك خاوفني ديكرد سؤاله هاشا
 قرآن عظيم الشانك خاوفني ديكرد بولايي و بولايي
 بوبله در حضرت قرآنك عليه افضل الصلوات و قدره
 خلفا دن هر برى بر كجاده خليفه اولشارا ايدى دوتوم
 باطل اوزده نقص منعا اوده سنده اولدنده صلا
 سعادت اقد منزل داد فادان عزيمتارينه دك كندوراي
 غيرى خليفه اولوب بعد اوبكر الصديق و بعد حضرت
 عمر و بعد سائر صحابه كرام رضوان الله تعالى
 عليهم حضرتي فردا بعد فرد مسند خاوفني شريف
 قرآن

كرك اول ذوق كرام عليهم الصلوات مودت خاوفننده
 دكران انردون صكره تا بورقة كنجيه دك نعد و خلفا خاوا
 شرع مصطفي عليه اذكي الغابا اولدغندن برودنه بخوب
 اولدغنى كى سب و نوا و نغدن مسنان اولوب حتى حضرت
 علي كرم الله وجهه ايله معا و بر ميانلرنده وقوع بولوك
 قاله بوماده سبب رجولاي و برلستين بنه اولطردن
 بومدعاي اظهالرب اناث دكر فاسد بيله رطب و يا
 زهات و عجمان و بولردن دجى اناك و بيل و برها
 ايله بطاونه كلومارك ظاهر و عيان اولردن صكره
 باش كخص اقدى بن سعي ايدوك ايشى بودجهك
 كوردم بوندن صكره دكله جك فانلك كتابي بزم
 اوز و بوزون ساقط اولدى و فجا بعد نزاع و محاصمه
 عاصنه ملكندن جيفر ب جمله عباد الهلك خواهشكرد
 الحسين اوله جفاي دى غوغا سيدرد و دكلرنده
 بوردو فانلردو و كما مسجون شرع شرف بو بجزوده ايله

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

افزای حضرت نذیر که چونکه بوبله در بومفوله یکی بود و قومه
شفقت صورت نذیر به فتن عالمی طلب کار عاقل او طامق کرد
بومرتبه لر معلوم اولدندن صکره شفقت اندر هم انضا
ایبارنوخسه بود در عباد الهی دیو براد ایلدکاری کاوتند
اصوکو جواب قادر اوله بوج بوماده ذک امکانی بودرد
دیگر نده افزای حضرت نذیری دخی غیری مهین قائم
کلک ادا دت فک اجازت مالی ابر او ایله ایله اندر دخی
مالز مه عنایتکون دفتیری زین و عطا بودن ذیل
ندرد کاق خصوی فرم شاله خیر و استبداد محاجد
دیگر نندن صکره تدبیر اکل مدتی بچون فرم شاله
طرفدن تصد بقنامه کوندرد ایجتی صدر اعظم
حضرت نذیری طرفدن مفاصله صورتی ظهور ایلدی
دیوجا ایله صمبیر لری اولون مفاصلک فوزه دن فعله
ایر دینه مقدمه وسائل اولتی خیال فاسدیه سوف
ایلدکاری کلومه افزای حضرت نذیری دخی تشد اولدی

حتی اوزی به دخی مخصوص فاین کوندرد لری و سر وطنه
دخی رعایت ایدر و در و کلو صدراعظم افزایله فرم شاله
جنا بیری صفحه صفحه مکانه و مر اسله بودرد لر شیده دن
احتمالکه مفاصله اولمئندر بودرد بار بعد و روسیه مقصد
برایشه سعی اولدی ایجتی جناب بار نذیر رضای بوغوش
کلومیه ظاهر ارازا صورت باس حقیقه بر نیجه دساره
تخنده طریقه میل و رغبت ایلد کونده افزای مشارالیه
حضرت نذیری حقیقی بوختی بوصلین نظامنه صرف مصلحت
واختیار اوتوغ محذور ایلدم والرحه تکلیف ایلدکن
مخصوصی احکام سرعته منع امتسید ای دخی قول ایکن
الکن بن قول ایله سند و بریم دخی عدم مناع سرع بر بنا
سندم بر کوز مقنن اولد ایفندن بشقه نیم اولنده اولنه
بر ماده در د بار باره اندر دخی تصدیق لفظی ایله عدم اعتم
وضع لر نی اوسته کلارنده افزای حضرت نذیری دخی بوغوش
ماده سند قبولی درجه امکانده اولون طائفه نانا

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

جماة سربست اولوج فقط بجز نردن قعبيني خان نصيبه
 ابد رابسه فصيح معاموض دقيه لريجون سلطان المسليه
 محضر خبر واستيدان ايلك وملتسار به جانب خاوقينا
 دغي مساعده اولغوج وجهه ممكن اولور و لكرينان مطول
 اولون صوف باد شاه عالبناءه حضرت نريك اراده عظيمه
 ممكن اولور مقوله دن اوليدى عباد الله مصطفي الشيرازي
 كلر كم كون نظام ويردم ديو ايراد ابد لري مقال
 صدق اسماله عدم اعما و ايله با و شاه عالم حضرت نريك
 مراد ايدنجه طريقتي اولور وجوابه مقابله اسم لري اذرى
 حضرت نريك دغي طائفة نانا دارك جنس ونوعى جمعه
 امودنده ايشنده كوچنده ايمرا طوريجه ناك حقلر ديه
 دعوا اينكيز شفقت معامه سنه بناز ياره سى كوي
 سربست اولسون فقط اهل اسومدن اولر قاربه بنا
 كدورينك مختار دى اولون خانى اختيار لرند معام
 دقيه لري صحتي ليجون سلطان المسليه عرض ومحضر

معلق

وطرف جهاندار بدن دغي مساعده اولوج باكي دولن طرقت
 امودر به قارلسون جواب لر به به كا اولر رد ايله
 مقابله ابد كلرنده بوندن زباده و جها من الوجوه امكان
 بوقدر اليز دن كلن ديلد كرن صكره طرف دن امكان استماع
 و عوار به نطوبيل كاوم و اذن سلطانى و نصير به جمعا
 و عباد لري سرعاً صحيح اولد لغي نصيب او افراهم اولغين
 به اعما و حصول ممكن اولما مقدر ناشى سربست بخص
 ديد كرن او ملر نجه مصلحته مز موبد وقوى اولماز
 لجواب لر به كتابت قوى و موبد اولور ديلد كره باله دغي
 حلكزه و كل اكن انكره قارلسدى صمدى بونلر ايله
 بوقدر و ابطة اولد لغي خالده البته به قاريسيله بغي
 ظاهر در كاوم لر به لر بونك امودى امور ملكه اولور
 امور شرعية دكلدر و بزم لر به قارلسد لغز بوقدر و
 دغي مؤهمنه الوبر من البني انلر جه بود اولوق نصير به فقط
 نضادق ليجو ادى به دعوات اولور ديو مقابله اولور

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

شده طائفه هر فومه نك بر انبار ده محضر لر به مساعد
 مختار لر به خاتلق نك لر به اذن در بر بلور كن بشن اون
 سنه دن صكره دولت مساعده ايتوب اجزى خان نصيب
 ايتلك اراده لرى اهمالى اولمغه بر عاوج بولوك و بيلك
 افدى حضرتى مطلقا انضمام اذن سلطان اولمغه و
 دتوب انلر به اولكي كلور لر به وجوع ايله افدى حضرتى
 دى امتناعى دعوا سنده ثبت و بعد انلر دى سر لر كوه
 ممكن اولون سر بسنت صورتى تحرير بيورون بطلان ايله
 ديومجلسه ختام و هر كس قرا دكاه لر به عتق اقدم

ابدى

اردى همايونده بعد الحركه اثنای طريقه افدى
 مشارالیه حضرتى بو مصلىن مصالحه صورت بدير
 نظام اولدني حالده مقدم ابر شوقان حقه دولت
 عليه طرفدن ظهور ايدن تمكيت و توقيف معامله سنه
 جز اين جنس العمل قاعدسى اوزره بود فعه و در حقه حضرتى

مقابله

مقابله ده تصور ايميه حكمرى لواج حال لر دن ظاهر در
 كلومنى بعضى لر ابراد و ازمنه سابقه ده دى تصفيه
 ما بين الدولتين ايجون بر بره جمع اولون دولتين مخصر
 بوملو حظه به بناء ابدى مرده ختام مصلىن ده دى طرفين
 مرعى اولق اوزره مقتضای وقت و حاله كوره بعض شرط
 و تقوى در ميان و سوانح ناميله طرفين عمل و اعتباره
 ثابان طوبى كده كده بعضى مضبطه انا سلفه مشاهده
 اولدني فقه ابدى مشا را ايمان دى مقتضای وقت
 و حاله كور بى تامل و ملاحظه بر له ضبط و تحرير و سوانح
 ناميله شكيه اولنه دى رخصتنامه صورتى مبادله
 اولتان بوم مرتومه مكاله ترجمانينه روسيه مخصر نه

ارسال و مضمونى انلك دى مضمونى اولون سوانح
 تقرير بلك صورت دور

چونكه نوع بشر صنف و تجر اوزره مخلوق در البت
 كافه امنيه و املى دى مرهون حكوم قدر اولدني ذوى

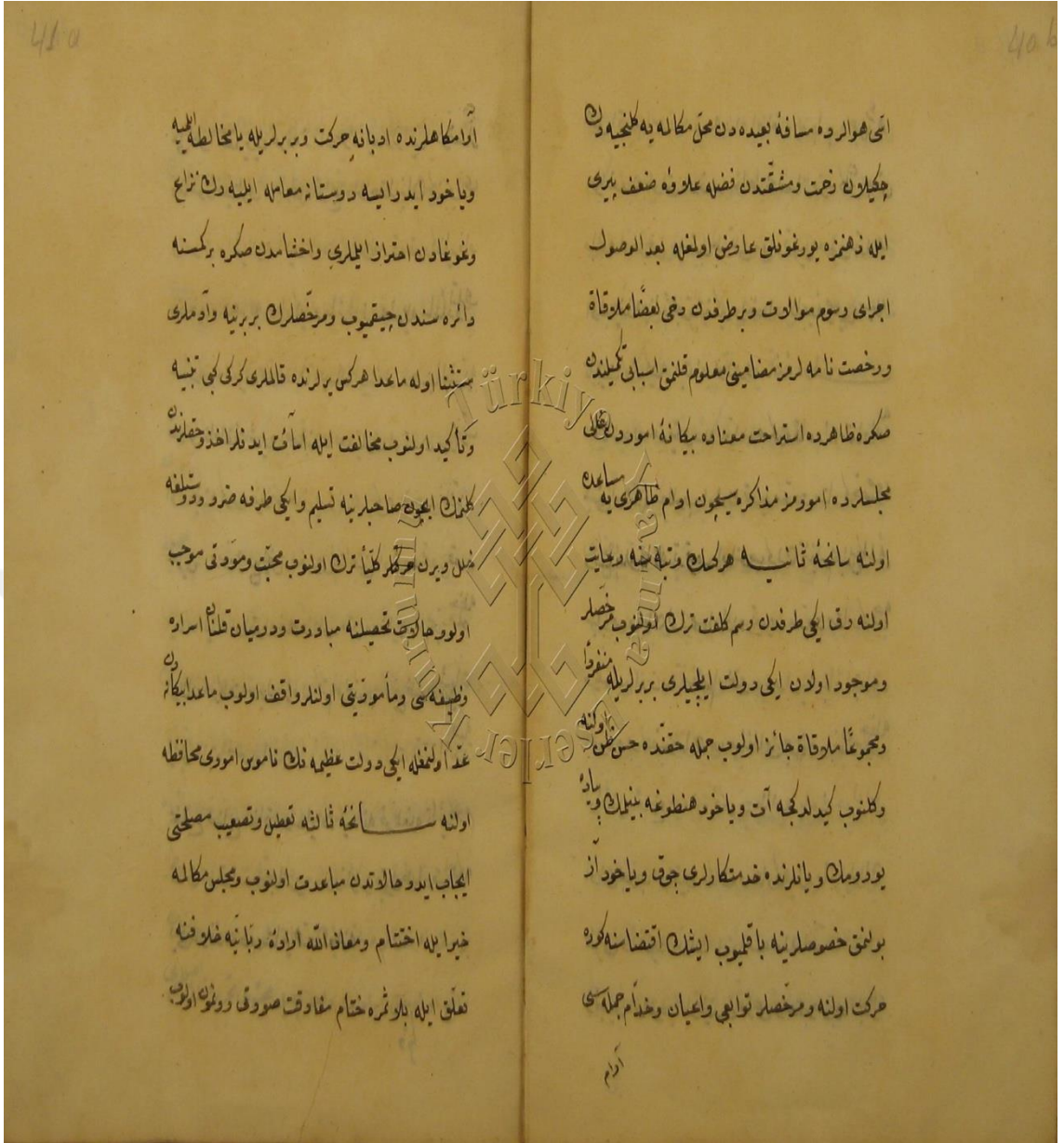
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ذوی العقول عند نده ثابت اولوب بو تقدیرجه انسان
 نیساندن مرکب اولغله یا تصور مطاهاه و یا خوراهاکام
 نافذه الهیه مقتضای اوزره اکثریا بحکمة الله تعالی
 خاطره کلیمان بعض عوارض و اسباب ظهوری برنجبه
 مطالب و مقاصدی تحویل و تغییر ایده کدیگی امرین
 اولغین جناب حق جمه مزی اوکونه تغییر مطالب فکر
 ایدن عوارضدک مصون ایلیمه امین بواجی دور آرسد
 ضروری الوقوع اولدن مخصوصه صورتیه بلک تحصیل رضای
 باری تصدیقه مصالحه و مساله به تبدیلی لایح طرفدن
 دفعی صدق و اخلاص ایلیمه مطلوب اولقدن ذاتی بزم
 و سزک کبی خیرخواهان دولتین بالذخایب مامور غلند
 بنا علیه انصاف و حقایقه موافق و جمعه ایشره حسن نظام
 و یرنگه نامزی یاد ایدیره هک اسبابی ملاحظه
 مانع اولدن تکرردن ذهنی خالی و غلبط افکار ایلیمه
 پیوده مبتلای صنوف مشقت اولیق المندن نفسری بری

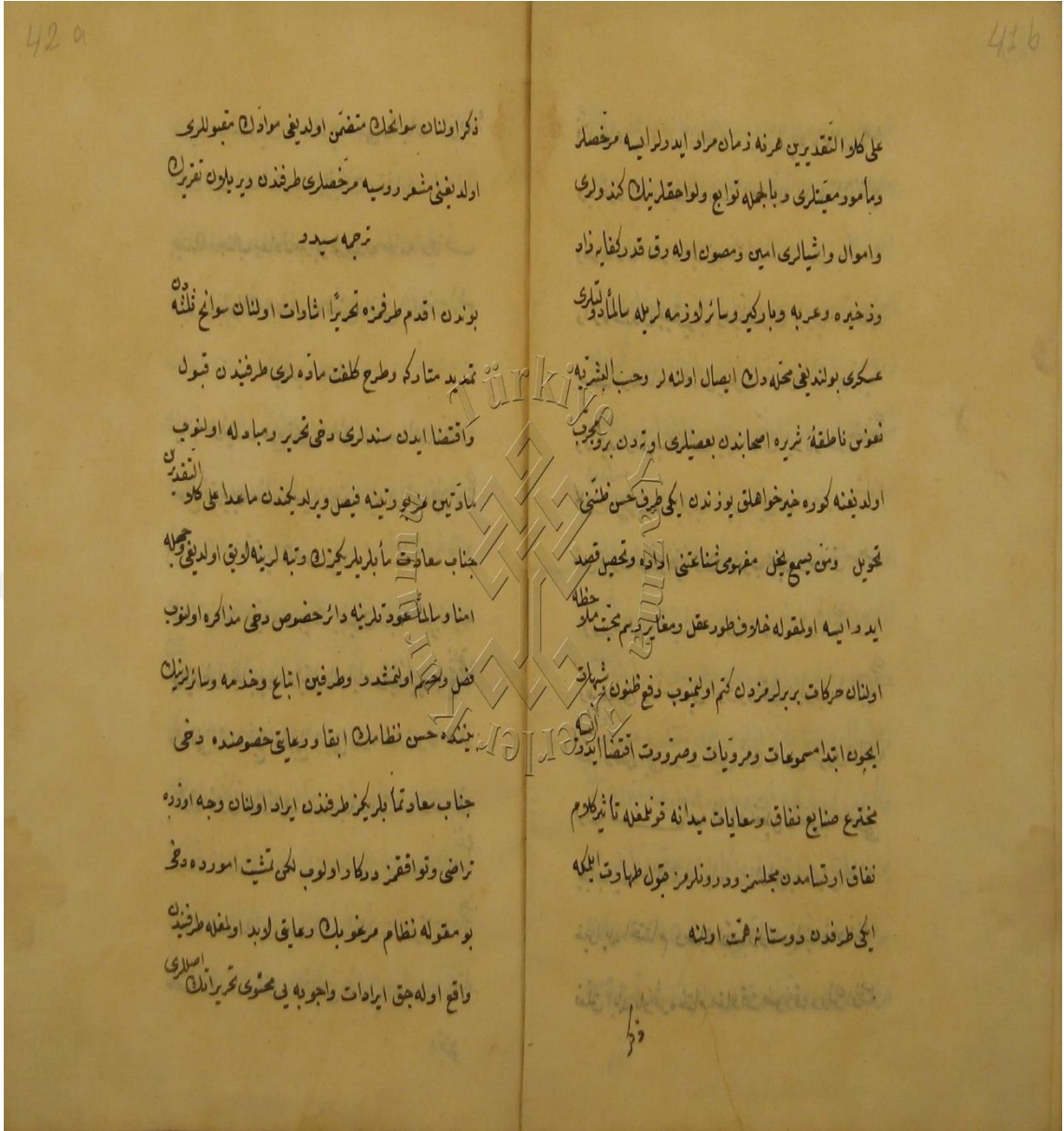
ع

قلیق اقدام امور از زمه دن اولغله بو باده جمله
 موانعدن اولیق اوزره خاطر محصانه مزه کلک بعض
 مانجه لر مرعی و معتبر طوقیق مداد نهم بیل مصلحت مزمه
 اولدغنه بنا مجرذ تذکیر و احتیاط داعیه صحیحیه سینه
 تالیف و ترکیبه ایتد اولندی مانجه اول
 استاز دن عزیز نیندن اول و صکره قاعده متداوله
 مبنی اولغله مطلوب اولدن تمدید مدت متارک مخصوص
 وقت ملاطافه توقیف اولنوب کون تنظیم کجاس کماله
 مبارک و تحریک لوزمی اولدن تعیین مدت متارک و
 مرغوبه اوزره تنظیم اولنق و عدلرینه بنا ابتدای
 اموده بو خصوصک عدم نظامی جمله موانعدن حظه
 اولغله توسیع میدان ذکر و مطاهاه باعث حصول امن
 اولیق مجرب اولغین مکاله و متارکه مزه ماه ایلولک
 غایق و نشرین اولک ایتداسه دن مدت فرض
 تعیین اولنوب طرفیندن مرعی و معتبر طریقه و بویله

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

طرفین مرخصین ان امضایه مضی و قابلان لسانی اوزده
اولون ترجمه لری طرفزدن الجلیک سنناری اولون سنور
بیتک و جناب سعادت ایلریمز طرفزدن مکالمه زجرانی
سنور و بزوانک امضایه مضی اولغنی ایرا و مننده اشبو
تقریر بر اولدی

بیان طرفیندن طرح تکلف اولغنی اوزده سالف الذکر
سوانح تقریریه معاروسیه مرخصینه اریان و قیوا و نشا
تقریرک صورتیدر

طرف دولت علیه دن بولک الجلیک و بینه اعتباریه سینه
بویض خواه جانبین و دینقر حالو ایا صوفیه کبر حرامی
واعظی اولون شیخ المشایخ بیسی زاده سعادتو ما احتسور

عثمان افندی حضرتلری و روسیه دولتی طرفزدن دینی
کذلک شان و اعتباری بیاندن مستغنی اولوب انشالی سینه
خلقت ممدوهه ایله معروف سعادتو ملومزلتو قوتیه اولدی
حضرتلری و صداقت و حقایقی معلوم انام اولون و غنبلو
دینلو

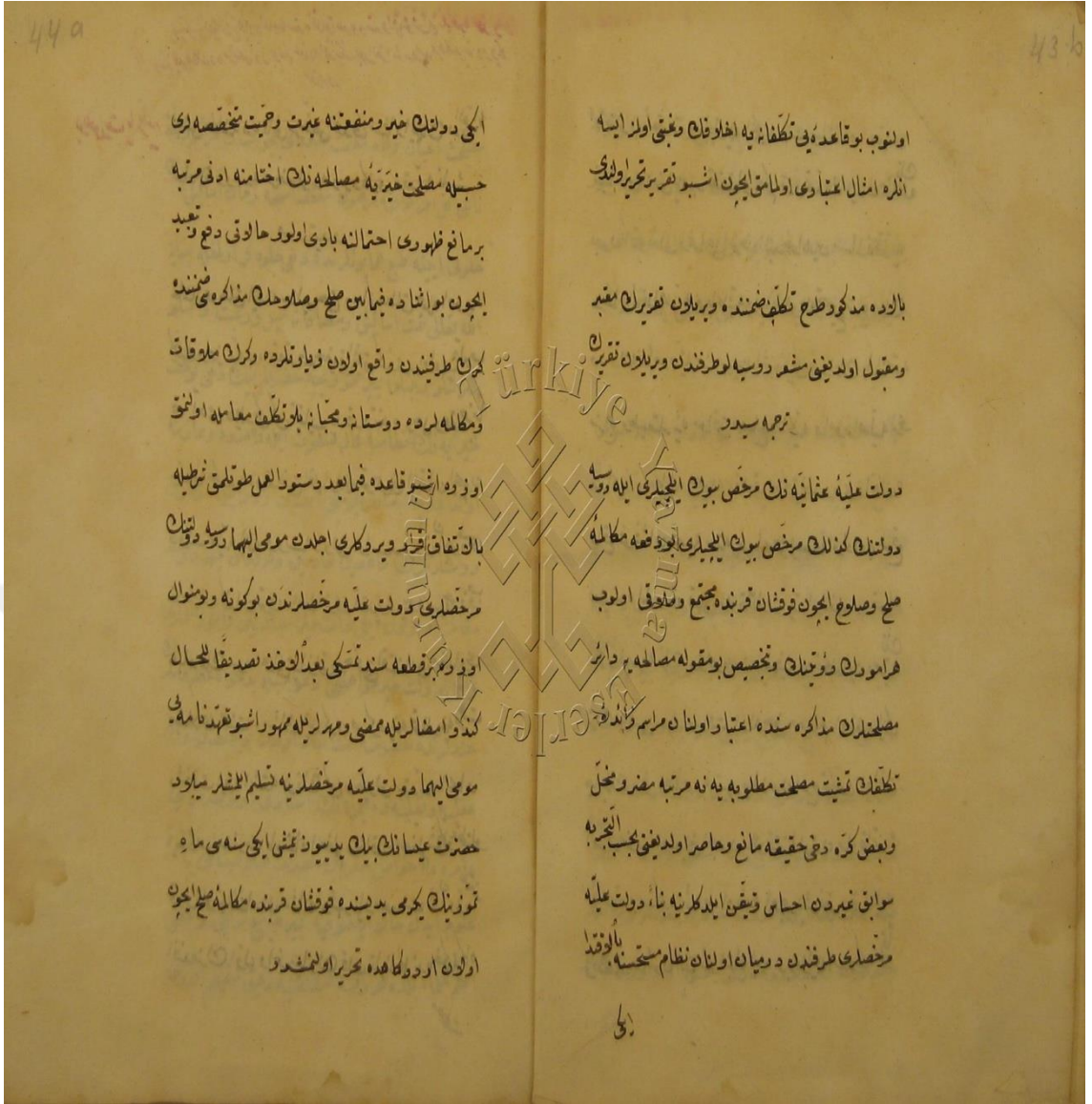
دینلو ابرشوق جنابلریه ایکی دولت میاننده اعزازی
شیاطین انشالیه برتقصای حکم قدری تحذرت ایدن مخصوصه
بعون الله تعالی و غمنا علی انوف البدرخواهین مسالمة قویه
و معامله ظاهریه و باطنیه به انقاریه تصحیح مزاج سالت
و دولته ماموریتلر من حیثه اشبو ایکی دولتنک بالخاصه

مزاج و طبیعتیه موافق مصالح ملکیه و امور اصلیه لری
مذاکره و مکالمه ایچون اذواق ملکیتی حدودی و اهلند
واقع فریضات قصبه سنه بر ساعت بعدی اولون بر موقع
لطیفده الصلوة الله تعالی ملوقا تلر من سیرا و لغله بر مقوله

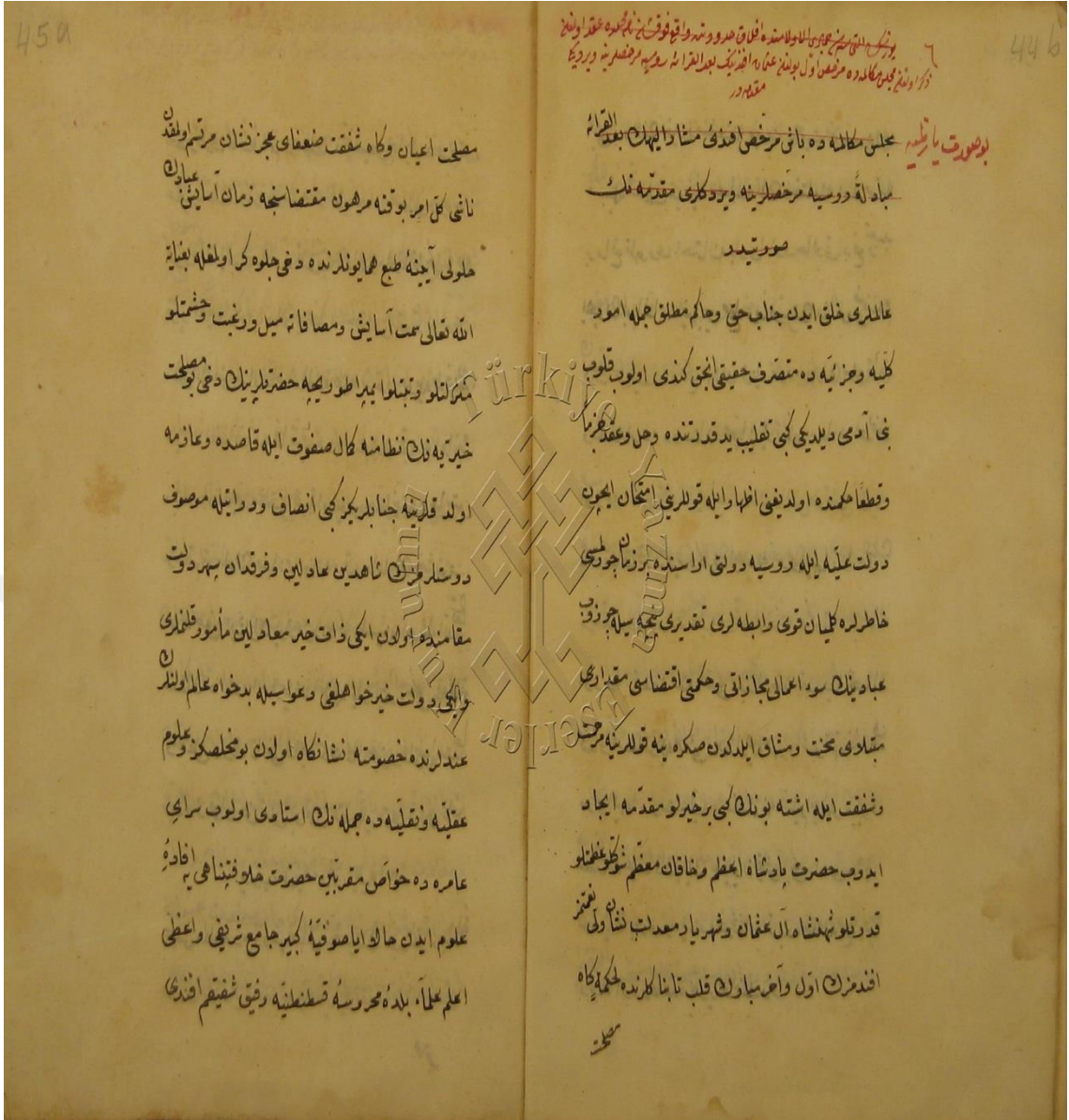
امور و غیره بینه نک مذاکره سنه طرفیندن تکلفات و بینه
ترک اولغنی مدارسهولت اوله حقی معلوم اولغله ایکی
جانبک دینی رضا و رغبتیه بیان دن طرح تکلف اولغنی

امر مرغوب اولدینی اهلدن بالوقضا اولون ملوقا تزد
سوانحده مذکور شروط اوزده اوچر بشرط دینی زبانه
و نقصان مأمون الفایده اتباع ایله بر برزایله استدرجه ملوقا

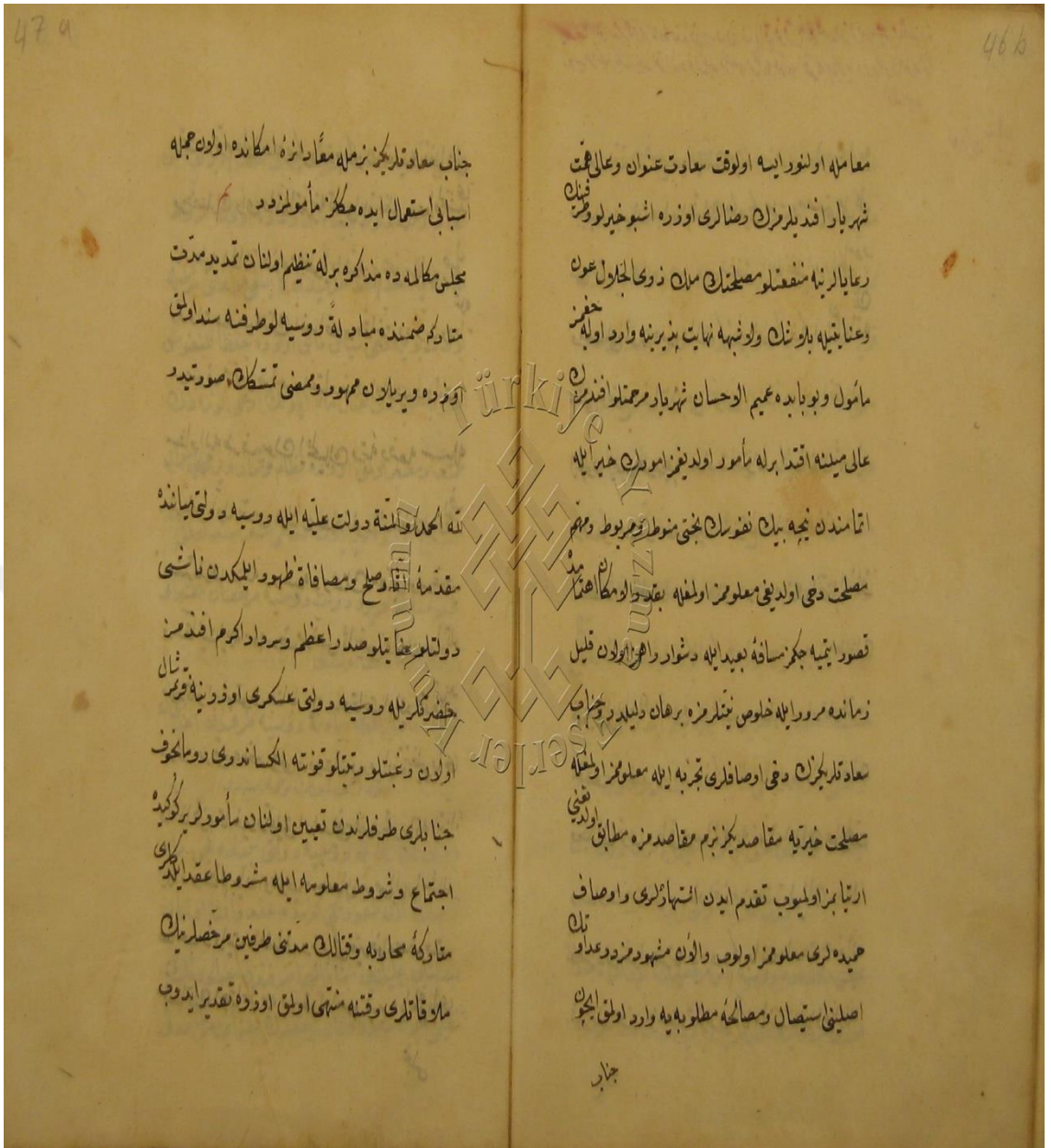
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

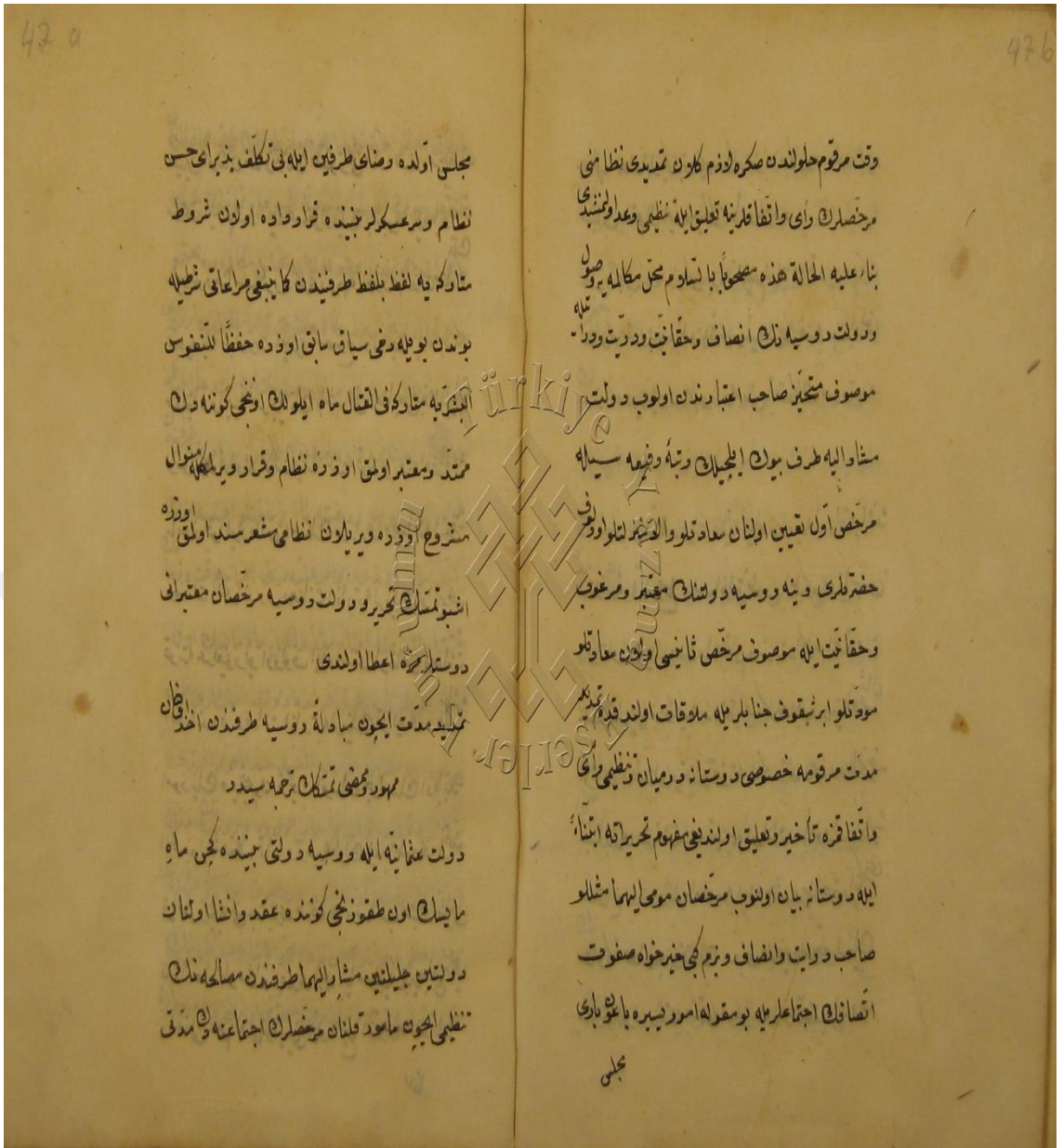
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

وقت مرقوم حلول لندن صکره لازم کلون تمدیری نظامی
 و مخلصان رای و اتفاقاً خبریه تعلیق ایله نظمی وعد و تمسک
 بنا علیه الحاله هذه صحیحاً با سلام محل مطالعه یرو
 و دولت دوسیه ذلک انصاف و حقیقت و دریت و در-
 موصوف متخیز صاحب اعتبار دن اولوب و ولت
 مشاور ایله طرف بولج ایلجیلای و نه و ضمه سیاه
 مرخص اول تعیین اولنان معاد تلو و الاخر لئلو اولوب
 حضره قری و نه و دوسیه و درتکات معین و مرغوب
 و حقیقت ایله موصوف مرخص ثانیسی اولوب معاد تلو
 مود تلو بر شقوق جنا بلیله ملاقات اولند قده
 مدت مرقومه خصوصاً درستان در میان نظمی رای
 و اتفاقاً قره تاخیر و تعلیق اولند فی مفرم تحریر اده انشاء
 ایله و درستان بیان اولنوب مرخصان موی ایلهما مثللو
 صاحب درایت و انصاف و بزم کجی خیر خواه صفوت
 انصاف ذلک اجتماع علیه بومقرله امور و سیره با عو باری
 مجلس

مجلس اولده رضای طرفین ایله بی تکلف بذر برای حسن
 نظام و بر عسکر بنیده قرار داده اولون شروط
 متاخر کیه لفظ بلفظ طرفیندن کابینگی مراعاتی شرطیه
 بوندن بویله دخی سیاق سابق او زده حفظاً للنفوس
 الاخریه متاخر کیه فی القتال ماه ایلولک اونجی کونزه دن
 متمد و معتبر اولوق او زده نظام و قرار و بر لیکه
 مشروع او زده ویر یارون نظامی مشعر سند اولوق
 اشوبت مساک بحیر و دولت دوسیه مرخصان معتبرانی
 دوستلر حیره اعطا اولندی
 تمسک بصدت ایچون مبادله دوسیه طرفیندن اخذ
 مهور و مخفی تمسک برجه سیدر
 دولت عثمانیه ایله دوسیه دولتی بنیده کجی ماه
 مایساک اون طفوز اونجی کونزه عقد و انشا اولنان
 دولتین جلیلیتین مشا را لهما طرفیندن مصالحه ذلک
 نظمی ایچون مامور اولنان مخلصان اجتماعه و مدتی

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

دو دفعه دخی بلوچان مرغی و معتمدین قریطله دولتی
 بیفته متازکه ماده سنک اشوبیل بدیویش ایچی
 سنه سیه ماه ایلونک اونچی کونته دل تدبیریه بالتریش
 قرار و بر دیکر ایلدن اشوبیتد ایلدیکر صلحت اجرا
 اولنوب دولتی عسکرلر نیلک باشوبغلی کون جنرال
 فادر نال و بالجهه روسیه لورته لر نیلک قوالیری قوتله
 و و ما لجنف جناب لر نیلک و کون وزیر اعظم و کون حسن زاده
 محمد با نا حضرت لر نیلک ادهما اخره تصدیق نامه لر یه ناکید
 ارتیق ایچون طرف لر بزون مخصوص اولدق لر ایچه بار توفیق
 مشار ایچما حضرت لر یه کوندر نیلک اوز دیمشون و ایلدیم
 تحیر اولنان بو کونته ایچی قطعیه سند قوی کدو بدیر ایچما
 اضالریز وضع و مهر لر مز ایچله تمهیر و تحکیم اولنوب اولدق
 مبادله اولمشدر میلاد حضرت عیسانک یلک بدیویش
 تیش ایچی سنه سی ماه ایلونده قوشان قریبه عمل مکالمه
 تحیر اولمشدر

محمد در نیلک

مجلس

مجلس مکالمه یه دولتی ایچیلر نیلک ادخالری امرنده
 افندی مشار ایچمه حضرت لر یه ایچام و روسیه مرخصلری
 دخی عدم ادخالری خصوصنده اصرار و بالخره دخیویش
 ممکن اولماغله افندی مشار ایچمه ادخالری امرنده ظهور
 ایچون ابراملری مفید اولدقین ناطق سند اعطاسی
 روسیه مرخصلری و عدل ایلدیکر یه نا سند مر قومان
 استیجایی منمنده تحیر و اعطال اولنان تقریرک
 صورتی دور
 دولتی ایچیلر ایچی مجلس مکالمه ده حاضر و موجود
 قلمده کلمه یه نا عدم حضور لر نیلک سب و علقی بزور
 طرف لر ندن سوال اولدقده ایچیلر سوی ایچما مستطرد
 مامور نیلر یه فقط انضمامت صورتیه اولوب و توسط
 مامور نیلر یه عتیری صورتیه اولدق مامور لر نیلک
 مجلس مکالمه یه دخیویش مغایر قاعده متعارفه و در کلمه
 دولتی مشار ایچما ایچی تحیر دوست اولدق دولتی ایچیلر

محمد در نیلک

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

طرف دولت علیه دن و دولتری طرفلندن مأمورا
 بزیمه معا بوجمله دل کلندر ایجن شمدی مجلس مکالمه اذغال
 اولملمری بو مجلسلرینه موجب ملاحظه بر کشفیدر دیو
 اذغاللری خصوصن مذاکره مفصله سنه نزد دستلر
 بزیمه کدور ایله کور و نوب بالمداکره تفهیم ددولتینده
 اولون ایلمیلرینه دخی بومعنائی ترقیم ابدوز معاینه
 مقابله ایلمیلدیکلر سر مجرم دستلر و نطقیه مأمور تکوی
 ادا و محکوملر بوماده ده ملاحظه م نظر ایکن افاده
 و انها اولونوب چونکه دخوللری ممکن اولدی بوباره
 مخلصانم بری عن الملاحظه اولوب نزد دولت علیه
 عذرلر مقبول اولق ایچون دستلر و غیر حواها جلا
 اولدینده جنابلریکن نزد ولتین مشا را الیماده اولون
 ایلمیلرینه کاغذ تحریر و کتبی تفهیم و مطالبکن ایسه سنه
 دخی موقوف حال مبین و مصدق تحریرا سند و پروردیو
 و بعد بوردیلرکله بنا اعطا اولنه حق سند استیلا ایچون
 انهر

اشبو تقریر تقریر و تشبیر اولندی بوباده بزیم طرفدن
 نه کونده سنی اولندیفنی و اذغاللری خصوصی خارج و سع
 واقدا و مز ایدیکنی مصدق و موقوف حال مناطق سندلر
 دولتیم عندننده معفو و معذور اولنی مستلزم اولغله
 اعطاسی نزد دستلرندن مأموردر
 دولتین ایلمیلرینک عدم اذغاللری کدور طرفلندن
 ظهوری ناطقن روسیه مخصصلرینک و بر دی سند و
 استاز ددولتینک عادتاً بلدیکن ایله معا بوطرفه ورود
 ابدوز دستلرینک نجه و بر روسیا ایلمیلرینک ابتدای
 امرده مجلس مکالمه به اذغاللری خصوصنده کدور سنی
 اصدا و ابرام ایلمیلرینده انضمام همت ایله مأمور اولندیک
 مجلس مکالمه به دخوللری مسبق باشق اولدیفندت
 قطع نظر بزیم دخی دولتمن طرفلندن بو خصوصده اقتضا
 ایدن امر و تفهیم اولدیفنی حسبیه دخوللرینه اگرچه رضا

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

دوره مزین لکن جناب سعادتآبادی بجز اینها بزم نیمزده
 مصلحت مأموره مزه دائر هر نه که اجرا اولنورایسه
 گذرله کلی تمامه کشف و اخبار ایده جگری و بوابده
 اقتضای بدنیه ایچون دولتزه تحریر ایملک اوزره
 اولدوغری ایراد و اندرک بوخصوصی دخی کدو
 دولتله بنیه تحریر ایملری تطیف اید کوزده کدو و دخی
 رضاد اده اولوب کونک بزم طرفزدن کونک آنلرک
 طرفزدن دولتله بنیه اشبوخصوصی تحریر اولمیشد
 علیه اولکی مجلس مکالمه ده جناب سعادتآبادی بجز بزم
 ایچین موی ایها مجلسه اذخالی خصوصی تطیف
 اولند قد هرجندک منوال منروع اوزره جواجب
 ایلمیشد جناب سعادتآبادی بجز طرفزدن بوخصوصی
 وجه مؤکد اوزره اظهار ابرام اولمیشکی بوابده
 صلاحاتی عدم امکانده اولغیه دولت علیه عندنده تیرنه
 و اعتماد منمنده کینت عالی حاوی تحریر بر قطفه سند

اقصای

اقصای اولغیه اشبو سند طرفزدن تحریر و جناب سعادتآبادی بنیه
 اعطا اولمیشد و میلاد حضرت عیسانک بیک بیسورد تمش
 ایکی سنه سی ماه اغسوسلک کونده فوختان اوردو
 تحریر اولمیشد
 اولکی مجلس مکالمه ده مذکور اولدوغری بزم ده رخصتنامه
 مسطور عهدنامه لفظلک تصدیقنامه تعبیریه تبدیه
 افندی مشا و الیه حضرتلرین تمهیدی شعر و بر دخی
 تسطیح صورتیدر
 قلله المجد و المکده زرری منصف و کامل ایکی نایف حقیقت
 ما حدیثه مایه مایه بویه بر مصلحت خیریه نیک اولسی
 ان شاء الله تعالی امور مأموره مزک حسن نظایسه بین
 تحصیل نیکنای فی موجب اوله عینی فی اشتباهه در طرف دولت
 علیه دن مصالحه مکالمه سنه مأمور تحریر مشعر اولوب
 ید حالصا مزده رخصت کامله باذها بی متفق اولون
 رخصتنامه هابونک خاتمه سنده و بر دیون تسطیح شروط

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

عهد نامه هماونه منقح قلنق قهیری دبع و تفسیر اولوب
 و عهد لفظی تصدیق لفظنک معناسی جامع و بلکه آذن
 ابلغ اید و کی کتب لغات عربیه دن مستبان و ظاهر ایکن
 سز دوستلرزه مغایرت لفظیه به نظرو اعتبار ایله مورث
 اشکال و انتساب اولدیغنه بناءً لفظ مرقومدن تصدیقنا مو
 مفهومی اوده اولوب و بگونه تعالی مصطلح مأمور و غیر
 قرین حسن ختام اولدوقده قاعده قدیمه اوزده مناوله
 اولنان تمکاتنک محتوی اولدیغی سز و لفظ معصومه طریقی
 تصدیقنا مه لرایه تأکید و توثیق و تصدیق اولنق مری
 اجرا اولنه جعی امر محقق اولغنه جناب لریکرم بوماده و ظهور
 ایدن اشکال لری دفع ضمننده عهد نامه عبارتی لفظ
 تصدیقنا مه به تبدیلیه منعهد اولدیغنه بناءً جناب لریکرم سنه
 معتبر اولنق اوزده اشبو وثیقه کتب و اعطا اولندیک
 ماه جمادی الاولینک التیمی نجیبیه کوفی روسیه خصصه
 ترجمانی بی

ترجمانی کلوب کدودون دولتین ایلیخیرینک قنقی طرفدن
 محفل مکالمه به دعوتلری اقتضا ایله بیخی افندی مناره
 سوال ایله کده جوانیدن ایلیخان مومی ایلهما استوسطر
 اولیوب انضمام عمللری تعبیریه مامور تیلرینه بناءً
 مجلس مکالمه به اذخالی اولغیه جقدری منغم و روسیه
 مرخصلرینک وخصت نامه لری صورتلری ترجمه اندر
 ایلیخان مومی ایلهما نل کمرن توسط و کون انضمام همت
 صورتلرینک بریله مذکور اولدوقلری مستبان اولغنه
 ایلیخان مومی ایلهما نلک ترجمانی لری طلب و استکراه کیفیت
 ایچونک ایلیخیریه ارسال اولند قلدندن صکره روسیه
 ترجمانی کلوب ایلیخانک نجبه ایلیجی و روسیه مرخصلر
 بالتلوق انضمام همتله ملزم اولدیغنی بیان ایله مجلس
 مکالمه به عدم دخولنی اخبار ایدوب الحق نجبه ترجمانی
 کلوب و کورار دعوت و طلب ایله جلی قایل اولیوب
 و مجلس مکالمه ده دخی روسیه مرخصلر ایله کجه ملوقا

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ایچینده ملزم لر اولغاه بوسورنده مجلس مکالمه بولور
 اقتضا ایتموب فقط صعب اولون ماده نلک تسهیلنه عملتاری
 منضم اوله حقدرد دیوجواب بیروب سزک ترجمانه کرد
 خبرلر کوند مکلمه کئوتولک ممکن اولدی و مجلس مکالمه
 دخی بر ایچی ساعت مقداری بوسجبت کزدان ابدوجوب
 اخدی حضرت قلی انلرکی دوستلرمز ایچی سون کوز
 طرفلر دن مأمور اولدیله انلری دخی امر مکالمه بم محرم
 ایلامک مناسب دکدر دیویزک دولتکوزک ناموسی
 و خاطرری صیانه بو قدر سوق کلام و سزک لرک رعایتک
 امرینه اهتمام ایتملر ای سزک بولونه وضع و هر کوز
 دولتکزه و سزک شایع و عار ابراش ایتمیزی دیکلمه ایلام
 اولدیغیزی کیم دیدی اصیل بو قدر بن انلرایله ملاقات
 ایلمکده مجلس مکالمه به عدم دخول ایله ملزم اولدم
 لکن دولتمه تحریر ایله بیم دیوجواب ایلمد دیکلمه قولک
 دخی بروسیا ترجمانی خبر دیرد بچدن بشقه مرخص اولدی

میں

حین مکالمه ده بز انلرایله کورشدک مذاکره ایلمک
 دیدکلرند انلری حضرت قلی دخی سزک مذاکره ایلمن سن
 انلرک دخی رعایت خاطر لرینه بنا کوز لرینک جواب
 اقتضا ایدر دیدکلرند بز انلرک دولتلرند بقیتم الخیرنه
 تحریر و افاده و سزله دخی سند و برزد بدیلر ایچی سنه
 مقدم هنوز قریم و بندر اله ایچی روسیه لوطرفدن
 ابر شوق ایله دولت علیه مرخصی کسون اسماعیلده
 عقد مصالحه اولسون خبری ورود ایلیوب و انظره
 و سزک دولتلر دخی عرض توسط ایتملر ایچی سزک
 دولتلر علیه بلو توسط مصالحه اولسی مناسب دکدر
 و روسیه لوزک بومیلری جمله بهستی در رغبت ایلام
 بزم دولتمز سلماً و حرباً بوماده به توسط ایله تصفیاً
 مابین ایدر دیو ابراد ایلمک لکلمکزه دولت علیه
 دخی اعتماد ایله اولوقده صلحه و دولت سزله توسطنه
 رغبت ایلیوب اندک صلحه بوقه و عملکوزک دخی کمنسه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

افندی حضرت نوری نه صورت ویره بلوردی دیدکده
 قولکزدی سز ترجمانی کوندروب صداقت اوزره حرکت
 ابدیدکزد ابرام و الحاح ایله داخل مجلس اولکزد ممکن اولدی
 صورتده اردوبه تحریکی و ساز و جوهله صورت ویریک
 ممکن ابدی دیدیکده یان نه بابا ایم اولقده برو ایچینی
 دخی کوزوب نزه تشریح ایدیلر دیکله قولکزد دخی مقدمات
 استانه علیه ده سلماً و صبراً ادعا سیله عرض توسط ایدر
 بروسیا دولتی دخی سزکله تشریحیدر دینلرکده تشریحیدر
 دیدیکله سزکله بروسیا ایچینه دخی سوال اولندقده
 سوز بروسیا و ولتیه منتفیز بوضوئده حرماً توسط ایدر
 دیکله جواب ویروب بعده بو کیفیت سزه افاده اولند
 مانع دکل بر طرف اولسون دیدیکله سزکله بروسیا اول
 سوال اولندقده نه ابدیم برو جواب ویریشیک اقتضا
 ایدر ایسه بوز بیلک عسکرمن دخی آنرا بچون حاضر در
 دیدیکزدیدی دیدیکده کوزول کوزول انار بروسیا ایچینه

سب اولشیکنه دولت علیه نیک سزک دولتمار ایله
 اولون دوستلغنه قطعاً نقص و ضل عارض اولدیغندن
 بشقه و جوهله رعایت واکرا سکرده مبالغه اولنه رق
 دوستلکزه و کلامکزه اعتماد و افندی حضرت نوری دخی
 مکالمه مجلسنه دخی کوز صحنده بعض کیفیت مذاکره سچوب
 ترجمانکزی طلب ایدر کزنده ترجمانکزی کوندرمیوب سچوب
 ویرمیوب سزک دولتمار طرفندن اویق اوزره اظهار
 ایدر یلکزد بوقدر دوستق دحواری و حقکزه اجلا
 اکرام شویله دورسون عرض توسطه سزکزد و قشدر
 بوقته کلجه سزک کلامکزه اعتماداً بوقدر مملکتکزد
 اولوب دوستق بوزندن حسارات عظیمه به سبب
 اولدقدن صکره ایخامنده نه روسیه لوزنک اولکی اده
 اوزره ایسه مبارزت اولنوب سزک توسطکزد قبول
 اولنوب و آخر دولتی دخی توسطدن منعه سب اولکزد
 دولتماره موجب عار دیکدر دیدیکده یا ترجمانی کوندردی
 افندی

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

زیاده چه اکرام و التفات اولغله بویه اولدی دیگله
 قولکزدنی یا اولوقنده اکرام خصوصنده سزده لامل
 اولدوقده مساواته اوزده نظامه رضا ویرمدیجی
 ددیگده اولیه اولدی لکن تجربات خصوصنده انجی مرتبه
 آکا حصرا ایدیلر دیوجواب ویردکه قولکزدنی مقدم
 اقتضا ایدن امور طرفلریجیدن اشراک انجرا اولدو لکن
 ظهور ایدن جوابلری انجی بروسیا ایلیسی طرفدن کلوب
 بلم سزی عدم قبوللرندنی بوضه آهر عیله می سزی
 طرفدن قطعاً جواب ویرد اولدی لکن انجی بولرکی
 اولیوب تجرد بروسیا اولدک تعلیظنه نازله مقاسمه
 ماده سنده منفقره احانت لوزمه شان دولتی لکن
 خامه تبعیت و جلب منفعت داعیه سیله موجب ذم و ذرالت
 اوله حق و روما ایبراطوری دولتی لکن بر عظیم دولتی
 شانله لوق اولیه حق نمی حقیر و خسیس ارتکاب ایله دول
 سازه میانده دولتی شمر ایلدی لکن تالیله بولور سوزر

بهم سزه ساموریم مقتضای و عدم دکلدر لکن کلوم تجرد
 کلوم معنایسته اعتباراً اولوب انجی دولت علیه ناک
 برورده نعی و الحاله هذه بوماده به امور اولوب ویر
 کونه کيفيتلر باعث حرکت عرق غیرت و صداقت اولدقن
 ناشی کال حرارت و اضطراب موجب ارتکاب کتافی
 اولغله عفو سوزک ددیگده دولت علیه به دوستلوق
 و صداقتلوق دوام و بقای دعواسی ایمان غلیظه
 تاکید و تشبیه بکله قولکزدنی دوستلوق و صداقت
 دعواسی تصدیق ایدوب و دولت علیه دخی سزی کوز
 لکن هر دست اولدی لکن بیلور همان جناب باری ثمره
 و انانیتی اظهاره سوزق ایلیه کلومندن صکره ایزدملک
 تقریبی ابراز و تبلیغ سلوم برله اراده ایلدیگده ندر
 دیوسوال اتمکله آشته بو کیفیتنی تفصیل برله طرفلریجیدن
 برسند طلب ایدورلر ددیگده نه کونه سند طلب ایدورلر
 دیگله وقوع بولون کیفیتنی تصدیق کونه برکا غدی بکوزی

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

استرلر ديم بن هونو عدم دخول ايله ملزم اولدم
 سند و بریم دیکله قولکر دخی بروسیا الجیستک ترجمانی
 مرخصلر ايله اجتماعکرده ملزم اولدیفکر دی خبر و بری
 دبدیکده بروسیا الجیستک استنهاذ سفنده دعوت ایچون
 کوندر دیکي ترجمانی الجی مومی ايله طعام و شندربها نرسه
 عذرا بلدیکنی کلوب خبر و بریگله قوللری استنهاذ ايله
 بروسیا الجیستک جاورینه واردیفکرده ابتدا بروسیا
 الجیستک قولوغنه سراً بعض کلمات القایا بعدد رسه
 مرخصلر ايله اولدن مذکره ده عدم دخول مجلس ايله ملزم
 اولدقلمینه بروسیا الجیستک استنهاذ ایلکله اولنگ
 مجلس مذکورده برملزم اولیوب دو تیزه تحریک ایلدیم
 دبدیدکن دبدکر ندن صکره بن بوکاسند و بره مم دیو
 قاقوب روسیه مرخصلر نیک جاورینه کندیلر بعدد
 قولکر دخی مرخصلرک جاو لرینه واروب انلره و بر
 اوزده تصدقیانامه تعهدی و متارکک نفلایچون طرفکرک
 حاس

حامل اولدیفکر ایچی قطعله سندلری باش مرخص اولدوقده
 تسلیم ایلدم
 ماه جمادی اولونینک سکرینی جمعه ایشی کونی علی الصبح
 روسیه مرخص ثانیسی اولدن ابرشقوقلن طلبیه واروب
 بعد العوده بنه مکالمه ترجمانی سوهیلیه باقوا کینک و بری
 کدره تقریر و
 قولکر مرخص مومی ایلک طلبیه واروب کندوجا نرسه
 ابرشقوقل ايله مایوق اولدیفکره بوندن مقدم اخذی
 حصه ندره طرفدن طرفزه و بریلون سواخ کاغذنده مسطور
 شردکرک بری طرفیندن کلمات نفاق امیر استماع
 اولدقده اصفا اولیوب بلکه اولقوله کلمات درک
 اولغله صدق و کذب تصحیح و طرفین بری ادمه قلنه
 ماده سی مذکور اولدیفکره بناً بعض کلمات مسووعه ایچی
 سنی دعوت ایلدم کلومندن صکره نجه الجیستی و اختتام
 اولدوقده کلوب نرسه جمعه ایچی سی ملاقات و مذاکره

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ایله کیمزه مجلس مکالمه به داخل اولمز صحبتی کدر ایله کده
 بز عدم دخول و ضا داده اولیوب دونمزه تحریر ایله
 دیو جواب و بریشکی سز مجلس مکالمه ده اخشام برانمز
 کوروشوب عدم دخول ایله ملزم وراضی ایلدن دینه
 مرضص اخدی طرفدن طرفزه افاده ایله بزون سند طلب
 ایلمشدر دیکنده بز دخی بلر ملزم وراضی ایلدن کلامی
 آتدق همان کورشدکی ایراد ایلدن دیدنک بویه کفشد
 بز بومقوله کلام سولیدکی بیکلمه تولکر دخی خیر اخدی
 حضرتلری طرفدن آنزه بویه کلام سولیمشوب فقط
 کورشدیکلری سزردن و ملزم اولدق لری بر سز زعمان
 استماع اولنوب و کدوسنه دخی بن بو ایله تقریر
 ایلمد دیدیکده بانئ مرضص اولوف دخی جافاقل
 صورتده طشره دن چارده دخول و صحبتزدن بعد
 السؤل تقریر و افاده ایله کیمزه بن بر درلو کذب و
 قبول ایلام و هنوز نیم مصلحتزه متعلق اعمال افکار ایله

بر

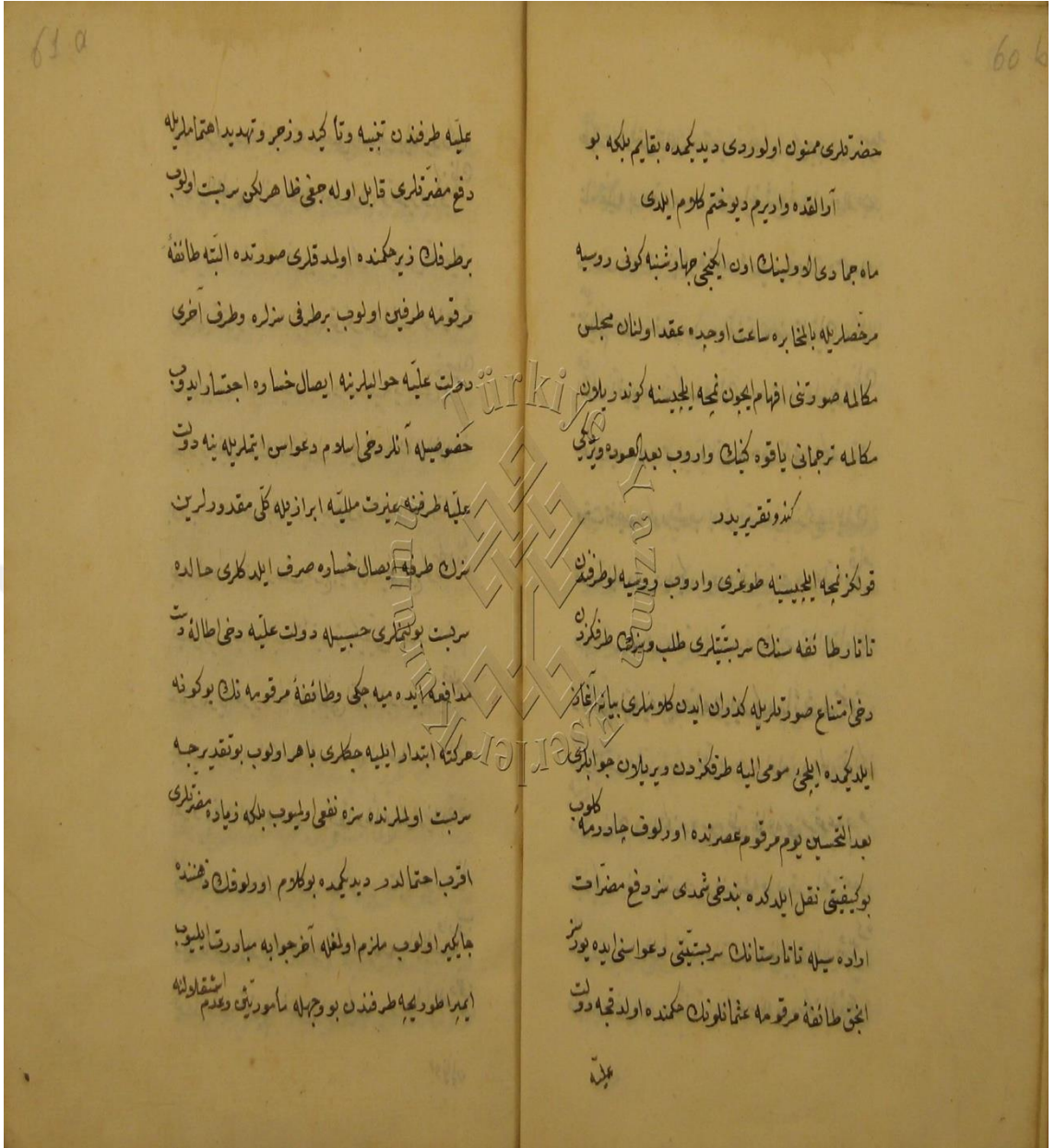
مباحث کیمزه مز و اراکین بومقوله دروغ قال و قبل ایله
 اشتغال ایلمک مناسب دکلر دیدیکده تولکر اخدی
 حضرتلری دخی بر درلو کذب قبول و اختیار ایلمز و حتی
 کذب ارتکاب ایتیموب صادق المقال اولملری سببیه
 برایکی سنه دن بر بو بودر کسنه لر کدوبه عداوت
 ایلدیکی معلوم کوزد و دیو ابر شقوقه خطاب ایلدیکده
 اولوف دخی بن بو کونه نقلتاری چکه مم و طبعیم بوکا
 ال و بر مز و بیکلمه تولکر دخی سزک بور فعا برایکی کون
 چکه مدیکمز نقلتاری اخدی حضرتلری برحق سنه دن
 بر بومقوله نقلتاری چکوب و برای مصلحت تحمل ایله
 و بوماده ده اخدی حضرتلریک صدق حال و قاللری
 کوندردکلری تقریرک مضموندن دخی معلوم اولوب
 مضمون تقریری بیان ایلدیکده کلومی تصدیق بووردیلر
 نوده تولکر دخی سزک کی منصف و غیر خواهلرک حسن
 همتلر ایله ان شاء الله تعالی مصلحت مطلوبه هولت و حصیله

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

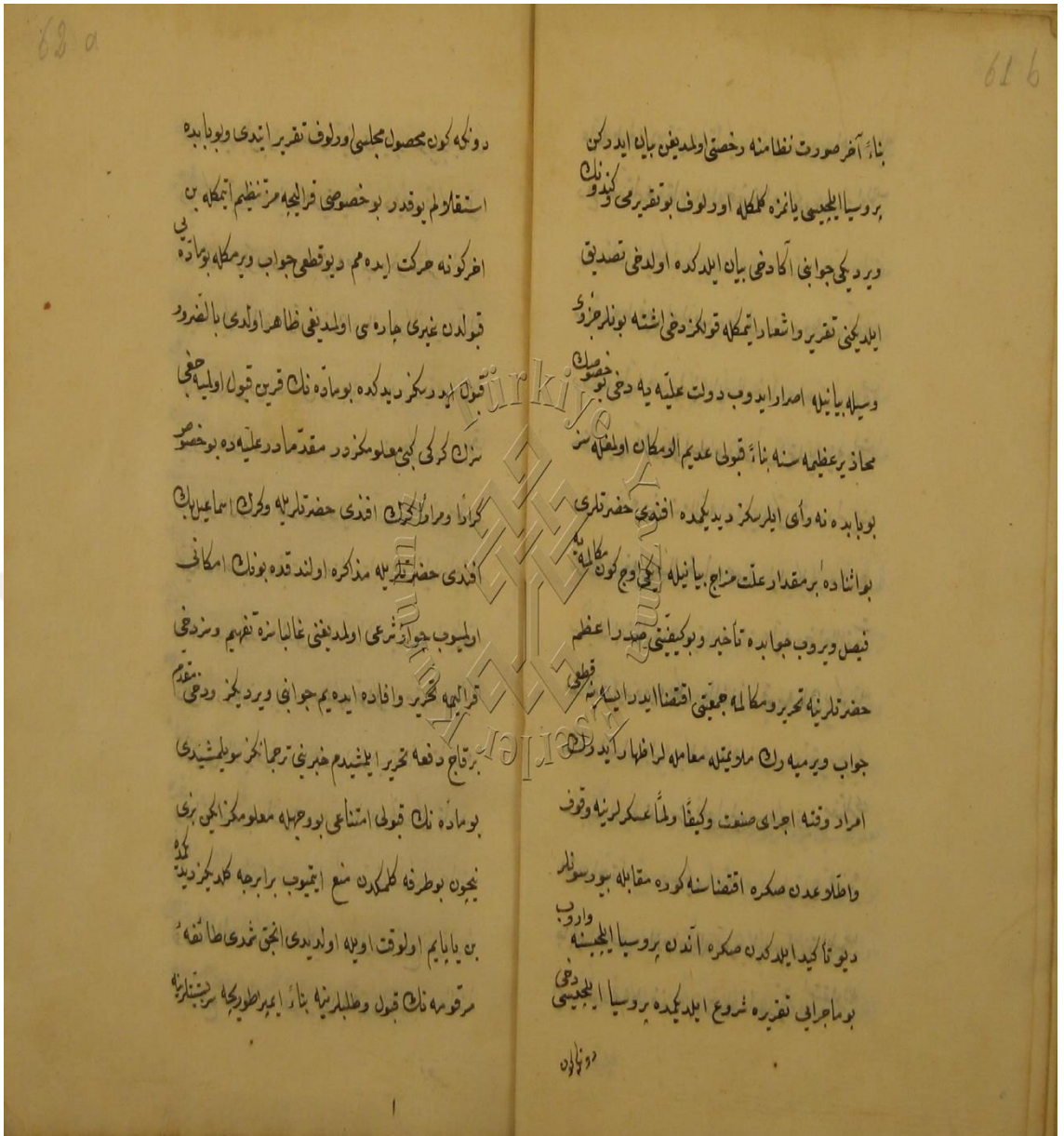
تمتت بولور دیو ابرشورنه خطاب ایلدی کده کوزل زربان
 بلکن عن اصل نعتن عهد امرنده بزم برود و صغیر
 اولیوب و بن دخی خصوصنه دخی بو قدر صرف مقدور
 ایشیک بدخواه لرن حرکتیه ایچی طرف خسارت عظیمه
 گرفتار اولدی اقدی حضرتلری بو خصوصه انصافاً
 حرکت ایدر ایشه مصیحت خیریه کوریلور دیرکنده
 قولری دخی سز بجه مدت دارعلیه و واقامت ایله
 دولت علیه ناک کیفیتنه واقف سکر کیمجه شوکلو
 عظیم لو باد شاه آل عثمان ولی نعمتمز اقدی حضرتلری
 اولور مستقل باد شاه عظیم و انجق دولت علیه
 امور کلیه سی حل و عقدی حصراً مسلم قضیه اداره
 اولیوب علماء ختام ایله اوجاقولونک انصام دای و
 منوط اولوب و بر امر کلی ظهورنده ابتدا کوره علماء اعظم
 شرع شریعه تطبیق و بعد اوجاقولور دخی قوانین قدیمه
 توفیق ایلیه دن نه کونه قرار و یریلور ایشه اولور ایله
 حرکت

حرکت اولونق تا عده قدر به دن ایدوکی جمله ناک معلوم
 بنا علیه بو خصوصه دخی مساع شرع نریف اولوب
 ناموس سلطنت سینه به نقیصه و یرمه جاک و حقیله
 تنظیم مصیحت خصوصه اقدی حضرتلرنک دکل
 ایزاد آفریده دن کسنه ناک و سعنده اولدی فی جمله ناک
 معلومیدر دیدم بعده اقدی حضرتلری سزکله وقت
 وقت مخفی کوریشوب بعض خصوص مذاکرات ایلاک
 مراد ایدر و کور دید کیمه بن و فرمدت دارعلیه ده قیام
 و بوسفر و قومی مقدمه سنده دخی امرینه اهتمام ایله
 دولت علیه به خیر خواهق ایلدی کیمه بنا شدی مخفی
 ملاحظاً مزحمتده سو طقی موجب اولور دیکله توکنز
 دخی سزک دولت کورده سو ظن غایبه سی مرفوعه و
 دید کیمه بنم دولتدن بواندیشه م بو قدر انجق بعض
 مفیدلر سر رشته دن اولونق ملاحظه سنی ایدرم
 توکنز دخی هله بعضاً او بهانه سیله بوردی کور اشدی

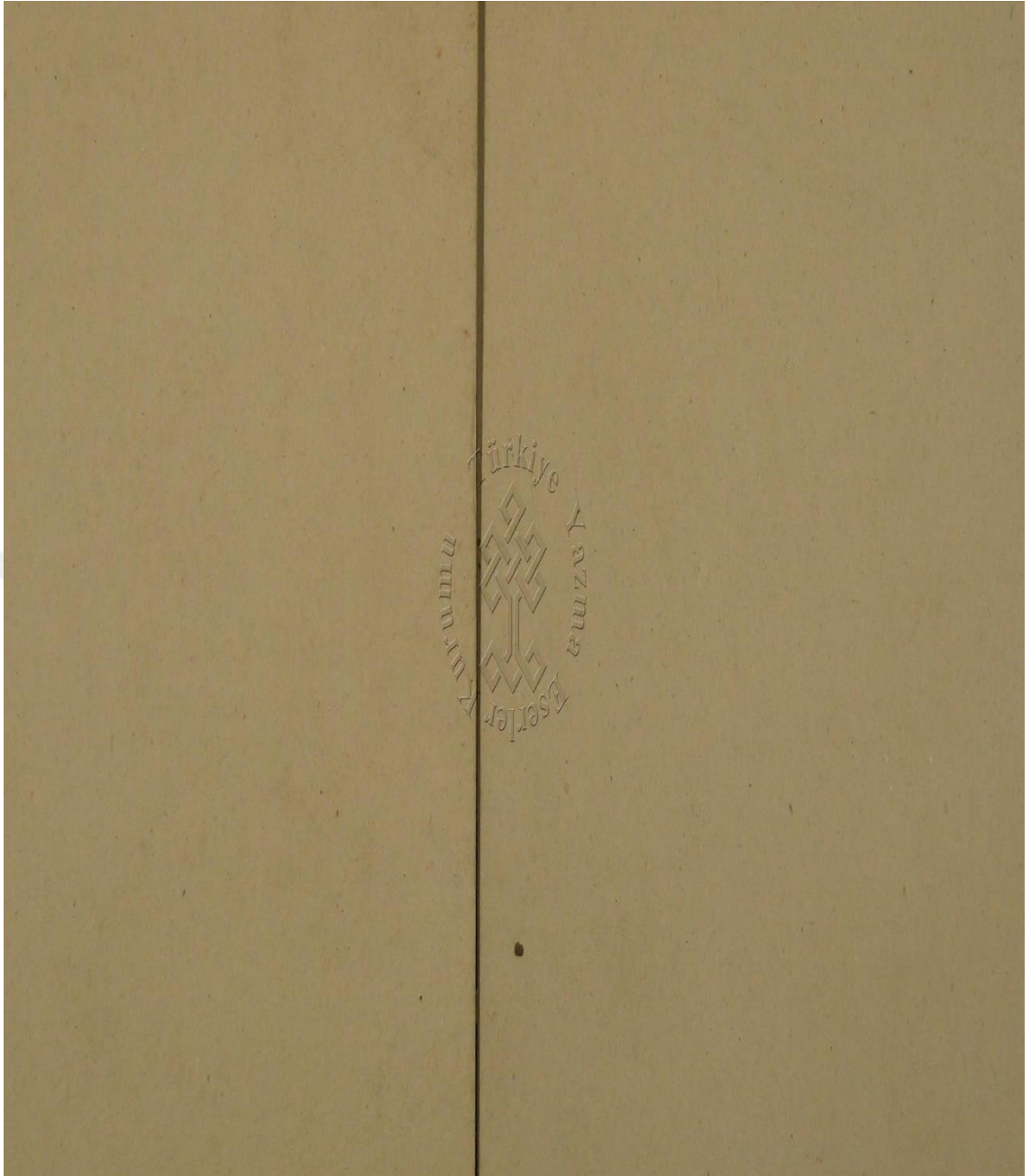
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

نظام و برمش بودن صکره تغییر ایام طوری که به نشان
 و بر مکه قبولان عیبری طریق بود در دیلمه فولکر دخی
 طاقه مرقومه دن سرخسینه طالب و خواهنکر اولدیله
 دید کلرین طاقه مرقومه ناک رجال وار کانی ایسه آلرک
 همان جمعی دیلمک ممکن اوله حق وجهه بروقیه به عیور
 ایدوب هالردولت علیله جوارنده وزیر کلنده درین
 مراد کلر تاتاردون اهاد و افراد ایسه آنلرک هنوز امور
 کلیه ده طلب و رغبت و رضا و متابعی شایان اختیار
 دکلدر دید کلده اولدی حال آنلرک مبرور و سلاطینی
 دخی درونلرنده یله در دیلمه فولکر او مقوله ره حالک
 اکثریسی هالو بو طرفده موجود اولوب تاتار ستانده
 بولنا نلردخی بوماده یه عدم رضا ایله کاره کیر تا بعد
 و تردد اولدی متواتر دقالدیله حقوق ملوکه رعایت
 لوزمه شان ملکدن دکلدر بونلردن قطع نظر تارای
 سفر طبع ملوکانه یه هنوز ایران شور ایجاب مطلقاً
 تغییر

تغیب و توسط بجزه ناز رحما للبار ایجاب لوسنه
 لردن قبول لرف دولت علیله دن اولوق و جهلر به مقابله
 میل و رضای ملکانه نمودار و لشیدی بو خصوص مغایر
 مطهر و خارج اراده شاه و او کستر اولدینه ناز قابل کلدر
 جهلر به بوسفرار و قویله راه و اختیار باو ساقا به اولدی
 هر خصوصاً نظامی نه آنلرک اراده نه منظر کلدر
 مقابله آنکلره چونکه افری حضرتلرک بولایه مقابله
 ملرمانه سی معلوم اولدی فولکر دخی بوسفرار ممانته اراده
 ملوکانه و قویله مجبور تبه بالضروره اولدی جمعه غندره
 حتی ایجاب جهاندار نیک اختیار به اولنار اولدی بولایه
 منزل ایله سفح حرکت اولنوب برسنه اول فاعده قویه
 اوزده ذخایر و مهاتق و لوازم ساره کل بعد سفره
 عزیت اولوردی و بد کلدر بوسفرار غنیمتک بولایه
 سوال بکلره فولکر دخی باعنا افری له کفایت اولدی نلرک
 وجهه ناک معلومدرکه له لرفیه مجبور اولوق حسبیه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

لرفك له حقه مساواة اوزره معاينه افضا ابركمن
 روسه لو لرهن تجاوز و بوقر فضا به اجتنار و نحو
 موجب سفر اولدي و بركمه له اولدي و عينا ابدى جوي
 و بركمه فولك زخي جوي له اولدي و عينا ابدى جوي
 كسي بالمله اعبان له بر لفته برنان اولدي و اندر زخي فاقوس
 و سفاك و باب جارفت و حدود و سايه به فرار و ستمده
 مستقله بغيقت و عوئين حافظه و بغداد و بوده سنه
 كونا كون كاغذ لر خور و باطه و قهه ي حدونه عت
 اطراف ممالج محومه ده اشغال ابدى كرا ايق بالجه سواكن
 اقطار ممالك اسلاميه نك نجش فلو برينه داره اولدي
 افراناس و نجي بويته نك باله اربه و نجي ستمده اتفاق
 ايه بالفور بادشاه عالم خستلري زخي غول سفر اخبار
 سمد ديلر دبر كنده اولوت بو مقوله فضا بحا رنگان ايلر
 تاديب اولد فلرهن بنقه سهولت و جهيه ابر شقود زخي
 لصفيه شه نهدا امشيدى دبر كنده فولك زخي كره بويه

افضا

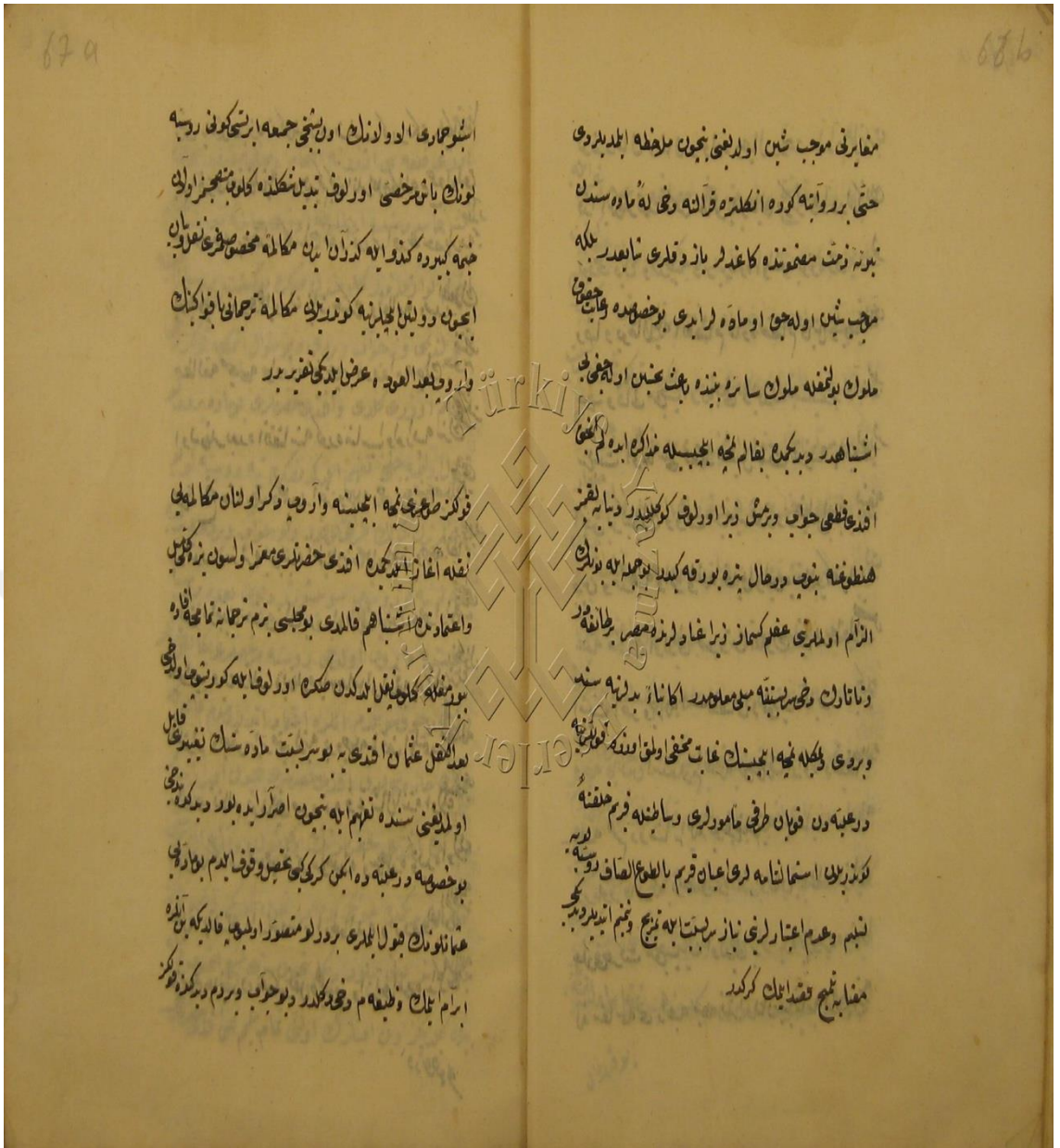
افضا ابر شقوف ايشي لصفيه به قادر بوضه على العدم
 و حث بقول ابرن فلو برن ازاله لوجه فادر ميد
 ايش مولده لصفيه درجه لرني تجاوز و اولم نام كنه
 افضا انكده غيبت سفدن كونا امكانى اولدي جوي
 مقابله ابدى كنده بادشاه مراد ايه دفع ابدى كنده
 روسه و ولده تمهلا ظهور ابرن حركت عوئي ابدى كنده
 و نقه فادر اوله ابدى كلام بندر هان كوت الزم
 اولغه ستمده صرف زمام كلام ابدى بو طرافه
 دولت عتبه به نجي كند و اجتنار لر به متابعا ابدى كنده
 فولك زخي كره اوبه در ايجى مدت سويه دن اولجى
 دولت عتبه فو ابعدن وزير حكمر منده اولغه البته كونا
 طريق بوقر دبر كنده باروت روسه مستفاد ابدى كنده
 مراد ابر ايه اولوت نه كونه حركت اولوندى دبر كنده
 فولك زخي بو مقاله مقدمه ي مسافه و حجاب سوز لرهن

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

البته بصورتی که بوسه زدن و حتی مصافحه به عدم رغبت
 به کار بردن اختیار صورت بردن دیگر که باروت عین
 عکس بر من مطالعه و ملاحظه این می بر فاج دفعه عکس
 طبعی با توجه به معنای اولی و کلمه فوکر خوی بوسه
 و عادی مواد اغیاره فاسد و نمیدین و در و عکس
 عند اوقفه بوضع هر قدر اهل علوم و ارباب
 و کار و دین متعلق ماده اوقفه بهاری از کتاب
 مانی اخبار ابلان اعلو در بوجهی قولی و عقاید
 خالصه البته اتفاقاً بوسه آماده حرب و کدر در بوسه
 امان غلبه ای به نقدی مثال دیگری بوسه زدن
 افندی خصلت این نمیدین بپایر و کلمه فوکر خوی در صف
 کذب و افغانین ابدن بوضع و از افندی که
 این سباق کلام مناسبتی به کلمه خصلت بوسه
 لهونک کفتری معلوم کرد که مندرج غلطی و اشتباه
 لاشرف

بوفد حال وصال و اولاد و مجال و رحمت و آرام جانین
 فذا اینکلون کلمه حالاً با بر جای مرکز و اولاد در کلمه
 بودی دن و مندرجه و از بر تاره اولفنه بوزه نومی بر اولاد
 رضا و بومال به انقسام ماده خضام قابل و بوسه نومی
 وجه و فانی موجب اوله جینی و بوسه مستفیدر و اندر
 سبب ارعاشی فقط بجمع انبیت غرضه با ایدر
 اینج بوسه زدن دون غلبه به محذور غلطی با ایدر
 دن و مندرجه و از اولفنه قابل و بوسه فالد که به دن
 عبه حکم اولدی سردن اندرک غرضی اولدی
 نسبت آخر وجه استحضال و نومی به فایر دیگر
 وجه با این استعلام کلمه بوسه زدن اراده اولدی
 البته هم دوستانه ای بوسه زدن به برضا بوسه و ابطه
 و بپایر فالد که بوضع نزاران بانامه زنج
 حلقه حرکت موجبین اولدی بر ایدر بوسه زدن
 له مقاسم ای داعیه سینه نزاران بانامه زنج بوسه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

دخی باشدی بزه نمکونه رای مناسب کورسکوز و کله قهقرا
 بنم افندی حضرتلرینه سوبلر کجی آنلر کله کماله بر جمع اولدی
 خصوصتده بر مقدار کونک طور آنلر افندی حضرتلرینه
 بو سوبلر اردو و ایلرینک نان عکس و نظامه و مدد اعطایک
 مطالبه میسجه ای افندی و رود باره جاک جوب
 اولسندر بعدد اقتضائه کوره مناسب اولوبه
 بویق دفع حشرات و کلبدر آفر وجهه دخی توغری حضرتلرینه
 بولنور و سزله بیاباره اعلیان حال اولغین وجهه نظام
 ایتقی سربیت خصوصتک برودلو طریقی یوتمزد بو اولوش
 جواب و بر سولنر و بنلره باس حاصل اولدغه بو نلرینک
 ایلرله و بعضی سزله بزه بودجهه وقف اولمدر مصلحه
 مادهی نظام بولدی صودرتده فرغ نال باند اولدی
 آفر هله کوندر مبعی قریم سلوخته و سیمهده کیده اولن
 نقلقا بقدره وارتم و سائر اولجوالیده و اردو و ایلر
 حزیق جانندن عسکر نفس و هجوم و انیدی امره نال
 دروغونور

اوزی فعه ای اوزرینه اتمام و صرف مقدور ایلک
 نبت فاسده شده اولدربه اوزی جاننه نفیبت اتمام
 اقدام لوازم نزر کلونندن صکک بو کتبت بر وسای
 سوبلرینی و نه جواب و بری و بوسوال اتمکله نوکوزخی
 اتمام اوزری کلدی و افندی حضرتلری بوماره برودلو
 قبول و تمجیه خفی نفهم ایلر کونک نه روسیه لوبو
 غریب لریک کولان طریقی یوتمزد بو جواب و بری کیده
 بغه تم به کور و سوب سوبسوزر و بوب بعدد روسیا
 ایلجینه سواروب اولدی روسیه مشغولری کله ایلر
 و نه خجی حوق سوبدم آنلره اغما و اندر دم قالدیکه
 بولک جاره ای بوق افندی حضرتلری نجون امر ایلر
 د برک افندی حضرتلرینک کلن تون و نلک الذر
 بوندر د بر کجی جوبی بوبه در نجون کلدیکر و کله نوکوز
 دخی بانر بونی بلور و کجی نجون بزی منع ایتوب بوبه
 بیه کلدیکر و بن ایلرک اولدی تمام بلم کون افندی

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

سؤیه نقل کرده بر اسنا بولد بوسر بخت مطلوب رسته
 در ویشتر دولت علیه فرزند دخی بکار و جبهه جوان
 شری بوقدر اولز جوبه مفا به دن صکره لعل کلمه
 مبدانه برضار که جقدی بومضای منار که دن نغمه اولک
 روسیه لو عذر شرعی بیدی و قبول اینک بولک
 علامتد فکرین فتنه مجلس کلامه بر مبارک جمعیتدن
 هب اولور تبر و بر بیلر بوبوبه ایمن فکریه به علامتد
دیر بولک
 بوجوهی صکره فتوا اینی آفری خفتلری بر بیعت نظر
 تجویز بندگی کلده بنیزده هر کون سو بولک بکشد
 صکره بومعاصره و برها لغاب بجم رو میدد و بر بولک کلور
 فتوا اولز شریک خلوفید اولماز و بولک فتوا
 آفری استیجی کی و بر و بکله فولکز دخی فران
 فتوا اولز و بومفا به ای بکدن جوی بوبه در بولک
 روسیه و خصلتینه خبر ابدک و بکله فولکز دخی بولک
 ابدک اکده مدق خبر ایه نه کونته اکده بلوردر بولک
 نه بابالم

نه بابالم بولک بر دور الوالی قابل دکل بوبه اولی
 حاکمه سفر لر شماری اولور و بکله جاردنه مفیدتیه
 اول اولور و بکدن بادون عبه نک منفی الماعده
 بولدن بوبه بو مصاحبه به قائل اولور انحق اللزیه کبریز
 و بکدن فولکز دخی اونور دن برو دون عبه نک بولک
 کسنه دن اعانت طلب ای بکدی مسوق و کدر بوشو ایه
 منقضای شین روز کار اولجی و او قدر دن بولور
 ایه جاک ایقبات اینی جناب بارین غیر کسنه
 لکن بود فیه فتح مجلس اولحق ادرم کلور ایه نه
 روئی کومجلی ارا بوب بوله مبه جی و بر و خیمه
 مصاحبه سینه و جها من الرجوع رغبت ای بکدی بخور اولور
 اعان غلبه ایه تصدیق مقال ای بکدن نه بابالم بولور
 ایکی بادشاه بریره کلوی بر رزبه اکلننلر و بکله فولکز
 دخی بومضای قاعد و رلدر و بکدن باری جنونک و بولور
 بر رزبه خبرت ایه نفهم البسولر و بکله او سو و دخی

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

رسوم دولتدر جوانی و بر دیگر کدولری بلوریم
 و بقیه م و کله در بکله فولک زخی بخون و بقیه کز اولان
 هنوز سربیت صورتده سزک و و کله زخی خوق ضرر
 بلخورد بوزن بده نه بر خصله سوا به نظام در
 بعد ماده اینه و با خود تجارت صورتده آخر ماده
 و خجما شرف اولسون در بکله هنوز بواجده بولور
 ابر کز آخر ماده لره و زخی بلور نه کونه امدار ادرت
 فولک امور مختلفه ناک نظامی ممکن اولان اخی امور
 نظمی مکرر و بوسر سببت خصوص امور مختلفه و نوره
 هکذا به بر فایله افران اولسون در بکله بقا اخی
 خوقی ممکن دکلر و بوسجه نجه و بر لری مکرر
 ایچینه بولجی حکایه و وول حبه ناک منفی بورد
 غرضی نه اوله و بر دیگر قی و ادر نامدن مکرر بوزن رو
 اعانه و وونه اهانه دن عیب معای اوله مزرا کدول
 منفق افضه اولغه کجا روسه لوب هم فرق اولور در
 صدیم

فصدیه افافه مراد ابر اما اوصالح و جوده کلیه چی
 سوندن ظاهره که غیره ایکی بنای فیض اقله
 دولتدر با مال اولوق آقضا ابر همان اوکونه کدول
 عادت حس اولدی قی الیه و و قز حالد مستقبله اولک
 مضراتی وقع اجموع اوزینه سوچوش ابر چی امر مقدر
 کلماتی اوله سبه نوکله ایدی

جلسه کماله را بعدن صکره روسه حضرت علی علیه
 دوین ابر و واسطنه حضرت اونه و قزین صکره
 نه کونه لری سطره سربیت ناتارک منفق ارضه
 ابر نهایت درجه بقول ابر چی صورتی در بکله
 صدیم

بالجبه طواف ناتارک شمشاد روسه ابر بطوریکه
 حضرت فریدن مطاب اولن سربیتلری امر نه دولت
 عیده به ترتیب این کاد بر عقیده و نغده و بکله ناک ابر
 مکنده اولن عباد الله محبت منفق و جوبه نظر اعجاز

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

نرخی مرتبه لرینه دل دولت عبده طرفین غلامه به احوال
 اولی حق سر و طایق نهایه نهایتی سوبه در که قوم
 جنس تانار امور ملکینه لرزه و با کونخای خان اخبار لرزه
 کلنا سربست اولیج لاف و نتر و من عقد امور لرینه لرزه
 دولت عبده دن تعرض و رو و قبوله داز قطعاً امله
 اولیج بلرزه خان اخبار لرزه محتاج اولیج لرزه لرزه لرزه
 کون حکام لرینه لرزه مدرستی و کون اخبار لرزه لرزه
 فویه لرینه سیک اسلام اوزندن دخی و کون صلوه
 و اعداد لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 المسلمین حضرت لرینه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 كافة امور لرینه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 مدرستی اولیج اذن سلطان الرخامه و طرف سلط سینه
 دخی اخبار و اخبار لرینه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 و حجب نرخی لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 و ملکت سینه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه

هر زمان

هر زمان خان اخبار بلرزه فرآ و آده اولور و لرزه
 کلور ایه و فن اخبار لرینه دن طرف سلط سینه دن و فنا
 من الوجین و سبامل اسباب مدافعه اولیج و خبر لرزه لرزه
 طرف دولت عبده دن نصی اولیج کلان فضا لرزه لرزه لرزه
 کلان لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 اخبار اولیج و بین الدول متعارف و مند اولیج
 لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 عبده اسناد لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 دولت لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 و نفوس لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 عاده لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 هذا عندال واقضاد بولنج لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 بسرا و لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 صحیح لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه
 یاد ساهدن اولیج اولور و لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه لرزه

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ذکر اطاق بر لود و صحرالوده اخبار لر به نوبن و تمدن کرد
 ابد لر ایه منع اولمچ بیه سر و ط سببت مذکوره اوزده
 خاندنیه تابع اولوب ذاعت و هر انلر نیک اغشار و رنجی
 بالتمام طرف سلطنته اودن سکون کیفی ایشا سربسند
 و امور لر به کونک طرف دولدن و کونک روسیه و کونک
 و جراس العجب مرضیه اولمجه و قوم تانار اهل کونک
 بو وجهه سببت اولدق کونک کونک ملک لر به کونک
 امور لر به نابقا و تر جیا و دن روسیه لر فزون و کونک
 من کل العجب تعضیل و تمجید ملک لر به سر لر ی اولدق
 کلور ایه و رحال تاویب و یقینی جانرا وله
 نقره مرضیه جواب اولق اوزده روسیه
 و بر دکری کاغذک زجره سبد
 تانار لرک سرببت و بغیر تعاقب استقلال کامه لر به
 دیز سعادتلو مرضخان دون عینه عثمانیه جانیکن
 اوزان تسوید ماده مصالحه به جو ایدر
 طرفیه

طرفیه دوست اولدی حشمتونجه ایدر لوری و ایدر لوری
 و یروسیا قرالی حضرتانک فوق العاده اوزده ایدر لوری
 و سکین و ساقیه دون عینه نیک بولمچ بلک رتبه
 مرخصدی لر فزون جمعه تانار طرافتسک سرببت و ندر
 تعاقب استقلال لر به دیز حشمتونجه روسیه لرک
 ایدر لوری به شک بولمچ بلک ایشا و عطا اولمچ
 مصالحه نیک صورت سوبدی معنونه روسیه نیک
 مارا ذکر ایدر و جراس العجب رضا و برک عظمت
 اخی ایضاً بمقتضا سببه مواد منفعتدن اولمجه کمال
 تاسفیه ابراز مراسم تعظیم لوبق ایدرک اشارت اولد
 اولمچ تسوید مذکور کمالاً مناسب ایشا
 مواد مشویه به فارسیق اولمچ تانار لرک سرببت و کونک
 وادی رسوات و دون عثمانیه جایتیه رسم ایشا انتخاب
 فاندی ماده لر عدم قبول انتظار مواد و ندر
 تانیا تسوید مذکور کد و کند و سنه نطق

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

ابره جوگه تانارلر کلبا سربت اولقا ووزره نسیبه
 ابره و بانسیرکه سارلردن افزون سربسنا به سربت
 اولق لوزم کلوج کزدو مکنسته ایقا انقیابه زلفق
 اطاعته دوشرد و دیرکی اوزره دولت علیه عثمانیه
 تانارلرک بودلو مصالحنه فارسیبه وکن فاضلرک
 قشایزه نصیدن زیاده برسته اوله بلورکی
 نالسا
 معنوم سوبه مژکورد اولق افق
 مصالحک کبیفته مخالفدر جوگه صافه موی ناه
 اولق روسنه ایلرطوبه مژبیر کایف فتح استخفا
 تانارلرک مملکت وسبعه سنه تخصیص وخرید مکنسته
 اذغال وبعبر مخالفیه استعمال اتمک مکنایک
 بشرعبه نرحما ونحه مقانیه دفع سفک وما وکندنک
 اوسودان برقا ولفیندن عالیه ابراز دولت جدیدیه
 ابره ایچ دولت بنیه اجماع اسایش وکتب ایچون فتح
 استحقاقدن اغراف ابرکدن نملک حقدن وکلیه

وتانارلر

تانارلرک هر فقیهیندن سربت وبعبر نفاق مستغلا اتمک
 حضضده واقع مسار الیه اتمک ملخطاتی دولت اولق
 ایچ دولت جانندن قبول و استصوابی ارفعیه دولت
 علیه به بوخصصده افهام اولدیغی اعدا ادر و تانارلر
 بعبر نفاق استقلال کبیفته تمهید اتمک ایچون ابرلر
 مسار الیه اتمک برکزه اقرار مبارکی و بر وجه حق فتح کبسته
 اختصاص مستحقان و قدرید و مذکور اولق کلبا
 ابرقیبه سربسیرکی فیما بعد رخ و مستغنی مصالحنه
 حصوله بر وجه احسن اولقا ووزره مشاهده ابرلرک
 صکره تحقیقا اتمک نملکی تحمل ایچوب سربت نهمین
 استقلال بنیه مخالف بر در لو بعبر و استنباطی خوب
 ابره جاک وکدر وون عثمانیه ناک سعادت بلورکی
 استوفضایین فبریه لوزره مهمه لری کلردن
 صکره تحقیقا حتی طرفه و بر وجه ایچ دولت کبسته
 مصالحنه ناک ماده اعلیٰ منی تماما عادل کلاملر حصدل

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

و منصف اولقا اوزره قبول و عهد و اخراج ابراهیم
 در و ماده مذکوره نهایتاً اتفاق اولقا اوزره ادری
 مراسم تجریم برله جناب سعادت کوزه اراز اولور و **توزیدیل**
ابراهمی نانا اولرک مریت و بفریق استقل کلاه
 لر نه دار عهدنامه مصالحه و روح اولجق ماده نیک
 سنو بیدر **وزیر** و عظمی و وجهه **دو کینه**
 ابراهیم و سجده سی و سوکلو و وزیر و ایدماه **الیمان**
 حضرتک دفع مجاریه ماده سنه **نقطه** خبره **طریق** و **مسئله**
 اوزره کالده و دولتری بنیده **روح** و **سجده** و **الحکم**
 مستقر مصالحه بی عهد ایجاب اولور **سنده** اولر **قرینه**
 مقصد مساله انجامک بز برای حصوله **مناصب** و **مقبول**
 کور و عاتمه نانا **رطافه** سی **سربست** **انجام** **شعب**
 اولرک کدو خانک زیر حکومته **مریت** و **بفریق**
 طریق کلی استقل اولده **عهد** و **قبول** **تیمار** و **الیمان**
 غیر فرجه و **عهد** **باج** اولر **له** **بویاده** **کرک** **کلی**

رو بجه

رو بجه لرن ابراهیم و سجده سی و کرک **الیمان** **بایمانی**
 حضرتک کرک کدولری و کرک **خلفری** **طریق** **اشبوت**
 معنوی و **مخفا** **ماده** **الیمان** **مد** **و** **عقب** **و** **ناید**
 اولر **حق** **عائمه** **ارضی** **و** **شهر** **و** **مسکن** **ناتار**
 و **استقل** **ملکی** **اولقا** **اوزره** **عقنا** **تقریب** **ابر** **راشوا**
اشنا **وزیر** **و** **عظمی** **وجهه** **رو بجه** **لرن** **ابر** **لو**
سرف **و** **تقیق** **مسجون** **ابه** **بو** **کوزن** **الیمان** **بر** **کرک**
 کدوسی و کرک **خلفری** **طریق** **ناتار** **لرن** **حقده** **کار**
 اولرک **استحقاق** **فتحی** **و** **بنه** **اشبوت** **مملک** **مختم** **بر** **قطعه** **سنه**
دفع **رو بجه** **دولت** **حق** **لخصاص** **ماده** **سند** **بجانب**
 و **تقریر** **ابتدی** **کی** **کذا** **ک** **سوکلو** **وزیر** **الیمان** **تاری**
دخی **اشبوت** **امدن** **صکن** **بما** **بعد** **والی** **الابد** **کرک** **کدوسی**
 و کرک **خلفری** **طریق** **ناتار** **رئیس** **هر** **و** **تقریب**
 و **احضاص** **حقدن** **بجانب** **و** **تقریر** **ابر** **و** **تقریب**
رو بجه **ابراهمی** **سجده** **سی** **خلفری** **والیمان** **بایمانی**

حضرتی بالیقاق و بتغیر کدوری و لغزنی طرفین
 قباله استوار آمدن و علی الدوام استواران انعام
 الرعایه نیک مصروف منقضا سنج کرک خبره فریم و رک
 مواقع سازه ده اولک طوائف نانا ربی جودیه و بلاه
 سربت انجابه منتج کد و خانک زبر کونده
 عبری اصل بر دو مصنفه کسه به تابع او نظریه
 مستقل و بلا مافت بالاده مذکور انجالیان ماده انعام
 اوله حق ارتعی و شهر و مسافک نیکو سربت و
 قفسندن بغیر یقاق مستقل ابر و قبولی مستدر
 و ابر از اوزان استوارده بی جویز انکله نامرتبه
 علی خصوصیکه نوع سینه نیک خبریون فعلا در اول
 فتح حقدن کف بد ابر کوز کله مرزنجق بودرله
 اولن فتحدن کف بد ابر و نمر و استوارده و قه اوله
 فرار کز باغشامند و محاربه کم او لغتی مشهوره
 برهان برهن جدر برهنی اولور و بر مطبوعه در

نیز

نقیر مرقومدن صکره جواب اولور
 اوزره و برین نقیرک صور بتدر
 نصفه مابین الدولینه فزلی منضم دولین نقیرک
 دو سترنق و برین موارد مطوبه کاغذیک منقش
 و مقاصد خفته سنه اطراف فرج عارضه لربه بعد النظر
 تکلیفات نامشروع و ن عبارت اولیضه علم فاصله
 محبت و تابع اولن در بوتقنی دو سکره مجربا و لریج
 اوزره نصف علی خلق اسبابه منصف اولن کوی نظم
 لامرانه ابره یخی انصافم نفسنا طقم ابره اولن
 معلوم اولور بو یکنفکرک فوی شغایا جز اوله منله
 انصافیم لامراس واجبه شک ابره اوزره فریقین
 اولن یخی اجدن اصول و فروع سرعبه و زنبه بی ضاب
 سعادت نریکن کرارا و مرار ادله واضح ابره بالکلیفاتی
 اختیارون غرضم عامورتیک منضم اولن یخی حقوق
 ایا و جهانمد دو کله جاک قائلردن رسمی ابره سقفتن

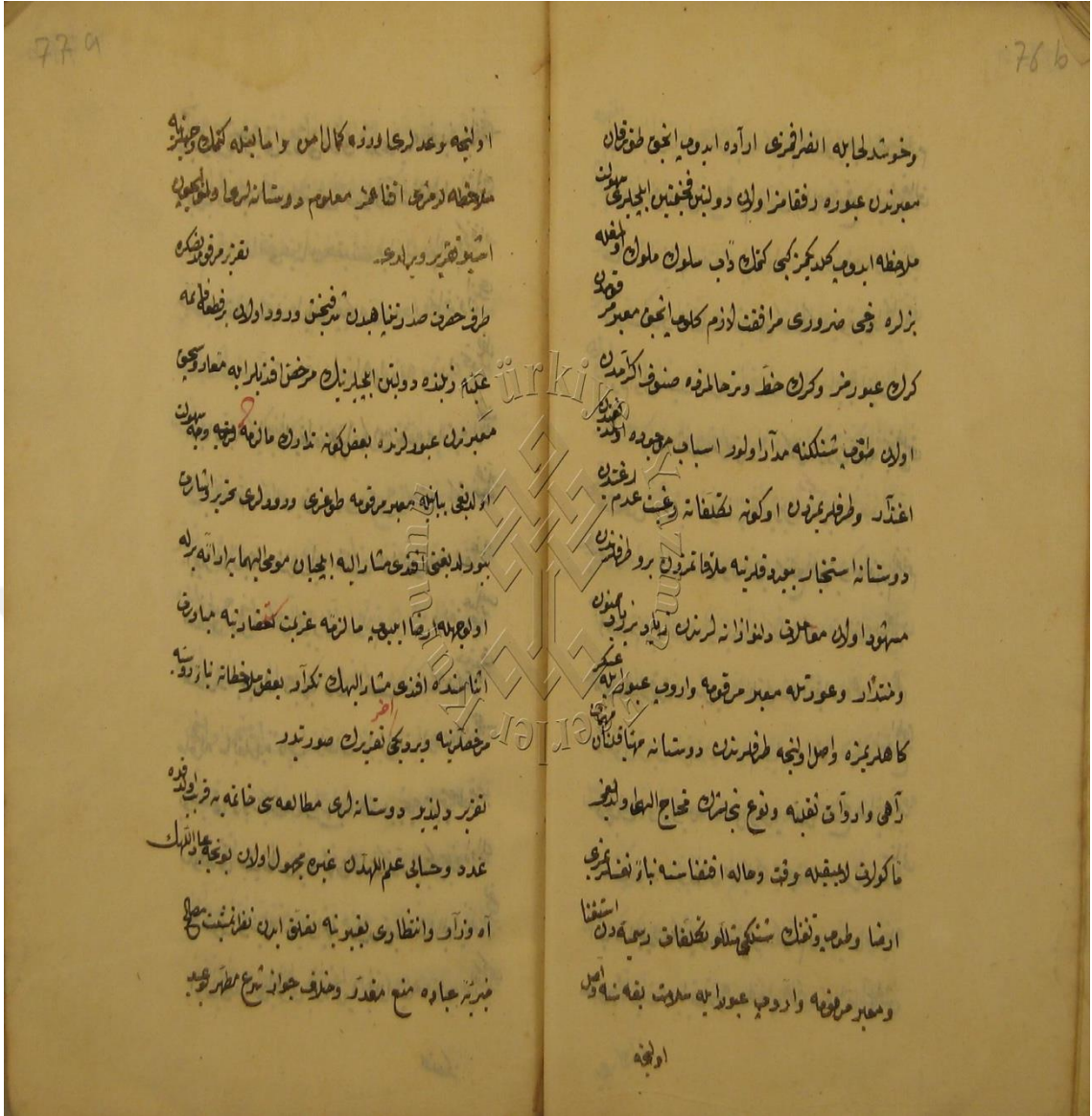
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

عشق به ما ترجمه و جور جزیه سی استغفار ایچون و المنه
 محاوره بملکته و مخالفت عقیده و ن قطع نظر مطلقا نفوس ^{نیک}
 انزفه عت اوله اهلک حورانا نزه خایضنقم و قهار
 نبتدن خدر مطلاقی جزیه سینه بنی بروکی ^{نزدیک}
 نهان اینه عالم السر و تخفیاتر عانور غالباً محضه ^{اوله}
 حسن نیکر مشمول سور نطن اولغه ناموس ابر ^{نیز}
 انزال نیک احکام الهیه نلح اوسول و فریضی و لزومی
 بان ایتیکه نرفی دوسمز عندنر شانان اعتقاد ^{نیز}
 منع مقدر و دولتیم و خیا ابراد اندیم مرزیه ^{نیز}
 محذولته رضا داده اولم یقیندن دونلو صدق ^{نیز}
 برخلصکرکی اکاه و باخبر قلوب و عدد دوسانه ^{نیز}
 اورده طریق اسیدن عورتها راده و فریان ^{نیز}
 دوسنه بار اولم غایر خنقم اولوجا حق ضایلر ^{نیز}
 بنیزده نکلن و تکلف بر طرف اولم ایچون ^{نیز}
 بالقبول بولسون ایچون لیس حدود ده اوداق ^{نیز}

نزله ایچون

نزل ابروی اعانکز ایه کلیم منلو نیه بر ساعت ادم
 اعاده فرح حضرتده هم روسانه لر عینوق و شرط ^{نیز}
 عباد مخلوقانی سفنده خیر اولن صورتی احسان و ^{نیز}
 دولت دوستقلری زمانی کور مکله بوخیر ^{نیز}
 اوم اولن عبداحضری مسرور و سار ان ایه ^{نیز}
 نقیر مرقه یون صکر اوداق نقیه ^{نیز}
 مستغنی روسیه مرخصیه و بریک نقیر ^{نیز}
 اراده نقیر منع انقبیر و نقیر ^{نیز}
 احکام کیت نزله ده بونلو ^{نیز}
 مکاله فریضدن تربیت مطهره من انقباد ^{نیز}
 مامور لر یز طرفدن عدم اعتبار و اعتماد ^{نیز}
 فریقان اوزوسیه حاصل اولم ^{نیز}
 مصروف دسنولعل طوبولک صحیفه ده ^{نیز}
 اجاز ایچون کلیم یزدن زیاده اکرآم ^{نیز}
 عود نبریز اسبابی نهیا و عطابه ^{نیز}

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

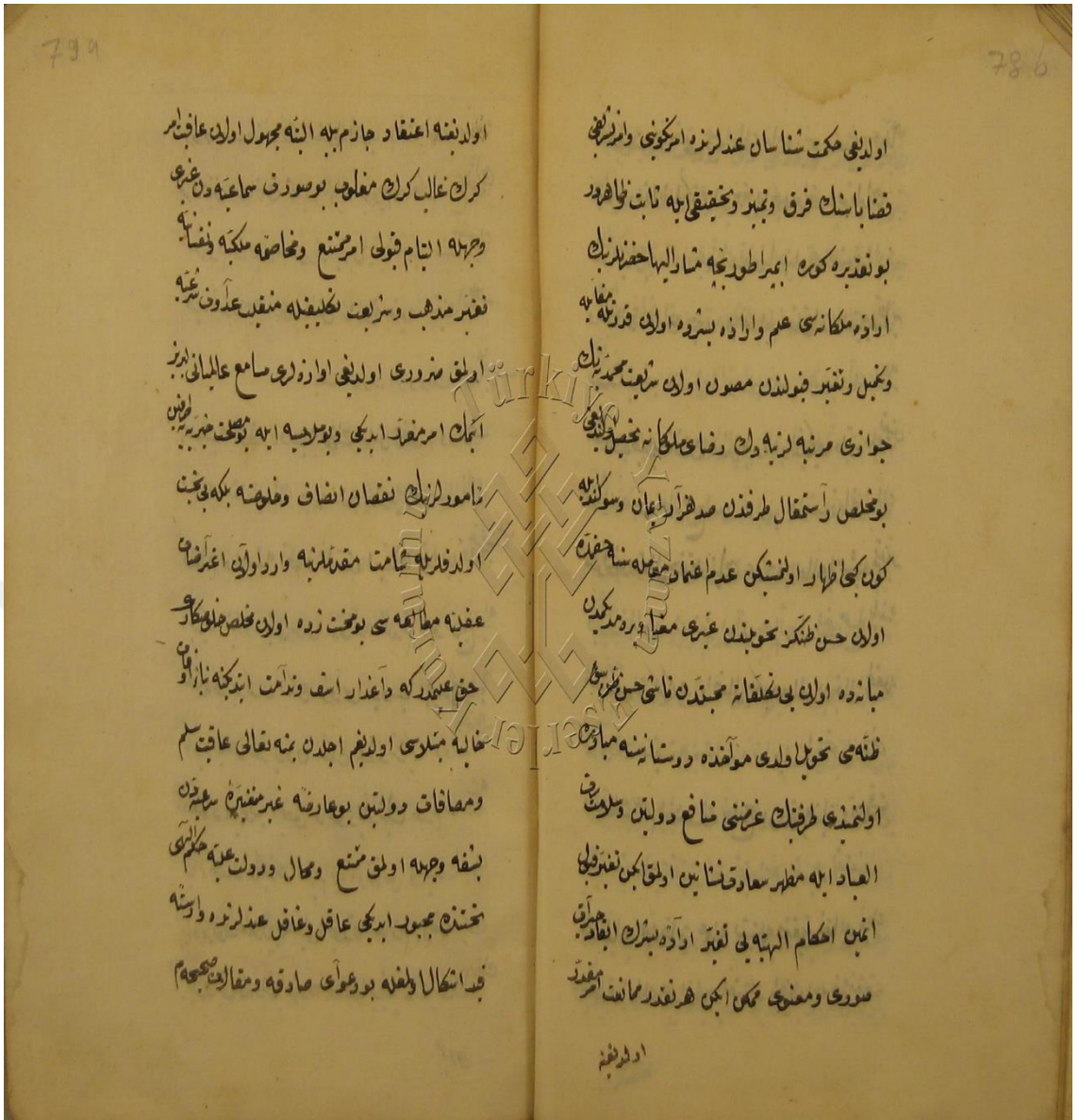
Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

عاجری و حقیقی دومی موفق شدی ایا به و پیشتر بنام
 و مجربا و لذتگه کوره نقت غیر خواهان نقاضای آن
 چشم نلف و تاسفی عینان حقیقت بنان زن و زنیار
 مکنه الفعلاف با بان افکله در دو روشی ازین
 مقتضای سندات معتد بهانما همی لوزنه سندن خول
 اعتبارا به کون نالفا زینها و کون عنق مجازیه اینه
 ضابطه قهر انان قوم تا اثار هقلزده هقلزده
 ایدلور عیه هقلزده نقت علی الصخره ای ابقه
 متعلق اولک حسن زینوره دولتم اراده سنه بمسجد
 هقلزده بحول و مجربا اولک نقت مروت بدو
 مالوکه سابقه نایب مرعات کابن فی مغالری مطالعه
 بو حقیقی دوستگه سربانه جارج و برجه نیر مصدیر
 سلطانی حد ناموزنی فان قات کدار اینکی بر اولک
 حقوق و سینه اعتبارا به سندن مرتبه منالها با نظر
 اولیغی نما سجا قوکی نده لایه بالمنا سبه افاده بود

تخلص

تخلصک رخ خفی و مجاولک تاموریم سمنع علی
 جناب و فاضا بجزه الایه بواجب دخی و بونلرک
 نفا بنلرله مال و عرضا و لغونا بندری صنوف الام
 و خارج اولک بجمد و حجاب مخلوقات الهیه فی طری
 قصد ابروج عند الله و عند الناس مرغوب اولک بریه
 مصلحت فبریه ضمن مغربه ده اولیغی کجی ماده سلو نین
 مطالعه سنی عالم جمع امور اولیغی حاضر و انرا اولک
 مولوی متعال هقلزده نیک عدته احاله ایشیدم نیر
 فنون نقا بقدر نیره اولک علم الهی و لیلی جمع یازده
 مستم اولیغی کر کرد و افعال حکم مصلحتن عالی افعله
 مخلوقات صنفه هقلزده فرا جملریک متعل و لیلی
 نظرات علم از لیسک خارج اولیغیه نایب و قوت
 کاه تقبیله تحقیق کاه بقیرا به تعدیل و تصنیف
 صنغای مخلوقات علمه نسله منقیر نقابین برون
 مصدق اولک علم اریبه اعتقاد و اعتمادا به غیر منقیر

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

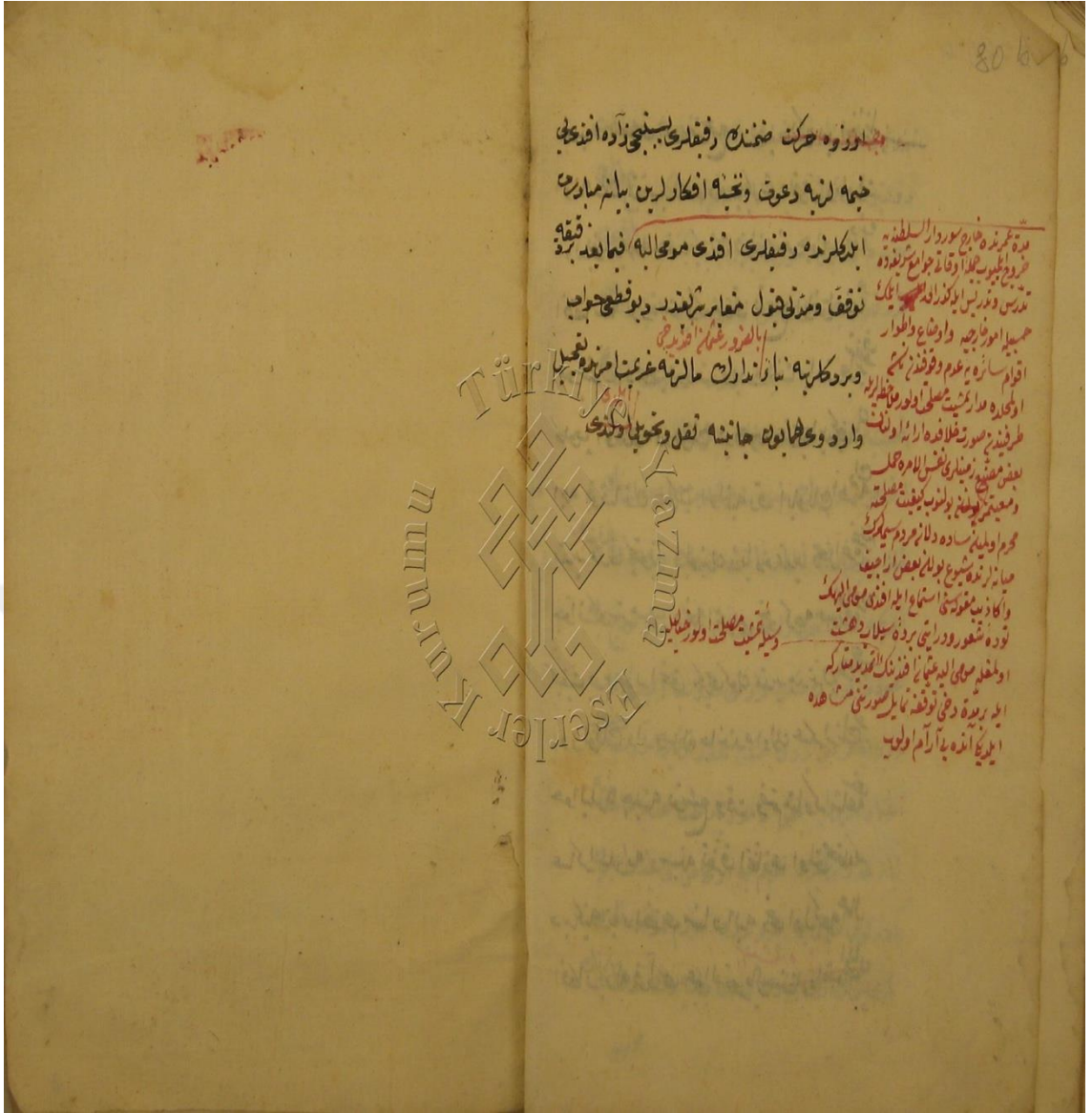

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

نیز دوستانه لرین محفوظ فلجی وقت مقدار صلوات
 دونین مصافحاتی نهایت نهایت بوجه حکم شرح
 مفهوم مخالفه صورت قبولاً بجهت سنده
 خبر نهب را به القاب من نافقه خبره اخبار و
 بعد جاری اولونک بکری
 بجنبه کوفی روسه لولک باطن حقیق اولونک
 اقدی مشارالیهک خبره سده کلیمه صلوات
 نظام بولمنه اظهار تانسف ابدان بده غرضه
 ابریکه باز ابق بزره و داعه کلام بر تو بدم به
 عودت ابدکن مکع فروسی بوسا اجمعی
 و بر بکثر نقر برون مکع عذر نیکزه روسه
 اعتقاد ابروی ابق نامور بزرنگ عدم مساعد
 باز عذر نیکزی تفهم ایه اخصا و استدان بجهت
 اولونک منزل به بده برفه عازم اولغه بکری
 بکری بکثره رک خبری و دعا بجهت رک مدد
 لوروی

مدتی خصوصاً جمله مزجم اولجه مذکک ابدان
 اونه رک مدید برله واروی بکر شده قرار و ناموز
 اولدینی وجهه عذر بکثرن قبولی سفر جواب و
 افتضانه کوره منار که مدتی نوسم اولونک اورد
 سو بکثرن دیوب عودت و بعد اختتام اوردی
 کلوب اولدی اولونک بوجهه عزیمت بکری
 ایه فوقان حرکت اولغه رق ابلونک اهریه
 مدید مدتی خوبز و بونون زیاده مدید و محل
 جواز کوسه میوت و بجهت اجمعی دخی کره
 کیفیت بوسه در ابق بکری کون مدید مدتن
 اور کونک واروی له جاننده اولن عکس لرنگ بو
 حوالهله جنبه نوسم وقت و ضم منار که اشاعه
 عساکر سلمه و سببه تفریق اتقازی اولونک
 دبریکه باز اقدی منار اله دخی اولکجه عمل
 افکار برله فروسی علی السور بالکونستار
 انان

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

Photograph B.1. Fokşan Parleys (cont.)

CURRICULUM VITAE

Personal Information:

Name - Surname: Bilal KAYA

Education:

2015-2019 BA in History, 29 Mayıs University, Türkiye

Experience:

2019-2021 Teaching Assistant, Ibn Haldun University, Türkiye

2013-2014 Accountant, ERPA Store Chains, Türkiye